

SZTÁRAI MIHÁLY REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ELFOGADTA:

NEVELŐTESTÜLET

2020. év augusztus hó 29. napján

JÓVÁHAGYTA:

**SIKLÓS – MÁRIAGYŰD REFORMÁTUS TÁRSEGYHÁZKÖZSÉG
IGAZGATÓTANÁCSA**

**2020. év szeptember hó 1. napján
az 13 /2020. határozatával**

Tartalom

1. Bevezető.....	4
2. Nevelési program.....	10
2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei.....	10
2.2. Nevelő és oktató munkánk céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	12
2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	21
2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	25
A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák	27
2.5. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	33
2.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait	42
2.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	53
2.8. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje.....	70
2.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel.....	72
2.10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	84
2.11. A belépés feltételei – felvétel – átvétel szabályai.....	90

1. Bevezető

1. 1. Névadónkról

„A jó cselekedet pedig csak az, ha mi felebarátunkat segítjük, tartjuk, tápláljuk, tanítjuk, neki jó példát adunk, mindezeket a mi felebarátunknak javára, hasznára és az Úristennek neve dicséretére cselekedjük.”

Sztárai Mihály

Sztárai Mihály (1510?-1575)

Sztarinus, vagyis Sztárai Mihály, a Siklós és a Duna-Dráva közti vidék reformációt hirdető papjainak legismertebb alakja, aki az 1526-os mohácsi csatát még ferences barátként látta. A drávasztárai születésű fiatalember az év végére azonban Siklói Mihály hatására csatlakozott a reformációhoz. 1543-ban írt művében (História Perényi Ferenc kiszabadulásáról. Perényi Péter élete és halála) maga írja: „*ezt a verset költöttem Vas Mihálynak, a siklói várnagynak, amikor én siklói iskolamester voltam*”: vélhetőleg 1541-től. 1542-től Perényi Ferenc nevelője volt, és a fiúval együtt hallgatta a paduai, vagyis a padovai egyetem előadásait.

A délszláv nyelvben is járatos prédikátor 1544 tavaszától az Eszék melletti Laskón terjesztette az evangéliumot. 1551-ben írta barátjának, Tolnai (Tétényi) Miklósnak, hogy a faluban „*a kereszt igéjét hirdetni kezdtem*”.

Sorai szerint százhusz evangélikus egyházat alapított Alsó-Baranyában. Tegyük hozzá: igen sok nehézség ellenére, hiszen nem egyszer az élete is veszélyben forgott.

Pathai Sámuel lelkipásztor Laskón az 1600-as évek elején, szemtanúktól hallottak alapján írta róla: „*édes hangú zengedezésével magához vonta az embereket*”. Ezért is hívták énekes prédikátornak. Egy későbbi értékelés így hangzik Sztáraiáról: „*Tüzes, kíméletlenül támadó lélek volt, de nemcsak rombolni, hanem építeni is tudott. Ő volt az új magyar protestáns egyházak egyik legkorábbi szervezője. „Félelmet nem ismerő szókimondása, nyers, de pompás humora kitűnő népszónokká tette*”.

Az 1553-ban Tolnára távozó, majd 1558-ban Laskóra visszatérő Sztárai Mihály tollából 1559-ben jelent meg az első magyar nyelvű dráma, egy hitvitával foglalkozó darab, *Az igaz papságnak tiköre* (Comoedia lepidissima de sacerdotio) címmel, és számos, további irodalmi és egyházi alkotását ismerjük. Időközben, egy 1553-as levelének tanúsága szerint „*episcopus*”, vagyis Tolna megye és Alsó-Baranya püspöke lett. Laskói utódjával, a vele Tolnában együtt szolgáló Szegedi Kis Istvánnal később megosztotta a feladatokat, és 1557-től püspöksége csak Tolna

megyére korlátozódott. Sztárai Mihály Laskóról 1563-ban Gyulára költözött. 1564-től három évig Sárospatakon volt lelkész, majd Pápán szolgált, ahol 1575-ben hunyt el.

Sztárai olyan időben szólalt meg és hirdette az evangéliumot, hogy bátorítást és hitet öntsön az emberek szívébe, mikor mindez élete kockáztatásával járt. Lelkésztársaival együtt jól tudta, hogy az emberek tanítása és anyanyelvük ápolása ugyanilyen fontos. Az írás és olvasás tanításával hozzájárult, hogy a magyarság ilyen nehéz időben se veszítse el identitását a török hódoltság alatt. Az oktatás biztosításával pedig a reformáció olyan kulcsot adott az emberek kezébe, mellyel utat nyithattak a magyar és európai kultúra megismeréséhez, ápolásához.

1.2. Intézményünkről

A Magyarországi Református Egyház–Jézus Krisztus misszióparancsának engedelmeskedve, az évszázados gyakorlat folytatásaként, tagjai igényének megfelelően, Magyarország Alaptörvénye és a Magyarországi Református Egyház Alkotmánya, továbbá a lelkiismeret-és vallásszabadságjogáról, valamint az egyházakról szóló hatályos törvények és egyéb jogszabályok alapján–köznevelési intézményeket tart fenn.

Az 1990-es évek politikai változásai lehetővé tették a volt egyházi ingatlanok visszaigénylését. 1991-ben a Siklósi Református Egyházközség az egyházi ingatlanok kártalanítása révén visszakapta régi, Kálvin utcai épületét. Ezzel lehetőség nyílt a presbitérium által 1991. március 18-án hozott iskolalapításról szóló határozat megvalósítására. Az Oktatásról szóló - módosított - 1985. évi I. törvény 21. / A § (3) bekezdés alapján 1991. augusztus 15-én a Sztárai Mihály Református Általános Iskola megkezdte működését. Az első, 1991/92-es tanévben az oktatás a Kálvin u. 19. szám alatti (4 tanterem, 1 tanári, szociális helyiségek) és a Magyar u. 29. szám alatti (1 tornaszoba + öltöző, mellékhelyiségek) épületekben folyt. Az első, második, harmadik osztályba beiratkozott 38 tanulót Boruss Mária lelképásztor és négy pedagógus tanította.

Az újraindított iskola alapító nevelőtestülete: Szántó Ákos igazgató, Marásekné Varga Éva, Reichmesz Ádámné, Szántó Ákosné.

1992. október 6-án az oktatás a jelenlegi Vörösmarty u. 13. szám alatti épületbe helyeződött át. Az akkor négy tanteremből, tanáriból álló épület az elkövetkező hat év alatt további öt teremmel, irodahelyiséggel, szertárakkal gyarapodott, így elnyerte mai külső és belső formáját. Az iskola épülete kétszintes, az alsósok a földszinten, a felsősök az emeleten tanulnak, tantermeink kis alapterületűek, de az osztálylétszámainknak megfelelőek. Az épületben található külön fejlesztőszoba és könyvtár is. Nem rendelkezünk tornateremmel, csak egy kisebb méretű tornaszobánk van. Az oktatáshoz szükséges kötelező eszközök és felszerelések körét folyamatosan pótoljuk. Törekszünk a tanulóbarát osztálytermek kialakítására: ma már minden teremben mozgatható padok vannak, hat teremben rendelkezünk digitális táblával is. Az 1996/97-es tanévre az iskola nyolc osztályosra bővült. Az intézmény beiskolázási körzete nem csak Siklós városa, hanem a környező falvak is. Indulásunk óta jellemző ránk, hogy évfolyamonként 1 osztállyal, két óvodai csoporttal működünk. Osztályaink alacsony létszámúak, ami biztosítja, hogy minden gyermek megkaphatja azt a kiemelt figyelmet, amire szüksége van ahhoz, hogy mind értelmileg, mind érzelmileg egyenletesen fejlődjön. Összességében – a hiányosságok

ellenére is- az intézményegységekbe belépve egy nagyon gyermek centrikus, családias légkör fogadja a növendékeket.

A végzős diákok a Pécsi Református Kollégiumban tanulhatnak tovább, így folytatódhat az iskolánkban megkezdett lelki nevelés.

Az 1997/98-as tanévben megindult református óvoda biztosítja a korai életkorban elinduló keresztyén lelki nevelést és a zökkenőmentes iskolakezdet. Az óvoda felvételi körzete szintén Siklós városa és a környék települései. Az óvoda épületén belül-, amely korábban iskolaként működött - két csoport számára alakítottak ki helyiségeket

Oktató-nevelő munkánk lényegi oldala a keresztyén értékek beépítése a mindennapi tanításunkba, nevelésünkbe úgy, hogy a bibliai alapelvek figyelembevételével mellett eleget tegyünk az intézmény működését meghatározó jogszabályoknak is. Az iskola hagyományai arra kötelezik az intézményt, hogy a nevelő és oktató munkában kiemelt figyelmet fordítson a lakóhely és a nemzet történetének. Intézményünk fennállásának 25. évfordulója alkalmából kiadott évkönyvünket elérhetik a következő helyen: <https://sztarai.siklosref.hu/evkonyv/>

A fenntartónk által kiadott alapító okirat szerint alapfeladat a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása, a sajátos nevelésű gyermekek befogadása, inkluzív intézmény létrehozása.

A beiskolázási körzetünkben élő családok szociális, anyagi és kulturális helyzete egymástól nagymértékben eltér, ezért a nevelő és oktató munka ehhez a helyzethez igazodik: tanórán és tanórán kívül megpróbáljuk segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanuló felzárkóztatását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintjük a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is – Sztárai Tehetséggondozó Műhely –keretén belül.

A következő időszak legnagyobb kihívása a szelektív elvándorlás megakadályozás, az intézmény népszerűségének erősítése.

1.3. Küldetésünkről

A Biblia tanítására építve- „**Tanítsd a gyermeket a neki megfelelő módon...**” (Péld. 22,6) - nevelőmunkánk a kisgyermek Istentől kapott adottságainak, képességeinek kibontakoztatására, pozitív személyiségjegyeinek kialakítására, erősítésére irányul.

A református köznevelési intézményekben a nevelés és az oktatás az állam által előírtak szerint, továbbá a magyar református iskolák hagyományaihoz méltóan Istennek a teljes Szentírásban adott kijelentése, valamint a Második Helvét Hitvallásban, a Heidelbergi Kátéban megfogalmazott hitelvek, és a magyar kálvinizmus szellemében folyik.

A gyermek és adottságai Isten ajándéka. A nevelés alapvető színtere a család.

A keresztelekor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulásának egyik lehetséges helyszíne a református köznevelési intézmény, amely a gyermeket Krisztusban testvérnek fogadja el.

A Magyarországi Református Egyház által fenntartott és működtetett református iskolák és a hozzájuk kötődő intézmények célja és feladata, hogy

- tanulóit korszerűen művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé, a magyar haza és a nemzet - hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraitvá formálja, akik mindenkor készek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani, közvetíteni,
- református tanulóit egyházuk hitvalló tagjává,
- nem református tanulóit - vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett- saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.”

1.4. Jövőkép

A Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda legyen olyan hely, ahol a pedagógusok imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával a lehető legtöbbet teszik meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől. Ezt a jövőképet szem előtt tartva tanulók, a pedagógusok, a családok és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszédre alapul.

1.5. Lelkiségünk

1.5.1. Általános elvek

Korunk intézményének sajátos egyéni arculattal kell rendelkeznie, amit az intézmény lelkületének is nevezhetünk, vagy intézményi ethosznak. A szellemiség az iskola esetében egy nagyobb kategóriával is jellemezhető.

Belülről könnyen állítható, hogy intézményünk református. Ám a valóban működő szellemiséghez „látható” lelkületre van szükség.

A bejárati ajtó után, már a folyosókon, de a tanteremben, az óvodai csoportszobában is érzékelni kell a hatást. Minden intézménynek – így a miénknek is - van egy rejtett lelke, melyből lehet tudni, hogy honnan vesszük a háttérben rejlő értékeket. Azokat az értékeket, amelyek neveléstörténeti korszakokként is nyomon követhetők. Olyan értékek ezek, amelyeknek mai üzenetei is vannak, amelyek ma is életprogramunkká válhatnak. Ha egy nevelőtestületben ugyanezeket az értékeket vallják, akkor az intézménynek meghatározható, átlátható értékrendszere lehet.

1.5.2. Iskolánk és óvodánk lelkisége

Jézus Krisztus missziói parancsa: „...*tegyetek tanítványokká minden népeket...*”(Máté 28, 19) nem csupán az Egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának, az óvodának.

Református iskolánk és óvodánk jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket, gyülekezetünket és a környékbeli gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermekük keresztelesekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik őt **„hogya felnő, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt.”**

Református intézményünk keresztyén közösség. Nevelő-oktató / nevelő munkánk lényegi oldala keresztyén nevelési célok megvalósítása munkánk során. Keresztyén értékek beépítése a mindennapi tanításunk, nevelésünk során úgy, hogy a bibliai alapelvek figyelembevételével mellett eleget tegyünk a köznevelési törvénynek is.

Olyan református keresztyéneket kívánunk nevelni, akik tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladatuk elvégzésére.

A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye, az Etikai Kódex, a Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda által kidolgozott pedagógiai program és annak mellékletei a törvény erejével szólnak a pedagógusokhoz, intézményünk lelki-szellemi színvonalának biztosításáról, a szülőkhöz pedig, hogy nyugodt lélekkel bízzák gyermekeiket református intézményünkre.

Csodálatos dolog embert formálni, embert úgy, hogy az ISTEN útján járjanak és Tőle kapott adottságaikat Isten és embertársaik szolgálatára használják.

A jövőbe nézünk! Hisszük, hogy intézményi közösségünk, mely Isten ajándéka, hitvalló és hazafias szellemű, versenyképes műveltséget biztosít minden tanulójának!

**„...Tudjuk pedig, hogy azoknak,
akik ISTENT szeretik, minden javokra van...”
(Pál levele a Rómabeliekhez 8,8)**

1.5.3. Csendesnap célja és feladata

Az iskolaév kezdésének nemcsak a tanévnyitó istentisztelet a fontos és elengedhetetlen része, hanem a tanévnyitó csendes nap is, amely megalapozza és elmélyíti az iskolai-gyülekezeti közösséget, lelkiséget.

Csendes napot tartunk még az adventi és a húsvéti időszakban.

E napon a Baranya megyei lelkészek szolgálatára is számít közösségünk, bizonyágtételeikkel, jelenlétükkel is a gyermekek lelki, igei élményét segítsék, a tanárokat tehermentesítsék. A csendesnap a pedagógusok számára is olyan alkalom, ahol az iskolai, gyülekezeti lelkiségről, a református keresztyén nevelési feladatokról imádságos szeretetközösségben maguk is beszélgethetnek.

1.5.4. Közös iskolai áhítatok

A hétkezdő és hétzáró közös áhítat elősegítheti a közösség kialakulását azáltal, hogy ezeken az alkalmakon megosztjuk egymással a hitünket, és együtt készülünk fel arra, ami aznap (azon a héten vagy hétvégén) ránk vár.

Ez is része az iskolai tanulás egészének, mert az iskola ezeken keresztül taníthatja meg a diákokat arra, hogyan imádkozzanak és dicsőítsék Istent.

A rendszeresen tartott közös áhítatokat jól kiegyensúlyozzák a napi osztály áhítatok, melyeket előre kézbe adott vezérfonal segítségével tarthatnak meg az éppen első órát tartó nevelők, osztályfőnökök.

1.5. 5. Lelkiség és szentség

Manapság a szentséget és a lelkiiséget elavult fogalomnak tartják. A Biblia azonban világosan tanítja, hogy szentség nélkül nem élhetünk Istennek tetsző életet. A Biblia elutasítja a világi és lelki dolgok közötti ellentétet. Még a lovak nyakában függő csengőt, és a főző edényeket is Istennek kell szentelni (Zakariás 14, 20-21). Hiába imádkozunk sokat, ha az igei normákat nem alkalmazzuk az órai munkánk megszervezésében és a tanmenet összeállításában, akkor nem vagyunk lelki emberek. Hiába dicsőítjük Istent az áhítatok alatt, ha ez nem járja át a mindennapi tanításunkat, tanulásunkat, akkor nem engedelmessé válnak Isten igéjének. Másrészt viszont, ha csak azt hangsúlyozzuk, hogy jó jegyeket kell szerezni, jól kell tanulni, és **„mindenütt mindennel, amit teszünk, Istent kell szolgálni”**, közben azonban elhanyagoljuk a Bibliát, szóval és énekléssel dicsőítsük őt, istentiszteleteken részt vegyünk, akkor nem teszünk eleget annak az igei felszólításnak, hogy Isten dicsőítésének és az imádkozásnak mindig jellemeznie kell a keresztyéneket, ha egy közös cél érdekében összejönnek.

A lelkiiség és a szentség Isten munkája bennünk. A lelkiiség az elkötelezettségtől függ, attól, hogy mennyire bízunk Istenben, mekkora a hitünk, a reménységünk, és a szeretetünk. A lelkiiséget nem erőltethetjük rá a diákjainkra. Viszont segíthetjük a lelkiiséghez vezető elkötelezettség kialakulását. A lelkiiséget nem lehet az iskolai tevékenységekre „ráaggatni”, hogy keresztyénibbeknek nézzenek ki. A lelkiiségnek mindent át kell hatnia; irányítania és támogatnia kell mindazt, ami az iskolában folyik.

Csak így lehet iskolánk igazi keresztyén (református) tanulóközösség.

2. Nevelési program

2.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

A Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvodában dolgozó pedagógusok mindennapi nevelő és nevelő - oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni:

Alapelveinkben azon tartós, hosszabb időszakra szóló értékeket fogalmazzuk meg, amelyekre több éven keresztül építhetünk, amelyek mentén pedagógiai programunkat megvalósíthatjuk.

Református keresztyén értékrend

A református intézményünk, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak. A keresztyén életviteléhez hűen, szolgálják Istent és nevelik a reábizott gyermekeket.

Óvodánk sajátossága az egyházhoz, iskolához tartozás, mely a nevelés tartalmát, irányultságát közvetlenül befolyásolja. Így nevelési elveinkben a keresztyén erkölcs előírásai érvényesülnek, szokásrendszerünkbe a hívő ember életviteléhez kapcsolódó elemek is beépülnek, ünnepeinken református hagyományaink a dominánsak, kapcsolatrendszerünkben a család- gyülekezet- iskola hármassága a meghatározó. Az iskolához tartozás segít az eredményes szocializációban, az átmenet nehézségeinek csökkentésében, a nevelés, egységes ráhatás folyamatosságában és a gyermek egyéni előmenetelének nyomon követésében.

Gyermekeink többsége itt találkozik először az Ige tanításával, itt hall úgynevezett vallásos témájú éneket és itt éli át az áhitat csöndjét. Így óvodánk ebből a szempontból is kiegészítője a családi nevelésnek. A keresztyén szellemiség áthatja nevelésünket, beépül óvodánk tevékenység- és szokásrendszerébe.

Az iskolánk szeretné elérni, hogy a tanításban igaz értékeket közvetítsen és a tanulókat evangéliumi szellemben nevelje, ez legfontosabb alapelvünk. Ennek érdekében minden tevékenységét át kell, hogy hassa az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus gondolkodás.

Az intézmény toleráns más felfogások, világnézetek iránt, tevékenysége során azonban tanúskodik a teremtő Isten bölcsességéről és hatalmáról, Jézusban megjelenő kegyelmes, megváltó szeretetéről és a Szentlélek megvilágosító, eligazító, erőt adó közösségéről.

Az Ige tanítása szerint kívánja nevelni növendékeit Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére. Segíti őket abban, hogy harmonikusan növekvő, jellemes személyiséggé, szociális érzékenységű, demokratikus, az élet küzdelmét is vállaló, tevékeny,

kreatív felnőttekké váljanak, a test és lélek egységében. Tudatosítjuk bennük, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességük tehetségükkel jól sáfárkodni. Hazaszeretetük mellett tiszteljék, becsüljék más népek értékeit, féltő szeretettel óvják és védjék az életet, a teremtett világot, vigyázzanak környezetükre.

Fontosnak tartjuk az egyházi múlt, a nemzeti hagyományok ismeretét és az erre való szellemi-lelki építkezést.

Biztos alapkészségek birtokában korszerű, használható, alkalmazható tudás

Intézményünkben a gyermekek, a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Ezek a következők:

1. A tanulás kompetenciái
2. A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
3. A digitális kompetenciák
4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák
5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A kompetenciák kevésbé tartalomfüggőek, ezért mindegyik fejlesztésében a tantárgyak összességének kell részt vállalnia. Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Az alapkompenciákat mindenki számára elérhetővé kell tenni – kevésbé érdeklődők, speciális szükségleteket igénylők, kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló stb.;

Az igei szemlélet szükségessé teszi a különféle emberi tudományok ismeretanyagának meggyőzésünk szerint leghitelesebb és lehetőségünk szerint legmagasabb szintű továbbadását.

Tanítványainkat gondolkodásra, jó tájékozódásra akarjuk nevelni, hogy meg tudják különböztetni az igazságot a hamisságtól, az értékest az értéktelentől, hogy legyen véleményük, foglaljanak állást.

Méltányosság és esélyegyenlőség minden területen

Az esélyegyenlőség elvének érvényesítése, a sajátos nevelési igényű gyermekek diszkriminációjának megszüntetése a magyar oktatásügyben is előtérbe helyezte az integrált nevelést.

Olyan légkörmegetertetését biztosítjuk, ahol **minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát**, különbözőségét és másságát is elfogadva.

Az intézmény

- o nyitott tehát az eltérő adottságokkal, készségekkel, képességekkel rendelkező gyermekek és tanulók befogadására;
- o Az EFOP-3.1.5. 2016-00001: A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása projekt részeként 2023-ig helyi programmal segíti a hátrányos helyzetű tanulókat is;
- o sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulókat integrált oktatási formában képezi, a korosztállyal együtt nevelődő, speciális fejlesztést igénylő gyermekek részére rehabilitációs, rehabilitációs órákat, foglalkozásokat biztosít gyógypedagógus szakember foglalkoztatásával;
- o fejlesztést biztosít a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeknek, tanulóknak;
- o differenciált tanulásszervezéssel és oktatással biztosítja a tehetséges, érdeklődő gyermekek számára magasabb szintű, elmélyültebb tudást, a gyengébb, lassabban haladó, lemaradó gyermekek számára a felzárkózást.

Felfogásunkban: az integráció egyet jelent a valamely hátránnyal küzdő, az átlagos képességű és a tehetség-ígéret együttnevelésével.

Az intézményi tehetséggondozásunk komplex program alapján működik, amely átfogja az óvoda, alsó és felső tagozat ez irányú munkáját. Cél, az egyenlő hozzáférés biztosítása a minőségi neveléshez- oktatáshoz.

Intézményünket 2010-ben a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács illetékes szakmai bizottsága Tehetségponttá nyilvánította. 2013-tól elnyertük az akkreditált kiváló tehetségpont címet, amelyet 2016-ban és 2019-ben is megtartottunk.

A társadalom, a pedagógusok és a szülők célja azonos: gyermekeinkből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket szeretnénk nevelni, olyan embereket, akik képesek az élethosszig tartó tanulásra. Olyan embereket, akik az Úr útmutatását követik.

2.2. Nevelő és oktató munkánk céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

2.2.1. Óvodai nevelésünk céljai

Céljaink, hogy:

- a ránk bízott gyermekeket evangéliumi szellemben neveljük, hogy a kereszteléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulását elősegítsük. Ennek érdekében minden tevékenységet át kell, hogy hasson az Igéből táplálkozó református hit és az ökumenikus

gondolkodás. A gyermekek a világot, mint a teremtő Isten csodálatos művét ismerjék meg, találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.

- elősegítsük a különböző szociális háttérrel rendelkező óvodás korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakoztatását, figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet.
- alkotó, családi légkörben segítsük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek ön-maga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén.
- alakuljon ki a gyermekekben a természet iránti pozitív érzelmi kötődés.
- megalapozzuk bennük a helyes önértékelést és értékrendet.
- kihasználjuk az integráltság előnyeit, hogy megkönnyítsük az óvoda-iskola átmenetet.
- A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek-nél is törekszünk a megfogalmazott célok megvalósítására. Célunk, hogy az SNI gyerme-keket is hozzásegítsük a társadalmi beilleszkedéshez. A különbözőség elfogadtatásának, amelynek alapja a keresztyén kultúrában gyökerezik, fontos szerepe van ebben.

2.2.2. Iskolánk alapvető céljai

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljai, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen általános emberi, keresztyén és a nemzeti értékeket iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket:

1. A tanulók egyéni képességeinek, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével.
2. Korszerű, **keresztyén** természettudományos és társadalomtudományos műveltségkép kialakítása, melyet tanulóink eszközként használnak a valóság viszony-rendszerének megértéséhez, és alkalmaznak különböző cselekvés-formákban.
3. **Nemzeti öntudat, hazafias nevelés:** Hazáját ismerő és szerető, a nemzeti hagyományokat és az iskolai tradíciókat őrző fiatalok nevelése.
4. Fontos a tehetség kibontakozásának a segítése, a differenciálással történő fejlesztés, és a hátránykompenzálás, a lemorzsolódás megakadályozása. Az intézmény az esélyegyenlőség elve szerint saját keretein belül lehetőséget teremt a különleges bánásmódot igénylő tanu-lók számára is.
5. A kulcskompetenciák kialakítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás lehetőségének megalapozása. Az anyanyelv helyes használata szóban és írásban, a kommunikációs képességek fejlesztése.
6. Megismertessük tanulóinkat az egészséges életmód legfontosabb szabályaival, a rendszeres mozgás egészséget befolyásoló hatásával, a testi-lelki higiéne fontosságával.

7. Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése az adott életszakaszra kidolgozott tanterv szerint. Tartalomalapú, beszédközpontú nyelvoktatás.
8. Az info-kommunikációs eszközök célszerű, kritikus, etikus használatának gyakoroltatása a tanulás folyamatában.
9. Törekszünk az osztály, a kortárs csoport kirekesztő attitűdjének, negatív érzelmi hatásainak pedagógiai kezelésére, az együttműködésre, **az erőszakmentes konfliktuskezelésre nevelésre.**

Célunk továbbá, hogy intézményünknek saját arculata legyen, illetve maradjon, amely által ismertsége és elismertsége növekszik. Eddigi eredményeinkből, értékeinkből ne engedjünk.

2.3. Feladataink, eszközeink, eljárásaink, módszereink

Pedagógiai munkánk alapvető feladata a munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelési feladat megvalósításával együttesen a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése, az egyetemes kultúra közvetítése, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése. Feladatunk továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

A nevelési-oktatási folyamat egyszerre egységes és differenciált: megvalósítja az egyéni sajátosságokra tekintettel levő differenciálást és az egyéni sajátosságok ismeretében az egységes oktatást. A tartalmi szabályozást a Nat úgy valósítja meg, hogy az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége egységesítést szolgáló közös alapra épülhessen.

Képzési specialitások:

1. Iskolánk szellemiségéből adódó legfontosabb célunk az Igéből táplálkozó református hit elmélyítése.

Ennek szinterei:

⇒ tanévnyitó, adventi és húsvéti csendesnap,
⇒ napi reggeli áhítatok,
⇒ évfolyamonként heti két hit- és erkölcstan óra,
⇒ egyházi ének oktatása,
⇒ imaközösségi alkalmak
⇒ Dörmögő kör
⇒ templomi szolgálat
⇒ szeretetvendégség
⇒ Szeretethíd-program
⇒ konfirmandus alkalmak

2. Az Élő idegen nyelv műveltségi területen magasabb órászámú angol nyelv oktatása (Id.óraháló)
3. Differenciált képességfejlesztés:
3. 1. Tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységi formáink:
⇒ tehetségazonosítás a 4. évfolyamon, tehetséggondozás, nyomon követés: 7. évfolyam;
⇒ nevelőtestületi döntés alapján (az osztálylétszám és eltérő teljesítményszint) csoportbontás, ha a létszám indokolja – ls. csoportbontás elvei résznl
⇒ rendszeresen szervezett iskolai, regionális, országos versenyekre, bajnokságokra való felkészítés.
⇒ szakkörök működtetése, egyéni fejlesztés.
⇒ Sztárai Tehetséggondozó Műhely – TDK, angol, média, matematika, természetjáró, énekkar, színjátszó valamint a partnereknél
⇒ tehetség-tanácsadás
3. 2. Felzárkóztatás, egyéni fejlesztés:
⇒ Integrált nevelés-oktatás – SNI tanulók fogadása
⇒ Rehabilitáció, habilitáció a szakértői véleményben foglaltak szerint
⇒ Pozitív diszkrimináció biztosítása (segédeszközök, tantárgyi mentesítések)
⇒ Csoportbontás az alsós napközi tanulási idejében és az emelt angol órákkal párhuzamosan magyar és matematika tantárgyakra felső tagozaton.
4. Alapfokú művészeti oktatás – telephelyként
5. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók segítése
⇒ Az EFOP 3.1.5. projekthez csatlakozva helyi programmal csökkentjük a lemorzsolódás veszélyeit

A célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kérés. ○ Követelés. ○ Gyakoroltatás. ○ Segítségadás. ○ Ellenőrzés. ○ Ösztönzés. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ A tanulói közösség tevékenységének megszervezése, aktív tanulás ○ Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. ○ Hagyományok kialakítása. ○ Kérés. ○ Követelés. ○ Ellenőrzés ○ Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Elbeszélés. ○ Tények és jelenségek bemutatása. ○ Műalkotások bemutatása. ○ A nevelő személyes példamutatása. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. ○ A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	<ul style="list-style-type: none"> ○ Magyarázat, beszélgetés. ○ A tanulók önálló elemző munkája. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. ○ Vita.

Kiemelt feladatok	Eszközök, eljárások
1. Református szellemiség megvalósítása	
Tanítási órákon	- Hit-és erkölcsstan oktatása. - Egyházi énekkoltatás. - Tantárgyi keretbe ágyazva valamennyi tantárgynál.
Egyéb foglalkozás	- Csenedsnap, áhítat, imaközösség, Dörmögő kör, szeretetvendégség, Szeretethíd program, templomi szolgálat, hittantábor, konfirmandus találkozók, közös gyülekezeti alkalmak.
2. A tanulás kompetenciái	
Tanulók értő olvasóvá nevelése	-Meixner módszer - Könyvtári olvasás - önművelődés foglalkozások. - Szövegértés, szövegfeldolgozás óra.
Önálló tanulásra nevelés	- Tanulás tanítása. - Szövegértés, szövegfeldolgozás óra. - Projektoktatás.
Anyanyelvi kultúra fejlesztése Beszédkultúra fejlesztése	- Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Média mikro műhely működtetésével. - Szóbeli feleletek számának növelésével. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzációval. - Igényes szóbeli megnyilvánulások igénylésével. - Diákközgyűlés szervezésével. - Érveléstechnikai gyakorlatokkal hatékony kommunikáció elsajátítása.
Szociális képességek fejlesztése	- Együttműködést igénylő közösségi feladatok megoldá-

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

	<ul style="list-style-type: none"> sa. - Modellnyújtás; - Drámapedagógia - Megerősítés (jutalmazás, szükség esetén büntetés); - Kooperatív tanulásszervezés alsó és felső tagozaton - Aktív tanulás; - Projektnap. - Projektoktatás. - Sztárai nap. - Szeretethíd-program.
3. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák	
Tanulók önismeretének fejlesztése, önnevelési igényének felkeltése	<ul style="list-style-type: none"> - Önismereti játékok. - Szituációs gyakorlatok. - Tanulás-módszertan.
Szociális képességek fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> - Életkornak megfelelő problémák felvetése, a probléma helyes megoldásának bemutatása - Egyéni és közösségi érdek értelmezése konkrét szituációkban. - Konfliktuskezelési technikák elsajátítása, gyakorlása (nézőpontváltás). - Iskolapszichológus, mentálhigiénés szakember bevonásával osztályszintű prevenciós programot valósítunk meg az erőszakmentes konfliktuskezelésre nevelés érdekében. - Együttműködést igénylő közösségi feladatok megoldása. - Mentori rendszer.
4. Matematikai kompetenciák	
	<ul style="list-style-type: none"> - Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Életkornak megfelelő problémák felvetése, megoldása. - Versenyeztetéssel. - Szakkör, felzárkóztatás. - Matematika mikro műhely - Matematikai problémamegoldás foglalkozás.
5. Természettudományos kompetenciák	
	<ul style="list-style-type: none"> - Tantárgyi rendszerbe ágyazva. - Egészség és környezeti nevelési program. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzációval. - Projektek - Természetjáró mikro műhely
6. Idegen nyelvi oktatás Idegen nyelvi kommunikáció	
	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunikáció központú idegen nyelvi oktatás. - Az óraszám elosztásnál előnyben részesítés. - Magasabb óraszám biztosítása. - Tárgyi feltételek függvényében nyelvoktatás az informatikai laborban, nyelvoktató szoftverek alkalmazásával. - Versenyeztetéssel, hátránykompenzációval. - Angol mikro műhely.
7. Információs-technikai jártasság kialakítása, digitális kompetencia	
	<ul style="list-style-type: none"> - Tantárgyi keretben 3. évfolyamtól – felmenő rendszerben - Pályázati források felkutatása az informatikai eszközök fejlesztésére. - Informatika szakkör. - Internet használat. - Multimédiás tanórák
8. Tehetségek azonosítása, gondozása, lemaradók felzárkóztatása, tanácsadás	
	<ul style="list-style-type: none"> - Tehetség-azonosítás: 4. évfolyam végén - Egyéni adottságokhoz igazított differenciált tananyag közvetítésével. - Szakkörökkel. - Sztárai Tehetséggondozó Műhely: angol, média, mate-

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

	<p>matika, TDK, természetjáró, kórus mikro műhelyek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Művészeti foglalkozásokkal - Egyéni foglalkozások, felzárkóztatók alkalmazásával. - Tantárgyi-, sport-, és kulturális versenyekre való felkészítéssel, versenyeztetéssel. - Tehetség tanácsadás
9. A tanulók káros szenvedélyektől mentes, egészséges életmódra nevelése	<ul style="list-style-type: none"> - Tantárgyi rendszerbe ágyazva. - Kiemelten – osztályfőnöki órákon. - Egészségnevelő programok működtetésével. - Projektnap. - Sportkörüli foglalkozások biztosításával. - Személyes példamutatással. - Keresztyén etika oktatása a hit-és erkölcsstan tantárgyba integrálva.
10. Környezet-és természetvédelem	<ul style="list-style-type: none"> - Természetjárással, kirándulással. - Projektnap. - A természetismeret és a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy tananyagtartalmának kiegészítése a közvetlen és tágabb lakókörnyezet megismerésével. - Legalább két évente ormánsági út. - Természetjáró mikro műhely
11. Speciális feladatok	
A hátrányos helyzetű, lemorzsolódással veszélyeztetett gyermekek életésélyeinek javítása, hátránykompenzáció	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Szellemi segítségnyújtás</u>: pályaorientációs programokkal m. Középtávú Intézményi komplex cselekvési terv megvalósításával. - <u>Szociális gondoskodás</u>: napközis, tanulószobai foglalkozások biztosítása, gyermek-és ifjúságvédelmi tevékenység, mentori rendszer működtetése, kedvezményes étkeztetés. - <u>Anyagi segítségnyújtás</u>: pályázatok felkutatása; ösztöndíj-pályázatok, segélyezési javaslatok
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének-oktatásának biztosítása	<ul style="list-style-type: none"> - Az alapító okirat szerinti SNI tanulók integrált nevelése-oktatása. - Rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások. - Együttműködés a Református EGYMI munkatársaival, a szakértői bizottságokkal, Nevelési Tanácsadóval, a Pécsi Éltes Mátyás Iskolával - Utazó gyógypedagógusi hálózat.
A kiemelten tehetséges gyermekek nevelésének-oktatásának biztosítása	<p>LS. 8. pont</p>
12. További feladatok	
Az egyéb foglalkozásokon ismeretközvetítő és kulturális tevékenység kiszélesítése	<ul style="list-style-type: none"> - Lázár Ervin program keretén belüli programok - Kirándulások, táborkok, színház-, múzeum-, és hangverseny látogatások, sportrendezvények, könyvtári foglalkozások szervezésével.
A tanulók jó ízlésének, esztétikai, művészeti érzékének fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> - Tiszta, barátságos, biztonságos iskolai környezet megteremtésével, szépítésével. - Ízléses, a református szellemiséget tükröző tantermekkel. - Művészeti foglalkozásokkal, szakkörökkel mikro műhelyekkel
Kulturált társas kapcsolatok kialakítása, formálása	<ul style="list-style-type: none"> - A házirendben megfogalmazottakkal összhangban a megjelenés, megszólalás, köszönés, kortársakkal és felnőttekkel szembeni tisztelettudó viselkedés megkövetelésével. - A másság elismertetésével, elfogadtatásával. - A keresztyén etikai értékrend elfogadtatásával. - Szoktatás, példa, etikai beszélgetés, audiovizuális ismeret

	rethordozók segítségével. - Kooperatív forma. - Osztályfőnöki óra.
A tanulók önismeretének fejlesztése, továbbtanulásának segítése	- Osztályfőnöki órákon információk szerzése a továbbtanulásról. - Pályaorientációs nap - Előkészítő foglalkozás.
A közvetlen és tágabb lakókörnyezettel kialakított élő kapcsolat ápolása, fenntartása, fejlesztése	- Közös rendezvények, műsorok, ünnepek szervezésével, hagyományápolással. - Testvérkapcsolat kiépítésével.

Meixner módszer

- Iskolánkban az olvasás és írás tanítása Meixner-módszerrel történik. E módszer az értő olvasás kialakításában és a helyesírás megalapozásában vitathatatlan érdemeket szerzett.
  - A módszer alapvető sajátossága, hogy összefonódik benne a készségfejlesztés és az aprólékosan felépített olvasástanítás. Az olvasás már az első órákon jelen van, és a készségfejlesztés az egész tanítási folyamatot végigkíséri, csupán az arány tolódik el az olvasástanítás javára.
- A módszer további előnye, hogy a feladattípusok lehetővé teszik a tehetséggondozást és a felzárkóztatást egyaránt.

A digitális technológiával támogatott oktatási módszerek rendszeres alkalmazása

A digitális pedagógia alkalmazása nem egy, a kor által közvetített szükséges plusz, egyfajta „hab a tortán”, hanem a teljes pedagógiai folyamatot támogató, az iskola egészét érintő rendszer. A digitális pedagógia alkalmazásának központi eleme a pedagógus. A technológia csupán az adott pedagógiai cél megvalósítását segítő eszköz, és nem cél önmagában maga az IKT használata.

Korábbi pedagógiai-módszertani képzések sem a hardvereszközök használatára vagy egyes szoftverek működésére koncentráltak, hanem az IKT-t valóban eszközként kezelve a tanárok módszertani eszköztárát frissítették. (Mozabook, Smart)

Ugrásszerű fejlődést jelentett számunkra a tantermen kívüli digitális oktatás bevezetése a járvány idején, az akkor szerzett tapasztalatainkat szeretnénk továbbvinni, továbbfejleszteni.

Kooperatív tanulásszervezés az iskolai lemorzsolódás megelőzése érdekében

Az intézmény 2019-ben bekapcsolódott a Pécsi Tudományegyetem és konzorciumi partnerei által megvalósított *Köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából – EFOP-3.1.2-16-2016-00001* c. pályázati program fejlesztő munkájába.

A projekt célja a differenciált, személyközpontú nevelést-oktatást lehetővé tevő módszertani kultúra megerősítése a köznevelési intézményekben, a nyitottságra ösztönző intézményi nevelés-oktatás pedagógiai eszköztárának fejlesztése, valamint a kidolgozott módszertan a pedagógusok körében történő országos elterjesztése.

Az intézmény pedagógusai a projekt keretében pedagógus-továbbképzéseken vettek részt, az intézmény a képzések során megismert, a program megvalósításához illeszkedő új módszertani

fejlesztéseket, a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentését, ill. a lemorzsolódás megakadályozását támogató pedagógiai módszertani eszközöket beépíti az oktató-nevelő munkájába. A továbbképzés a kooperatív tanulásszervezés szemléletének és gyakorlatának sajátélményű elsajátításával a résztvevők képesek egy olyan pedagógiai eszközrendszer alkalmazására, mely bizonyítottan hozzájárul az iskolai lemorzsolódás megelőzéséhez. A pedagógusok a már meglévő módszertani fogásaik figyelembe vételével alakíthatják ki kooperatív tanulásszervezési gyakorlatukat. A Pécsi Tudományegyetemmel történő együttműködés alapja a projekt megvalósítás időszakában a fenntartóval megkötött együttműködési megállapodás. A Projekt megvalósítási időszaka 2017.01.01-2021.12.31.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat **sikeressnek**, ha iskolánk végzős diákjainak legalább a kilencven százaléka a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százaléka - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)
- rendelkezik olyan tanulói kompetenciákkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy ismereteit különböző helyzetekben kreatívan alkalmazza, a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen,
- elsajátították azokat az ismereteket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat,
- érti az új és a hagyományos médiumok nyelvét,
- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően, látja az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,
- a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenységet, segítő magatartás tanúsít,
- a keresztyén közösség nevelő ereje által érti a gyermek, hogy hitvallásaink szerint minden Isten munkája, amiről eddig számot adtunk, magunkat hálából szánjuk Krisztus követésére, mivel Isten minden megtett értünk, mi is mindent megteszünk érte, munkánkat nem a „kell” kényszere, hanem a „lehet” szabadsága határozza meg, elért eredményeinkért Istent dicsőítjük.

2.3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

„A lélek gyümölcse pedig szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség.”
(Pál levele a Galatákhoz 5. 22.)

Intézményünk pedagógiai programja az ONAP, a NAT és a kerettantervi, illetve a református kerettantervi szabályozásban leírt és képviselt értékekre – kiemelten a képességek és kompetenciák fejlesztésére -, valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és szükségletekre épít.

A nevelés célja, hogy a gyermekek, diákok személyisége helyes irányban fejlődjön, alakuljon. E munka során egyes tulajdonságokat erősíteni kell, míg másokat lefaragni, „helyére tenni.” A nevelő előtt mindig ott lebeg egy személyiségideál, amit igyekszik mindjobban megközelíteni a gyermekével, diákjával a nevelés során. Természetesen ez az ideál gyermekeként, diákként más és más. Minden gyermekben más értéket lehet felfedezni, mást kell kibontani. Így az általános emberi értékeken túl mindig szem előtt kell tartani a csak arra a gyermekekre, fiatalra jellemző értékeket is. Így alakul ki egy személyes nevelési ideál, amely felé a nevelésnek tartania kell.

A legfőbb általános emberi értékek keresztyén hitünkben gyökereznek, és Jézus életében mutatkoznak meg a legteljesebben. Ezért a diákok elé példaként Jézust kell állítani.

Az emberi személyiség kialakulása a gyermekkortól kezdve a kamaszkoron át az ifjú korig hosszú folyamat. Minden korszaknak megvan a maga jellemzője mind érdeklődésben, mind emberi példákban, mind olyan értékekben, amelyre érzékenyek. A nevelőhöz való viszony is sokat alakul a kezdeti feltétlen elfogadástól a tagadáson át az egyenrangú baráti kapcsolatig.

Ezt fejezi ki a **szeretetparancs hármassága**: szeretni Istent, szeretni embertársaimat, mint saját magam. Akiben ezek a tulajdonságok megerősödnek, az fogékony lesz az igazra, a jóra és a szépre.

A református elemi iskola színvonalának alapvető meghatározója pedagógusai egyénisége, szaktudása, szolgáló hite. A pedagógus vezető, szervező, mintaadó szerepet tölt be. Munkája során a gyermek nevelése nem csupán feladat, hivatás, hanem felelős szolgálat. A keresztyén életvitel és magatartási normák kisebb korban a mintakövetéssel, és az elvárt és kialakított szokásokkal formálódnak. Később a megértés és az elfogadás formálja a gyermekek jellemét.

Az **óvodai nevelésünk** gyerekközpontú, az egész személyiséget fejleszti megfelelő személy és tárgyi környezettel, keresztyén értékek hordozásával, az egészséges életmód alakításával, a környezettudatos magatartás alakításával, az érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával, az anyanyelvi neveléssel, az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel. Óvodás korban a gyermekeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlődés biztosítása nevelésünk alapvető kritériuma.

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze. Tudatában kell lennünk annak, hogy a személyiségfejlesztést csak a szülőkkel együtt tudjuk megvalósítani; ill. annak, hogy a gyerekekre hatnak az iskolán kívüli közösségek is.

A célok elérése érdekében figyelembe vesszük tanulóink:

- eltérő adottságait
- eltérő ütemű, mértékű fejlődését
- életkori sajátosságait
- a szociális és környezeti hatások különbözőségeit

építünk:

- nevelőink felelősségtudatára, személyes példaadására
- a szűkebb és tágabb iskolai környezet és közösség pozitív hatásaira
- a szülői háttér támogatására

A megfelelő pedagógiai hatás eléréséhez a tanári pályára alkalmas keresztyén személyiségen túl, a gyakorlatban a következő feltételek szükségesek:

- Alsó tagozaton kevés pedagógus vegyen részt a kisgyermek nevelésében, minél több időt töltsön tanítványaival, és minél hosszabb ideig érvényesüljenek az azonos pedagógiai elvárások.
- Az azonos gyermekcsoportban dolgozó nevelők együttműködően építsenek egymás munkájára, azonos normarendszer érvényesüljön a pedagógiai folyamatban.
- Felsőbb évfolyamokon is szükséges a pedagógusoknak naponta időt és figyelmet fordítani a gyermekek problémáinak megbeszélésére. A serdülőkor kritikus, szélsőséges és érzékeny érzelmi állapotában lévő tanulókkal is mértéktartónak és következetesnek kell lenni.
- A szaktanároknak minőségi szakmai tudással kell rendelkezniük, igényesen készülni az órákra, amivel mértékadó mintát közvetíthetnek a tanulók számára.

A személyiségfejlesztés feladatait a következő területekre bontva adjuk meg, összhangban a pedagógiai program alapelveivel, cél- és feladatrendszerével, valamint a NAT-ban képviselt értékekkel és a helyi sajátosságokkal:

1. A tanulók gondolkodási, tanulási képességeinek fejlesztése, az értelem fejlesztése.
2. A hitre nevelés területén elvégzendő feladatok
3. Az erkölcsi nevelése.
4. Az érzelmi, akarati nevelés területén elvégzendő feladatok
5. A közösségbe való beilleszkedés, emberi kapcsolatok, szociális értékrend fejlesztése.
6. A testi, lelki egészség, a stabil, kiegyensúlyozott személyiség kialakítása.

Az egyes területekhez a következő konkrét feladatok elvégzését látjuk fontosnak:

1. Nem beszélhetünk addig a személyiségfejlesztésről, amíg nem biztosítjuk az alapvető készségek, képességek fejlesztését. Az értelem művelésénél fontos *a megismerési vágy, a felfe-*

dezési vágy, a játékszeretet és az alkotásvágy fejlesztése. Ezzel egyidejűleg fejleszteniünk kell a tanulási képességeket is: a kognitív műveleteket, a megismerést, a gondolkodást, a kommunikációt, valamint a tapasztalati és értelmező tanulást.

Feladatok:

- A tanórán feldolgozott tananyag, az alkalmazott módszerek segítsék elő a tudásvágy felébresztését, a tanulás igényét; járuljanak hozzá a tehetség felismeréséhez, a gyermekben rejlő képességek sokoldalú kibontakozásához. Fejlesszék a problémamegoldó gondolkodást, a kreativitást.
- Az alkalmazott módszerek és a beszámoltatás formái segítsék az eredményes tanulási szokások kialakulását; fejlesszék a kommunikációs készségeket; erősítsék a tanulók kötelesség-tudatát a tanulás terén; segítsék elő a tanuló reális önérték érzését.
- A tanórai és tanórán kívüli ismeretszerzés formái segítsék elő, hogy az önálló ismeretszerzés és permanens tanulás szükségessége a tanuló számára belső késztetéssé alakuljon; segítsék elő, hogy a tudás birtoklása ne csak igény, egyben örömforrás is legyen a tanuló számára.
- Az osztályterem stimuláló tanulási környezetet biztosítanak, tükrözik a gyermekek, pedagógusok tudását és érdeklődését, ami a közös tanulásra is ösztönzőleg hat.
- Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni.
- A tanulás tanításának elengedhetetlen része a XXI. századi IKT technológiák megismertetése és tudatos használata a tanulásban.

2. A hitre nevelés akkor eredményes, ha átszövi az intézmény –és a család –mindennapi életét, személyre szabott, alkalmazkodik a gyermek hitéleti múltjához.

A tanulási időt minden nap megelőzi egy lelki feltöltődést vagy éppen lelki megnyugvást elősegítő áhítat. A gyerekek a különböző tanáregyéniségek segítségével a napi dolgokban kapnak útmutatást, valós problémáikra keresztyén értékrendű választ. Az iskolában a hit- és erkölcsstan valamint az egyházi ének óra a kötelező tanórai foglalkozások része.

3. Az erkölcsi nevelés a *keresztyén értékrend megismerését, ennek elfogadását, e szerinti viselkedés kialakítását, valamint a viselkedéshez szükséges képességek kiépülését* jelenti. Az igazon, a jón, a szépen, nyugszik, példát maga Jézus adott: **"Példát adtam nektek: amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek."/Jn. 13, 15/**

Feladataink:

- A keresztyén értékek, örök érvényű normák megismertetése, tudatosítása, fejlesztése és meggyőződéssé alakítása
- Alapvető magatartási, viselkedési normák megismertetése, megtanítása, felismertetése, gyakoroltatása, betartatása.
- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása.
- Alkalmazkodó készség kialakítása.
- Legyenek képesek személyes kapcsolatok kiépítésére, ápolására.
- Legyenek tisztában a következő fogalmakkal: kötelesség, lelkiismeret, felelősség, becsületesség, hűség, bátorság.
- Értékelje családi biztonságát, a család jelentőségét.

4. Az érzelmi nevelés feladatai:

- Pozitív érzelmek erősítése az élő és élettelen környezettel szembeni viszonyulás tekintetében.
- Az önmagukra, közösségre irányuló cselekvésre, aktivitásra készítő érzelmek kialakítására.
- Érzelmek felismerése, kezelése, önmotiválás, mások érzelmeinek értelmezése
- A családhoz, az iskolához, a lakóhelyhez, a nemzethez, a református egyházhoz tartozás (kötődés) érzésének megerősítése, a magyarság tudat kialakítása
- Érzelmekre ható rendezvények szervezése.
- Hagyományok ápolása, tisztelete, hazaszeretetre nevelés.
- Tudja összehangolni saját érdekeinek érvényesítését mások érdekeivel.
- Pozitív gondolkodásmód elsajátíttatása, a döntetni tudás kialakítása.

Az akarati nevelés feladatai:

- Az önismeret, saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése.
- Önmotiválás: az értelmi motiváció érzelmivé alakítása.
- Önirányítás képességének, önfegyelem fejlesztése.
- Kitartó, szorgalmas, céltudatos munkára való elkötelezettség kialakítása.
- Az iskolai elvárások, szabályok pontos meghatározása, azonos értelmezése.

5. A közösségbe való beilleszkedés, emberi kapcsolatok, szociális értékrend fejlesztése.

Feladat: az emberi együttélés szabályainak megismerése, együttműködési készség kialakítása, kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása és gyakoroltatása.

Az együttműködési képesség fejlesztéséhez a pedagógusnak rendszeresen kell élnie a segítő együttműködés formáival, (együtt cselekvés, közös kirándulás, közös feladatmegoldás). Az iskolának úgy kell szerveznie a tevékenységeit, hogy az osztályok legalább negyedévente egyszer részt vehessenek olyan tevékenységben, amely a segítő együttműködés által valósul meg.

A nemek közötti kapcsolat terén: Nőies és férfias viselkedésnormák megismerése és elsajátítása. Fiúk - lányok kapcsolattartási normáinak megbeszélése (barátság - szerelem).

Szexuális felvilágosítás.

6. A testi, lelki egészség, a stabil, kiegyensúlyozott személyiség kialakításának

A református iskola a teljes ember nevelésére hivatott. A teljes ember kifejezés magába foglalja azt, hogy az ember testből és lélekből áll.

Feladatunk:

- Úgy nevelni a ránk bízottakat, hogy testileg-lelkileg egészségesek legyenek.
- Az önkifejezés képességének bemutatása, gyakorlása; új érték teremtésének igényére nevelés. Az alkotási vágy felébresztése, az alkotás örömeinek felfedezése
- A gyerekek értékrendszerében az esztétikai-, művészeti értékek erősítése. A környezetben fellelhető esztétikum felismertetése, vizuális művészeti ágak alkotásainak megszerettetése.
- Reális önbecsülés kialakulásának segítése, kiemelt figyelmet fordítva azokra a tanulókra, akiket a közösség tartósan alul vagy túlértékel.

- Reális önbizalom kialakulásának segítése: Olyan feladat kitűzése, amely erőfeszítést is igényel, de sikert is ígér. Olyan értékelés, mely nemcsak az objektív eredményt, de a tanuló képességeit is figyelembe veszi.
- Az önállóság fokozatos növelése, egyre több, önálló nevezési, lebonyolítási feladat, önálló döntéshozatal biztosítása.
- A tanulói teljesítmény önértékelésének rendszeressé tétele

A személyiségfejlesztés színterei:

- Tanítási órák
Fontos szerepet kap a tantárgyi koncentráció, a tananyag erkölcsi tartalmának kiemelése, erősítése. A hittan óráknak különösen kiemelt szerepe van ebben a feladatban. Az ismeretszerzés során szerepet kap a játékosság is: dramatizálás, szerepjátékok, körjátékok, bábozás, szabályjátékok, sorversenyek, csapatversenyek, anyanyelvi játékok.
- Szakkörök, tehetséggondozó órák, szabadidős foglalkozások
- Tanulmányi versenyek
- Önművelésre való ösztönzés: könyvtárhasználat, internethasználat.
- Istentisztelet, gyermek istentisztelet, áhítat
- Egészségnevelési napok, sportnap
- Iskolaorvos, védőnő, rendőr felvilágosító előadásai
- Kulturális programok, rendezvények
- Szeretethíd
- Hagyományőrző programok
- Osztálykirándulások

Bizonyos alkalmak lehetőséget adnak az iskola és a család kapcsolatának erősödéséhez. Az előkészületek során gyermekeink átérezhetik a munka, a szolgálat fontosságát, örömeit. Ötletelhetnek, alkothatnak, szerepelhetnek, miközben személyiségük kibontakozik, formálódik.

2.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

„Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt.”

Jn. 13, 35

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Az ember társas lény, közösségre van szüksége, az Istenhez is csak a közösségen keresztül jut el. Az iskolára - hiszen a gyerek ideje nagy részét ott tölti - óriási szerep hárul, amelyet nem lehetne elhibázni: közösségi embert formálni az egyénből és egyben olyan közösséget formálni a csoportból, amely a közösség erejét a keresztyén értékrend szerint, pozitív célok eléréséért, használja fel.

Ahogy a személyiség fejlesztésénél a jézusi ember az eszményi, úgy a közösségformálásnál a jézusi közösség a cél. Alaptörvény: a szeretet - igazi értelmében véve.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, egyéb foglalkozásokhoz, tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése. Érzelmekre ható rendezvények szervezése

2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását, a differenciálást, a kooperációra épülő munkát.

- a) A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.
- b) A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.
- c) Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez. A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

A differenciált tanulásszervezés terén különösen a következő szempontokra kell figyelemmel lenni:

- ⇒ Olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését.
- ⇒ A tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának kibontakoztatása.
- ⇒ Az oktatási folyamat megszervezése segítse elő a tanulók előzetes ismereteinek, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseinek korrigálására és tudásának átrendeződésére.
- ⇒ Az oktatási folyamat alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit.
- ⇒ Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportmunkában, a tanulók páros és egyéni oktatásában) a tanulók tevékenységét, önállóságát, kezdeményezését, problémamegoldását, alkotóképességét kell előtérbe állítani.
- ⇒ A tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhoz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben.
- ⇒ A feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikák, alkalmazása nélkülözhetetlen a hátrányos helyzetű tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében.

Az intézményben a nevelési és oktatási célok megvalósítását az alábbi **tanítási órán kívüli** tevékenységek, egyéb foglalkozások segítik:

Hagyományrendszerünk	
⇒	Intézményünk névadója, Sztárai Mihály emlékének ápolása fontos feladatunk. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés – Sztárai nap – május végén, vagy június első hetében.
⇒	Minden tanév folyamán megemlékezünk a következő alkalmakról: 1849. okt. 6., 1956. okt. 23., reformáció: okt. 31., 1848. márc. 15., karácsonykor „Gyermekek karácsonya” advent 4. vasárnapján, húsvét, áldozócsüörtök, pünkösd, anyák napja, a 8. osztályosok ballagása, a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatainak emléknapja, a holokauszt áldozatainak emléknapja, Nemzeti Összetartozás Napja.
⇒	A reformáció napján tesznek fogadalmat a 2. osztályos tanulók és az új nevelők; az 1. osztályosok ekkor kapják meg nyakkendőjüket.
⇒	A 8. osztályosok a ballagáson ezüstmedált kapnak a gyülekezettől.
⇒	A tanévnyitó- és tanévzáró ünnepélyeket a vasárnapi istentiszteletek keretében tartjuk.
⇒	A tanévnyitó ünnepi istentiszteleten a gyülekezet Énekeskönyvvel ajándékozza meg az 1. osztályosokat.
⇒	Egyéb hagyományörző tevékenység a tanév során: <ul style="list-style-type: none"> ○ környezetünk alakításának hagyományai szerint a tanév első munkanapjára az osztálytermet és a folyosókat dekoráljuk, ezeket folyamatosan, az aktuális eseményeknek megfelelően változtatjuk; az udvar rendezése folyamatos; ○ minden tanév első napja „Tanévnyitó csendesnap”; ○ adventi és húsvéti időszakban is csendesnap; ○ a második tanítási nap első két-három órájában szervezési feladatokat látunk el; ○ közös áhítatok naponta – hétfő, péntek: templomunkban az egész iskolai közösség; kedd, szerda, csüörtök: osztálykeretben; ○ minden évben a december 6-án a tanítási nap 5. órájában „Mikulásváró” játékos ünnepséget tartunk az osztályközösségekben; ○ a téli szünet előtti utolsó tanítási nap 5. órájában „Karácsonyváró” ünnepséget rendezünk osztályközösségekben; ○ kézműves foglalkozás advent jegyében; ○ gyülekezetünkkel közösen karácsonyi vásárt szervezünk; ○ farsang idején rendezzük meg az 1-4. évfolyamosok jelmezes bemutatóját, és az 5-8. évfolyamosok suli-buliját; ○ a hivatalos beiratkozás előtti hetekben minden érdeklődőt szeretettel várunk nyílt napjainkon; ○ a tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 4 - 5. órájában osztályaink „Húsvét-

váró”-ra készülnek;

- a nevelési és oktatási követelmények teljesítése érdekében **tanulmányi kirándulások**at szervezünk Siklós környezetében, illetve hazánk tájegységeit keressük fel. Ezeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük, de lehetősége szerint a gyülekezetünk is támogatja utazásainkat;
- kétévente a **6-7. osztályos diákok az Ormánság megismerésére** tanulmányi útra mennek, melynek utazási költségeit az intézmény fedezi;
- a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére neveljük tanulóinkat - az iskola lehetőségeihez, és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva - különféle programok szervezésével: **táborok, színház- mozi- és múzeumlátogatások – önköltségesek -, teadélutánok, táncos rendezvények, stb.;**
- felkérésre részt veszünk **városunk ünnepi rendezvényein**, valamint a **gyülekezeti alkalmakkor rendszeresen szolgálunk;**
- évente **szeretetvendégségen fogadjuk gyülekezetünket;**
- **környezet-és egészségvédelmi és egyéb projektek;**
- **Szeretethíd-program;**

⇒ *Értékelési hagyományaink* erősítik kiemelkedő tanulóink elismerését. Az évközi munkáért igazgatói, osztályfőnöki, szaktanári dicséretet kaphatnak tanulóink. A tanévzáró ünnepélyen a kitűnő tanulmányi eredményt elért, példás magatartású és szorgalmú diákjaink könyvjutalomban részesülnek.

⇒ *A tantárgyi hagyományaink* főként konkrét tantárgyakhoz kötődnek. Alsó tagozatosaink a **Sztárai mesemondó** versenyen, a **Zsoltáréneklő és aranymondás** házi versenyeken.

- **A 2005/06. tanévtől hagyományteremtő céllal angol és német nyelvből vers-és prózamondó versenyt szervez az intézmény a térség diákjainak, valamint országos szinten a református iskolák tanulóinak.**

Napközi otthon, tanulószoba. Amennyiben a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az 1-4. évfolyamon két csoporttal napközi otthon, az 5-8. évfolyamon tanulószoba működik. A halmozottan hátrányos helyzetű diákjaink a napközis felvételnél előnyben részesülnek, s fokozottan ajánljuk a napközis részvételt számukra. A tanulási időben (14 és 15 óra között) további csoportbontást végzünk: az első osztályosok külön csoportban oldják meg a házi feladatot, törekedve arra, hogy a délelőtti tanító foglalkozzon velük.

A napközi otthonban, a tanulószobán a közösségi nevelés az iskolai és a családi nevelés részeként valósul meg, és az iskola egész közösségének a fejlesztését segíti elő. A közösségalkításra, a közösségi élet formálására és gyakorlására a napköziben, a tanulószobán több és jobb lehetőség nyílik, mint az elsősorban tanulási tevékenységekre épülő tanítási órákon és otthon, a családban.

Feladatok:

- a) A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi szabályok megteremtése, őrzése, művelése és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása.
- b) Formális, rokonszenvi kapcsolatokon alapuló kiscsoportok megalakítása, a vezető egyéniségek és kisugárzásuk, hatásuk megismerése, a peremhelyzetben levő tanulók körülményeinek megfigyelése.
- c) Az óvodai nevelésre, ill. a meghonosodott szokásokra építve felelősrendszer kialakítása, a csoport életének megszervezése.
- d) A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás, ill. módosításuk.
- e) A tanulók tevékenységének értékelése, jutalmazási és büntetési formák alkalmazása.
A napközis, tanulószobai csoportvezető értékelése a tanév során szóban és írásban rendszeresen, folyamatosan – naponta, hetente, havonta, félévkor és év végén.

Diákétkeztetés. A napközi otthonba /tanulószobára felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülhetnek. A napközibe / tanulószobára nem járó tanulók számára – igény esetén – ebédet (menzát), igény szerint tízórait biztosít az intézmény. Az intézmény fenntartója által megállapított étkezési térítési díjakat az intézmény által a házirendben meghatározott módon kell befizetni.

Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások. Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

- ⇒ Az 1-4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyengébb teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti egy vagy két felzárkóztató órát szervezünk.
- ⇒ A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére felvételi előkészítőt szervezünk heti egy órában magyar nyelv és magyar irodalom és matematika tantárgyakból.
- ⇒ A jó eredményt elérő tanulók a tehetséggondozó mikro műhelyekben, szakkörökön, az alapfokú művészeti iskola foglalkozásain bontakoztathatják ki tehetségüket.
- ⇒ További tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.
- ⇒ A felzárkóztató foglalkozások sajátos formái az egyéni foglalkozások. Az egyéni foglalkozásokon a köznevelési törvény előírása alapján heti két órában elsősorban azok a tanulók vesznek részt,
  - akiknek az első-negyedik évfolyamon az eredményes felkészülése ezt szükségessé teszi,

- akik második vagy további alkalommal ismétlik ugyanazt az évfolyamot.

Szakkörök. A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Előzetes felmérés megelőző év májusában történik. Állandó jelleggel informatika szakkör működik a folyamatos igények alapján.

Sztárai Tehetséggondozó Műhely: *részletes kifejtése lentebb*

Versenyek, vetélkedők, bemutatók. A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyek, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Iskolai sportkör. Az iskolai sportkör foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre.

Témahetek, témanapok / projekthetek, projektnapok. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára projektoktatást (témaheteket, témanapokat) szerveznek. A projektoktatás egy iskolai napon legalább három órát meghaladó foglalkozás vagy több iskolai órán, tanítási napon át zajló tanítási-tanulási folyamat. Iskolánkban évente csatlakozik a tanév rendjében felkínált témahetek közül legalább egyhez.

Tanulmányi kirándulások. Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára gyalogos vagy kerékpáros tanulmányi kirándulásokat szerveznek a lakóhely és környékének természeti, történelmi, kulturális értékeinek megismerése céljából.

Osztálykirándulások: Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Erdei iskolák, táborozások. A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táboroszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai fog-

lalkozások, melyeken főleg egy-egy tantárgyi téma feldolgozása történik, illetve az iskolai szünidőkben szervezett táborozások. Az erdei iskolai foglalkozásokon és a táborozásokon való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket pályázatokból igyekszünk előteremteni.

Intézményünk jellegéből fakadóan **nyári hittan táborokat** szervez **gyülekezetünk**, illetve szaktárgyhoz kapcsolódóan is, kiemelten **angol nyelvi nyári táborokat**. E táborokban való részvételhez gyülekezetünk anyagi támogatást nyújt lehetőségeinek függvényében, de a szülőknek is hozzá kell járulniuk.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás. Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Az e foglalkozásokon való részvétel – ha az költségekkel is jár – önkéntes. A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Lázár Ervin program

A nemzeti identitás erősítését célzó programokról szóló 1042/2019. (II.18.) sz. Kormány határozat alapján Magyarország Kormánya egyetért azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjától fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

A Kormány fenti határozata alapján a Lázár Ervin program szociális helyzettől és lakóhelytől függetlenül minden, az 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi- tánc- és cirkuszi előadások, komoly zenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

A kiíró Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkársága meghatározta az egyes évfolyamok esetében az egyes programelemek körét:

1. évfolyam: Bábélmény bemutatója oktatási intézményekben.
2. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatója oktatási intézményekben.
3. évfolyam: Színházi előadás bemutatója saját játszóhelyen.
4. évfolyam: Komolyzenei, vagy népzenei koncert bemutatója oktatási intézményekben, vagy koncerttermekben.
5. évfolyam: Színházi előadás bemutatója saját játszóhelyen.
6. évfolyam: Cirkuszművészeti előadás bemutatója (Fővárosi Nagycirkusz).
7. évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatója intézményekben.
8. évfolyam: Színházi előadás bemutatója Budapesten.

Intézményünk feladatai:

- Tanulók előadásokra történő jelentkeztetése, amely minden esetben a KRÉTA felületen történik
- Hiányzó tanulók színházlátogatásának pótlólagos megszervezése
- A létszámok meghatározásakor kiemelt figyelmet kell fordítani a kísérő pedagógusok/szülők létszámára

- Az iskolában kijelölt koordinátor választja ki a kínálatból az előadást és jelentkezteti az osztályt, tanulókat
- Kapcsolattartás a fenntartóval

Szabadidős foglalkozások. A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük. Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy ezeken a programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

Iskolai könyvtár. A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható intézményi könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata. A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

2.5. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A teljes körű egészségfejlesztési program az iskola közössége életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgálja, amelynek célja az életminőség, ezen keresztül az egészségi állapot javítása, olyan problémakezelési módszer, amely az iskola közösségének aktív részvételére épít.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy egészségfejlesztési alapeladat rendszeres végzését jelenti a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálójában szereplők észszerű bevonásával:

A Biblia azt tanítja, hogy az ember azáltal ember, hogy egységet képez benne test és lélek. Elválaszthatatlanok egymástól. A teljes körű egészségnevelés tehát az egész gyermekre irányuló fejlesztési feladat. A keresztyén valláshoz kapcsolódó holisztikus pedagógiai szemlélet természetes része.

Már korai gyermekkortól kezdve számos befolyás éri a gyermeknek az egészségről alkotott fogalmát, de számos hatás éri viselkedésüket, magatartásukat is. Sokszor nincsenek tisztában a befolyásokkal, amelyek érik őket. Ezért fontos része az egészségnevelési programnak az is, hogy segítsen a tanulóknak kialakítani olyan készségeket, amelyek lehetővé teszik saját magatartásuk kedvező irányú befolyásolását.

Az iskolai egészségfejlesztés (vagyis a tanulók egészséges életmódra nevelése, a betegségek megelőzése) akkor hatékony, ha teljeskörű. Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

1. Mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt (egészségtelen táplálkozás, mozgásszegénység, a lelki egészség hiányosságai, egészségműveltség hiányosságai – befolyásolja).
2. Az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van.
3. Az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne.
4. A teljes tantestület részt vesz benne (miközben az iskola összes nem-pedagógus dolgozója is segíti). A pedagógusok fő segítőtje az iskola-egészségügyi szolgálat.
5. Bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas intézményeket és civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét, pl. a fenntartót is.

2.5.1. Az egészségnevelés iskolai területei

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi négy alapeladat köré szerveződik, ezeken belül pedig több területen kell egészségnevelési tevékenységet folytatni.

1. Egészséges táplálkozás megvalósítása:

- az étkezés, táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a táplálkozás és egyes betegségek kapcsolata
- diéták, táplálékérzékenységek, táplálékallergiák
- lelki eredetű táplálkozási zavarok megelőzése, felismerése
- fogyasztóvédelem, a helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása
- divatok, reklámok, média hatása táplálkozásunkra

Az egészséges táplálkozás megvalósítása alapvetően a közétkeztetést biztosító szervezetfeladata, azonban a pedagógustól is elvárható a személyes példamutatáson és az egészséges táplálkozásra vonatkozó ismeretek átadásán keresztül az egészséges táplálkozásra nevelésben való közreműködés. Intézményünk tanulóinak jelentős része iskolánk menzáján étkezik, mely az előírásoknak megfelelően biztosítja tanulóink változatos és a korosztályoknak megfelelő egészséges étrendet.

Megfelelő környezeti feltételek biztosítása:

- Példamutató iskolai személyzet
- Higiénikus, egészséges ivóvízvételi lehetőség
- Kézmosás lehetősége (szappannal)
- Barátságos, kulturált étkezési körülmények, ízletes, az ajánlásoknak megfelelő ételek a menzán, pedagógus felügyelete az étkezés során.
- A különleges táplálkozási igényű tanulók étkeztetéséről is gondoskodunk (pl. ételallergia, laktóz-intolerancia, lisztérzékenység, stb.)
- Iskolagyümölcs programban való részt vétel.
- Odafigyelünk arra, hogy a hátrányos helyzetű diákok minden nap meleg ételhez jussanak.

Színterei:

Tanórai és tanórán kívüli foglalkozások:

- Teaház
- Zöldség-gyümölcsnapok, víz napja
- Salátakészítés, kóstolás
- Rajzpályázat, plakátkészítés, vetélkedő
- Piac látogatás
- Védőnői előadások
- Napközis foglalkozások

Értékelés:

- Tanulók tudásszintjének felmérése
- A tanulók táplálkozási szokásainak változása
- Normál tápláltsági állapotú tanulók aránya (és a jó irányban bekövetkezett változások aránya)
- Közétkeztetésben részt vevő tanulók aránya, a tanulók elégedettségének változása a közétkeztetés minőségével kapcsolatban
- A helyzetértékeléskor megállapított hiányosságok korrekciója

2. Mindennapi testnevelés megvalósítása

- a mozgás fontosságának tudatosítása
- egészséges testtáras fontossága
- egészséges testkép kialakítása
- sport egészségügyi kockázatok, függőségek ismerete
- a testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata
- a szervezet fejlődése és működése testmozgással és annak hiányában
- gerincvédelem, gerinckímélet.

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel, hiszen tapasztaljuk, hogy a modern kor, és az azzal együtt járó technológiák az embert olyan életmódba kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását is.

Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítésében, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A jogszabály által megszabott kötelezettség végrehajtására a tanulók fizikai képességének mérésére egyszerű, kevés szerigényű és bárhol végrehajtható tesztek használunk, amelyek mutatják a tanulók fizikai felkészültségének mértékét.

El kell érni, hogy az általános fizikai teherbíró képesség fejlődésének folyamatos nyomon követése, motivációs tényezőként hasson a tanulókra, és az iskolából kikerülve életvitelükben helyet kapjon a rendszeres fizikai aktivitás is

Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon, az alábbi sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontoknak kell teljesülniük:

- minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a közösségi mozgásélmény jelentőségének hangsúlyozása a versenyszellem erősítése helyett

Komplex intézményi mozgásprogram

A mindennapos testnevelés órák keretein belül bevezettük a Bozsik focit, a néptáncot és a kölyökatlétikát, 2020-tól a Kézilabda az iskolában programot is.

A Bozsik programra évente két csapattal nevezünk. Emellett a Mohácsi Tankerület által a siklósi gimnáziumhoz tartozó tanúszódában is helyet kaptunk. A konkrét időpontok tanévenként változnak. Sajnos tornateremmel nem rendelkezünk, csak tornaszobával és kézilabda pályával, de törekszünk a hatékony testnevelés óra megtartására.

A mindennapos testnevelés mellett fontosak az egyéb testmozgási alkalmak is. A napközis valamint tanulószobai foglalkozásokon kötelező a mozgás, az udvari játék, egészségfejlesztő testmozgás biztosítása a helyi tantervben előírt időbeosztásban. Az összefüggő, napi három órát meghaladó napközis foglalkozások között biztosítani kell a tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos testmozgást, ha időjárási viszonyok megengedik, a szabadban kell megszervezni. A játékos testmozgás ideje legalább napi negyvenöt perc. A Természetjáró mikroműhely tagjai évente legalább 3 alkalommal tóráznak a környező erdőkben, túraútvonalakon.

1. Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportegyesülettel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.
2. A tanulmányi kirándulások és az erdei iskolai programok egyik központi eleme legyen a mozgás és az egészségtudatos életmódra nevelés.
3. A felső tagozat osztályfőnöki foglalkozásain tematikus program kerüljön kidolgozásra a testmozgás propagálására, amely életvezetési tanácsokat is foglaljon magába.

4. A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.

A komplex intézményi mozgásprogram adott tanéve aktualizált feladatterve az éves munkaterv mellékleteként kerül kidolgozásra.

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek (NETFIT):

A vonatkozó jogszabályok a tanulók fizikai állapotának mérését beemelték az országos mérések sorába. Ennek értelmében kell eljárni a mérésre felkészítés és a mérés elvégzése tekintetében. A mérésre előírt időintervallum adott év április-május hónap, tanévenkénti időzítéssel.

A megfelelő szintű fizikai erőnlét, edzettség elérése, majd megtartása nemcsak a sport, hanem az egészség, az általános jólét szempontjából is igen fontos tényező.

A fizikai aktivitás jellemzője az

- az egészséges testsúly,
- az állóképesség és az izomerő.

E képességek szintjének emelését az oktatásnak kell megoldania a megújított iskolai testneveléssel és sporttal. A jövőben az alapoknál – a 6-14 éveseknél – kell kezdeni. A fizikai képességek folyamatos, fokozatos teljesítésére nagyobb gondot kell fordítani. Tudatosítani kell a tanulóknak a mozgásos tevékenységek, a testnevelés és a sport preventív értékeit. El kell érni, még a kevésbé jó biológiai és testi adottságokat öröklő tanuló esetében is, hogy a sportolás iránti igényük, szeretetük olyan erős és szilárd legyen, hogy tanulmányaik befejezése után is a rendszeres sportolás állandó életmódelemük legyen.

3. A gyermekek érett személyiséggé válásának elősegítése

- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben,
- a lelki egyensúly megteremtése
- személyes krízishelyzetek felismerése és stratégiák ismerete
- függőségek elkerülése
- személyes biztonság (közlekedés, önvédelmi technikák)
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége, a környezeti ártalmak elkerülése
- az aktív szabadidő eltöltésének módjai
- a harmonikus párkapcsolat ideáljának kialakítása
- a családi életre való nevelés

4. Egészség-ismeretek hatékony, azaz képességgé válást eredményező oktatása

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- a betegség és a gyógyulást segítő magatartás
- elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat
- a testi higiénia
- a szenvedélybetegségek elkerülése (dohányzás, alkoholfogyasztás, kábítószer használatának megelőzése)

- nem szerhez köthető függőségek elkerülése
- a családtervezési módszerek ismertetése
- az egészséges és biztonságos környezet kialakításának igénye

A jelenlegi járványügyi helyzetben kiemelten fontos a helyes kézmosás, kézfertőtlenítés, maszkviselés szabályainak megismertetése, elsajátíttatása. A köhögési, tüszentési etikett gyakoroltatása, a távolságtartás fontosságának hangsúlyozása.

A 4 alaptevékenységének rendszeres, az iskola mindennapjaiba beépülő megvalósításában a pedagógusoké a fő szerep, hiszen ők foglalkoznak a tanulókkal nap, mint nap, de a nevelő- oktató munkát segítők, az iskola-egészségügyi szolgálat szakemberei, a szülők és az iskola környezetének bevonásával, szakmai ellenőrzésével és támogatásával.

2.5.2. Az egészségnevelés iskolai színterei

Az iskolai élet minden pontján meg kell jelennie az egészségnevelési elveknek, de kiemelten fontosak a következő színterek:

Tanórai feladatok

Az egészséges életmódra nevelés tananyagának tervezésénél megfogalmazott célok és feladatok:

- járuljon hozzá a tanulók képességeinek sokoldalú fejlesztéséhez,
- életmódjuk, szokásaik értékekkel történő kialakításához,
- eddze akarataikat mentálisan, fizikálisan, szociálisan,
- bővítse ismereteiket.

Kötelező tanórai keretben végzett egészségnevelés:

- Tantárgyakba beépített egészségnevelés: osztályfőnöki óra, testnevelés óra, biológiaóra, egészségtan modul, természetismeret, irodalom, technika stb.
- „Egészségóra” (a védőnő vagy meghívott előadó foglalkoztató előadása)

Tanórán kívüli feladatok:

- Szakkörök
- Egészségnevelési akciók (előadás, témanap, témahét, projekt, egészségnap)
- Nyári táborok
- Előadások, csoportfoglalkozások, kiállítások
- Rendszeres, egészséges környezetben (pl. hegyekben) végzett túrák, kirándulások
- Mindennapi testedzés megvalósítása:
- Testnevelés órákon
- Egész napos iskolai foglalkozásokba beillesztve
- Szabadidőben rendszeres sportfoglalkozások keretében
- Diáksport Egyesület működtetésével, egyedi együttműködési megállapodás alapján
- Egy-egy sportágnak az iskolában helyet adva, biztosítva a tanulók szervezett sportolási részvételét
- Sportversenyek lebonyolítása

2.5.3. Módszereink

Fontos szabály:

- a tájékozottság,
- a tanulók életkori jellemzői, adottságai,
- az évfolyamonkénti egymásra épülés.

A **hagyományos egészségnevelő felvilágosítást** fontosnak tartjuk és alsó tagozaton a testnevelés, környezetismeret órákon, felsőben elsősorban az osztályfőnöki, testnevelés és biológia órák keretében valósítjuk meg, de teret kap alkalom szerű rendezvényeink során is, külső partnereink bevonásával. A hagyományos egészségnevelő felvilágosítást azért alkalmazzuk, mert több és helyes tudás helyes döntésekhez és az életvezetés helyes alakításához vezet. A hagyományos felvilágosítás azonban nem elegendő a tanulók viselkedésének a befolyásolására. Más, iskolán kívüli motivációk lényegesen erőteljesebbek és elemibbek lehetnek annál, semhogy pusztán az ismeretek átadása, kiigazítása révén érdemi eredményeket tudjunk elérni. A hagyományos egészségnevelés jellemző vonása, hogy általában egyoldalú közlési forma: a diákság aktív és személyes bevonása nélkül történik, a hatékonyság növelése érdekében az információ átadás során törekszünk az interaktivitásra és kerüljük kimutathatóan alacsony hatékonyságú elretentő képek, információk bemutatását.

Rizikócsoportok felismerése– az iskolaorvosi vizsgálatok során sor kerül a tanulók életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatára, a túlsúllyal vagy mozgásszervi problémával küszködő diákok számára speciális kezelést, pl. gyógytornát biztosítunk. A testnevelők szintén végeznek felméréseket, fitességi vizsgálatokat. A korai felismerés a pszichológiai problémákkal küzdő diákok, csoportok esetén is rendkívül fontos, ebben nagy szerepük van a tanároknak, osztályfőnököknek, akik tovább irányíthatják az érintetteket az iskolapszichológus, vagy a szakintézmények felé.

Mentálhigiéné

- szakvizsgázott mentálhigiénés végzettségű pedagógusaink egyéni vagy csoportos beszélgetéseket, esetmegbeszéléseket kezdeményeznek az érintett tanulókkal
- egyéni terápia a területileg illetékes Nevelési Tanácsadó pszichológusával
- osztályfőnöki órák témakörei
- testnevelés és egyéb órákon légzőgyakorlatok gyakorlása

Konfliktuskezelés

- dramatikus játékokkal
- tantestületi tréningek

Segítő kapcsolatok, partnerek:

- ifjúságvédelmi felelős
- szülők, család
- iskolai szülői munkaközösség,

- iskolaorvos, házi orvos, védőnő
- gyermekjóléti szolgálatok, családsegítők
- rendvédelmi szervek ifjúságvédelmi munkatársai (DADA program)
- Magyar Vöröskereszt helyi csoportja
- ANTSZ

2.5.4. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK

Az elsősegélynyújtás ismeretének fontossága

A keresztyén élet alapvető feladata az élet, a teremtett világ őrzése. A bajban lévő másik emberen kötelességünk segíteni. A segítség nem megfelelő módja azonban legjobb szándék mellett is árthat. Ezért fontos feladata a családoknak és az iskolának, hogy a gyermekek megfelelő ismeretekkel rendelkezzenek ezen a téren is.

Fontos szempont az ismeretek átadásánál a tanulók életkorának figyelembe vétele. Kisgyermekre ne helyezzünk nagyobb felelősséget, az elsősegélynyújtásban ne adjunk számukra nagyobb feladatot, mint amit életkoruknál fogva képesek jól ellátni.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek tanításának célja:

- ismerjék meg a fogalmát, fontosságát,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket, tudjanak segítséget hívni,
- ismerjék meg az emberi test alapvető működési feltételeit,
- tudjanak mentőt hívni,
- ismerjék meg az alapvető sérüléseket és várható következményeit,
- sajátítsák el a legfontosabb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerjék meg a mentőszolgálat és az orvosi ellátás működési sajátosságait.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek tanításának feladatai

A tanulók életkoruknak megfelelő szinten rendelkezzenek korszerű elsősegély-nyújtási ismeretekkel, szerezzenek jártasságot a gyakorlatban. Az ismereteket több tananyaghoz kapcsolva, több alkalommal gyakoroltatva érezzék az ismeretek fontosságát az emberi élet védelme szempontjából.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítását segítő tevékenységi formák

Az iskola helyi tantervében szereplő tárgyak ismeretanyagában:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
osztályfőnöki	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ közlekedési balesetek sérülései, a sérülések ellátása, teendők baleset esetén ⇒ segítségnyújtás balesetknél ⇒ a mentőszolgálat felépítése és működése ⇒ a mentők hívásának helyes módja ⇒ elsősegély-nyújtási alapismeretek az iskolai

	egészségügyi szolgálat, illetve a helyi mentőszolgálat közreműködésével
környezetismeret	⇒ segélyhívás ⇒ lázmérés ⇒ sérülések ellátása (horzsolás, nyílt sebek, forrázás, égés) ⇒ orrvérzés
biológia és egészségtan	⇒ rovarcsípések ⇒ légúti akadály ⇒ artériás és ütőeres vérzés ⇒ komplex újraélesztés
kémia	⇒ mérgezések ⇒ vegyszer okozta sérülések ⇒ savmarás ⇒ égési sérülések ⇒ forrázás ⇒ szénmonoxid mérgezés
fizika	⇒ égési sérülések ⇒ forrázás
testnevelés és sport	⇒ horzsolás, zúzódás ⇒ eszméletvesztés ⇒ magasból esés ⇒ ficam, törés

Az iskolai egészségnevelési program részeként az iskolai védőnő célzott elsősegély-nyújtási ismereteket tanító foglalkozásai szolgáltatnak alapot a gyakorlati képzésnek.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat helyi állomásával, Magyar Vöröskereszt helyi csoportjával; illetve továbbra is szoros kapcsolatot tart fenn az iskolaorvosi és védőnői hálózattal.
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- az anyagiak függvényében támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen;
- az iskolai feladatok elvégzéséhez bevonjuk az elsősegély-nyújtási ismeretek terén képzett pedagógusainkat

2.6. A pedagógusok helyi intézményi feladatait, az osztályfőnöki munka tartalmát, az osztályfőnök feladatait

"Te azért a munkának terhét hordozzad,
mint Jézus Krisztus jó vitéze,"(2 Tim 2, 3)

Pedagógus munkavállalóink feladatait az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint munkaköri leírásuk tartalmazza. A munkaköri leírás adott nevelési évben / tanévben aktualizálásra kerül. A munkaköri leírás tartalmazza az adott nevelési évben / tanévben a munkavállaló konkrét feladatait.

Pedagógusok helyi intézményi feladatai – általános, alapvető feladatok

A pedagógus a tanulók református szellemiségű nevelése érdekében felelősséggel és önállóan végzi munkáját.

Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a Köznevelési Törvény, a Református Köznevelésii Törvény, s ezek végrehajtási rendeletei, a Munka Törvénykönyve, a Református Etikai Kódex, a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet, és egyéb – *a pedagógusi munkát érintő* – törvények, rendeletek, valamint az intézményi belső szabályzatok, a pedagógiai szaktárgyi útmutatók, az intézményi munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató, illetőleg a felettes szerveknek az igazgató útján adott útmutatásai alkotják.

2. 6. 1. Az óvodapedagógusok helyi intézményi feladatai – általános, alapvető feladatok

- ⇒ **Nevelő munkáját** a református szellemiségű alapelvek alapján az óvodai nevelés alapelveiben, a helyi programban meghatározottak szerint, módszereinek szabad megválasztásával végzi; alaptevékenysége azokat az óvoda-pedagógusi teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint a nevelői munkából az egyes munkaköröknek megfelelően minden óvodai nevelőre kötelezően vonatkoznak.
- ⇒ **Kötelessége** a munkafegyelem és közösségi együttműködés formáinak betartása, tervszerű felkészülés naponta a nevelőmunkára, az érvényes munkaidő-beosztás szerinti munkavégzés, valamint kötelező óraszámát a gyermekcsoportban ledolgozni.
- ⇒ **Közreműködik** az intézményi közösség kialakításában és fejlesztésében, tehát alkotó módon **részt vállal**:
  - a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
  - a közös vállalások teljesítéséből,
  - az ünnepélyek, megemlékezések rendezéséből,
  - az intézmény hagyományainak ápolásából,
  - a gyermekek folyamatos fejlesztési feladataiban,
  - a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
  - a gyermekvédelmi tevékenységből,
  - az intézményi élet demokratizmusának fejlesztéséből.
- ⇒ Rendszeresen **képezi magát** szakmailag, önképzés és egyéb továbbképzés formájában.
- ⇒ A pedagógiai programnak és az éves munkatervnek megfelelően önállóan és felelősséggel **fejleszti** az egyes gyermekeket és a csoportot. **Felelősséggel végzi** a gyermekek

sokoldalú, harmonikus testi és szellemi fejlesztését. Nevelő-munkájában érvényesíti a tehetséggondozást, felzárkóztatást és a másság elfogadását. Folyamatos megfigyelés alapján **tájékoztatja** a szülőket a gyermek fejlettségi szintjéről, melynek alapján a szükséges tennivalókat megbeszéli a szülővel.

- ⇒ **Tervezi, szervezi, irányítja** a csoportjában folyó pedagógiai munkát. Éves tematikus tervet készít a nevelési év elején, melyet bemutat az intézményegység vezetőjének, aki azt szakmailag megvizsgálja, a meglétét ellenőrzi.
- ⇒ **Elkészíti** csoportja heti-, illetve napirendjét.
- ⇒ **Részt vesz** a pedagógiai program, egyéb, más alapidokumentumok, szakmai programok kialakításában, intézményi pályázatok elkészítésében.
- ⇒ Az intézményi SZMSZ-ben, éves munkatervben rögzített ünnepekhez és óvodai hagyományokhoz igazodva **kialakítja** csoportjában a megünneplés módját.
- ⇒ **Irányítja** a csoportjában dolgozó dajka munkáját, az aktuális feladatokat megbeszéli vele. Szükség szerint **bevonja** a csoport napi tevékenységébe.
- ⇒ A feladatkörébe tartozó, az intézmény nevelő munkája által szükségessé váló, illetve az érvényben lévő jogszabályokban előírt adminisztrációs és szervezési feladatokat **elvégzi**. Adminisztrációs munkája naprakész. (felvételi, mulasztási napló, csoportnapló, személyiséglapok). Napi rendszerességgel **vezeti** a pedagógusok havi munkaidő nyilvántartását - a jelenléti ívet.
- ⇒ **Kötelessége** az udvari élet tartalmassá tétele, az udvari játékok biztonságos használatának megtanítása, a természeti környezet védelmére nevelés betartása. Az elhasznált, veszélyessé vált játékok folyamatos selejtezése, a szabályoknak megfelelően.
- ⇒ A szervezett sétákra, kirándulásokra, rendezvényekre stb. **elkíséri, felügyeli** a gyermekcsoportot.
- ⇒ **Felkészíti** templomi szolgálatra a gyermekeket.
- ⇒ **Elvégzi** az intézményi mérési feladatokat.
- ⇒ A gyermekek érdekében a hatékony, minél korábbi fejlesztés megkezdése miatt a Nevelési Tanácsadó szakszolgálatához (pl. logopédus, pszichológus) irányítja, **küldi** a rá-szoruló gyermekeket.
- ⇒ **Felelős** csoportjában a nyugodt, derűs légkör kialakításáért, a gyermek biztonságérzetének kialakításáért.
- ⇒ **Részt vesz** a nevelőtestület értekezletein, szervezi és megtartja a csoport szülői értekezleteket, a szülők rendszeres tájékoztatását.
- ⇒ Az intézményi SZMSZ-ben foglaltakat, az óvoda házirendjét **betartja, illetve betartatja** a szülőkkel.
- ⇒ **Lehetőség szerint családlátogatást végez**, nevelési és szociális segítséget javasol a rá-szorulóknak, az intézmény gyermek- és ifjúságvédelmi felelősével szoros kapcsolatot alakít ki.
- ⇒ **Biztosítja** a szülőknek, hogy a beiskolázás előtt minél több információhoz jussanak. Szoros kapcsolatot tart intézményünk iskolájával, az 1-4. évfolyamon tanító nevelőkkel, szervezi az iskolalátogatást. Az óvoda és az iskolai átmenet megkönnyítésre kidolgozott programban közreműködik.

- ⇒ A gyermekbaleseteket azonnal **jelenti** felettesének, elvégzi a rendeletbe foglalt adminisztrációs tevékenységet.
- ⇒ **Felelős** a gyermekek testi épségéért, egészségéért, nem hagyhatja őket felügyelet nélkül.
- ⇒ Ha az óvoda érdeke úgy kívánja, helyettesítésre **beosztható**. Távollétét - bármilyen ok miatt - az SZMSZ-ben szabályozottak szerint köteles bejelenteni.
- ⇒ Az egyházunk, gyülekezetünk szervezte rendezvényeken, alkalmakon **részt vesz**.
- ⇒ **Kötelessége** megjelenni a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton az orvos által megjelölt időpontban.
- ⇒ Elérhetőségét - munkaszervezési okokból - **köteles bejelenteni** közvetlen felettesének.
- ⇒ Személyi adataiban történő változást (pl. név, lakcím...) azonnal **jelzi** az ügyintézőnek.

2. 6. 2. Az iskolai pedagógusok helyi intézményi feladatai

Alapvető feladatok

- ⇒ Nevelő-oktató munkáját a református szellemiségű alapelvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi, alaptevékenysége azokat az iskolai tanórai és tanórán kívüli, egyéb foglalkozási teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendelkezése szerint a nevelő-oktató munkából az egyes munkaköröknek megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.
- ⇒ A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- ⇒ Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában. Kiemelt figyelmet fordítunk a belső partnerség kialakítására és az egymástól tanulás erősítésére
- ⇒ Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- ⇒ A tudomására jutott hivatali titok megőrzése.
- ⇒ Az iskola céljainak képviselője a tanulók, a szülők és egyéb partnerek előtt.
- ⇒ A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése. Az iskola épületének, helyiségeinek dekorálása.
- ⇒ Közreműködik az intézményi közösség kialakításában és fejlesztésében, tehát alkotó módon részt vállal:
  - a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
  - a közös vállalkozások teljesítéséből,
  - az ünnepélyek, megemlékezések rendezéséből,
  - az intézmény hagyományainak ápolásából,
  - a tanulók folyamatos felzárkóztatásából,
  - a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
  - a pályaválasztási feladatokból,
  - a gyermekvédelmi tevékenységből,

- a tanulók szabadidős foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából,
  - a diákpresbitérium kialakításából,
  - az intézményi élet demokratizmusának fejlesztéséből.
- ⇒ Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
- ⇒ Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- ⇒ Felkészíti a gyermekeket a templomi szolgálatra, s az éves munkatervben meghatározott ünnepélyekre, egyházi alkalmakra.
- ⇒ Szabadidős programok szervezése iskolán kívül belül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás klubdelután, karácsonyi ünnepség).
- ⇒ Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- ⇒ A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok
- ⇒ Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- ⇒ Részt vesz a leltározásban, selejtezésben a kijelölt munkatárs által megadott időpontban, szertárát rendben tartja: a taneszközöket átveszi és gondoskodik ezek megőrzéséről, a leltári tárgyak védelméről, megóvja az intézmény, a tanterem felszerelését, a szükséges javításokat jelzi a karbantartónak.

A tanórai és a tanórán kívüli nevelő -oktató munka, tanulásirányítás

- ⇒ Év elején munkatervet, tanmenetet készít, melyet hozzáigazít a református kerettantervhez. Egyéb foglalkozásokhoz foglalkozási tervet készít.
- ⇒ Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.
- ⇒ Tanítási (foglalkozási) órán minőségi munkát végez (felkészülés, szervezés, ellenőrzés, értékelés). A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- ⇒ A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos szervezeti formáit alkalmazza a tanítási órákon. Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- ⇒ A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- ⇒ Könyvtárlátogatást végez tanítványaival, lehetőség szerint használtatja az intézményi könyvtárat.
- ⇒ A szintezett követelményrendszer alapján humánus, megalapozott, értékálló osztályzatok kialakítására törekszik. Alapkötelessége, hogy a PP-ban leírt, megalapozott értékeléshez kellő számú érdemjegyet adjon a diákoknak.
- ⇒ Az írásbeli dolgozatokat, felmérő és témazáró dolgozatokat 14 munkanapon belül kijavítja, ezek megíratását a házirend alapján a tanulónak előre jelzi. A tanulók témazáró dolgozatait - 1 évig történő megőrzésre - tanév végén leadja.
- ⇒ Ellenőrzi a tanulók felszerelését. A házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal együtt javíttatja, és velük együtt értékeli.

- ⇒ Értékelése során nem hagyhatja figyelmen kívül a pozitív diszkriminációval rendelkező tanulókra vonatkozó határozatokat.
- ⇒ Munkájáért eredményfelelősséget vállal, ha buktat, azt szakszerűen indokolja, szükség esetén, javítóvizsgáztat. Megbízás alapján részese a javító és az osztályozó vagy egyéb vizsgáknak.
- ⇒ Szaktárgya körében közre kell működnie a teljesítménymérésben (adatfelvétel, elemzés). Eseti jelleggel megbízás alapján más tantárgyak mérési feladataiban részt vállal.

A tehetséges tanulók gondozása

- ⇒ Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- ⇒ Ösztönzi tanítványait a megmérettetésre, fel kell ismernie a kimagasló teljesítményt és eredetiséget felmutató tanulókat, közreműködik a tehetségnevelésben.
- ⇒ Részvétel iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon segítség a szervezésben.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- ⇒ Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások korrepetálása, mentorálása, szervezése az érintett tanulók részére.
- ⇒ Gondoskodik a szükséges tanulmányi segítségről. Szakmai fejlesztési irányelvek alapján a tanuló tempójához igazítva végzi a tantárgyi tanulás irányítását.
- ⇒ A gyermekvédelmi feladatok ellátása
- ⇒ A tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- ⇒ Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése, pályaorientáció.

Munkafegyelem, a munkához való viszony

- ⇒ A munkaköri kötelességek teljesítése.
- ⇒ Napi rendszerességgel vezeti az elektronikus naplót.
- ⇒ Hétfői és pénteki napokon a templomi áhítatra kíséri a tanulókat, s felügyel rájuk. Kedd, szerda és csütörtöki napokon áhítatot tart a 1. óra elején.
- ⇒ Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óraközi szünetekben.
- ⇒ Ügyeleti, fő-ügyeleti napja, alkalmával munkáját az ügyeletes/főügyeletes tanár számára megfogalmazott követelmények szerint végzi.
- ⇒ Beosztás szerint - munkaköri feladatként - részt vesz az ebédeltetési feladatok ellátásában.
- ⇒ Jelen kell lennie a fogadóórákon, értekezleteken és minden intézményi szintű eseményen, rendezvényen.
- ⇒ Pontos adminisztrációs munka. A feladatkörébe tartozó, az intézmény nevelő - oktatómunkája által szükségessé váló, illetve az érvényben lévő jogszabályokban előírt adminisztrációs és szervezési feladatokat elvégzi. Adminisztrációs munkája naprakész.
- ⇒ A formai követelmények, a határidők betartása.

- ⇒ Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.
- ⇒ Kötelessége megjelenni a foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton az orvos által megjelölt időpontban.
- ⇒ Elérhetőségét - munkaszervezési okokból - köteles bejelenteni közvetlen felettesének.
- ⇒ Személyi adataiban történő változást (pl. név, lakcím...) azonnal jelzi az ügyintézőnek.

Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- ⇒ Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- ⇒ Mint szakmai munkaközösségi tag, a közösség munkájában aktívan részt vesz, tapasztalatairól tájékoztatja a szakmai közösséget, munkájáról igény szerint beszámolót készít.
- ⇒ Részt vesz a pedagógiai program, egyéb, más alapidokumentumok, szakmai programok kialakításában, intézményi pályázatok elkészítésében.
- ⇒ Felelőssége, hogy a szaktárgyához kapcsolódó tanterv az intézményi dokumentációba kerüljön, változás esetén gondoskodik cseréjéről.
- ⇒ Tankönyvrendelés elősegítése. Kitölti a megadott határidőre szaktárgyához kapcsolódva a tankönyvrendelés adatlapját.
- ⇒ Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- ⇒ Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.
- ⇒ Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel, a pedagógus kollégákkal és egyéb partnerekkel

- ⇒ A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása. Öszinte, nyílt tanár-diák; tanár-szülő, tanár – egyéb partner, illetve munkatársi kapcsolatot alakít ki, és törekszik annak megerősítésére
- ⇒ Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők, a pedagógus kollégák és egyéb partnerek felé.
- ⇒ Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- ⇒ Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a tanulók haladásáról. Kötelessége az érdemjegyek beírása a naplóba és az ellenőrzőbe. Szükség esetén a szülőket behívja fogadóórára.
- ⇒ Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársakhoz (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

2. 6. 3. Az osztályfőnöki munka tartalma és az osztályfőnök feladatai

Az osztályközösséget a tanulók alapközösségének tekintjük az iskolai közösségben. Az osztály a társas kapcsolatok szerveződésének kitüntetett színtere, tagjai sokrétű kapcsolatot alakítanak ki. A személyiségfejlesztő munka alapvető szervezeti kerete. Az életkort tekintve homogén összetételű.

A társadalomban zajló változások hatására sokféle, tartalmában, tevékenységében bővült pedagógusszerep alakult ki. A tudós tanár szerepét felváltotta az *alkotó, kísérletező, kutató* pedagógus típus. Az információrobbanás következtében kialakult az *oktatástechnikai* szerepkör. A „beszélő iskola” *kontaktusteremtő*, a tömegkommunikáció *értékközvetítő* pedagógust igényel. Az átformálódás folyamatában kiemelt szerepet tölt be az **osztályfőnök**, aki az iskolákban a *személyességet* jelenti; az *osztályt*, mint nevelési tényezőt, a szociális kompetenciákat alakító, formáló közösséget vezet; segíti a tanulókat a *jelen történéseinek megértésében*, a helyes értékrendjük kialakításában.

- ✓ Az osztályközösségek élén pedagógus vezetőként az osztályfőnök áll. Osztályáért felelős pedagógus. Végrehajtja mindazokat a feladatokat, amelyeket az intézményi alapküldetés hatáskörébe utalnak. Munkáját az érvényben lévő dokumentumok alapján látja el.

Az osztályfőnöki munkával az iskola pedagógusát az igazgató bízza meg meghatározott időre. Megbízás időtartama különböző lehet, alkalmazkodik az osztályfőnök tanított szaktárgyához, egyéb objektív illetve szubjektív körülményeihez. A megbízás időtartamát osztályfőnöksége kezdetén tudatni kell a szülőkkel és a tanulókkal. Az osztályfőnök huzamosabb távolléte esetén az osztályfőnök-helyettes bízhat meg az igazgató. Alapelv: felmenő rendszerben vezesse osztályát az osztályfőnök.

Az osztályfőnöki munka feladatkörei

Közvetlen nevelőmunka – ismeretek szintetizálása, a mindennapi életben történő alkalmazásuk; az aktuális események feldolgozása; különböző értékrendek megismertetése; a kultúrahasználat megtanítása; a konfliktusmegoldást kialakító pedagógiai tevékenység; mentálhigiénés szemlélet alkalmazása a nevelőmunkában; törődés a gyermekek aktuális problémáival; az osztály konfliktusainak megoldása; gyermekvédelmi munka, az osztályfőnöki helyi tanterv tananyag - tartalmának elsajátíttatása.

Ügyviteli (adminisztrációs) feladatok – a haladási napló naprakész vezetése, a haladási és anyakönyvi rész folyamatos ellenőrzése; igazolások esetleges igazolatlan órák regisztrálása félévkor és évvégén a magatartás és szorgalomjegyek előkészítése az osztályozó értekezlet előtt; félévi értesítő, anyakönyv- és bizonyítványírás, törzslapok vezetése

Szervezés, koordinációs feladatok végrehajtása – kapcsolattartás az osztályban tanító kollégákkal, a nevelésben-oktatásban hatékonyan résztvevőkkel, a szülőkkel, szülők közötti felvilágosító munka; szabadidős tevékenységek, programok szervezése.

Az osztályfőnök feladatai

- ⇒ Az osztályfőnök elsődleges feladatai közé tartozik az osztály közösségi életének irányítása, valamint a tanulók személyiségének fejlesztése. Az osztályfőnök személyes felelőssége egy olyan - az iskolai elvárásokhoz igazodó - értékrend kialakítása és elfogadtatása, amely szerint az osztályába járó tanulók egészséges szellemi, lelki és testi fejlődése megvalósulhat.

- ⇒ Megtervezi, és tudatosan alakítja a közösségfejlesztő programokat. Tanórákon kívüli együttléteket is szervezve, évek során fokozatosan egyre több lehetőséget teremt a diákok önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kifejlődésére. Ezeken a programokon, valamint az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát.
- ⇒ Megismerve a tanulók családi és szociális háttérét folyamatosan arra törekszik, hogy a szülőkkel együttműködve, az osztályban tanító tanárokkal összhangban végezze nevelő munkáját. Ennek érdekében, a gyermekekkel egyénileg, differenciáltan is foglalkozik, szükség esetén felveszi a kapcsolatot az iskolapszichológussal. A hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett tanulókat segítve együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, gondoskodik számukra szociális, illetve tanulmányi támogatásról.
- ⇒ Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét és rendkívüli teljesítményeit. Kiemelten értékeli azokat a tanulókat, akik az iskolai kötelezettségek mellett az önkéntes munkákban is részt vállalnak. Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli rendszeres tevékenységeiről, és azokban elért eredményeiről is.
- ⇒ A szaktanárokkal együttműködve orientálja a tanulók egyéb foglalkozásainak választásait, a tehetséggondozást és a továbbtanulás irányait.
- ⇒ Az osztályfőnöki óra a tanulók közösségi életének jelentős fóruma. Egyik fő feladata az osztály közösségévé fejlesztése. Minden tanuló személyiségének ismerete szükséges a közösségi viszonyok megismeréséhez.
- ⇒ Az osztályfőnöki órákat az iskolában elfogadott tanterv szerint használja fel a pedagógiai és a nevelési kérdések megvitatására. Előfordulhat, hogy egy-egy osztályfőnöki órát „összszevontan”, iskolán kívüli program keretében tart meg, amelyeken, több szinten is érvényesítheti nevelési elveit.
- ⇒ Osztályfőnöki munkatervet, tanmenetet készít.
- ⇒ Az év elején megbeszéli a tanulókkal az iskolai házirendet, balesetvédelmi, tűzvédelmi oktatást végez, melyet dokumentál. A dokumentumot iktatásra leadja.
- ⇒ Értékeli a magatartást, szorgalmat, az iskola közösségi életében való részvételért jutalmaz és büntet a jogkörében elérhető eszközökkel.
- ⇒ Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát az osztályban tanító pedagógusokkal az osztályozó értekezleten.
- ⇒ A rábizott közössége minél jobb megismerésére és a koordináció miatt látogatja osztályát más nevelők tanítási óráin és tanításon kívüli foglalkozásain.
- ⇒ Együttműködik az osztály diákpresbitereivel, segíti az osztályközösség kialakulását;
- ⇒ Irányítja az osztályközösség tisztségviselőinek választását.
- ⇒ Segíti a továbbtanulásra való felkészülést, pályairányítást.
- ⇒ Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, különös gondot fordít a halmozottan hátrányos, illetve hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulók segítésére és a tehetséggondozásra.
- ⇒ Ellátja az osztályával kapcsolatos tanügy-igazgatási, ügyviteli feladatokat:
  - Tanév elején bekéri a tanulók személyi adatait.
  - Az elektronikus napló adminisztrációjának pontos, naprakész elvégzése (heti zárás, igazolások havi zárása, szükség esetén a szülők értesítése, stb.). A gyermek hiány-

zásainak megfelelő igazolását megköveteli, hiányában a központi elvek alapján intézkedik.

- Bizonyítvány-, törzslap-írás, összeolvasás, bizonyítványosztás, a tanév elején a bizonyítványok összegyűjtése a megjelölt határidőre, leadása, tanév végén a tanügyigazgatási dokumentációjának leadása.
- Félévi és év végi osztályfőnöki beszámoló elkészítése.
- 8. évfolyamos továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, a nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Az aktuális statisztikákkal, adatlapokkal történő feladatvégzést a megjelölt határidőig elvégzi.

- ⇒ Osztálytermében tükröződjék a református szellemiség.
- ⇒ A szülőket ellenőrző könyv útján folyamatosan tájékoztatja úgy, hogy minden fontos információhoz hozzájussanak, igyekszik bevonni az intézményi életbe őket.
- ⇒ Szükség esetén behívja fogadó órára szülőt, gondviselőt.
- ⇒ Tájékoztatja a szülőket és a diákokat a családi istentiszteletekről, és szorgalmazza az azon való részvételt.
- ⇒ A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- ⇒ Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- ⇒ Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére, 8. évfolyamon javaslatot tesz a Sztárai-díjra, s arra a tanulóra, aki *Az akikre büszkék vagyunk* táblára kerüljön fel.
- ⇒ Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- ⇒ Esetenkénti családlátogatás. (Az 1. és az 5. osztályban a családlátogatás ajánlott.)
- ⇒ Aktív részvétel a csendes napok szervezésében, megvalósításában.
- ⇒ A vasárnapi istentiszteleti szolgálatok megszervezése, lebonyolítása.
- ⇒ Igény esetén tanulmányi kirándulás szervezése, lebonyolítása, amennyiben meghirdetésre kerül - segíti hittantábor és egyéb táborok szervezését.
- ⇒ A kötelező orvosi vizsgálatra és fogorvosi szűrésre a megadott időpontban a tanulók kísé-
rése.
- ⇒ Betegség esetén gondoskodik a tanuló mielőbbi szülői felügyelet alá kerüléséről.
- ⇒ Szülői értekezletet tart évente három alkalommal.
- ⇒ Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- ⇒ Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- ⇒ Aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, és a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel (családsegítő-és gyermekjóléti, valamint a nevelési tanácsadó munkatársai, iskolaorvos, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, rendőrség stb.).
- ⇒ Együttműködik, segíti az intézményi gyermek-és ifjúságvédelmi felelőst környezettanulmány és pedagógiai vélemény írásában.

- ⇒ Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket. (pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység).
- ⇒ Jelzi a szakértői vizsgálat szükségességét.
- ⇒ Osztályfőnökváltás esetén az átadó osztályfőnök részletesen tájékoztatja az átvevő osztályfőnököt a tanulókról, az osztályközösségről.

Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

a) A tanév elején összeállított munkaterv

- ⇒ Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- ⇒ Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról.
- ⇒ Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
- ⇒ Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
- ⇒ Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái.
- ⇒ Az osztály diákközösségének vezetői.
- ⇒ Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.

b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán

- ⇒ Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
- ⇒ Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- ⇒ Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

Az osztályfőnöki órák témái

Az osztályfőnöki óra időkeretét a miniszter által kiadott 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendeletben megjelent *Tantárgyi struktúra és óraszámok - Kötelező tantárgyak és minimális óraszámok 5–8. évfolyamon* megjelölt osztályfőnöki óra időkerete adja. Ezt az időkeretet egészíti ki az intézmény a második tanítási napon két osztályfőnöki órával.

Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév legelső osztályfőnöki óráin:

- A házirend szabályainak megbeszélése.
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése.
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakerdező.
- A diákpresbiterek megválasztása.
- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése.
- Az iskola környékére vonatkozó közlekedési ismeretek és veszélyhelyzetek megbeszélése.

Az osztályfőnöki órához nem kapcsolódik miniszter által kiadott kerettanterv. A helyi tervezésű tartalom kialakítása során az iskola alapul használja a 110/2012. (VI. 4.) Kormányrendelet

a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (továbbiakban: NAT 2020) alapdokumentumban megfogalmazott elvek, célok, feladatokat, a köznevelési törvény - meghatározott paragrafusában írtakat, melyeket beépít a helyi tervezésbe.

A helyi tervezésű struktúra mind a négy évfolyamon azonos tematikára épül, hat koncentrikus kör szolgálja a tartalom elsajátítását. Ez egészül ki egy hetedik résszel, mely lehetőséget ad a tanmeneti tervezésben a magatartás és szorgalom értékelésének beépítésére.

Az osztályfőnöki óra struktúrája

sorszám	témakör
1.	Évindító
2.	Létezem
3.	Nem jó az embernek egyedül
4.	A közösségek
5.	Közösségben az ember – Példaképek - Ünnepek
6.	Az egészséges, környezettudatos élet
7.	A hasznos élet
8.	Magatartás és a szorgalom, a tanulmányi helyzet értékelése

Az osztályfőnöki tematika részletes kifejtése a helyi tantervben található

Az osztályközösség tevékenységének, fejlődésének értékelése félévkor és év végén

Az osztályközösség tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai:

- ⇒ Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók)
- ⇒ Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- ⇒ A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei, versenyeredmények).
- ⇒ Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.
- ⇒ Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók)
- ⇒ A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények, tanórán kívüli, egyéb foglalkozásokon való részvétel)
- ⇒ A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával)

2.7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Intézményi nevelő és nevelő-oktató munkánk egyik alapvető feladata a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók fejlesztése, melynek alapja a gyermekek/tanulók egyéni képességeinek, fejlettségének, ismereteinek figyelembe vétele, a differenciálás; valamint különféle egyéni fejlesztő módszerek és szervezeti formák alkalmazása a tanítási folyamatban.

Munkánk során kiemelten kezeljük

- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű
- a sajátos nevelési igényű;
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő;
- a kiemelten tehetséges tanulók egyéni fejlesztését;

2.7.1. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai teendők

Tanulóink, gyermekeink családjai között egyre nagyobb mértékű anyagi differenciálódás tapasztalható. Néhány vállalkozó vagy értelmiségi család gyermeke mellett diákjaink többsége olyan családokban él, ahol mindkét vagy egyik szülő munkanélküli, sokan egyedül nevelik gyermeküket. Többen nagycsaládban élnek.

Pedagógiai rendszerünk kiindulópontja, hogy a tanulók közti különbségek rendkívül sokfélék, a személyiség széles dimenzióiban írhatók le, és nem korlátozhatók valamely tantárgyban elért iskolai eredményekben megmutatózó különbségekre. A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és a tehetségneveléssel, a differenciálás tehát nem a tanulmányi eredményesség szintjeihez igazodik. A differenciálás mindenki számára a saját komplex személyiségstruktúrájának leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, annak gyengébb és erősebb területeit, a tanuló igényeit, törekvéseit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, speciális erősségeit és gyengeségeit. Nevelésünk, oktatásunk igazodik a tanulóhoz, és ez azt is jelenti, hogy igazodik ahhoz a közeghez, amelynek tanulók részesei.

Intézményünk eddigi gyakorlatában sem szerepelt a HHH és a nem HHH tanulók bármilyen szempontú elkülönítése. Az SNI és a HHH gyerekek a többi tanulóval együtt tesznek eleget tankötelezettségüknek.

Tárgyi feltételeink - a tornaterem kivételével - megfelelőek a különböző háttérű tanulók együttnevelésére, taneszközeink a korszerű módszerek alkalmazásához is jelentősen javultak. Kilenc tanterem, ebből egy számítástechnika szaktanterem, egy természettudományi szaktanterem, illetve szertár, könyvtárszoba, tornaszoba, tálalókonyha biztosítja a nevelő-oktatómunka feltételeit.

Önerőből és pályázati forrásból kialakításra került egy fejlesztő szoba ahol az egyéni fejlesztés megoldható. A fejlesztő játékok alapkészlete megfelelő, folyamatosan bővíti az intézmény. A szociális hátrányokkal küzdő gyermekek, tanulók esetében a segítségnyújtás alapja az óvodai és iskolai pedagógusok, hit-és erkölcstan-oktató, a vallástanár, a gyermek-és ifjúságvédelmi munkatárs és a szülők közvetlen partneri együttműködése. Pedagógusaink olyan továbbképzésekbe kapcsolódtak be, amelyek segítik a különböző háttérű és fejlettségű tanulókkal történő eredményesebb felkészítő munkát.

Tudatos pedagógiai munkával arra törekszünk, hogy nevelési- és oktatásszervezési keretünket mihamarabb az alábbi kívánalmak jellemezzék:

- Biztosítjuk minden gyermek számára a lehetőséget képességei kibontakoztatásához.
- Az előzetes, otthonról hozott tudást, kultúrát minden gyermek értéként képviselheti.
- Iskolánk tesz azért, hogy mindengyermek viszonlása saját magát és családi háttérét a segédanyagokban, falijútságokon és azokban a tanulási tevékenységekben, melyek a gyermekek otthonról hozott tudására, tapasztalataira építenek.
- Tudatosan figyeljük és fejlesztjük a gyermekek csoport-szociális készségeit.
- A szülő, a család (mint partner) résztvevője az iskolai folyamatoknak, erős a család-iskola-gyermek közötti kommunikáció.
- Együttműködő, elfogadó, előítéletek nélküli környezetben dolgozunk.
- Megvalósul az oktatásban, nevelésben érintett intézmények szervezett, tudatos együttműködése.
- Az iskolai hatékonyság visszajelzésére tanulókövetést végzünk.
- Pedagógusaink állandóan gazdagítják az ebben felhasználható pedagógiai, módszertani repertoárjukat.

Cél: az esélyegyenlőség megteremtése, kiegyenlítés, a lemorzsolódás veszélyeinek elkerülése.

Az intézmény feladata, hogy a lehetőségekhez képest a támogatások különféle rendszerén keresztül próbáljon enyhíteni a szociális hátrányokon.

Megvalósítási stratégia:

- ⇒ helyzetfelmérés, a hátrányos helyzetű tanulók regisztrációja;
- ⇒ az okok pontos megfogalmazása.

Határidő: szeptember

Felelős: gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, intézményegység-vezető

Az elérni kívánt végállapotot az alábbiakban határozzuk meg:

- ⇒ anyagi okok miatt gyermek / tanuló nem maradhat ki az étkeztetésből;
- ⇒ tanuló nem maradhat alapvető tanszerek nélkül;
- ⇒ egy napos kirándulásról gyermek / tanuló nem hiányozhat;
- ⇒ tanulók és a szülők tájékoztatása a szociális szolgáltatásokról.

A szociális hátrányok enyhítését, az esélyegyenlőségi intézkedések megvalósulását az alábbi tevékenységek szolgálják:

1. Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
2. Óvoda-iskola átmeneti program.
3. Egyéb foglalkozás: napközi, tanulószoba szervezése.
4. Motiválás arra, hogy a gyermek tanulószobai vagy napközis ellátásban részesüljön.
5. Felzárkóztató illetve tehetséggondozó programok szervezése (felzárkóztatás, egyéni fejlesztés, szakkörök, nem szakrendszerű oktatás, Sztárai Tehetséggondozó Műhely, Apró Kezek Kuckója).
6. Mentálhigiénés, drogmegelőzési programok (osztályfőnöki órák, egészségvédelmi projekt nap, kapcsolattartás pszichológussal, az iskolarendőrrel és egyéb szakemberekkel).
7. Pályaorientációs tevékenység osztályfőnöki órákon.
8. Az osztályfőnökök gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenysége.
9. A nevelők, a tanulók, szülők segítő, személyes kapcsolatai.
10. Komplex tehetséggondozó programok (kórus működése, tanulmányi kirándulások stb.).
11. Komplex táborozások, kirándulások, országjárások (hittantáborok, angol nyelvi és egyébtábor, tanulmányi kirándulások).
12. Felvilágosító munka családlátogatásokon, szülői értekezleteken, gyermek-és ifjúságvédelmi fogadóórán, hirdetőablán a szociális juttatások lehetőségeiről.
13. Táborozási hozzájárulások.
14. Diákétkeztetés.
15. Ebédfizetési kedvezmény rendkívül hátrányos esetekben (vállalhatja: intézmény, gyülekezet, magánszemély).
16. Pályázati lehetőségek felkutatása, pályázatírás.
17. Ösztöndíjak (Útravaló –MACIKA, Duna-Dráva Alapítvány)
18. Gyűjtőakciók szervezése, diakóniai munka.
19. Utazási támogatás: utaztatás, bérletvásárlás.
20. Pedagógus felügyelet a tanítás megkezdése előtt egy órával.
21. Együttműködési megállapodások: szakszolgálatok, Siklós Város Önkormányzata, CKÖ, középfokú intézmények, kapcsolatépítés Tehetségpontokkal.
22. Szoros kapcsolat a fenntartó egyházközséggel és más történelmi egyházakkal, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvető tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
23. Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.
24. Halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink szociális állapotából és fejlettségéből eredő hátrányuk ellensúlyozása céljából iskolánk az EFOP-3.1.5-16-2016-00001: A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című projektbe. A projekt megvalósítási ideje 2023-ig tart.

Továbbtanulásra felkészítő program

ÁLTALÁNOS CÉLOK:

Az intézményünkben végző diákok képességeiknek megfelelő középiskolákban folytassák tanulmányaikat. A HHH tanulók közül minél több gyermek érettségit adó középiskolába folytassa tanulmányait. Biztosítjuk a sikeres átmenetet támogatófejlesztések strukturális garanciáit.

KONKRÉT CÉLOK:

- Pályaorientációs nap megszervezése külső partnerek bevonásával
- A tanulók iskolai sikerességének elősegítése, különös tekintettel a HHH tanulókra.
- Ismerkedés különböző szakmákkal, foglalkozásokkal.
- Középiskolák kínálatának megismertetése.
- A középiskolába történő jelentkezés előkészítése, lebonyolítása.

CÉLCSOPORT: 5-8. évfolyamos tanulók, kiemelten 8. osztályos és HHH tanulók.

5.-6. osztályban

- Osztályfőnöki órákon beszélgetés a foglalkozásokról, érdeklődés felkeltése, pályaismertetés.

7. osztályban

- Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon
- Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.

8. osztályban

- Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon.
- Továbbtanulási elképzelések összegyűjtése, leírása.
- Pályaválasztási füzet megrendelése, tanulmányozása.
- Középiskolai pályaválasztási nyílt napokon való részvétel.
- Osztályfőnökök családlátogatása, egyeztetés a szülőkkel.
- Pályaválasztási szülői értekezlet.
- Jelentkezési lapok kitöltése, szülőkkel való aláíratás.
- Középiskolák bemutatkozása, toborzása.
- Középiskolai szórólapok kiosztása.
- Jelentkezési lapok elküldése.
- Központi írásbeli vizsgán való részvétel.
- Mérések.
- Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.

A PROJEKT RÖVID LEÍRÁSA: A tanulók középiskolára felkészítése, a megfelelő pályaválasztás segítése már ötödik, hatodik osztályban megkezdődik. A tanulók osztályfőnöki, technika- és életvitel órákon, valamint a többi tanórán is, ismerkednek különböző szakmákkal, a tudományok alapjaival. E foglalkozások alkalmat adnak a tanulók érdeklődésének felkeltésére, irányítására, képességeik fejlesztésére.

Az iskola összes diákja pályaorientációs napon vesz részt az erre felhasználható tanítás nélküli munkanapon. Megismerkednek különböző szakmák képviselőivel, bepillantást nyerhetnek egy-egy szakma fogásaiba a gyárlátogatások, üzemlátogatások alkalmával. a program megvalósítá-

sába bevonjuk a szülőket, egykori tanítványainkat, helyi vállalkozókat, az iparkamara képviselőit. Kapcsolatot keresünk nagy vállalatokkal is.

A tehetséges tanulók szakkörökön, mikro műhelyekben bővíthetik ismereteiket. A gyengébben teljesítők, lassabban haladók képességfejlesztő foglalkozásokon vehetnek részt matematikából, magyar nyelvből.

A hetedik osztályfőnöki témakörök a pályaválasztással kapcsolatban:

- ⇒ Pályaorientációs foglalkozások osztályfőnöki órákon
- ⇒ Tantárgyi előkészítők a középiskolára felkészítés érdekében.
- ⇒ A munka szerepe az ember életében.
- ⇒ Szellemi és fizikai munka, a hit, az értelem, az érzelem, a fizikum szerepe a munkában.
- ⇒ Az iskolaválasztás gondja: „Isten mire hívott el, hol a helyem?”

A nyolcadikos osztályfőnöki témakörök a pályaválasztással kapcsolatban:

- ⇒ „Hat napon át munkálkodjál és végezd minden dolgodat...”(2 Móz 20)
- ⇒ A harmonikus élet összetevői.
- ⇒ Sokoldalú ismeretszerzés, tanulás, tudás, művelődés. A munka, mint az elégedettség forrása. A művészetek és az emberi kultúra egyéb elemei. *A művészek, tudósok alkotásaikban megnyilvánuló Isten-élménye.* A választott életpálya és az élet kényszerei.

2.7.2. Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló - *A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek*

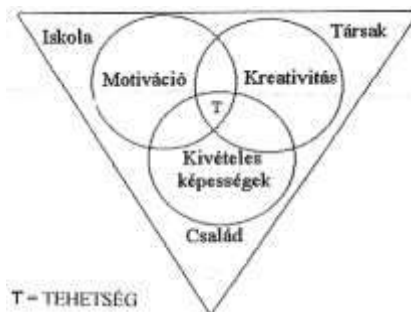
Az egy csoportba / osztályba kerülő gyermekek, tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz, ezen kívül különböznek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban.

Gyermekeink, tanulóink egy része kimagasló eredményekre képes, intellektuális és egyéb tevékenységekben. Ők a kiemelkedő képességűek, potenciális tehetségek, akik kiemelt figyelmet érdemelnek.

Alapelv: *A tehetség a társadalom egyik legfontosabb újratermelődő értéke, így annak kiválasztása és gondozása alapvető fontosságú. A tehetséget fejleszteni kell, hiszen a társadalom csak így léphet előre.*

A Köznevelési törvény tehetség meghatározása, amely a **Renzulli – Mönks - féle modellt veszi alapul** egyben ki is jelöli feladatainkat:

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

Komplex programunkban jelen van:

- **tehetségazonosítás,**
- **tehetséggondozás,**

- **tehetség-tanácsadás,**
  - **a tehetséggel szorosan összefüggő területek** (pl. gondozás, tehetség-identifikáció)
  - **a tehetséggel lazábban összefüggő, de lényeges területek** (pl. tanulási probléma, kreativitás, pályaaorientáció, motiválás, életvezetési probléma)
- **nyomon követés (7. évfolyam), s az általános iskola befejeése után is (1 év- 9. osztályban) – életút figyelemmel kísérése.**
- **lazító programok**

Tehetséggondozó munkánk főként a gazdagításra, dúsításra épül. Olyan tehetségfejlesztő programot szeretnénk, melynek elsődleges célja a tanulók képességeinek feltárása, fejlesztése a leghatékonyabb pedagógiai módszerekkel, eszközökkel, olyat, mely nagy hangsúlyt fektet a személyiség fejlesztésére is.

Valljuk, nem várható el, hogy minden intézményben mindenfajta tehetség gondozásához kellő szakmai potenciál álljon rendelkezésre, fontos viszont, hogy a tehetséget-ígéretet az adott intézményben felismerjék, s a gyermeknek találjanak megfelelő tehetséggondozó programot.

Az óvodában az Apró Kezek Kuckója létrehozásával azt a nevelőtestületi igényt is szeretnénk megvalósítani, hogy az óvodai tehetséggondozó munkánkat még tervszerűbben és tudatosabban végezzük.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy megtaláljuk gyermekeinkben a tehetség csíráját, azt a képességet, amiben a legfejlettebbek, hogy azt támogatva, szakszerűen fejlesztve segítsük a fejlődésüket. E segítség ne csak az erős oldal fejlesztésére irányuljon, hanem álljon koherenciában az óvodai alapprogramban megjelöltekkel: a gyermek teljes, egész személyiségének harmonikus fejlesztésével.

Nagyon fontos alapelvünk: a tehetséges óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élménydús környezetet teremtsünk számukra. Tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok lerakása, lehetőségek megkínálása a feladatunk a játékba ágyazottan.

Az óvodáskorú gyermekek tehetséggondozása gazdagító program keretében újszerű próbálkozás volt óvodánk életében, s látni, hogy érdemes volt elindulni ezen az úton.

Az Apró Kezek Kuckójában végzett fejlesztő munka lehetőséget kínál arra, hogy bővítsük, még inkább személyre szabottabbá tegyük a tehetséggondozás feltételeit.

A műhelymunkához kapcsolódó rendezvények, programok segítik, megerősítik partnerkapcsolatainkat, különösen a szülő- intézmény kapcsolatot. A tágabb környezet is betekintést nyerhet munkánkba.

A pedagógiai fejlesztés folyamata

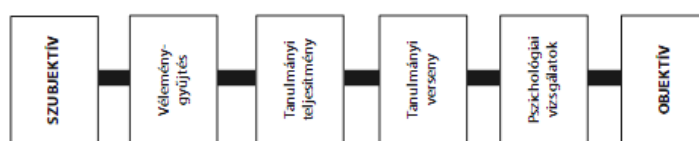
Az általános érvényű fejlesztési folyamat.

A tehetségdiagnosztikai folyamat egy része beépült a délelőtti keretekbe, másik része tanórán kívül zajlik.

Az azonosítási munkában mérést végeznek az osztályfőnökök, a tanulás-módszertani tréner, a drámapedagógus, segítik a munkát a szaktanárok.

A tehetségdiagnosztikai munka dandárját: az óvodapedagógusok, a mikro műhelyek vezetői, pszichológus végzik.

A tehetségazonosítás során az alábbi megismert módszereket használjuk az iskolában:

- Renzulli – Hartman skála a kiemelkedő tanulók viselkedésjellemzőinek becslésére
- Tulajdonságlista értékeléshez
- A tehetséges gyermek tipikus erősségei és az ezekhez társuló problémák
- Problémák, melyek tehetségre utaló jelek lehetnek
- Problémamentes tehetségek azonosítása tulajdonságlista segítségével
- Alulteljesítő tehetségek azonosítása
  - tanuláshoz fűződő viszony feltárása
    - tanulási szokások kérdőív
    - tanulás iránti attitűd
  - motivációs sajátosságok megragadása irányított interjúkérdésekkel
  - énkép, önértékelés
    - bemutatkozó játék
    - énkép – máskép(p)
    - jövőkép
  - megismerési képességek
    - figyelemvizsgálat
    - verbális és vizuális emlékezetvizsgálat
    - analógiás és logikai gondolkodásvizsgálat
- Kreativitásvizsgálatok a tehetség azonosításához
- Kreativitás feltérképezése – játékok segítségével
- Kreatív szabadidő tevékenység
- Tehetséges tanulók azonosítása – tanári vélemény kérdőív
- Önértékelés teszt
- Tanulótársak jellemzése
- Szorongásvizsgálat

A felsorolt mérőeszközök alkalmazása a pszichológusok döntése alapján történik, a gyermekekhez igazítva. Ezt kiegészíti még: pl. szaktanári véleménygyűjtés, de a kompetenciamérés, versenyek, vetélkedők, nyelvi szintfelmérő eredménye is.

Az iskolánkban zajló diagnosztizálás feladatainak sorrendjét, ütemezése.

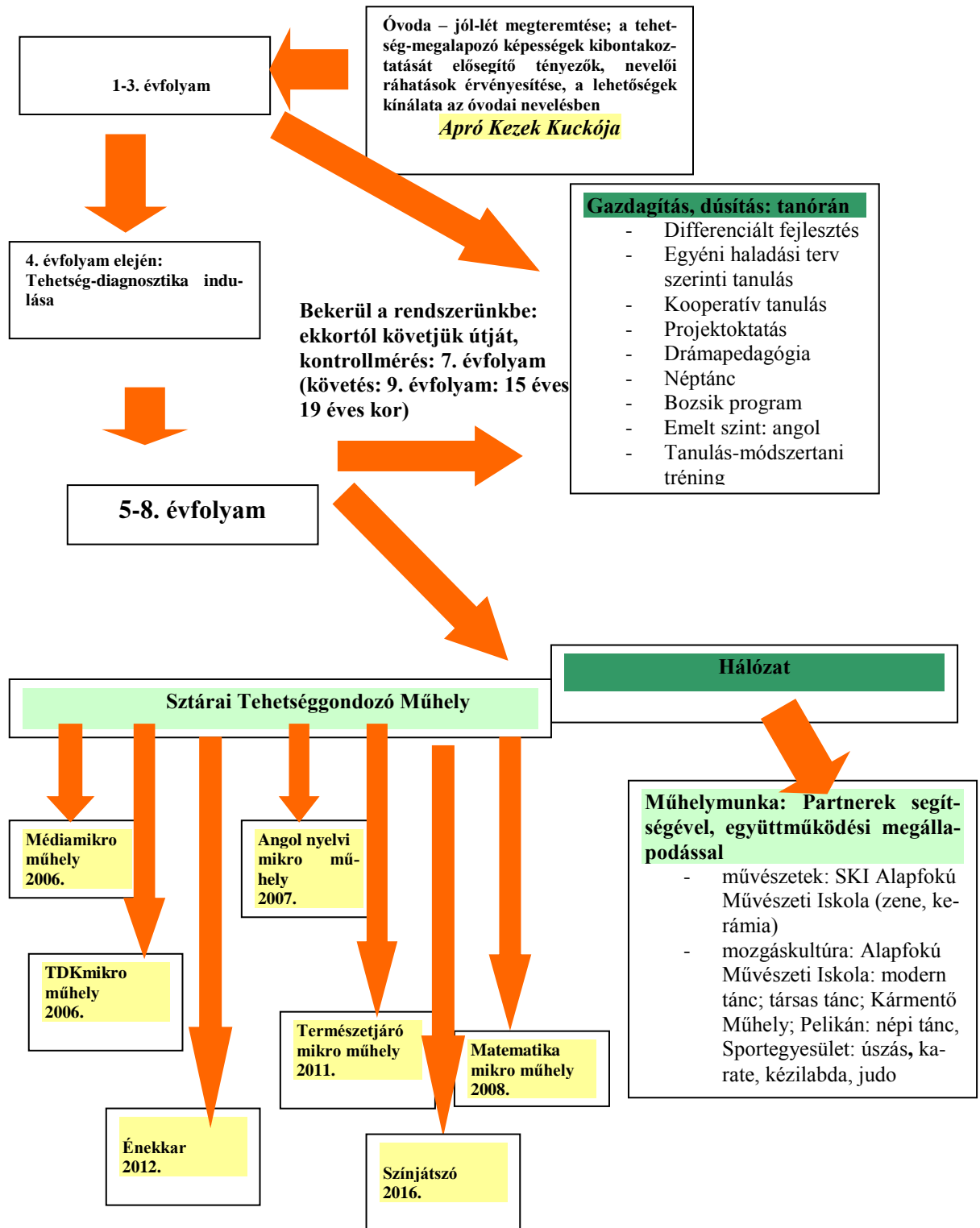
Dátum	Tevékenység
február 15-ig	Az érintett tanulók és szülei tájékoztatása írásban és/szóban: <ul style="list-style-type: none"> • a programról • a beválogatás körülményeiről. Fontos: az közölhető, mit vizsgálunk, az nem közölhető, hogy milyen eszközt fogunk használni! • A beválogatási vizsgálaton történő részvételhez szükséges írásbeli szülői engedélyek leadásának módjáról (helyben vagy a titkárságra beadva) és határidejéről.
február végéig	A beérkezett szülői engedélyek száma alapján rendelkezésre áll, hogy a beválogatási vizsgálatra meghívható tanulók közül valójában hány tanuló vizsgálata lehetséges. Ennek ismeretében kell döntést hozni a vizsgálati helyszínek és alkalmak számáról, illetve értesíteni kell a bejelentkezett szülőket/tanulókat a vizsgálat helyéről, időpontjáról, s a szükséges felszerelésről (toll). A vizsgálatához szükséges tesztlapok sokszorosítása is elkezdődhet.
márciusban	A beválogató vizsgálat elvégzése.
április végéig	Elkészül a beválogató vizsgálat beszámolója.
a májusi munkaértekezleten	A beválogató vizsgálat eredményeit megvitató munkaértekezlet. A programba javasolt tanulók száma alapján döntés születik arról, hogy egy vagy több csoport indítására van-e szükség. Az időpontok egyeztetése a programot közvetlenül megvalósító szakemberekkel.
május végén	A beválogatás eredményéről szóló értesítés a szülőknek, tanulóknak.
tanév vége/ következő tanév eleje	A beválogatás lezárása. Ettől a dátumtól kezdve indulhat a program.

Az összegyűjtött adatokat, valamint a pedagógiai és pszichológiai vizsgálatokból kapott eredményeket pszichológus szakember értékeli ki, és készít összefoglaló véleményt minden egyes gyermekről. Az elkészült a tehetségprofil bekerülnek az SZTM adatbázisába, alapját képezve a tanulói portfóliónak.

A Sztárai Tehetséggondozó Műhely tagja: az a tehetséges tanuló lehet, aki kiválasztásra került a tehetségazonosítási folyamatban. A mikro műhelybe meghívjuk a tanulót. Műhelytagnak tekinthető az a tanuló is, akinek fejlesztése nem az intézményi mikro műhelyben, hanem partnerkapcsolattal történik. A tagságban való részvételt szülői nyilatkozat engedélyezi, melynek beszerzéséről a megelőző évben a mikro műhely vezetője gondoskodik.

A már kiválasztott, meghívott tanuló folyamatosan tagja lehet a műhelynek. Tagja maradhat a mikro műhelynek az a diák, akinek a kontrollmérési eredménye, azt mutatja „nem olyan tehetséges”, de szeretné folytatni a munkát. Tagja lehet a műhelynek az a diák is, akit nagyon erős motiváltsága készítet a műhelymunkába való bekapcsolódásra.

Az intézményi tehetséggondozás tevékenységrendszere, folyamata

Versenyeken való megmérettetés

A gazdagítás, dúsitás zajlik a délelőtti tanórai keretekben, valamint tanórán kívül tehetségdiagnosztikai folyamatot követően. A Sztárai Tehetséggondozó Műhely műhelyfoglalkozásai tanórán kívüli foglalkozások. Beosztását, időpontját a gyerekekkel történő egyeztetés után mikroműhely vezetői az éves programtervben rögzítik. A tehetséggondozás egyéni – kiscsoportos és/vagy csoportos fejlesztéssel valósul meg. A helyben történő gazdagítás, dúsitás a mikro műhelyekben - a már korábban említett öt tehetségterületen -, valamint a partnerek telephelyként működtetésével. Azokon a területeken, ahol a „helybehozás” nem megoldható, a speciális tehetséggondozás az intézmény falain kívül történik.

A Sztárai Tehetséggondozó Műhely **saját mikro műhelyei:**

- Apró Kezek Kuckója
- Matematika mikro műhely
- Média mikro műhely
- Angol nyelvi mikro műhely
- Természetjáró mikro műhely
- Tudományos Diákkör
- Színjátészó
- Kórus

A Sztárai Tehetséggondozó Műhely működésének szabályozása külön szervezeti és működési szabályzatban történik.

Feladataink a tehetséggondozás területén:

- A tehetség felismerésére különböző pedagógiai helyzeteket kell teremnünk.
- Tehetségazonosítás szakemberek segítségével.
- Óvodásaink körében- a tehetség-megalapozó képességek kibontakoztatását elősegítő tényezők, nevelői ráhatások érvényesítése, a lehetőségek kínálata.
- Iskolai nevelésünk - oktatásunk tevékenységközpontú legyen, hisz a képesség a tevékenykedtetés során fejlődik.
- Minél többfajta foglalkozást biztosítsunk, hogy többfajta képességük fejlődjön, ugyanis ezzel lehet a tehetséges tanulók számát sokszorozni.
- Ne csak az elméleti tantárgyak követelményeit kiválóan teljesítők között keressük a tehetséges tanulókat! Figyeljünk az alulteljesítőkre!
- Korán, az iskoláskor kezdő szakaszán kezdjük a képességfejlesztést, mert így jobb eredményt érünk el. A zenei és a matematikai kiemelkedő képesség már ekkor megmutatkozik.
- Az idegen nyelvek tanítását is minél korábban jó elkezdni. Ezért indítjuk már első osztálytól az idegen nyelvekkel való ismerkedést játékos

formában, melyet a legtehetségesebbek 4. osztálytól emelt óraszámában, ötödik évfolyamtól mikroműhelyben folytathatnak.

- A választott tanterv, a tárgyi és személyi feltétel befolyásolja a jó adottságok kibontakoztatását.
- A tehetség sokféle, ezért a tehetséggondozás az egész nevelőtestületünk feladata.
- Heterogén összetételű osztályainkban a differenciált oktatás, az egyénre méretezett tudásanyag elsajátítása biztosítja a kiemelkedő képességűek optimális foglalkoztatását és fejlesztését.

A tehetség kibontakoztatása és gondozása az alapfokú művészetoktatásban – telephely működtetése

Az alapfokú művészetoktatás szerkezeti rendszere, tanterve lehetővé teszi, hogy a speciális képességű tanulók tehetségének kibontakoztatásával, gondozásával iskolarendszerű oktatás keretében foglalkozzunk.

Az intézmény együttműködési megállapodást kötött az SKI Alapfokú Művészeti iskolával, mint bázishellyel.

Tehetség - tanácsadás

Közhelynek tűnhet, de igaz, hogy az iskola – mint sok más feladatot – a tehetséggondozást sem tudja a család hatékony közreműködése nélkül sikeresen megoldani.

Fontos tehát a szülőkkel való *folymatos kapcsolattartás, információcsere, együttműködés*. Ennek legfőbb tartalmi vonatkozásait az alábbiakban összegezhetjük:

- célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása,
- a tanuló megismerése, tehetségének felismerése,
- a fejlődés közös értékelése,
- a pedagógus tanácsa, módszertani segítségnyújtása,
- a gyerek érzelmi támogatása, elfogadása, odafigyelés,
- közös programok szervezése,
- pályaválasztás irányítása.

Sokféle szervezeti formát kell működtetni a családdal való intenzív együttműködéshez: szülői értekezlet, szülők akadémiaja, egyéni konzultáció, tanácsadás stb.

Ezen formák kialakításában a kezdeményező szerepet az iskolának kell felvállalnia, s ezen alkalmakon az aktuális feladatok, problémák megbeszélése mellett közvetíteni kell a szülők felé a korszerű tehetséggondozás alapismereteit, módszereit is.

2.7.4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek, valamint a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

A családok napjainkban egyre kevésbé tudják ellátni szocializáló, védő funkcióikat, emiatt nagyok a társadalmi elvárások az intézményes neveléssel szemben.

A szokásrendszerek, a harmonikus személyiség, a pozitív énkép kialakulása a nyugodt és biztonságos családi háttérrel feltételezi. Zaklatott világunkban azonban már ezekben a korai életszakaszokban sem biztosítottak a testi, lelki fejlődés feltételei.

A beilleszkedési és magatartási gondokkal küzdő gyermekek, tanulók esetében a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez legfontosabb feladatunk a prevenció és a folyamatos gondozás.

Pedagógusaink – gyermekvédelmi felelősünk és fejlesztőpedagógusunk segítségével - igyekeznek megismerni a tanulási, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulóink személyiségét, családját. Nagy türelemmel, figyelemmel, törődéssel keresik a problémák okait. A beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel összefüggő pedagógiai tevékenység sok időt, figyelmet, empátiát igényel, mely a hagyományos tanári munkarendbe és munkaidőbe nehezen illeszthető be. A környezetnek és itt a pedagógusoknak nagyon nagy a szerepe, mert több odafigyeléssel, türelemmel, toleranciával és szeretettel tudunk igazán sokat segíteni. Mindezekon kívül komoly pedagógiai feladat az osztálytársakkal és a többi tanulóval elfogadtatni, hogy ezek a gyerekek különleges bánás- és másfajta elbírálásmódban részesülnek.

Nagyon fontosnak tartjuk a tanulási, beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztését, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat.

Feladatunk:

- A gyermek, a tanuló személyiségének és környezetének megismerése, a problémák gyökerének feltárása.
- A fejlesztő módszerek megbeszélése, egyeztetése a családdal.
- A megfelelő beilleszkedés hatékony segítése.
- A szülők segítése a családi, a nevelési konfliktusok megoldásában.

Ennek érdekében fejleszteni szükséges a gyermek önismeretét, önbizalmát, együttműködési, kapcsolatépítési képességét, szereplni tudását, konfliktuskezelői képességét.

A fejlesztés színterei az óvodai, iskolai, osztályközösségi és a hitéleti programok.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló, valamint a tanulási kudarcnak kitett tevékenységek

- ⇒ Intézményünknek van óvodája. A leendő elsős tanító az iskolakezdést megelőző évtől rendszeresen látogatja az óvodai foglalkozásokat, és ismerkedik a gyerekekkel. Így már korábban információt kap az óvodapedagógustól a magatartási és egyéb problémákkal küzdő gyerekekről.
- ⇒ A tanító már az iskolakezdést megelőző évben felveszi a kapcsolatot a családdal, törekszik a rendszeres együttműködésre.
- ⇒ Az iskola egyik kiemelt feladata a szilárd alapkészségek kialakítása. Az anyanyelv kialakítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő nyelvi tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály - illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése.
- ⇒ Az 1-4. évfolyamon Meixner Ildikó tankönyvcsaládja segítségével tanítjuk a magyar nyelv és irodalmat. (A dyslexia és dysgraphia megelőzése.)
- ⇒ Az intézmény 2006-ban a MRE kiskunhalasi Református Pedagógiai Szolgálatával együttműködési megállapodást kötött, akik segítik mentorálással, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, beszédfejlesztő szakember kollektívájukkal munkánkat.
- ⇒ Szoros kapcsolat a helyi más óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.

- ⇒ Egyéni foglalkozások - A tanulási-, magatartási- és beilleszkedési nehézséggel (BTM) küzdő gyermekek fejlesztése egyénre szabottan történik a Nevelési Tanácsadó szakvéleményében foglaltaknak megfelelően, melyhez egyéni fejlesztési tervet készít a fejlesztésben részt vevő szakember gyermekenként, tanulónként. Egyéni fejlesztési terv végrehajtása, a végrehajtás és az elért eredmények értékelése, visszacsatolás a következő év fejlesztési tervébe. Az egyéni fejlesztést a Nevelési Tanácsadó szakvéleményében megjelölt időkeretben végzi.

A lemorzsolódást megelőző módszertani elemek

Egyéni haladási ütemet segítő differenciált tanóraszervezés, aktív tanulás

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a differenciált tanóraszervezések számát.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, gyakorlata, segédanyagai és mentorálása alapján.

Kooperatív óraszervezés

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: fokozatosan növelni a kooperatív tanóraszervezések számát.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, gyakorlata, segédanyagai, és mentorálása alapján.

Drámapedagógia

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Alkalmazása: az elvégzett akkreditált képzés, megszerzett szakvizsga alapján.

Projektoktatás

- Alkalmazása 1-8. osztályban.
- Feladat: Évente 1 témahéthez csatlakozva.
- Alkalmazása: a témahetekhez kiadott óratervek, mintaprojektek alkalmazásával.

2.7.5.A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók együttnevelése az intézményben

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, illetve a tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról- mellékleteként kiadott

- **A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve valamint, a**
- **Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján** szervezzük meg.

Intézményünk munkavállalói a teljes, funkcionális integráció hívei – és pedig az integrációban az inkluzív pedagógia, azaz a sajátos nevelési igényű gyermeket befogadó pedagógia szemléletét érvényesítve.

Az intézmény a szakértői és rehabilitációs bizottság által készített szakvélemény alapján ellátja azt a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelésű tanuló fejlesztését, aki a többi gyermekkel együtt nevelhető, integrálható:

- látássérült (aliglátó gyengénlátó)
- hallássérült (a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyot-halló)
- enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos
- pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

Tárgyi feltételek: az alapító okiratban megjelölt, fogadható gyermekek fejlesztésének jogszabály által előírt alapfeltételei biztosítottak. Az intézmény rendelkezik fejlesztő helyiséggel, alapfelszereltsége biztosított. Mérete nem felel meg a szabványnak, elméleti fejlesztés folytatható, emiatt egy másik helyen mozgásfejlesztő szobát alakított ki.

A fogyatékosághoz kötődő tárgyi feltételeken túl mobilizálható bútorok, számítógépterm, digitális táblák, képességfejlesztő játékok, eszközök segítik a fejlesztő munkát.

Viszont: létesítményünk adottságai miatt – *nem akadálymentes épület* – csak azokat a mozgásukban akadályozott gyermekeket, tanulókat tudja fogadni, akik az épületeinkben biztonságosan tudnak közlekedni.

Személyi feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása – tanulásban akadályozottak pedagógiája -, valamint
- utazó gyógypedagógus szakemberek segítik az intézményi munkát.

Intézményünk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait. Együttműködési megállapodásokban rögzített szakemberek: logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, tiflopedagógus, logopédus.

Az együttnevelés tényezői

A törvényi háttér meglete elengedhetetlen, de önmagában kevés, ennél sokkal nagyobb jelentőséggel bírnak a szubjektív tényezők.

Biztosítani kell:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;
- a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló beilleszkedését és együtt haladását a többiekkel, ez segíti a nyitottabb személyiség formálását,
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve a fejlesztés az óvodáskor képesség-fejlődés területeire is visszanyúljon;
- a fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai - orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni. Az egyes fogyatékosági típusnak megfelelően más - más terület kap nagyobb hangsúlyt.
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl. Terhelhetőségét biológiai állapota befolyásolja. Egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet. Kiemelt feladatot jelent ennek felismerése és gondozása.
- Speciális segédeszközök használata, elfogadtatása, azok következetes használatára és megőrzésére nevelés folyamatos feladat kell, hogy legyen.

- Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelésének sajátossága, hogy az egész napos tevékenység a különleges gondozási igény kielégítését is szolgálja csoportos, kiscsoportos vagy egyéni formában.
- Elengedhetetlen, hogy a fejlesztésben résztvevő pedagógusok, szakemberek team-munkában dolgozzanak, együtt kell meghatározni a tennivalókat.
- Alapvető tényező továbbá, hogy a pedagógusok jártasak legyenek differenciált tanulásszervezésben.
- A szülők szerepe, befolyásoló hatása is jelentős a fejlesztés hatékonysága szempontjából. Elsősorban az egyéni igényekhez szabott, optimális, támogató környezetet kell biztosítaniuk. Nagy szerepet játszanak abban, hogy a beilleszkedés sikeres legyen, folyamatos kapcsolatot kell tartaniuk a gyermek pedagógusával és a gyógypedagógussal.
- **Az intézmény és a szülők közti ideális kapcsolatnak a következő alapelvekre kell épülnie:**
  - a gyermek másságát – még ha nehéz is – a szülőnek el kell fogadnia,
  - a szülő és a szakember kölcsönösen tiszteljük egymást, az információ-áramlás kölcsönös legyen,
  - érezzék a szülők, hogy a nevelési, illetve nevelési-oktatási folyamatban résztvevő pedagógusok elfogadják gyermekük egyediségét, érezzék, hogy ők is részesei a nevelési, illetve nevelési - oktatási folyamatnak,
  - a szülőnek tudnia kell, hogy a pedagógus és a gyógypedagógus szakember minden apró jelzése a gyermekért van, fontos, hogy megértse ezt, s ne vegye bántásnak, támadásnak.
- **A pedagógusoknak** nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az ép (nem különleges bánásmódot igénylő) gyermekek szüleit sem, empátiás készséget kell kialakítani bennük, mert fontos, hogy a szülők támogassák gyermeküket a sajátos nevelési igényű tanulók elfogadásában.
- Nagyon fontos, hogy a másságot elfogadó környezet segítse a sérült kisgyermek eredményeit, erőit, sikeres próbálkozásait.
- **A pedagógusok feladata**, hogy ismertessék a csoporttársakkal, osztálytársakkal a dyszfunkció mibenlétét, a segítségnyújtás lehetőségeit, a különbözőség fogalmát, a miben vagyok erős, miben vagyok gyengébb nézőpontjából.

2.8. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az általános iskola felső tagozatán –a protestáns kollégiumi hagyományokat folytatva– a **Diákpresbitérium** tölti be a diákönkormányzat szerepét a tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőjeként. Az iskolai diákpresbitérium munkáját az osztályokban megválasztott küldöttek, **diákpresbiterek** irányítják, akiknek a közösségi tevékenységét az intézményvezető által megbízott pedagógus patronálja.

A osztályok saját tagjaik közül minden tanév szeptember 15-ig egy-egy képviselőt választhatnak az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetőségébe.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetőségében az 5-8. osztályokból két-két diák vesz részt, akiket az osztály választ meg tanévenként.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) saját szervezeti és működési szabályzata szerint működik az intézményben. Éves munkáját megtervezik.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

A diákönkormányzat (diákpresbitérium) a tanulói érdekképviselőként túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli, egyéb foglalkozás – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:

- a tanulmányi munka (versenyek – kiemelten: angol-német vers-és prózamondó verseny, vetélkedők, pályázatok stb.);
- iskolai felelősi rendszer;
- sportélet, túrák, kirándulások szervezése;
- kulturális, szabadidős programok szervezése (kiemelten: farsangi bál, sulibuli, Sztárai nap, Bibliai kvíz),
- környezet-és egészségvédelmi projektnap,
- a tanulók tájékoztatása.

Ezekben a kérdésekben

- az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
- a diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetőségének véleményét az intézmény éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.

Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat (diákpresbitérium) iskolai vezetősége javaslatokat tehet az osztályfőnököknek, a nevelőtestületnek és az igazgatónak.

A magasabb jogszabályok alapján (az Nkt. 48. § (4) bekezdésben meghatározottakon túl, a 20/2012. EMMI rendelet 120. §) a diákönkormányzat (diákpresbitérium) véleményét ki kell kérni:

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
  - a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
  - az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
  - a házirend elfogadása előtt.
  - a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
  - a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
  - a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
  - az iskolai sportkör - a munkaterv részét képező - szakmai programjának megalapításához,
  - az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
  - a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
  - az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
  - az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről, az iskola házirendjében szabályozott módon
- Az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) működéséhez szükséges feltételeket (helyiségek, berendezések használata stb.) az intézmény vezetése (ill. fenntartója) teljes körűen térítésmentesen biztosítja.
- Az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) működését az intézmény saját költségvetéséből teljes körűen finanszírozza. A diákönkormányzat (diákpresbitérium) egyéb, saját bevételeinek felhasználásáról maga dönt.

Az iskolai diákközgyűlés

Az iskolai diákközgyűlést évente legalább egy alkalommal össze kell hívni, melyen az intézmény igazgatójának vagy megbízottjának a tanulókat tájékoztatnia kell az intézményi élet egészéről, az intézményi munkaterről, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről, az intézményi házirendben meghatározottak végrehajtásának tapasztalatairól.

Az évi rendes diákközgyűlés összehívását a diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározott időben. Az iskolai hagyomány szerint e diákközgyűlés a májusban vagy júniusban van. A diákközgyűlés összehívásáért az igazgató felelős.

- Az évi rendes diákközgyűlésen a diákönkormányzat (diákpresbitérium) és az intézmény képviselője beszámol az előző diákközgyűlés óta eltelt időszak munkájáról, különös tekintettel a gyermeki jogok, a tanulói jogok helyzetéről és érvényesüléséről.
- A diákközgyűlésen a tanulók az intézmény életét érintő ügyekben kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat (diákpresbitérium), illetve az intézmény vezetőihez, pedagógusaihoz.
- A diákközgyűlés napirendi pontjait a megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A rendkívüli diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat (diákpresbitérium) vezetője vagy az intézmény igazgatója kezdeményezheti.

A diákönkormányzatot (diákpresbitériumot) az intézmény vezetésével, a nevelő tanszettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában), a tárgyalásokon, a megbeszéléseken a DÖK (DP) segítő nevelő képviseli.

A kapcsolattartás formái: személyes beszélgetés, tárgyalás, értekezlet, gyűlés, diákközgyűlés, írásos tájékoztatók faliújságon, honlapon, tájékoztató füzetben, ellenőrzőn keresztül, dokumentumok átadása.

A tanulók, véleménynyilvánításának formái:

- a. személyes beszélgetés,
- b. írásos megkeresés;
- c. osztályfőnöki óra;
- d. kérdőíves kikérdezés;
- e. fegyelmi bizottságban való képviselet;
- f. képviselet az osztály szülői értekezletén;
- g. diákönkormányzat (diákpresbitérium);
- h. diákközgyűlés;
- i. Beszéljünk! – tanulói igazgatói fogadóóra.

2.9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

2.9.1. Az intézmény közösségének együttműködése

Nevelőmunkánk egyik alapelve a **partnerközpontúság**, amely állandó párbeszédet, információcserét, a lehetőségek és a szándékok egyeztetését jelenti.

Az intézményen belül és kívül (gyermekek és felnőttek) több közösség együttese formálja az intézmény egész arculatát.

Feladatunknak tekintjük a partnerközpontú működés folyamatosságának biztosítását, továbbfejlesztését, partnereink bevonását céljaink elérésében.

Minőségpolitikánk fontos része partnereink elégedettségének figyelemmel kísérése, megfelelni elvárásainak. Feladatunk az eljárásrendben meghatározottan folyamatos igény-és elégedettségmérés partnereink körében. Az intézmény azonosította partnereit, évenként frissíti a partneri listát.

Az együttműködés folyamatait a pedagógusok irányítják, s felelnek a hatékony és sikeres teljesülésért.

Az iskolai nevelés-oktatás, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szülői ház és a pedagógus közösség együttműködése. Kiemelt figyelmet fordítunk a szülőkkel, családokkal való partneri kapcsolat kialakítására, fejlesztésére a korai iskola elhagyás megelőzése érdekében.

Ennek alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség, amelynek feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség. Megvalósulási formái a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység. Eredménye a családi és az iskolai nevelés egysége, és ennek nyomán a gyermeki személyiség kedvező fejlődése.

A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

A szülőket az intézmény egészének életéről, az intézményi munkaterről, az aktuális feladatokról az intézmény igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az intézmény igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet választmányi ülésén vagy az intézményi szintű szülői értekezleten,
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein,
- az intézményi hirdetőtáblán,
- tájékoztató lapon,
- honlapon.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

Családlátogatás.

Feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében. Tájékoztatói lehetőség abban az esetben, ha a szülő az iskolával valamilyen okból nem tudja felvenni, illetve tartani a kapcsolatot.

Feladata a gyermek és tanulói létszám növelése, a létszám megtartása.

Szülői értekezlet.

- össz-szülői értekezlet,
- osztályszülői értekezlet évente három alkalommal;
- óvodai csoportok szülői értekezlete;
- réteg szülői értekezletek
  - pályaválasztási szülői értekezlet,

- leendő első osztályos tanulók szülei részére,
- kirándulások, táborok esetén a résztvevő tanulók szüleinek.

Feladata:
<ul style="list-style-type: none">
• a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
• a szülők tájékoztatása
➤ az intézmény céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
➤ az országos és a helyi köznevelési-politika alakulásáról, változásairól,
➤ a pedagógiai programról,
➤ a helyi tanterv követelményeiről,
➤ az intézmény és a szaktanárok értékelő munkájáról,
➤ az óvodai csoportok életéről, tevékenységéről, neveltségi szintjéről,
➤ a tanuló osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
➤ az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
➤ a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatóságához,
➤ előző tanév végén a következő tanévre vonatkozó szükségletekről, lehetőségekről, tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, ruházati és egyéb felszerelésekről,
➤ az emelt szintű idegen nyelvoktatásba kerülés lehetőségéről.
➤ A 7-8. osztályos szülők tájékoztatása a továbbtanulás lehetőségeiről, középfokú intézmények bemutatkozása, az adott évi beiskolázási rend ismertetése.
➤ A leendő 1. osztályos szülőknek az iskoláról, az iskolai év tanszereiről.
➤ Kirándulások, táborok előzetes teendői, kirándulási, tábori rend, egyéb tudnivalók.

Fogadóóra.

Feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy gyermek / tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

Nyílt óvodai nap / nyílt tanítási nap.

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az óvodai nevelő, illetve az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről, illetve ismerje meg személyesen az óvodai csoportmunkát, tájékozódjon az óvoda életéről.

Írásbeli tájékoztató.

Feladata az iskolai szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.
Az óvodai szülők tájékoztatása az óvodai életről, programokról, egyéb tudnivalókról.

Sztárai nap, Bibliai kvíz, Szeretetvendégség, egyéb intézményi rendezvények, programok.

Feladata a partneri működés erősítése.

Egyéni megbeszélések

Feladata a szülők tájékoztatása gyermekük óvodai, iskolai életéről, magaviseletéről, tanulmányi eredményeiről; segítségnyújtás a szülőknek a gyermek neveléséhez; valamint az együttes, összehangolt pedagógiai tevékenység kialakítása a szülő és a pedagógus között.

Továbbá:

- Intézményi rendezvények, programok.
- Szolgálatok a vasárnapi istentiszteleten.
- Versenyekre, kirándulásokra szülői kíséret.
- Hittantábor, családi hittantábor szervezése.
- Alkalmi beszélgetések.
- Tehetség-tanácsadás
- Esetmegbeszélések.

Infokommunikációs kapcsolattartás

A tanulókra vonatkozó érdemjegyeket, dicséreteket és elmarasztalásokat, valamint hiányzásuk alakulását a digitális naplón keresztül kísérhetik figyelemmel a szülők. Az iskola honlapjáról fontos, őket érintő információkat szerezhettek, űrlapokat tölthetnek le, információkhoz juthatnak a taneszközökről, mérési eredményekről és a fontos eseményekről. Az iskola Facebook -profilján keresztül is információkat ad a szülőknek, tanulóknak és az iskolánk iránt érdeklődő külső személyeknek, leendő tanítványainknak.

Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- A továbbfejlesztés lehetősége a még szorosabb partneri kapcsolatban rejlik.
- A szülői közösség választmányába a legaktívabb szülők bevonása.
- Még több tanórán kívüli program, egyéb foglalkozás szervezése, mely programoknak a szülők is részesei lehetnek.

A szülői értekezletek, a fogadóórák, és a nyílt tanítási napok időpontját az intézményi munkaterv évenként határozza meg.

A szülők a gyermekek / tanulók és a saját – a jogszabályokban, valamint az intézmény belső szabályzataiban biztosított – jogaiknak az érvényesítése érdekében szóban vagy írásban, közvetlenül vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján az intézményvezetéshez, az adott ügyben érintett gyermek osztályfőnökéhez, az intézmény nevelőjéhez, a diákpresbíteriumhoz vagy az Igazgatótanácshoz, fordulhatnak.

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az intézmény vezetésével, nevelőtestületével, a szülői szervezettel vagy az Igazgatótanáccsal. A hivatalos megkezdés szülői részről írásban történik.

A szülők és más érdeklődők az intézmény pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról, illetve házirendjéről az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, az óvodai intézményegység-vezetőjétől, valamint nevelőtől az intézményi munkatervben évenként meghatározott igazgatói, illetve nevelői fogadóórákon is kérhetnek tájékoztatást, vagy – ettől eltérően – a pedagógussal, az intézményvezetéssel előre egyeztetett időpontban

Az intézmény pedagógiai programjának, szervezeti és működési szabályzatának és házirendjének előírásai nyilvánosak, azt minden érintettnek (tanulónak, szülőnek, valamint az intézmény alkalmazottainak) joga van megismernie.

Intézményünkben eddig az időpontig nem jött létre iskolaszék, sem iskolatanács. A szülők az óvodai csoportok és az iskolai osztályok szülői képviseletére két-két fő delegálásával szülői szervezetet hoztak létre.

Kommunikációs terv a szülőkkel való kapcsolattartásról

Tartalom	Alkalom	Rendszeresség	Dokumentálása	Résztevők
Családlátogatások indokolt esetekben	-	-	osztálynapló	szülők, tanulók, nevelők
Szülői értekezletek	évente háromszor	-	jelenléti ív	szülők, nevelők
Fogadóóra		havonta	osztálynapló	szülők, nevelők
Nyílt nap	három	évente	osztálynapló	szülők, tanulók, nevelők
Telefonon	sürgős esetben	alkalomszerűen	osztálynapló	szülők, nevelők
Elektronikus naplón, honlapon keresztül	folyamatosan			szülők, tanulók, nevelők
Sztárai nap – családi hétvége	egy	évente	intézményi munkaterv	szülők, tanulók, nevelők, gyülekezet
Negyedévenkénti szóbeli tájékoztató a gyermek előmeneteléről.	háromszor	negyedévente	értékelő lapok, jegyzőkönyv	szülők, tanulók, nevelők
Esetmegbeszélés	szükség szerint		osztálynapló	szülő, nevelők szülő, nevelők, gyermek
Családi istentiszteletek	nyolc alkalommal	évente	osztálynapló	szülő, nevelők, gyermek, gyülekezet
Rendezvényeken: ○ Jótékonysági bál ○ Farsangi bál ○ Anyák napi istentisztelet ○ Karácsonyváró ○ Ballagás ○ Ballagási bankett ○ Tanévnyitó ünnepi istentisztelet ○ Tanévzáró ünnepi istentisztelet	egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer egyszer	évente évente évente évente évente évente évente	intézményi munkaterv	Szülők, nevelők, gyülekezet Szülők, tanulók, nevelők, gyülekezet

A diákok és a pedagógusok együttműködésének formái:

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, ill. az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják.

Az intézmény vezetője legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén, a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és faliújságon keresztül, az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a diákokat.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az intézmény vezetőjével, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy az iskolaszékkal.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztálytanítók és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják.

Az óvoda és az iskola együttműködése:

A kapcsolattartás rendjével szemben támasztott követelmények:

- Az intézménynek az intézményegységgel folyamatos, napi kapcsolatot kell fenntartania.
- A napi kapcsolattartásnál az intézményvezetőnek és az intézményegység-vezetőnek is kezdeményeznie kell a kapcsolatfelvételt.
- Az intézményvezető a kapcsolattartásnál köteles figyelembe venni azt, hogy az egyes vezetői döntéseinél, illetve vezetői jogkörben eljárva az intézményegységet, illetve annak munkavállalóit hátrányos megkülönböztetés nem érheti, az intézmény munkáját, rendezvényeit úgy kell megszerveznie, irányítania, hogy az intézményegység is megfelelő súlyt kapjon.
- Az intézményegység-vezető, az egyes óvodapedagógusok kötelesek minden fontos eseményt, körülményt, tényt időben jelezni az intézményvezetőnek.

Intézményünkben, az óvodában a vezető intézményegység-vezetői minőségben van jelen. Az intézményegység-vezető tagja az intézményvezetésnek, melynek havi ülésein, valamint a munkaértekezleteken, egyéb értekezleteken lehetőség nyílik információcserére.

A zavartalan feladatellátás érdekében folyamatos kapcsolatot tart fenn az intézményegység-vezető az intézmény igazgatójával, igazgatóhelyettesével és a gazdasági vezetőn keresztül az óvoda ügyeit intéző közös alkalmazottakkal.

A kapcsolattartás formái:

- személyes megbeszélés, tájékoztatás,
- telefonon egyeztetés, jelzés,
- írásos tájékoztatás,
- értekezletek,

Az iskolába való bekerülés előkészítése: Iskolanyitogató

Célunk az iskolai élethez, a sikeres tanuláshoz szükséges képességek megalapozása.

Biztosítani kívánjuk:

- a gyermekek számára a felszabadult, szorongásmentes iskolakezdést az iskola és tanító megismerésével az iskolába kerülés előtt,
- a két intézménytípus közötti nevelési, módszertani összhang megteremtését,
- a szociális hátrányból fakadó lemaradás korai felismerését,
- a gyermekek képességeinek fejlesztésével iskolai életre történő felkészítést

Tartalma:

Alapvetően három nagy egységre osztható fel a program:

1. Az első félévben a tanítók járnak át az óvodába látogatni, ahol aztán a gondozási feladatoktól a játékig mindenféle tevékenységben részt vehetnek. Cél a gyermeki személyiség megismerése spontán helyzetekben. Minden ősszel részt veszünk az óvodai hagyományörző szüreti mulatságon, amelyre visszavisszük első, második tanulóinkat is.

2. A második félévtől kezdve már a nagycsoportos korú gyerekek egyre többet látogatnak át iskolánkba. Kezdetben az óvodapedagógusok kíséretében nézelődnek az iskola épületében, átjárnak játszani játszóterünkre. A farsangi időszak után kezdjük el Iskolanyitogató foglalkozásaink tartását, ez minden héten csütörtökön 16-tól 17 óráig tart. A foglalkozások lebonyolításának segítésére létrehoztunk az iskola hálózatán egy külön mappát, adatbankot ahol gyűjtjük a foglalkozásötleteket, a megvalósult foglalkozások leírását. Az írás-előkészítés, észlelés, figyelem, emlékezet, finom mozgás, szem-kéz koordináció fejlesztése mind prioritást kap a feladatok kiválasztásánál. Rendelkezünk egy tematikus tervvel is, a fő csomópontok kiemelésével.

3. Szeptemberben az első nap iskolánkban csendesnap. Az ismerkedés jegyében telik, közös csoportszabályokat fogalmazunk meg, az elsősök megismerkedhetnek azokkal a társaikkal, akik nem jártak a foglalkozásokra. Az osztályterem berendezése is olyan, ami még emlékeztetheti őket az óvis éveikre. Az őszi végi, óvodai szüreti mulatság az az esemény, ami segít lezárni számukra egy korszakot.

Várható hatások, eredmények

- Az óvodából iskolába lépő gyerekeknek érzelmi biztonság ad ismerős környezet és könnyebben illeszkedhetnek be az iskolai közösségbe.
- Pozitívan alakulnak társas kapcsolataik az osztályon belül.
- A szülők kellő információhoz jutnak az iskolai nevelő-oktató munkáról, így a folyamatos és jó kapcsolattartás is megalapozza a sikeres oktató-nevelő munkát,
- Elősegítjük az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését.
- Az osztályfőnök számára lehetővé teszi a tanulók korai megismerését, ezért hatékonyan elősegíti a differenciált tanórai fejlesztést.
- Az intézmény számára gyermeklétszám folyamatos fenntartása.
- Megvalósul az óvodapedagógusok nyomon követési lehetősége

**Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program**

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztevő	Felelős
Szeptember	Az elsősök igazgató általi köszöntése a tanévnyitó ünnepi istentiszteleten. A gyülekezet Énekeskönyvvel köszönti őket. Az elsősök ellátogatnak az óvoda szüreti multságára.	Növekedjék a kicsik biztonságérzete, az iskolai közösséghez tartozás alakuljon ki. Megfelelő motiváltság az iskolakezdéshez.	templom	Óvodapedagógusok, iskola nevelői, tanulók, gyülekezet	Óvodai intézményegység-vezető, 1. osztályos osztályfőnök, gyülekezet
Október	Az óvónők látogatása az első osztályban DIFER mérés elvégzése.	Tapasztalatok szerzése az 1. osztályosok beilleszkedéséről. Eredményes iskolakezdés segítése.	iskola, 1. osztály iskola	Óvodapedagógusok 1. oszt. osztályfőnök, tanítók	Óvodai intézményegység-vezető Alsós szakmai munkaközösség vezető
November	Közös szakmai értekezlet	Az óvoda és az iskola tisztában legyen egymással szembeni elvárásaival.	Óvoda vagy iskola	Óvodapedagógusok és alsós nevelők	Alsós szakmai közösség vezető
December	Iskolás gyermekeink köszöntik az óvodásokat Mikulás napján. Közös karácsonyi ünnepély rendezése az óvodás és az iskolás gyerekek részvételével.	A gyerekek fokozatosan szokják meg egymás társaságát, ismeretlen helyzetekben találják fel magukat, önbizalom fokozása nagyközönség előtt, formálódjon a megfelelő magatartásuk ünnepélyeken.	óvoda templom	Az óvoda és az iskola növendékei, nevelőtestületek, meghívottak, érdeklődők, gyülekezeti tagok	A munkatervben megjelölt személyek, óvodapedagógusok.

**Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program**

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztevő	Felelős
Január	Tanítói látogatás az óvodában, a gyerekek megfigyelése feladatvégzés közben.	Tapasztalatok szerzése a munkavégzés közbeni figyelemről, fegyelemről, motiváltságról, önállóságról.	óvoda	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető,	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
	Az óvónők tájékoztatása az 1. osztályosok félévi eredményeiről. Nagycsoportosok látogatása az iskolában.	Ismerkedés az iskola épületével, hogy ne idegenként érezzék majd magukat tanévkezdéskor. Beiskolázás segítése	iskola	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
Február	Iskolanyitogató program indítása	Ismerkedés az iskola épületével, hogy ne idegenként érezzék majd magukat tanévkezdéskor	iskola	Nagycsoportosok, óvodapedagógusok, leendő elsős tanító, vagy alsós szakmai vezető	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
Április	A nagycsoportosok látogatása a napköziben.	Ismerjék meg a leendő elsősök a napközis nevelőt, a napközi egy napi szokásrendjét.	iskola, napközi.	Leendő elsősosztályosok, napközis nevelő, óvónők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
	A napközis nevelő látogatása az óvodában.	Megismerkedni a leendő iskolások óvodai szokásrendjével, szociális viselkedésével, játékkultúrájukkal.	óvoda	Leendő elsősosztályosok, napközis nevelő, óvónők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető

**Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program**

Idő	Feladat	Cél	Hely	Résztevő	Felelős
Május	A nagycsoportosok látogatása az iskola 1. osztályában. Tanító látogatása az óvodában.	Érzelmileg éljék át a gyerekek, hogy hamarosan ők is iskolások lesznek, megfigyelhessék a helyes tanórai viselkedést, a tanórák rendjét. Összehasonlító tapasztalatokat szerezni nagycsoportosok foglalkozás alatti viselkedésének, feladattartásának, koncentrálsának változásáról, fejlődéséről.	iskola, óvoda	Leendő elsőosztályosok, óvónők, 1. osztályos nevelő, szülők	Alsós szakmai közösség vezető, intézményegység-vezető
Június	Szülői értekezlet a leendő 1. osztályosok szüleinek Részvétel az óvodai évbzárón Az óvodapedagógusok tájékoztatása az első osztályosok által elért eredményekről.	A szülők kapjanak szakmai segítséget az iskolakezdéshez szükséges tennivalókról, a beszerzésre váró taneszközökről A leendő elsős tanulók verbalitásának, önfegyelmének megfigyelése Legyen az óvodapedagógusoknak információjuk a volt gyerekeik eredményeiről.	iskola óvoda	Leendő elsőosztályosok szülei, 1. osztályos nevelő Óvónők, nagycsoportosok, szülők, leendő elsős tanító, jelenlegi 1. osztályos nevelő	Intézményegység-vezető és alsós munkaközösség vezető

Az intézmény rendszeresen tartja a kapcsolatot az alábbi szakmai szervezetekkel:

- gyermek és ifjúságvédelmi szervezetek,
- gyámhatóság, szakmai szolgáltató szervezetek,
- szakszolgálatok,
- iskola-egészségügy,
- kulturális és sportszervezetek,
- civil szervezetek
- Református Pedagógiai Intézet.

A külső partnerekkel történő kapcsolattartás szabályozása jelentős részben a szervezeti és működési szabályzat jogkörébe tartozik, így az iskola-egészségügyi ellátást biztosító szervezettel, a családsegítő szolgálattal, a pedagógiai-szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás további szabályozására nincsen lehetőség.

2.10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

Tanulmányok alatti vizsgák

Tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet által előírt esetekben szervez az iskola

A tanulmányok alatti vizsgaszabályzat célja: *A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.*

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javítóvizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik

A tanulmányok alatti vizsgaszabályzat hatálya kiterjed az iskola azon tanulóira, akinek:

- különbözeti vizsgát kell letennie vagy arra jelentkezik,
- osztályozó vizsgára jelentkezik vagy
- osztályozó vizsgára utasította a nevelőtestület határozatával,
- javítóvizsgára utasította a nevelőtestület határozatával, vagy
- pótló vizsgát tehet.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A helyi vizsgák időpontját az iskola éves munkaterve tartalmazza. A vizsgáztató bizottságot az igazgató jelöli ki. A bizottság elnöke felelős a jegyzőkönyvek vezetéséért. A vizsgák eredményét az osztályfőnök írja be a törzskönyvbe és a bizonyítványba. A záradékot az igazgató írja alá.

Különbözeti vizsga:

Más iskolából érkező diákok, illetve a külföldi tanulmányok magyarországi folytatásaként tanuló diákok esetében

Más iskolából érkező diákok:

Az átvételt kérő, hozzánk jelentkező tanulóknak – ha a helyi tantervünktől eltérő oktatásban vettek részt – különbözeti vizsgát kell tennie azokból a tantárgyakból, amelyeket előző iskolájában – a bizonyítvány bejegyzése alapján – nem tanult.

Azon tanulóink esetében, kik külföldi tanulmányaikat ismét Magyarországon folytatják, tanulói jogviszonyuk szünetelt:

A külföldi tanulmányok magyarországi folytatásaként tanuló diákoknak abból a tantárgyból kell különbözeti vizsgát tennie, mely tananyag, tantárgy ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

- A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az igazgatónak határozatot hoznia a vizsgára jelentkező tanuló ügyében.
- Az iskolánkban szervezett különböző vizsgák letételéhez a pedagógus iránymutatást ad a felkészüléshez, tájékoztatja a tanulót és a szülőket.
- Az igazgató lehetőséget biztosíthat arra, hogy a különbözeti vizsgát a felvételtől számított maximum három hónapon belül tegye le az átvett tanuló, ebben az esetben a felkészüléshez egyéni segítségnyújtást kell biztosítani az átvett tanuló számára.
- Amennyiben a tanuló bármely tantárgyból a különbözeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból két hónapon belül megismételheti. Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, illetve tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.
- A vizsga jellegéről, módjáról, időpontjáról az igazgató a szülőt írásban értesíti.
- A vizsga kérelmét az iskola által készített formanyomtatványon vagy a szülői írásos kérelemben nyújthatja be a szülő/gondviselő.
- Általános jelleggel az időpont: augusztus és június hó.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.

Osztályozó vizsga:

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye

tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

e) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

- A vizsga kérelmét az iskola által készített formanyomtatványon vagy a szülői írásos kérelemben nyújthatja be a szülő/gondviselő.

A félévi időszakra vonatkozó kérelem beadásának ideje: december 15.

Az év végi időszakra vonatkozó kérelem beadásának ideje: május 15.

Egy osztályozó vizsga –b) pontjában meghatározott kivétellel – egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

A vizsgák ideje:a félév, a tanév zárását megelőző egy-két héttel, illetve egyedi döntés függvénye lehet. A konkrét dátum a határozatban szerepel.

A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

- Az osztályozóvizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

Javítóvizsga

A tanév végén a maximum három tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanulóknak lehetőségük van a hiányosságaik pótlására, majd erről számot adva sikeres vizsgateljesítményt nyújtva a következő évfolyamba lépni.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha

- **3 a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,**
- **3 b) az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.**

A javító vizsga ideje: az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban. A vizsganapokat az aktuális tanév munkaterve határozza meg. Különleges esetben, ettől eltérő időpontot az igazgató a tanuló kérésére kijelölhet. A javítóvizsga konkrét napjának ideje a bizonyítványosztáskor is kihirdetésre kerül.

– A javítóvizsga követelményeiről, témaköreiről a tanuló a vizsgára utalást követő két héten belül, de legkésőbb július 5-ig írásbeli tájékoztatást kap. A tájékoztatás formája lehet honlap és / vagy papír alapú.

A vizsga követelménye:

- a 3 a) esetében a minimumszint;
- a 3 b) esetén az évfolyamra jelölt általános követelmények szintje.

Elért kapott osztályzat: a minimumszint mérésre jelölt sikeres vizsgák esetén (2) elégséges az általános követelményszint sikeres elérése esetén bármely osztályzati fok.

- A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt két héttel értesítést kap levélben.
- A javítóvizsga indokolatlan elmulasztása osztályismétlést jelent.
- A tanuló – előzetes jelentkezés nélkül – bizonyítványával jelenik meg a vizsgabizottság előtt.
- A vizsgázó tanulónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.
- A rendkívüli okból, igazgatói engedéllyel elhalasztott javítóvizsgára készülő tanulónak részt kell vennie a következő felsőbb osztály tanulmányi munkájában, mulasztásait szabályosan igazolnia kell, munkáját a többi tanulóhoz hasonlóan kell elbírálni. A javítóvizsga sikeres letétele után a tanuló az osztálynak végleges tagja lesz, sikertelen vizsga esetén az előző osztályt kell megismételnie. A rendkívüli okból engedélyezett, elhalasztott javítóvizsgát legkésőbb szeptember 15-ig engedélyez az intézmény.
- Ha a tanuló vizsgáról neki felróható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedély nélkül eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné vizsgája eredménytelen, így az osztályismétlést von maga után.

Pótló vizsgát

tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

A pótló vizsga időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban beosztották, kijelölték számára a vizsga kezdetét.

A vizsgák kezdési ideje:

- Iskolánkban a vizsga reggel nyolc órakor kezdhető el, szervezését úgy szükséges megoldani, hogy tizenhét óráig tarthat.
- A délelőtti időszakban mindig 8: 00 órakor, a délutáni időszakban: 14: 00 órakor kezdődik vizsga.
- Az utolsó vizsgát úgy kell szervezni, hogy 17: 00 órára befejeződhessen.

Az egyes vizsgák időtartama: A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő a jogszabálynak megfelelően: tantárgyanként hatvan perc.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

A tanuló szóbeli feleletére felkészülési időt követően kerül sor, ez alatt vázlatot, jegyzetet készíthet. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tizenöt percnél nem lehet több.

A vizsgáztatók személye, köre: amennyiben lehetséges olyan pedagógus, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. (2 fő) és a vizsgaelnök –munkaközösség-vezető - (1 fő)

A kérdező tanár csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat az Nkt. 3. melléklete szerint taníthatja.

- Ha a vizsgáztató bizottság, pedagógus a vizsgák alatt szabálytalanságot észlel, a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendeletben leírtak szerint jár el.

Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga:

A köznevelésről szóló törvény 46.§ (6) bekezdés „m” pontja a tanuló alapvető jogaként mondja ki, hogy tanulmányai során tehet az intézménytől, annak pedagógusaitól független tanulmányok alatti vizsgát, amely osztályozó vizsga és javítóvizsga lehet.

A vizsgára való jelentkezés szabályait a 20/2012. EMMI rendelet 73. §-a szabályozza.

A tanulmányok alatti vizsgán a sajátos nevelési igényű tanulónál, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottságtól vagy a Nevelési Tanácsadótól(pl. harminc perccel több idő, segédeszközök használata, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga vagy szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsga...).

A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI 	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Angol nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI 	
Hit-és erkölcstan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene/ egyházi ének		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI

**Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program**

Technika és tervezés			GYAKORLATI
Testnevelés			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Angol nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Hit-és erkölcsstan	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Társadalmi és állampolgári ismeretek			
Hon-és népismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Természetismeret Természettudományok	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Dráma és színház			GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Digitális kultúra		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika és tervezés			GYAKORLATI
Testnevelés			GYAKORLATI

SZÓBELI csak akkor van szóbeli, ha az írásbeli elégtelen.

- Az írásbeli vizsgán kizárólag a vizsgaszervező intézmény bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon (a továbbiakban együtt: feladatlap) lehet dolgozni. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező intézménynek kell biztosítania.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteti a nevét, a vizsganap dátumát, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- Az írásbeli vizsga javítása
  - Az igazgató által megbízott kérdező tanár az írásbeli dolgozatot piros tollal kijavítja, a tanuló hibáit jelöli.
  - Ha a vizsgatantárgy írásbeli vizsgarészt is tartalmaz, akkor az írásbeli vizsga lezárását követően a vizsgáztató tanár kijavítja a dolgozatot. Követelmény, hogy a dolgozat javítása pontozásos rendszerben történjék, az egyes részpontszámokat és az egyes részekre kapható maximális pontszámot egyaránt meg kell jelölni.
- **Az osztályozó és javítóvizsga követelményeit a miniszter által kiadott kerettantervben szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve – amelyik tantárgynál nincs munkaközösség – a szaktanárok állapítják meg.**
A követelmények évfolyamonként és tantárgyanként a helyi tantervben található.

➤ **Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.**

2.11. A belépés feltételei – felvétel – átvétel szabályai

2.11.1. Óvoda

Az óvodai nevelési jogviszony létesítésére vonatkozó szabályok

Óvodai jogviszony létesítése felvétel vagy átvételi jelentkezés alapján történik. Az óvodába az a gyermek vehető fel, aki adott év december 31.-ig betölti a 3. (megfelelő körülmények esetén 2,5) életévét. A szülő gyermeke felvételét, átvételét a nevelési év során bármikor kérheti, ha a férőhelyszám engedi. Az óvodai felvétel, átvétel folyamatos.

Elsősorban siklói és Siklós környékén lakó református gyermekek óvodai nevelése a célunk. Természetesen férőhely esetén befogadjuk olyan hit iránt érdeklődő családok gyermekeit, akik a vallás gyakorlásában nem jártasak, de vállalják az együttnevelés során a mi értékrendünk otthoni közvetítését is.

A gyermekek csoportba sorolásáról –a szülők és a pedagógusok véleményének figyelembevételével –az óvodavezető dönt.

Óvodai beiratkozásunkat minden év április végén szervezzük. Erről egy hónappal előbb az érdeklődőket az óvoda kapuján és az intézmény honlapján felhívó kiírással tájékoztatjuk.

Felvételi eljárás során előnyt élvez az a gyermek:

- Aki elsősorban református felekezetű a család és/vagy a gyermek, vagy más protestáns felekezethez tartozik.
- Más keresztyén felekezetű hitben járó család gyermeke.
- Nem vallás gyakorló család, de vállalják a keresztyén értékek alapján megvalósuló együttnevelést.
- A felvétel elbírálása során sajátos helyzete miatt előnyt élvez az a kisgyermek akinek:
  - Testvére intézményünkbe jár,
  - Szülője intézményünkben dolgozik.

2.11.2. Általános iskola

Az intézményünk tanulói sorába hivatalosan azok a gyermekek kerülnek, akik az iskolával tanulói jogviszonyt létesítenek.

A tanuló – beleértve az egyéni munkarend szerint haladót is– az iskolával tanulói jogviszonyban áll.

Intézményünkbe felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni, amely jelentkezés alapján történik. A felvételtől és az átvételtől az intézmény vezetője dönt.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

- A szülőknek jogában áll olyan iskolát választani, amelyik megfelel vallási és világnézeti meggyőződésének.
- Az intézményünket választó szülőknek a jelentkezés előtt szándéknyilatkozatot szükséges kitöltenie, melyben jelzik felvételi szándékukat.

- A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye előírása alapján arra törekszünk, hogy minél több református szülő és gyermek éljen az egyházi iskola lehetőségével. De nyitottak vagyunk, fogadjuk azokat a gyermekeket is, akik elfogadják az intézmény szellemiségét és értékrendjét.
Előnyben részesül a felvételnél és az átvételnél az a tanuló, aki lelkeszi ajánlást, igazolást hoz eddigi gyülekezeti kapcsolatairól, szülei intézményünk dolgozói, testvére intézményünk tanulója vagy óvodása.

- Iskolánk beiskolázási körzete: Siklós közigazgatási területe és a környező kistérség települései.
- Az első évfolyamra a felvétel beiratkozással történik. Az iskolába a tanköteles tanulókat az első évfolyamra a fenntartó által meghatározott időszakban kell beírni. Ez az időszak március 1-je és április 30-a közé esik. A beiratás pontos időpontját az iskola honlapján közzé tesszük.

A beiskolázással kapcsolatos információk és teendők

Az Nkt. 45. § (2) bekezdése értelmében a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt.

A jogszabályok alapján nincs szükség arra, hogy a szülő vagy a gyám kérelmezze a tanköteletesség halasztását az Oktatási Hivatalnál, ha az illetékes pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága **a kérelem benyújtására nyitva álló határidő lejárta előtt** kiállított szakvéleménye tartalmazza azt a javaslatot, hogy a gyermek maradjon további egy nevelési évig óvodai nevelésben. A szakértői bizottságok legkorábban az adott nevelési év szeptemberétől adhatnak ki arra vonatkozó véleményt vizsgálatuk alapján, hogy a gyermek a tanköteletessége teljesítését megkezdje-e a következő tanévben. Ebben az esetben a gyermek az Oktatási Hivatalhoz benyújtott kérelem hiányában is további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülőnek ilyen esetben a szakértői bizottság szakvéleményét a gyermek óvodájában mielőbb be kell mutatnia, amely alapján az óvoda a köznevelési információs rendszerben (a továbbiakban: KIR) rögzíti ezt a tényt, és a tanköteletesség egy évvel való elhalasztását. Ha a szakértői bizottsági szakvélemény a gyermek esetében **nem** áll rendelkezésre, az Oktatási Hivatalhoz az adott év **január 1. - január 15. napjáig** lehet kérelmet benyújtani.

Az óvodai és iskolai beiratkozáskor be kell mutatni:

- A gyermek személyének azonosítására alkalmas hatósági igazolványt (személyi azonosítót, lakcímet igazoló igazolványt).
  - A gyermek anyakönyvi kivonatát.
  - A szülő(k) / törvényes képviselő személyi igazolványát, lakcímkártyáját.
  - Esetleges nevelési tanácsadói javaslatot, szakvéleményt.
  - gyermekvédelmi kedvezményre jogosító hivatalos iratot.
- Az **integrált nevelés**be azon gyermekek léphetnek be, akiknek a szakértői és rehabilitációs bizottság kijelölte intézményünket, s fogadásukra rendelkezik az intézmény az előírt személyi és tárgyi feltételekkel.

Az intézménybe, az iskolába kerülés feltételei: (ha a gyermek sajátos nevelési igényű)

- Az iskola mind tanév elején, mind tanév közben felvesz tanulókat, de egy-egy csoportba, osztályba maximum két-három tanuló kerülhet be az osztály létszámától függően.
  - *A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek fogadását befolyásolja az intézmény személyi, tárgyi feltételeinek megléte, a fejlesztés lehetőségének biztosítása.*
  - *Beillesztésig új tanuló nem vehető fel.*
- Adminisztratív formai feltételek: A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges a felvételhez.
- A felvétel követelménye, hogy a szülők ismerjék meg az intézmény programját, a gyermek egyéni fejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket, amellyel az intézmény rendelkezik.
- A szülőnek írásban kérnie kell a szakértői bizottságot, hogy intézményünket jelölje ki a gyermek fogadására, illetve a szakértői bizottságnak ki kell jelölni ezt követően az intézményt.
- Javasoljuk, hogy előtte érdeklődjenek a szülők, hogy tudja-e fogadni intézményünk gyermeküket.

A szülő a szabad iskolaválasztás jogán gyermekét átíráthatja másik iskolába.

A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan:

 Ha a tanuló azonos intézménytípuson belül iskolát kíván változtatni, szándékáról a szülőnek írásban tájékoztatni kell a szakértői bizottságot.

 A szülőnek új fogadó intézményt kell keresnie.

 Amennyiben a kiválasztott iskola az adott fogyatékosagra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a bejelentést írásban tudomásul veszi, és módosítja a szakértői véleményt, kijelöli az új fogadó intézményt.

Átvétel másik iskolából:

- Az 1. évfolyam tanév közbeni, valamint második-nyolcadik évfolyamba történő átvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt (2. évfolyamtól);
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot, hivatalos nyomtatványt.

Az iskolánkba tanuló átvételéről a szülő kérésének, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának, az iskolában tanított idegen nyelv figyelembe vételével az intézmény igazgatója dönt.

Ha az átvételt kérő tanuló előző tanév végi osztályzatának átlaga 3,5 alatt van, illetve magatartása vagy szorgalma rossz, hanyag vagy változó minőségű, az igazgató a tanuló felvételéről szóló döntése előtt kikéri az igazgatóhelyettes és az érintett évfolyam osztályfőnökének véleményét.

Kizárólag félévkor és évvégén veszünk át tanulókat, kivétel ez alól a lakhelyváltozás, költözés miatti iskolaváltás.

Átiratkozáskor elbeszélgetünk a tanulókkal és szüleikkel az iskola küldetéséről, elvárásairól és házirendjéről. Fontos, hogy a szülő elkötelezett legyen az iskola értékrendje iránt. Keresztyén értékrendünk el nem fogadása elutasítást von maga után.

A vendégtanulói jogviszony létesítése - a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 49. §-ában leírtak szerint a szülő írásbeli kérelmére az intézmény vezetője engedélyezésével.

• **Az iskola igazgatója**

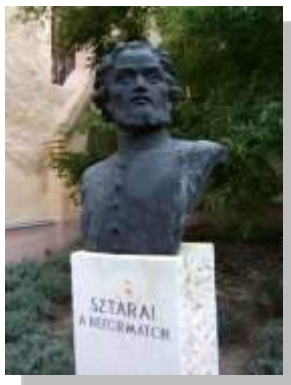
- a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételről tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz;
- köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással; továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is;
- a felvételi, átvételi kérelem benyújtásával kapcsolatos ügyintézés, a határidőszámítás, a mulasztás elbírására és a kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárás során a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

SZTÁRAI MIHÁLY REFORMÁTUS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2. kötet – helyi tanterv

**SZTÁRAI MIHÁLY
REFORMÁTUS
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ELFOGADTA:

NEVELŐTESTÜLET

2020. év augusztus hó 29. napján

JÓVÁHAGYTA:

**SIKLÓS – MÁRIAGYÚD REFORMÁTUS TÁRSEGYHÁZKÖZSÉG
IGAZGATÓTANÁCSA**

**2020. év szeptember hó 1. napján
a 13 /2020.határozatáv**

II. Az iskola helyi tanterve

1. Választott kerettanterv, a választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása, óraterv

A helyi tanterv kidolgozásánál figyelembe veendő református jogszabályok:

- A Magyarországi Református Egyház köznevelési törvénye(MRE 1995. évi II. törvény) az 1998. évi I. törvény, a 2005. évi II. törvény és a végrehajtási utasítással, a 2013. évi V. törvény és a 2019. évi IV. törvény átfogó módosításaival egységes szerkezetben
- 2016. évi I. törvény évi I. törvény; a református hittanoktatásról (a 2007. év II. törvény; a 2013. évi VI. törvény; a 2015. évi II. törvény és a 2016. évi I. tv. módosításaival egységes szerkezetben)
- A történelmi keresztény egyházak megállapodása a hitoktatásról (2006. 09. 20)
- Zs-96 /2006. – Zsinati Határozat az egyházi ének tantárgy bevezetéséről és az egyházi ének kerettanterv tárgyában
- Zs.-243 /2012. – A Zsinat határozata az új református hittanoktatási szabályrendelet tárgyában
- Zs.-244 /2012. – A Zsinati határozat az új református hittanoktatási kerettanterv bevezetése tárgyában a református hittanoktatásról (a 2007. év II. törvény; a 2013.

A nevelőtestület döntése – a szülői igényeket maximálisan figyelembe véve -, hogy iskolánk a hagyományos tanrend szerint működő intézmény legyen a jövőben is.

A helyi tanterv alkalmazásának ideje

Jelmagyarázat:

NAT2012 és kerettanterv, helyi tanterv szerint: **R-NAT**

NAT2020 és kerettanterv, helyi tanterv szerint: **Ú-NAT**

	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
2020 - 21. tanév	Ú-NAT	R-NAT	R-NAT	R-NAT	Ú-NAT	R-NAT	R-NAT	R-NAT
2021 - 22. tanév	Ú-NAT	R-NAT	R-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT	R-NAT	R-NAT	
2022 - 23. tanév	Ú-NAT	R-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT	R-NAT		
2023 - 24. tanév	Ú-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT	Ú-NAT			

A 2013. szeptember 1-től érvényes óraháló 2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben záródik le. Végző határideje 2024. szeptember 1.

Egységesen érvényes elvek

Iskolánk a hit- és erkölcstan tantárgy esetében helyi tantervét a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterve alapján készítette el.

A helyi tanterv a 2011. évi CXC tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült. Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató RPI szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma: 307 / 2013

Az egyházi ének tantárgy esetében a Magyarországi Református Egyház Zsinata 2006 májusában a Zs-96/2006 sz. határozattal elfogadott Egyházi ének tantárgy kerettantervi ajánlását használja az intézmény, melynek 2007-ben javított változata készült. E javított változatot használja az intézmény.

A szabadon felhasználható 10%-os időkeretet nem töltöttük meg új tanítási-tanulási tartalmakkal, hanem a különböző tantárgyak témaköreinek óraszámát növeltük meg, **a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai a következő módon használták fel tantárgyi helyi tantervükben:**

- 1. református elemek, a magasabb szintű református tartalmi elemek beépítésére;**
- 2. a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra;**
- 3. a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére.**

Iskolánkban a tanulók **az idegen nyelvi órákon az angol nyelvet** tanulják az 1. évfolyamtól kezdve.

A nevelőtestület döntése szerint intézményünkben **1. évfolyamon magyar nyelv és irodalom tantárgyat** tanítunk, **2-8. évfolyamon** bontva tanítjuk a tantárgyat, **magyar irodalom valamint, magyar nyelv a tantárgy neve.**

Iskolánkban felmenő rendszerben **az egyházi ének oktatása 3-4. évfolyamon** történik.

Iskolánk 1. évfolyamtól indítja az angol nyelv tanítását, melyhez saját készítésű helyi tantervet állít össze. **Az angol nyelv kötelezőnél korábbi indításához készített helyi tantervet a miniszter által kiadott kerettanterv koncepciója alapján készítette el.**

- ☞ Azon tanulóink, akik 5. évfolyamtól nem tanulják emelt óraszámban az angol nyelvet heti 1-1 órában magyar nyelv és magyar irodalom – szövegértés, kommunikáció, illetve matematika – problémamegoldás... tantárgy oktatásában részesülnek. E tantárgyakon belüli modulok helyi tantervei szintén a miniszter által kiadott kerettanterv koncepciója alapján készültek.
- ☞ Helyi tantervünkben az óraszámokat heti bontásban lehet megtalálni a táblázatokban, ez a megoldás nem lehet akadálya annak, hogy az iskolában másként is megszervezhessük a tanórai foglalkozásokat. **Lehetőség van például rugalmas időkeret kialakítására, valamint intenzív epochákat és projekteket kialakítani az órák összevonásával.**
- ☞ Az órakeretek kialakítása során a református kerettanterv alapján a magasabb szintű tartalmi elemek beépíthetőségét, teljesíthetőségét is figyelembe vettük.

Intézményünkben a helyi tanterv tananyaga és követelményei csak a szabadon választott tanórákon való részvétellel teljesíthetők, az iskolánkba történő beiratkozás ennek tudomásulvételét jelenti, a szabadon választható órákat kötelezőként vállalják. Így teszünk eleget a 2011. évi CXCV törvény (Nkt.) 26. § (2) foglaltaknak, valamint a 110/2012. Kormányrendeletben (Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról) és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. § (3) bekezdésében írottaknak

1. 1. A választott kerettanterv megnevezése

☞ E helyi tanterv adaptálja a miniszter által kiadott A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet:

<i>1. sz. mellékletében szereplő</i>	„Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára”, valamint a
<i>2. számú mellékletében szereplő</i>	„Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára” tanterveket.

Ezekon túl:

23/2013. (III. 29.) számú EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet módosításáról

4. melléklet [1. melléklet az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelethez

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára: Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

☞ A helyi tanterv figyelembe vette a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendeletet a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelveit .

☞ Iskolánk miniszter által kiadott kerettantervben szereplő választható („*A változat*” illetve „*B változat*”) kerettantervek közül az alábbi tantervek alapján készítette el helyi tantervét:

évfolyam	választott kerettanterv
1-4. évfolyam	Ének-zene <i>A változat</i>
5-8. évfolyam	Magyar nyelv és irodalom <i>B változat</i>
5-8. évfolyam	Matematika <i>A változat</i>
5-8. évfolyam	Fizika <i>A változat</i>
5-8. évfolyam	Technika, életvitel és gyakorlat 7. évfolyam <i>B változat</i>
5-8. évfolyam	Biológia és egészségtan <i>B változat</i>
5-8. évfolyam	Kémia <i>B változat</i>
5-8. évfolyam	Ének-zene <i>A változat</i>

1. 2. A választott kerettanterv feletti óraszám - a szabad időkeret felhasználása

Az intézmény a szabadon tervezhető órakeret felhasználását az alábbiak szerint valósítja meg az 1-4. évfolyamon:

Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	3	3
angol nyelv	1	2	2	1
magyar irodalom	1		1	1
matematika				1

Az intézmény a szabadon tervezhető órakeret felhasználását az alábbiak szerint valósítja meg az 5-8. évfolyamon:

Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	3	3	3
angol nyelv emelt óraszámú tanulóknak	2	2	2	2
/ magyar nyelv és irodalom /matematika (csoportbontás) nem	1 / 1	1 / 1	1 / 1	1 / 1

emelt óraszámú tanulóknak				
magyar nyelv			<i>1</i>	
matematika		<i>1</i>		<i>1</i>

1.3.Óraterv

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
magyar nyelv és irodalom ¹	7			
magyar nyelv		3	3	3
magyar irodalom		4	3	3
angol nyelv				2
matematika	4	4	4	4
hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
környezetismeret	1	1	1	1
énekezen	2	2	2	2
vizuális kultúra	2	2	2	2
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
testnevelés és sport	5	5	5	5
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	3	3
angol nyelv	<i>1</i>	2	2	<i>1</i>
magyar nyelv és irodalom	<i>1</i>			
magyar irodalom			<i>1</i>	<i>1</i>
matematika				<i>1</i>
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27
hit-és erkölcsstan²	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
egyházi ének³			<i>1</i>	<i>1</i>
Óraszám összesen	26	26	27	29

¹Az iskola a magyar nyelv és irodalom tantárgyat a 2-8. évfolyamon megbontja magyar nyelv és magyar irodalom tantárgyra, helyi tantervét e bontás szerint alakítja ki évfolyamonként.

² A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

³ Az egyházi ének a református hitoktatás részeként a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
magyar nyelv	1	1	1	1
magyar irodalom	2	2	2	2
angol nyelv	3	3	3	3
matematika	3	3	3	3
történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
hit- és erkölcsstan	1	1	1	1
természetismeret	2	2		
biológia-egészségtan			1,5	1,5
fizika			1,5	1,5
kémia			1,5	1,5
földrajz			1,5	1,5
énekes-zene	1	1	1	1
vizuális kultúra	1	1	1	1
hon- és népismeret	1			
informatika		1	1	1
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
testnevelés és sport	5	5	5	5
osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
angol nyelv emelt óraszámú tanulóknak	2	2	2	2
magyar nyelv és irodalom /matematika (csoportbontás)	1/1	1/1	1/1	1/1
matematika		1		1
magyar nyelv			1	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hit-és erkölcsstan⁴	1	1	1	1

⁴ A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

4. melléklet [11. melléklet az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelethez

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára

Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

A kerettanterv kötelező tantárgyai és minimális óraszámai több esetben jelentősen eltérnek a miniszter által kiadott általános tanterv kötelező tantárgyaitól és minimális óraszámaitól.

☞ A miniszter által kiadott két tanterv inkoherenciát mutat, s az állami jogszabály miatt nem tehető teljes mértékben koherenssé a két tanterv.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a miniszter által kiadott kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–8. évfolyamon

A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók óraterve 1-4. évfolyam

Óraterv – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
magyar nyelv és irodalom ⁵	7			
magyar nyelv		3	3	3
magyar irodalom		4	3	4
matematika	4	4	3	4
hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
környezetismeret	2	2	2	2
éneke-zene	2	1	2	2
vizuális kultúra	1	2	2	2
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
testnevelés és sport	5	5	5	5
informatika			1	1
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	2	2
magyar nyelv és irodalom	I			
magyar irodalom			I	
vizuális kultúra	I			
éneke-zene		1		
hit-és erkölcsstan		1		
matematika			I	I
egyházi éneke				I
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

⁵Az iskola a magyar nyelv és irodalom tantárgyat a 2-8. évfolyamon megbontja magyar nyelv és magyar irodalom tantárgyra, helyi tantervét e bontás szerint alakítja ki évfolyamonként.

hit-és erkölcsan⁶	1		1	1
egyházi ének⁷			1	
Óraszám összesen	26	25	27	28

Megjegyzések az óraterv megvalósításához az 1-4. évfolyamon:

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsan tantárggyal való kiváltása.
2. Az 1-4. évfolyamon jelentkező környezetismeret plusz egy órája egyéni tanrend szerint valósul meg.
3. A 3-4. évfolyamon az informatika tantárgy tanítása egyéni tanrend alapján történik.

**A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók óraterve
5-8. évfolyam:**

Óraterv – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
magyar nyelv	2	2	2	2
magyar irodalom	2	2	2	2
angol nyelv	0	0	2	2
matematika	4	4	4	4
hit-és erkölcsan	1	1	1	1
történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
természetismeret ⁸	2	2		
fizika			1,5	1,5
kémia			1,5	1,5
biológia-egészségtan ⁹			1	1
földrajz ¹⁰		1	1,5	1,5
éneke-zene	2	2	1	1
hon-és népismeret	1			
vizuális kultúra	2	2	1	1
informatika	1	1	1	1
technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1

⁶ A hit-és erkölcsan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

⁷ Az egyházi ének a református hitoktatás részeként a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

⁸ A természetismeret tantárgyat a 7-8. évfolyamon koherenssé tettük a miniszter által kiadott általános tanterv fizika, kémia és biológia és egészségtan tantárgyak megnevezéssel.

⁹ A biológia és egészségtan tantárgy, illetve a földrajz tantárgy esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2, 2-1 óraszámú évi arányt: 1, 5 – 1, 5-re módosította.

¹⁰ A biológia és egészségtan tantárgy, illetve a földrajz tantárgy esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2, 2-1 óraszámú évi arányt: 1, 5 – 1, 5-re módosította.

testnevelés és sport	5	5	5	5
osztályfőnöki	1	1	1	1
A szabadon tervezhető órakeret felhasználása	2	2	2	2
magyar nyelv			1	
magyar irodalom	1			
hit-és erkölcsstan		1	0,5	0,5
matematika	1	1		1
biológia és egészségtan			0,5	0,5
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31
hit-és erkölcsstan ¹¹	1		0,5	0,5
Óraszám összesen	29	28	31,5	31,5

Megjegyzések az óraterv megvalósításához az 5-6. évfolyamon:

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsstan tantárggyal való kiváltása.
2. Az ének-zene és a vizuális kultúra tantárgy plusz órája az 5-6. évfolyamon egyéni tanrend szerint valósul meg.
3. Az informatika tantárgy oktatása egyéni tanrend alapján történik az 5. évfolyamon.
4. A földrajz tantárgy oktatása egyéni tanrend alapján történik a 6. évfolyamon.
5. A hon-és népismeret tantárgy tanítása az 5. évfolyamon egyéni tanrend alapján a dráma és tánc órával párhuzamosan szervezendő.

Megjegyzések az óraterv megvalósításához a 7-8. évfolyamon:

1. Egyházi intézményben jogszabályi lehetőség az etika tantárgy hit-és erkölcsstan tantárggyal való kiváltása.
2. A 7-8. évfolyam 4. matematika órája a normál tanterv szerint tanuló matematika modul órájával valósul meg.
3. Technika, életvitel és gyakorlati ismeretek tantárgy 7. évfolyam lévő plusz órája egyéni tanrend szerint, illetve a 8. évfolyam órája is egyéni tanrend szerint valósul meg.
4. Földrajz 7 - 8. évfolyam esetében az éves óraszámot a kerettantervtől eltérően alakítja az intézmény: az 1-2 óraszámú évi arányt: 1, 5 –re módosította.

¹¹ A hit-és erkölcsstan tantárgy ezen órája a tanulói terhelés tekintetében levonható, nem számít bele az órakeretekbe a NAT 9.§ 1. a szerint.

**Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai
2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben**

A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról alapján a következő óraháló 2020. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben lép életbe az első és 5. évfolyamon.

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7			
Magyar nyelv		3	2	2
Magyar irodalom		4	3	3
Matematika	4	4	4	4
Etika/hit-és erkölcsstan	1	1	1	1
Első idegen nyelv:Angol				2
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező óraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1			
angol nyelv	1	1	1	1
Matematika		1		1
Magyar irodalom			1	
Maximális órakeret	24	24	24	25
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Egyházi ének			1	1
Összesen	25	25	26	27

Óratervezet a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv	2	2	1	1
Magyar irodalom	2	2	2	2
Matematika	4	4	3	3
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/ Hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Első idegen nyelv: Angol	3	3	3	3
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Biológia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Természettudomány	2	2		
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Hon- és népismeret				
Dráma és színház				
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Kötelező óra órakeret	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
angol nyelv emelt óraszámú tanulóknak	1	1	1	1
magyar nyelv és irodalom/matematika (csoportbontás)				
dráma és színház		0	0	1
matematika		0	0,5	0

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

magyar nyelv		0	0,5	0
hon-és népismeret		1	0	0
Maximális órakeret	28	28	30	30
Hit –és erkölcsstan	1	1	1	1
Összesen	29	29	31	33

A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában, intézményi döntés alapján, a 6. évfolyamon tanítjuk. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában az 8. évfolyamon tanítjuk. A dráma és színház tantárgy szervezése projektnapok formájában is megvalósulhat, tömbösítve egy-egy tanévben.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a miniszter által kiadott kötelező tantárgyak és minimális óraszámok az 1–8. évfolyamon

A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók óraterve 1-4. évfolyam 2020. szeptember 1-től

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1		6	7
Magyar nyelv		3	3+1	3
Magyar irodalom		4	3	4
Matematika	4	4+1	3	4+1
Hit –és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Egyházi ének			+1	+1
Összesen	24	24	25	25

A sajátos nevelési igényű enyhén értelmi fogyatékos tanulók óraterve 5-8. évfolyam

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv	2	2	2	2
Magyar irodalom	2+0,5	2+0,5	2+0,5	2+0,5
Idegen nyelv :Angol	-	-	2	2
Matematika	4+0,5	4+0,5	4+0,5	4+0,5
Hit-és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem	2	2	2	1
Hon- és népismeret		1	-	-
Természettudomány	2	3		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1	1
Biológia			1,5	1,5
Földrajz			1	1
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Szabodon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Heti órakeret összesen	28	28	30	30

Tantárgyak elnevezése-óraszám változások

- Általánosságban elmondható, hogy nagyon kevés változás történt az új kerettantervek kidolgozása során.

- Az elvárt tanulási eredmények és az egyes tantárgyak éves óraszámai kis mértékben változtak, csak a témákhoz kapcsolódó időkeret módosult minimálisan.
- Az eddigi tantárgyankénti 10 %-os szabadon felhasználható időkeret megszűnt, e helyett a kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.
- Az enyhén értelmi fogyatékos elnevezés enyhe értelmi fogyatékosra módosult
- Az órahálóban piros színnel jelöltük a szabadon felhasznált órákat. Törekedtünk arra, hogy az SNI tanulók óraszámait a normál tanterv szerint tanulók óraszámaihoz igazítsuk, az együtt haladás érdekében.
- A 3. és 4. évfolyamokon a magyar nyelv és magyar irodalom tantárgyak esetében az SNI tanulók órászáma magasabb, mint a normál tanterv szerint haladóké.
- Felső tagozaton már több tantárgy esetében van eltérés (ének-zene, vizuális kultúra, történelem, dráma és színház, természettudomány). Ezekre az adott tanévben érintett SNI tanulókra tekintettel egyéni tanrendet, órarendet kell kialakítani.

2. Választható tantárgyak, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra

 Intézményünkben a helyi tanterv tananyaga és követelményei csak a szabadon választott tanórákon való részvétellel teljesíthetők, az iskolánkba történő beiratkozás ennek tudomásulvételét jelenti, a szabadon választható órákat kötelezőként vállalják. Így teszünk eleget a 2011. évi CXCV törvény (Nkt.) 26. § (2) foglaltaknak, valamint a 110/2012. Kormányrendeletben (Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról) és a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 14. § (3) bekezdésében írottaknak.

Ez egyben azt jelenti, hogy a szabad időkeret órái teljes mértékben beépítésre kerültek a helyi tantervbe, ezek a tanórák kötelezőek, a szabad időkeret terhére nem alakított ki az intézmény választható tantárgyakat, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási órát.

Az 1-8. évfolyam óratervében megjelenített tanórákon az adott évfolyam adott osztályának valamennyi tanulója köteles részt venni:

 Iskolánk református egyházi intézmény. Iskolánkban a hit-és erkölcsstan tantárgy tanulása – melynek 3. és 4. évfolyamon része az egyházi ének tanulása -, és az áhítaton való részvétel kötelező.

 A református általános iskolánk tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt, amennyiben a szülő ezt igényli szülői nyilatkozatában. E nyilatkozat tételére a beiratkozáskor kérjük a szülőket.

3. A helyi tanterv közös céljai, feladatok a NAT alapján

3.1. Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás – cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E fejlesztési területek – nevelési célok beépülnek az 1-8. évfolyam tantárgyi fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba. Érvényesülnek a tantárgyakhoz kapcsolódó egyéb iskolai foglalkozásokon, programokon.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

▪ **Erkölsi nevelés**

„A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölsi nevelés legyen élet-szerű.”

A tanuló erkölsi gondolkodásának szintje eleinte konvencionális, rendre és fegyelemre törekszik, belátja, hogy teljesíteni kell az elvállalt kötelességeket.

Tudatosítani szükséges - az SNI gyermekeknél is -: A szabályokat minden körülmények között be kell tartani, kivéve az olyan szélsőséges eseteket, amikor azok más társadalmi kötelezettségekkel kerülnek konfliktusba.

A szakasz második felében, a felső tagozaton a tanuló erkölsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja.

Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Erkölsi nevelésünkben alapelv: Isten ígéje, a Szentírás, mint a keresztyén ember vezérfonala.

E vezérfonal kell, hogy áthassa valamennyi tantárgy és egyéb foglalkozás tanítását, tartalmi anyagának elsajátítását.

A különböző tantárgyak tanulása és egyéb foglalkozások során a tanulók számtalan törvényt, rendeletet ismernek meg, e mellett több híres ember, történelmi és bibliai szemé-

lyiség megismerésére is lehetőség adódik, mely segíti őket a normakövetés, s annak fontosságának megértésében.

A bibliai, egyháztörténeti és más neves személyiségek, de az osztályközösség tagjainak, a nevelőnek a példaadása, is segíti a tanulókat olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozásában és fejlesztésében, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.

A bibliai, egyháztörténeti és más neves, híres személyiségekről erkölcsi állásfoglalást fogalmazhatnak meg a keresztyén identitásnak megfelelő értékrendben.

A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

▪ Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában.

Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget - pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést - célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltse tartalommal. Gondoskodjon a nemzeti kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására és a hazaszeretet példáinak megmutatása mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is teremtsen feltételeket.

Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása, a kulturális értékekkel való ismerkedés és az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás.

A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az európai azonosságtudat, az egyetemes kultúra irántifogékonyosság, mert a gyerek olyan kitekintés, élmény és tapasztalás birtokába jut, amely a későbbiekben utat nyithat, és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez.

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

Mélyedjenek el, tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók, illetve a **kiemelkedő magyar református személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók** tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét.

Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerésé-

hez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.

Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését.

A szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre szintén kiemelt szerepet kell szánni, motiválni, ösztönözni e tevékenységekre az ifjúságot. A lehetőségek szerint a tanulók a tanulási tartalommal adekvát (pl. múzeumbeli, stb.) környezetben szereznek ismereteket, tapasztalatokat és azokat a valóságban alkalmazzák.

▪ **Állampolgárságra, demokráciára nevelés**

A köznevelés rendszerének egyik alapvető feladata olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók *aktív állampolgárrá válását*.

Az aktív állampolgári léthez *ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság* szükséges.

Az alapozás igényével már a kisiskolások nevelésében is megjelenik az állampolgárságra, demokráciára nevelés.

Itt elsősorban a **társadalmi tapasztalatok szerzése** (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák, személyközi kapcsolatok elemzése, modellezése konkrét esetek kapcsán), attitűdformálás, magatartási minták közvetítése a cél.

Továbbá olyan **személyiségvonások fejlesztése**, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. feladattudat, a gyermek önmagáért és környezetéért érzett felelőssége, az együttműködés képessége, a közösség ügyei iránti érdeklődés, figyelem és tenni akarás, a véleménynyilvánítás igénye, a tolerancia, a türelem alapjai).

A fejlesztés keretét a célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek és a természetes élethelyzetek adják.

A sajátos nevelési igényű gyermekek eredményes szocializációját, iskolai pályafutását, a felnőtt lét megalapozását kiemelten segíti az egyes tantárgyakban is fontos szerephez jutó állampolgárságra és demokráciára nevelés.

▪ Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Intézményünk a **komplex személyiségfejlesztést** valósítja meg, melynek része a reális énkép és önismeret kialakítása.

Az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet és tevékenységváltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni.

A tanító biztonságérzetet fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, a feladatokkal való megküzdés élményét, kipróbálhassák fejlődő önállóságukat, s ne végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulsággal éljék meg sikertelen próbálkozásait is.

A sokféle közös tevékenységben való részvétellel sajátíthatják el a gyerekek leginkább azokat az alapvető magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív viszonyulásukat, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét.

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezetet szervezünk a tanulók számára.

Énképük és önismeretük gazdagodásához ezért olyan tanulási környezetet célszerű biztosítanunk, amely fokozza az őket körülvevő személyek és dolgok egyre tágabb körei iránti érzékenységet, illetve kialakítja bennük az alapvető erkölcsi, etikai normák iránti fogékonyságot.

A Nemzeti Alaptantervben megnevezett nevelési értékek abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is aktívreszeseivé válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának.

Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Ennek érdekében a Nemzeti Alaptanterv műveltségi területein a nevelés és oktatás pedagógiai szervezését a **tanuló emberszempontjából** közelítsük meg, és törekedjünk a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálására.

▪ A testi és lelki egészségre nevelés

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják.

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játéokra és a szabadlevegőn szervezett mozgásra.

A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérnie - a testi-lelki egészség védelmében - a gyermekek testi fejlődését és otthoni neveltetését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait.

A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségekben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítsége indirekt irányítása is szükséges. **Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangneme, a kölcsönös megbecsülés.**

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel.

A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlessék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat.

Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

▪ A családi életre nevelés

„A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. ...A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése.”

A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről.

A keresztyén nevelés hármasság alappilléren nyugszik – keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola -, egyik alappillére a keresztyén család.

A tantárgyak tanulása során találkozik a tanuló olyan családmintákkal, erkölcsi normák közvetítésével, mely hozzájárul ahhoz, hogy felismerjen és megfogalmazzon családban betöltött szerepeket, feladatokat. Ezáltal megismerheti a majdan rá váró feladatokat.

E pozitív családi minták, erkölcsi normák segítségével eljut annak felismeréséhez, hogy a család, a harmonikus párkapcsolat, a házasság érték.

▪ Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

„A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.”

- Iskolánk tanulói e fejlesztési feladatot napi szinten gyakorolhatják, mivel **inkluzív intézmény vagyunk**. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése mellett működött iskolánk a hátrányos helyzetű tanulók megsegítésére az integrált felkészítés programját.

- Így gyermekeinknek lehetőséget biztosít arra, hogy tapasztalatot szerezzenek a fogyatékkal élőkkel való együttélésekről, amelynek során felismerhetik a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

- Fokozatosan tudatosul bennük, hogy társaival kölcsönösen egymásra vannak utalva.

- Adott helyzetekben képesek felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaikért helyt is tudnak állni. Mindezek gyakorlása hozzájárul az őket a tudatos, felelős állampolgári létehez.

- A Biblia tanításait követve járjanak azon az úton, mely megtanítja őket a másokért való felelősségvállalásra, a szolgálat örömeire.

▪ Fenntarthatóság, környezettudatosság

Az ember felelős a teremtett világért, hiszen Isten ránk bízta, hogy őrizzük és műveljük azt.

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az 1-4. évfolyam tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos magatartás formálásához.

A kisiskolások környezeti nevelésében kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételten átélt élethelyzeteknek. Ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a vélemények ütköztetésének és a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk megoldására szervezett - a gyerekek öntevékenységére, ötleteire építő - kreatív feladatok és projekt-jellegű tevékenységek.

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését**.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

Mindez úgy valósítható meg, ha a különös figyelmet fordítunk a tanulók természetudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

▪ Pályaorientáció

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaorientáció.

Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a **munka világról**. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A pályaorientáció területén található kulcskompetenciák közül kiemelt figyelmet igényel a **rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége** egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is meghatározni, nevezetesen a jogaikat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

Minden tárgy oktatásában jelen kell, hogy legyen az interkulturális kompetencia. Az egy közösségben élés, tanulás, az iskola belső életének harmóniája érdekében is szükséges, hogy a magatartás szintjén is megvalósuljon a másik kultúráját értékelő, elfogadó, ismerő kompetencia.

Az interkulturális tanulás célja:

- A tanulóknak tudatosuljon, hogy minden ember különböző, ami kulturális viselkedési és gondolkodási szokásait illeti.
- A tanulóknak alakuljon ki megértés az iránt, hogy az embereket viselkedésükben és gondolkodás módjukban olyan változó tényezők befolyásolják, mint életkor, nem, szociális környezet.

- A tanulóiban alakuljon ki az a képesség, hogy más kultúrákban megfelelően értékeljenek általánosításokat (sztereotípiák, klisék, előítéletek), s ismerjék meg, hogy az emberek miképp értékelik, hogyan látják saját kultúrájukat.
- A tanítás keltse fel a tanulóiban az érdeklődést és kíváncsiságot, hogy önállóan is akarjanak célnyelvi kódokat megfejteni, s ezzel járuljon hozzá az élethosszig tartó tanulás képességének kialakításához.
- A tanulóiban alakuljon ki empátia és tisztelet a célkultúra jellemző viselkedési formái és eltérő értékrendszere iránt.
- A tanulóiban alakuljon ki érzékenység más kultúrák megértő befogadása iránt.

Az interkulturális kompetencia az értő és a szó minden jelentésében „emberi” kommunikációt segíti elő és hozzájárul a nyitott, toleráns magatartásforma kialakításával.

▪ Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Kialakítjuk tanulóinknál a gazdálkodás és a pénz világra vonatkozó tudást. Alapvető szerepet vállalunk abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak.

A gazdálkodás és a pénz világra vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált.

A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helyállni a globális versenyterben, elemi érdeke, hogy **állampolgárai nyitottak legyenek a gazdaság világa felé.**

A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy **tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.**

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy **a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket. Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát.** Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekéről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az

iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a **gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére**, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

- A tanulók tantárgyi ismereteik alapján felismerik a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését.
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.
- A pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek elsajátítása lehetővé teszi, hogy a tanulók lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát.
- Felismerhetik saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén.
- Érzékelik az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életükben.
- Tanulmányaik megláttatják velük, hogy milyen életszínvonalon éltek az emberek, ezen ismeretek hozzájárulnak ahhoz, hogy a jelenben is eligazodjanak, felismerjenek néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.
- **Felismerhetik, hogy a hitben élő család életében mi az igazi gazdagság.**

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében kiemelt figyelmet szükséges fordítani azon tananyagtartalmakra, melyek felkészítik a tanulókat a változó társadalmi – gazdasági helyzet adta lehetőségekre

▪ **Médiatudatosságra nevelés**

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét.

Az 1-4. évfolyamos iskolaszakasz tanulási tevékenységeinek egyik leglátványosabb eredménye az új nyelvhasználati módok, az olvasás és az írás megtanulása és használatának eszközzé fejlesztése. Tekintettel arra, hogy a nyelvhasználati módok megtanulása egymásra épül, fejlesztésük pedig szorosan egymáshoz kapcsolódik, a velük való foglalkozás helyes arányainak kialakítása különös figyelmet igényel a tanítótól.

A különböző nyelvhasználati módok tanulásának pszichológiai és szociokulturális feltételeiben igen jelentős eltérések tapasztalhatók a tanulók körében. Ezért súlyos hiba, ha a tanítás feszített tempójú, egységes haladási ütemet vár el a tanulóktól, nincs tekintettel eltérő jellemzőikre, fejlesztési szükségleteikre. Az olvasás és az írás, valamint a szövegalkotás tanulásának kezdeti időszakában a szokásosnál is nagyobb szerepe van az egyé-

ni különbségek figyelembevételének, a differenciált fejlesztésnek. Ilyen módon érhető el, hogy az olvasás, a szóbeli és az írásbeli önkifejezés élmény, örömteli tevékenység lehessen a gyermeknek.

Lehetővé kell tenni, hogy a tanulók saját olvasatuk szerint értelmezhesék a szöveget, kapjanak ösztönzést arra, hogy felépítsék magukban annak képi világát. Az értő olvasás fejlődésében fontos lépés az a tapasztalat, hogy a szöveg nemcsak irodalmi élményt nyújthat, hanem ismeretforrás is, s az így megszerzett tudás felhasználható újabb feladatok megoldásához.

Az anyanyelv emeltebb igényű használatának megalapozása is kisiskolás korban veszi kezdetét az ösztönös nyelvhasználat tudatosítási folyamatainak beindításával.

A kommunikációs kultúra korunkban nélkülözhetetlen összetevője a különféle ismeretforrások használatának és felhasználhatóságának korai megtapasztalása, s ennek részeként az elektronikus média használatának megalapozása a számítógép elemi szintű kezelésének megismerésével.

Az információs és kommunikációs kultúra a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálása, felfogása, megértése, szelektálása, elemzése, értékelése, felhasználása, közvetítése, alkotása.

Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre, amelyek az információs és kommunikációs kultúra szerves részét képezik. Kommunikációs kultúránk szerves része az anyanyelv tudatos és igényes használata, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere.

A köznevelés egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását.

A református internetes oldalak, lapok, folyóiratok ismerete lehetővé teszi számukra olyan médiatartalmak megismerését, mely a helyes irányba vezeti el őket.

Törekedni kell arra, hogy az SNI gyermek képességeihez mérten értse az új és hagyományos médiumok nyelvét.

Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanizmusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élet-hosszig tartó tanulás során.

Az információs és kommunikációs kultúra részben az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

▪ A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata.

Kisiskolás korban a tanulási képesség az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében: probléma-helyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető leginkább.

E tevékenységek közben alakulnak a későbbi - felnőtt kori - munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.) is.

Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem szabadon választható témákban, kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is kipróbálhassák képességeiket a tanulók.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében néhány elemi tanulási technika tapasztalati megismerése és többszöri kipróbálása, valamint alapvető tanulási szokások (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) alakításának megindítása is hozzá tartozik.

A tanulás a pszichikum módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeret-elsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára** és **informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyv-**

tár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak. Használatának technikáját, módszereit – az önálló ismeretszerzés érdekében – a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, igazodjanak el a lakóhelyi, az iskolai, valamint a regionális és országos könyvtárakban. Ismerjék a könyvtári rendszert, a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás átadásának képessége.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az **informatikai eszközök** és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos **tanulási módjait, stratégiáit, stílusát**, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait, és ruházza fel azokat életszerű tartalommal. Törekedjen a **gondolkodási képességek**, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, a mindennapokban történő felhasználására.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál kiemelten fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása.

3. 2. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 1-4. évfolyamára - a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Közös célok, feladatok

- A kisgyermek természetes érdeklődésének és nyitottságának megőrzése, orientálása és továbbfejlesztése.
- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megteremtése, megóvása és megerősítése.

- A kisgyermek fokozott játék-és mozgásigényének kielégítése.
- Az önismeret fejlesztése az önmagára vonatkozó ismeretek és tapasztalatok gyarapításával és megbeszélésével.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A mozgás, a rendszeres testedzés, a sportjátékok iránti kedv felkeltése és megerősítése.
- A társakkal végzett közös tevékenységek élményének és örömének megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek kialakítása és gyakoroltatása.
- A tanulás, az elsajátítás élményének és örömének megismertetése.
- A megismerés, a megértés, a tanulás iránti érdeklődés és nyitottság megőrzése és továbbfejlesztése.
- A tanulók ösztönzése saját környezetük megismerésére és megértésére.
- A tanulók érdeklődésének felkeltése tágabb környezetük megismerése és megértése iránt.
- Az egészséges élet értékének felismertetése és tudatosítása a tanulóknál.
- Az egészséges életmód mindennapi feltételeinek és összetevőinek megismertetése.
- A tanulóhoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarat tulajdonságok tudatosítása és fejlesztése.
- Az önálló tanulóhoz szükséges motívumok kialakítása és megerősítése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat-és problémamegoldáshoz.
- Az idegen nyelvek tanulása iránti igény felkeltése.
- A szóbeli és írásbeli nyelvhasználathoz szükséges alapkészségek fejlesztése, gyakoroltatása.
- A narratív, a lényegkiemelő és a szabálykövető képességek kialakítása és folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi életvitellel összefüggő gyakorlatias ismeretek nyújtása.
- Elemi ismeretek közvetítése a természetről, a társadalomról, a művészetekről, az emberiség és a haza történelméről.

 Tantervünk fontos pedagógiai célnak tekinti a **játékosság fokozását az 1-4. évfolyamon**.

- Pedagógiai módszereinket és tanmeneteinket olyan irányban módosítjuk, hogy a tanulók iskolai motivációját ezzel az eszközzel is növelhessük. Szükségesnek tartjuk ennek a játékosságnak a révén megkönnyíteni az átmenetet az óvoda és az iskola között, és a tanulás okozta nehézségek oldására is figyelmet kívánunk fordítani ebben az érzékeny és meghatározó életkorban.

☞ Az alapfokú nevelés-oktatás az **1-2. évfolyamon** az iskolába lépő kisgyermekben óvja és továbbfejleszti a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot. Átvezeti a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe- tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakulása.

☞ Fogékonnyá teszi saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a tágabb társadalom értékei iránt. Az iskola teret ad a gyermek: játék és mozgás iránti vágyának, segíti természetes fejlődését, érését. Fokozatosan vezetjük át a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. Ezt támogatja az óvoda –iskola átmenetet segítő jógyakorlatunk.

☞ A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában - élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti az alapvető képességeket és alapkészségeket, közvetíti az elemi ismereteket, szokásokat alakít.

☞ Ez az iskolaszakasz a kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad, magatartási normákat, szabályokat közvetít a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség érését.

☞ Támogatja az egyéni képességek kibontakozását, segíti a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatát. Törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szociális-kulturális környezetéből vagy a szokásostól eltérő ütemű éresemből, fejlesztési szükségleteiből fakadhatnak. Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése különösen jelentős.

Az alsó tagozat **harmadik-negyedik évfolyamán** meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

☞ A fejlesztést a tanító az egyéni sajátosságokra épülő differenciált tanulásszervezéssel és bánásmóddal szolgálja. Az alapvető képességek, készségek, kompetenciák fejlesztésében a tanulói tevékenységekre épít. Az ehhez felhasznált tananyagtartalmak megtervezésekor, valamint a feldolgozás tempójának meghatározásakor, a pedagógiai módszerek és eszközök kiválasztásakor a tanulócsoporthoz, illetve az egyes tanulók fejlődési jellemzőit és fejlesztési szükségleteit tekinti irányadónak.

3. 3. Tantervi cél, feladat az alapfokú nevelés-oktatás 5-8. évfolyamára - a NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Közös célok, feladatok

- Az önértékelés képességének kialakítása és fejlesztése.
- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.

- A rendszeres testmozgás és a sport iránti igény megerősítése és kielégítése.
- A tanulóknak meglévő szolidaritásérzés, együttműködő-és segítőkészség értékének tudatosítása és fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az érzelmi intelligencia mélyítése és gazdagítása.
- Az egészséges életmóddal összefüggő pozitív beállítódások, magatartások és szokások megerősítése.
- A környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolathoz szükséges ismeretek, képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása.
- A szűkebb és tágabb környezet természeti értékeinek, történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, megővésére történő ösztönzés és nevelés.
- A lakóhely tanulási terepként történő felhasználása az ismeretek alkalmazásának gyakorlásához.
- Az emberiség előtt álló globális problémák megismerése.
- A megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékének tudatosítása.
- Az értelmes tanulás feltételének megteremtése az érzékelés útján szerzett tapasztalatok gyűjtésével, rendszerezésével és sokoldalú értelmezésével.
- A képi reprezentációk szerepének tudatosítása a tanulásban és a mindennapi életben.
- Aktív tevékenységekre lehetőséget adó feladatok adása a tanulóknak: kísérletek, megfigyelések, projektek stb.
- A kritikai és a kreatív olvasás képességének fejlesztése.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- A problémamegoldó gondolkodás és döntésképesség megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése.
- Az önálló tanulás és az önművelődéshez szükséges ismeretek és képességek megalapozása.
- A tudományos ismeretek megértéséhez és elsajátításához szükséges szemléleti keretek és alapfogalmak megismertetése.
- A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.
- A képi reprezentációk értelmezéséhez és tanulásban való felhasználásukhoz szükséges vizuális képességek fejlesztése.
- A kulcsfogalmak tartalmának folyamatos gazdagítása és mélyítése.
- A problémaszituációkban is könnyen alkalmazható és működőképes fogalomrendszer kiépítése.
- A véleményformálás és a vélemények, érvek kifejtéséhez, értelmezéséhez, megvédéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Az elvont fogalmi és elemző gondolkodás megalapozása.

- A mérlegelő gondolkodás megalapozása és fejlesztése.
- Az idegen nyelvtudás mindennapi életben történő felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- Az idegen nyelvű kommunikáció fejlesztése.
- A közösségek demokratikus működésének megértését elősegítő alapelvek megismertetése.
- Az emberi cselekedetek és konfliktusok értelmezése okaik, következményeik és az emberi értékekkel való összevetésük szempontjából.
- Az egyéni és a közérdek, a többség és a kisebbség fogalmának tisztázása a környezeti, társadalmi és kulturális konfliktusok megbeszélése kapcsán.
- Az európai és a nemzeti azonosságtudat erősítése, ápolása.
- Más népek és kultúrák megismerése iránti igény és beállítódás kialakítása.
- Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerése.
- A tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- A komplex és különböző forrásokból származó információk kezeléséhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.
- Az önálló, felnőtt élettel kapcsolatos helyes döntések megalapozása.
- A tanulók felkészítése a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra.
- Az általános műveltség megalapozásához szükséges ismeretek átadása. Az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerése.
- Az önálló és kritikus attitűd kialakításának megkezdése a médiákkal kapcsolatban.
- Az információs technológia adta lehetőségek felhasználása a tanítás – tanulás folyamatában.
- Életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtése az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat-és problémamegoldáshoz.

 Az alapfokú nevelés - oktatás felsős korosztályának szakasza szervesen folytatja az alsós szakasz, időszak nevelő-oktató munkáját, a készségek és képességek fejlesztését. A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

 Az alsó-felső tagozatok közötti átmenetet zökkenőmentessé teszi, ha az alsós osztályfőnökök legalább az 5. osztályban tovább kísérik diákjaikat. Ezt a tanítói műveltségterületek teszik lehetővé.

 Az 5-6. évfolyamon – az 1-4. évfolyamhoz hasonlóan – továbbra is az alapkészségek fejlesztése kap fő hangsúlyt. Ez a szakasz – igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz – figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a serdülő-

lőkor kezdetétől (7-8. évfolyam) viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.

☞ A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályorientációra.

☞ Az iskola **7-8. évfolyamokon** érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való beilleszkedésre. Ennek érdekében kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a mérlegelő, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.

☞ A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása, fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

☞ Fejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját. Rávetet a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékére. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.

☞ Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával is kívánjuk megvalósítani.

☞ A felső tagozat szocializációs folyamatában az iskola tudatosítja a közösség demokratikus működésének értékét és néhány általánosan jellemző szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban. Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kiterjeszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.

☞ Az iskolának a felső tagozaton is kiemelkedő feladata a nemzeti, a nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosítása és az ápolásukra való nevelés. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a tanulóknál a nemzeti azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az Európához tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is készíti más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére. Ugyanakkor figyelmet fordít az emberiség közös problémáinak bemutatására.

☞ Az 5-8. évfolyam, szervesen folytatva az 1-4. évfolyam munkáját olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az

oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

4. Az iskolánkban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok elsősorban olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.), használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket hivatalosan tankönyvjegyzékben szerepelnek.

A nyomtatott taneszközökön kívül néhány tantárgynál (*technika, életvitel és gyakorlat, vizuális kultúra, testnevelés és sport, hit-és erkölcsstan, egyházi ének*) egyéb eszközökre is szükség van.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk, illetve az intézmény honlapján közzé tesszük. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei (illetve, ahol nincs munkaközösség, ott az egyes szaktanárok) határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.

A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének.

Alapelvnek tekintjük, hogy a tankönyv tartalma a lehető legnagyobb mértékben egyezzen meg a helyi tanterv tartalmával.

Vizsgált funkciók	A minőség összetevői
Motiváció	<ul style="list-style-type: none"> ➤ illusztráltság, ➤ érdekesség, ➤ problémák bemutatása, ➤ gondolkodást ösztönző egyéb megoldásokat tartalmaz
Ismeretátadás	<ul style="list-style-type: none"> ➤ érthetőség, ➤ életszerűség, ➤ pontosság
Rendszerezés	➤ strukturáltság
Koordináció	➤ a többi tankönyvvel való összehangoltság
Differenciálás	➤ szintezett tananyag
Tanulásirányítás	➤ a tanórai és az otthoni tanulás folyamatát orientáló eszközök
Tanulási stratégiák tanítása	

Az önértékelés segítése	 az ismeretek alkalmazását gyakoroltató, illetve összefoglaló kérdések és feladatok
Értékekre nevelés	 érzelmi hatást keltő eszközök, helyes értékrendet közvetítenek

A tankönyvet, tankönyvcsaládot felmenő rendszeren belül nem változtatjuk, kivéve, ha az addig alkalmazott tankönyvet már nem adják ki, illetve különösen indokolt esetben a szakmai közösségi vélemény kikérésével lehetővé tesszük a változtatást.

A tankönyv, tanulmányi segédlet, a tanuló számára kötelező taneszközök kiválasztásánál, ha a választás nem veszélyezteti a követelmények teljesítését, a tanuló számára olcsóbb megoldást alkalmazunk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek számára a máságnak megfelelő tankönyv, tanulmányi segédlet, taneszközök kiválasztását követjük szükség szerint.

Nyelvoktatás esetében előnyben részesítjük azokat a tankönyvrendszereket, ahol rendelkezésre áll (beszerezhető) az egységes nyelvkönyv-, munkafüzet-, hang-, és képanyagrendszer.

Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

5. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei, a pedagógusválasztás szabályai

5. 1. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

- ⇒ Az első négy évben a differenciálás haladási ütem szerint történik. Az egységes alaptervekenységet osztályszerkezetben végezzük.
- ⇒ A biztos alapozásra fektetjük a hangsúlyt: olvasás, írás, a számolás, a beszéd-készség fejlesztésére, emiatt is kapott a szabad időkeret terhére óraszámemelést egyes évfolyamokon a magyar nyelv és magyar irodalom, valamint a matematika tantárgy.
- ⇒ Egyes esetekben élünk a tömbösítés lehetőségével, külső helyszínek, szakemberek bevonásával az 1-8. évfolyamon.
- ⇒ Ötödik évfolyamtól a differenciálás a tanulásszervezés mellett a tantárgyi rendszerbe is belép.
- ⇒ A csoportbontást a tantárgy sajátos jellege, pedagógiai szempontok, a tanórák szervezése, tantermi adottságok, az osztálylétszámok határozzák meg.
- ⇒ **Iskolánkban állandó jelleggel megjelenő csoportbontás:**
  - **5. évfolyamtól emelt órászámban angol nyelvet tanuló nyelvi csoport;**

- **5. évfolyamtól az emelt óraszámú angol nyelvet nem tanulók csoportja - matematika és magyar készség, képességfejlesztés tantárgyon belüli modul óra.**

Az állandó jelleggel megjelenő csoportbontás alapja a tanuló angol nyelvi tudásszintje, az előző tanév során írt témazárók átlaga el kell, hogy érje a 80%-ot ahhoz, hogy a tanuló emelt óraszámú idegen nyelv oktatáson vehessen részt.

Hit-és erkölcsstan oktatása

Igény esetén egy adott évfolyam (esetleg több évfolyam) diákjaiból a református-, római katolikus hit-és erkölcsstan a tanulók homogén csoportjainak megszervezése.

Egyéb foglalkozások szervezése

 Alapelv: megfelelően biztosított személyi, tárgyi, eszközrendszer megléte esetén szervezhető, legyen összefüggésben a pedagógiai program cél-és feladatrendszerével.

 Iskolánkban a szülők, a tanulók igényei, érdeklődései kielégítésére egyéb foglalkozások működnek.

 A tanulóknak joga, hogy igényeik, érdeklődési körüknek megfelelően válasszanak az iskola által meghirdetett egyéb foglalkozások közül, és kötelességük, hogy jelentkezés után azon részt vegyenek. Felelősséggel tartoznak társaikért is a tanulók, hiszen az egyéb foglalkozásból történő kimaradás esetlegesen a foglalkozás megszűnéséhez vezethet.

 Az egyéb foglalkozásokra – *napközi, tanulószoba lentebb* - a megelőző tanévben kell jelentkezni írásos formanyomtatványon. A formanyomtatványt az osztályfőnöktől kapják meg a diákok, s az osztályfőnöknek adják le szülői aláírással.

 Ha a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az első-negyedik évfolyamon napközi otthon, az ötödik-nyolcadik évfolyamon tanulószoba működik. Részvétel önkéntes.

 A napközi otthonba és a tanulószobai foglalkozásra tanévenként előre minden év májusában, illetve első évfolyamon a beiratkozáskor kell jelentkezni Indokolt esetben tanév elején és közben is kérhetik a szülők a napközi otthoni elhelyezést, illetve a tanulószobai felvételt.

Az iskola a napközi otthonba és a tanulószobára minden hátrányos helyzetű, valamint felügyeletre szoruló tanulót felvesz.

Amennyiben a napközis vagy tanulószobai csoportok létszáma meghaladná a köznevelési törvényben előírt létszámot, a felvételi kérelmek elbírálásánál előnyt élveznek azok a tanulók,

- akiknek mindkét szülője dolgozik,
- akik állami gondozottak vagy nevelőszülője van,
- akik halmozottan hátrányos helyzetűek,
- akik nehéz szociális körülmények között élnek.

- Fejlesztő foglalkozások, egyéni fejlesztés: Egyénre szabott fejlesztő programmal BTM-es és SNI tanulók számára, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus segítségével csoportban és egyénileg. Részvétel kötelező.
- A felzárkóztató foglalkozásra a tanító, a szaktanár jelöli ki, javasolja a tanulókat. Részvétel a felzárkóztató foglalkozáson nevelői javaslatra ajánlott, e foglalkozások a tanuló képességeinek fejlesztését, tanulmányi eredményeinek javulását szolgálják.
- Sztárai Tehetséggondozó Műhely (SZTM): matematika, angol, tudományos diákkör, média, természetjáró mikro műhelyek - A műhelybe kerülés, tagság szabályai: SZTM szervezeti és működési szabályzata szerint: www.siklosref.hu oldalon megtalálható.
- Iskolánkban sportkör labdarúgás szakágban működik. Részvétel önkéntes.
- A tanév diákköreinek létrehozására javaslatot tehetnek a diákok az intézmény igazgatójának, de szülők, nevelők, illetve a diákönkormányzat (diákpresbitérium), a szülői munkaközösség vezetősége is kezdeményezheti a megelőző tanévben áprilisig.
- Az iskola által szervezett, finanszírozott diákkör, szakkör megalakításához minimálisan 10 fő részvétele szükséges - ettől való eltérést indokolt esetben az intézmény fenntartója engedélyezhet. A szakkörök, diákkörök indításáról a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév végén előzetes felmérés alapján az intézmény nevelőtestülete dönt. Részvétel önkéntes.
- Az énekkarba felvételtől az énekkar vezetője dönt. Részvétel önkéntes.
- Egyes térítéses egyéb foglalkozás – pl. kirándulás, színházlátogatás – szervezését az osztályfőnök vagy kijelölt pedagógus koordinálja. A kijelölt osztályfőnök vagy pedagógus tart kapcsolatot a szülővel.
- A tanulmányi kirándulások, osztálykirándulások tervezettek, a több napos kirándulás tervét az osztályfőnök köteles az adott év osztályfőnöki munkatervében megjeleníteni.
- A délutáni egyéb foglalkozások közül a napközi, a tanulószoba az utolsó tanítási órát követően kezdődik, a többi egyéb foglalkozás szervezésére 13. 00. óra és 17. 00 óra között kerül sor. A napközi, a tanulószoba 16. 00 óráig tart, igény esetén 17. 00 óráig felügyeletet biztosít az intézmény.
- Az egyéb foglalkozásról való hiányzást a szülőnek, gondviselőnek igazolnia kell.

☞ A tanítás nélküli munkanapokon szervezett ingyenes iskolai programokon, a valamint a Csendesnapokon, a Sztárai napon a részvétel kötelező.

☞ *Iskolánk telephelye a helyi Alapfokú Művészeti Iskolának. Képzőművészet tan-szak működik intézményünkben. Tanulói jelentkezés, részvétel az Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja és egyéb szabályzata szerint.*

☞ **Egyéb foglalkozások az intézményben**

- ☞ napközi otthon, tanulószoba
- ☞ iskolai sportkör, tömegsport
- ☞ szakkörök, diákkörök
- ☞ énekkar
- ☞ Sztárai Tehetséggondozó Műhely (SZTM): matematika, angol, tu-dományos diákkör, média, természetjáró mikro műhelyek
- ☞ felzárkóztatás
- ☞ versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok.
- ☞ tanulmányi kirándulások.(térítési díj nélküli, illetve térítéses foglal-kozás is lehet)
- ☞ múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás: (térítési díj nélküli, illetve térítéses foglalkozás is lehet)
- ☞ imaközösségi alkalom, Dörmögő Kör
- ☞ szabadidős foglalkozások: (térítési díj nélküli, illetve térítéses foglal-kozás is lehet)
- ☞ felvételi előkészítő magyar/matematika tantárgyakhoz kapcsolódóan
- ☞ nyári táborok
- ☞ *Alapfokú Művészeti Iskola*

5. 2. A pedagógusválasztás szabályai

Iskolánk személyi feltételei nem teszik lehetővé a pedagógusválasztást, a tanulók vi-szont szabadon dönthetnek arról, melyik egyéb foglalkozáson szeretnének tevékeny-kedni. Az előzetes mérés során mindig közöljük az egyéb foglalkozást vezető pedagó-gus nevét, amely segíthet a döntésben.

6. Sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó elvek, fejlesztési program

Sajátos nevelési igényű gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján megfelel a Nkt. előírásainak.

Az intézmény a szakértői és rehabilitációs bizottság által készített szakvélemény alapján ellátja azt a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelésű gyermek fejlesztését, aki a többi gyermekkel együtt nevelhető, integrálható:

- látássérült (aliglátó, gyengénlátó)
- hallássérült (a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló)
- enyhén értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékos: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban
- a fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

Az iskola képzési rendje

Az integráció keretében biztosítjuk azokat a modern oktatási modelleket, amelyek lehetővé teszik a sajátos nevelési igényű tanulók számára a kerettantervi követelményeknek, a NAT-nak való megfelelést. Figyelembe vesszük „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit”, alkalmazzuk a megfelelő sajátos nevelési igény típusánál.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

Az irányelvben foglaltak célja, hogy a sérült tanulókat a nevelés, oktatás ne terhelje túl, fejlesztésük a számukra megfelelő műveltségi területeken valósuljon meg, az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók – egyéni igénytől függően – heti óraszámuk a törvényi %-ának megfelelő időben szakemberek közreműködésével rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt, melynek óraszám kialakításában a szakértői és rehabilitációs bizottság által megjelölt habilitációs óraszámot követjük. Lehetőség szerint bővítjük ezt az óraszámot.

A kötelező tanórákon és speciális foglalkozásokon a tananyag elsajátítására, annak módszereire a szakvéleményeket, javaslatokat figyelembe kell venni.

Kiemelt feladat tehát: minden gyerekben a speciálisat, a rá jellemző egyedi sajátosságokat meglátni és megkeresni. Az egyéniesített segítséget minden gyereknek meg kell adni, illetve minden gyereket képességei szerint kell terhelni.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

- a) A hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés- oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, gyógypedagógus.

Az együttnevelés, integráció, megvalósításával intézményünk többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagukhoz mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- Támogatja pedagógusaink részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- A pedagógusainkat, felkészítettük a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusá-

hoz, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, a tanuló képességei kibontakoztatásának érdekében.

- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi – eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki
  - a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
  - egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus,
  - a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
  - a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet létrehozására törekszik, melyben érvényesül a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
  - egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
  - együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- c) segítséget nyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában,
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;

- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén.
- h) Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
  - terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
  - alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítések lehetőségeit;
  - segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;

A LÁTÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSE

Látássérültnek tekinthető az a személy, akinek egészséges szemén korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a, vagy ennél kevesebb, illetve látóérszükülete nem több 20o-nál.

Intézményünkben ezen belül fogadni tudjuk a következő típusokat:

- **aliglátók** azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek: fényt érzékelők, ujjolvasók, nagytárgylátók (vízus: fényérzés –0,1);
- **gyengénlátók** azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1–0,33).

A látássérült tanulók fejlesztésének alapelvei, célja:

A látásukat praktikusán jól használó aliglátó és a gyengénlátó tanulókat a látó-halló (tapintó) életmód jellemzi. A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó és a gyengénlátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés.

Kiemelt feladat: Fontos az ép érzékszervek – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása. A pedagógus segítse a látássérült tanulót a mindennapi élet tevékenységeiben.

Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők.

Az alsó tagozaton:

- az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén;
- az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával;
- az érzékszervek használatának tudatosítása;
- az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása;
- kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre;
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton:

- az önállóság további fejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben;
- a látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása;
- az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé;
- a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályorientáció céljából;
- az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában;
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása;
- az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása;
- az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

A tanulás és tanítás alapelvei

Aktív tanulás

- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók vizuális funkcióit is figyelembe vegye tudásuk kialakításakor.
- Az aktív tanulás támogatásához a gyengénlátó, aliglátó tanulók egyéni látásteljesítményének megfelelő speciális segédeszközök használata szükséges.

Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára a megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján elhe-

lyezett speciális tanulópad, a tanuló látási funkcióinak megfelelő megvilágítás, a speciális optikai segédeszközök, a speciális gyengénlátós füzetek, adaptált taneszközök stb., továbbá a megfelelő nagyítóprogrammal rendelkező IT-eszközök mind a tanulók optimális tanulását biztosítják.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók is aktívan vegyenek részt párban vagy csoportban végezhető tanulási formákban!
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és feladatcsoportokat, hogy az a látássérült tanulók képességeinek (látásteljesítményeinek) megfelelő legyen.
- A tanuláshoz és az értékeléshez a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (optikai) segédeszközöket.

Mérés, értékelés és visszajelzés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók fejlődése esetenként csak önmagukhoz viszonyítható.
- Felmérések, értékelések esetén a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára egyéni igény szerint a feladatlapok nagyítása szükséges. Így is lehetséges, hogy bizonyos feladatokat (grafikonok, térképek, képek, grafikák stb.) a tanuló látásteljesítménye miatt nem képes megoldani.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).
- A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

A gyengénlátó, aliglátó tanulók habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata),
- speciális IKT ismeretek átadása (pl. gépipírás, nagyító-, beszélő szoftverek, laptop használat),
- mozgáskorrekción (finommozgás, nagymozgás),
- az olvasási készség fejlesztése,
- tájékozódásra nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság),
- tapintó írás-olvasás aliglátó (Braille-írás, -olvasás),
- személyiségkorrekció,

- diszlexia, dysgraphia, diszkalkulia,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés).

A HALLÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSE

A hallássérült tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelvi kommunikáció és ennek következtében a személyiség fejlődése. Átalakul a külvilágról való információ felvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás.

Intézményünkben integrálhatóak:

- Az enyhe fokban nagyothalló tanulók (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 30–45 dB közötti)
- A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült tanulóknál, akiknél fizikai értelemben közel ép beszédhallás mérhető.

Fejlesztésük alapelvei:

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit, meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek. A fejlesztés a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával valósul meg.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél,módszerek, eljárások

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt – szerveződjön, de a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására.

Az alsó tagozatos (1–4. osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése:

- az olvasás technikájának kialakítása;
- az elemi szövegértési kompetencia kialakítása;
- az írás technikájának kialakítása;
- a beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése;
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása;
- a hallási figyelem fejlesztése;
- az épen maradt funkciók fejlesztése;
- a jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését.
- optimális ültetésrend kialakítása.

- törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére.
- a pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek.
- utasítások írásban történő kiadása.
- megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása.
- ismeretlen szavak részletes magyarázata.
- differenciált tanulásszervezés.
- zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása.

A nagyothalló tanulók pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációja

A nagyothalló tanuló fokozottabban támaszkodik a látására, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.

– Nagyothalló tanulóknál kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- o a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása,
- o a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása,
- o a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása illetve a meglévő hibás hangok korrekciója,
- o a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédprozódia állandó gyakorlása,
- o a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója
- o a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése.

– A hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás-és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás.

AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSE

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az orvos, gyógypedagógia és pszichológus által végzett pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése.

A tanulási akadályozottság elsősorban az iskolai helyzetekben előforduló probléma, amely többnyire a beiskolázáskor jelentkezik, egyes esetekben már óvodáskorban is megjelenik a gyanú a gyermek várható sikertelen iskolai előmeneteléről.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb rendellenességeket mutatnak. Ezek változó mértékben és mindig egyedi kombinációban jelennek meg, a tanulási képesség különböző mértékű fejlődési zavarát is mutatják és akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

Problémák, zavarok mutatkozhatnak a következő területeken:

- ☉ az észlelés: egyensúlyészlelés zavarai, taktilis-kinesztetikus észlelés eltérései, auditív észlelés zavarai, vizuális észlelés,
- ☉ kivitelezés,
- ☉ beszédfejlődés,
- ☉ a késztetések területén (passzivitás, túlérzékenység, hiperaktivitás),
- ☉ az általános pszichés állapotban (levertség, féktelenség, szorongás),
- ☉ a motiváció alakulásában (motiválatlanság, megközelíthetlenség),
- ☉ a munkavégzésben (gyors kifáradás, vontatott tempó, impulzivitás),
- ☉ az önirányításban (rövidzárlati cselekvések, labilitás),
- ☉ az önértékelésben (kisebbségi érzés, hiányos énkép, túlzott elbizakodottság, egocentrizmus),
- ☉ és a szociális beilleszkedésben (elszigeteltség, kapcsolatteremtési nehézségek, túlzott alkalmazkodás, belátás hiánya, agresszivitás).

A tanulási akadályozottság a tanulás minden területére kiterjed, hosszan tartó, végigkíséri a gyermek egész iskolai pályafutását. A tanulási képesség fejlődésében olyan átfogó zavar következett be, ami jelentősen akadályozza a gyermek tanulását, gyógypedagógiai eszközökkel ezen az állapoton sokat lehet fejleszteni, és meg lehet előzni a tanulási akadályozottság további romlását.

Gyógypedagógusunk együttműködve a többi pedagógussal hozzásegíti őket az örömmel és figyelemmel végzett eredményes tanuláshoz. A segítség a gyermek egyéni fejlesztését és a tanulási környezet alakítását egyaránt jelenti.

A nevelésükhöz szükséges feltételek:

- a) a fogyatékoság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta, gyógypedagógus foglalkoztatása;
- b) speciális tanterv, amely iskolánk esetében a normál tantervbe integráltan található meg,¹² tankönyv és más segédletek, illetve
- c) a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakszolgáltatások biztosítása.

Az alapfokú iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

Alsó tagozatban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

E szakaszban nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése. Indokolt esetben lehetőséget adunk egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartam alatt történő elsajátítására is.

---

¹² Néhány esetben nem valósítható meg az integrált tanterv kialakítása.

Felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Az integrált keretek között nevelt enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlesztésének célja, feladata, lehetősége

- ☞ A tanulásban akadályozott gyermekek többségi iskolai integrációjának az a célja, hogy ezek a gyermekek a pedagógiai többlétszolgáltatásokat ne kortárs csoportjaiktól elkülönülten, hanem velük együtt kapják meg. A tanulók nevelése, oktatása heterogén csoportokban történik, így nagyobb esélyük van a sikeres szocializációra.
- ☞ A gyermekek többsége jól érzi magát más gyermekek között, egymástól sokat tanulnak, gyakran utánozzák egymást. A tanulásban akadályozott gyermek számára előnyös lehet, ha a nála gyorsabban, könnyebben fejlődő gyermekek között lehet, mert viselkedése, beszéde változhat. A közös tanulás és a közös játékfejlesztő hatású lehet. Nagyon kell azonban ügyelni arra, hogy ezeket a gyermekeket osztálytársaik ne közösiítsék ki, hanem ténylegesen befogadják. Ennek érdekében a pedagógusok nagyon sokat tehetnek: megfelelő légkör kialakítása, ahol a gyerekek megtanulhatják, hogy az emberek közti különbségek nem akadályozzák a kapcsolatot és együttműködést; ahol mindenki biztonságban érezheti magát.
- ☞ A pedagógus számára többletmunkát jelent, ha az osztályba enyhén értelmi fogyatékos gyermek jár. Mindenképpen szükséges korszerű tanulószervezési és tanulásirányítási módszereket bevezetni, amelyek lehetővé teszik a tanulók képességeihez igazodó differenciált feladatátadást, kiscsoportos oktatási formákat, modern teljesítményértékelési eljárások alkalmazását.
- ☞ Szükséges együttműködni a gyógypedagógussal, munkájában fel kell használni a szakértői véleményben szereplő információkat.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- ☞ Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- ☞ A demokratikus jogok gyakorlására ajánlott iskolai szinten belül lehetőséget adni (diákönkormányzat) a közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- ☞ A mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése érdekében.

A testi és lelki egészségre nevelés

- A fizikai képzés és a rendszeres testedzés, az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat.

Családi életre nevelés

- Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell lennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell, jelentkezzen.

Pályaorientáció

- Az eltérő képességű tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest az iskolának feladata a munka világáról képet nyújtani.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A lehetőségekhez igazodóan fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta lehetőségekre (változó egyéni szerepkör, érdekvényesítés, tulajdonviszonyok).
- A tanulóknak gyakorlati ismereteket kell szerezni a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.
- A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése.

Médiatudatosságra nevelés

- Képességeiknek megfelelően értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük, az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetése.

A tanulás tanítása

- Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása. Felkészítés az egész életen át tartó tanulásra.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukciónak fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során kiemelt az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit.

- Az anyanyelv tanítása a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak megfelelően, elemi formáiban és alaptípusaiban gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

- Egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg.

Matematikai kompetencia

- A tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikusán fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein.
- A tanítás- tanulás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.
- A gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása.
- Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek, bővítése.

Digitális kompetencia

- Középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabad idő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzés és készségfejlesztés áll.

Szociális és állampolgári kompetencia

- Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai- pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait.
- Tudja fogadni mások segítségét.
- Tudjon segítséget kérni és adni.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést.

Hatékony önálló tanulás

- Az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhén értelmi fogyatékos tanuló önálló ismeretek szerzésére.
- Képes legyen felismerni, hogy miben tud elsajátítani új ismereteket, és tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni.
- Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

- Δ Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
  - vizuális észlelés – jelfelismerés,
  - akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
  - a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- Δ A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése.
- Δ Grafomotoros készségek fejlesztése.
- Δ Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- Δ Szavak olvasásának begyakorlása – szóemlékezet, vizuális, akusztikus memória-fejlesztés.
- Δ Szövegösszefüggések megláttatása, szövegértés fejlesztése.
- Δ A helyesírási szokások megerősítése.

Idegen nyelvek

a) Beszédszándék:

- az idegen nyelven történő megszólaltatás gátlásainak oldása,
- szükségletek, motívumok, felébresztése az idegen nyelv tanulása iránt,
- idegen nyelvű információhordozók iránti kíváncsiság felkeltése,
- erősíteni az Európában való eligazodás, kommunikálás igényét,
- az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése.

b) Beszéderítés:

- egyszerű – a témához kapcsolódó – szavak, kérdések fel fogása, megértése, megválaszolása,
- kapcsolatfelvétel a tanult témakörökben,
- igények egyszerű kifejezése.

c) Beszédkészség:

- képesség – a tanult témákban – egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolására.

Matematika

- Δ A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- Δ Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- Δ Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- Δ Cselekvésben jelentkező problémák segítségével, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.

- △ Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- △ A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- △ A matematika tanuláshoz szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- △ A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- △ A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- △ Az alkotás örömeinek átélése. Az érzelmi, akarati életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- △ Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Ember és társadalom

- △ Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- △ Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.
- △ Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- △ A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- △ A kommunikációs képességek fejlesztése.
- △ A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- △ Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- △ A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- △ Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- △ Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Ember és természet

- △ Figyelem-, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- △ Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- △ A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- △ A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, viszonyszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idői és téri változás észlelése, értelmezése.
- △ A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, probléma felismerés, megoldások keresése.
- △ Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- △ A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.

- △ Kísérletek, saját tapasztalat, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Földünk és környezetünk

- △ A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma-felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.
- △ A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- △ A rész–egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térképösszefüggéseinek felismerése.
- △ Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- △ Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- △ Az idő észlelés fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- △ Kommunikációs képességek – kérdezni tudás, szakkifejezések használata.
- △ Tanulási szokások megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, munkalap használata.

Művészetek

- △ Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- △ Képzetet, kifejezőkészség, kreativitás, fejlesztése.
- △ Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- △ A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- △ Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- △ A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- △ A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- △ A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.
- △ Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- △ Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása.
- △ Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Informatika

- △ Érzékszervi megismerések.
- △ Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- △ Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- △ Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.

- △ Csoportosítások, következtetések.
- △ Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- △ A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagáló-képesség fejlesztése.
- △ A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- △ Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- △ Analízis, szintézis.

Életvitel és gyakorlat

- △ A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák, felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- △ A probléma felismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- △ A cselekvőképesség fejlesztése, önellátás, környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- △ Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.
- △ A munkához való helyes viszonyulás, az érzelmek, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- △ A reális énkép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- △ Szociális képességek fejlesztése.

Testnevelés és sport

- △ Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkézséget, bátorítson mozgásos feladatok, gyakorlatok elvégzésére.
- △ Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömeire.
- △ Fejlessze a mozgásos alaptechnikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet. Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- △ A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonzszavak felfogása, használata, a téri biztonság erősítése.
- △ A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- △ A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.
- △ Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Módszerek, eljárások

Olyan befogadó környezet megteremtése, ahová a fogatékos gyermek is szívesen illeszkedik:

- etikai módszerekkel emberi méltóságukra épülő nevelés,
- pedagógiaileg differenciáló, az egyén képességeit fejlesztő, határait tiszteletben tartó nevelés,

- gyakorlati /munkára nevelő/ jelleg,
- egyedi tulajdonságok figyelembe vétele,
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása,
- fejlesztésükben az életkori sajátosságokhoz igazodó módszerek választása.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

- Célja a gyermek szocializációja, eredményes társadalmi integrációja
- Korrektív és kompenzációs megsegítés, amely az integrált tanulók sérülésével összefüggő funkciókat, képességeket fejleszt, illetve a másodlagos tünetek megelőzésére törekszik.
- A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul, és a tanítási órán kívüli programokon keresztül, illetve a helyi tanterv részeként valósul meg,
- A folyamatos vagy szakaszos pedagógiai diagnosztizálás jellemzi.

Megvalósítás keretei

- Az egyéni haladási ütemre építkező, s az ahhoz igazodó tanórai tanulás.
- A sérülés specifikus felzárkóztatási lehetőség biztosítása a rehabilitációs órák keretében.
- Tanórán kívüli – egyéb foglalkozások, tehetség kibontakoztatást, felzárkóztatást segítő foglalkozások, szakkörök biztosítása az arra igényt tartó tanulók számára.

Szükségeik kielégítéséhez fontos:

- olyan tanterem, amelyben többféle kisebb tér kialakítására van lehetőség,
- humánus, befogadó osztályközösség,
- tanulás szervezése, differenciálása
- a közérdekű és mindennapi életet szolgáló információkhoz való hozzájutás biztosítása,
- az állapotának megfelelő hatékony egészségügyi ellátás biztosítása.

Az egyéniesített neveléshez szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanárt, logopédust, pszichológust is be kell vonni a fejlesztő munkába.

Szinterek

- tanórán a kortárs csoporttal együttnevelés differenciálással,
- tanórán kívül – egyéb foglalkozáson, szünetben a téri tájékozódás fejlesztésére vonatkozó játékok,
- rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások speciális szakember segítségével

A PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK FEJLESZTÉSE

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulá-

sa miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- diszlexia,
- diszortográfia,
- diszkalkulia,
- diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;
- hiperaktivitás és figyelemzavar.

Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében abban is megmutatkozik, hogy

- a tanulók általában fáradékonyabbak, a meteorológiai változásokra érzékenyebbek,
- az átlagnál, nehezebben tűrhetnek zajokat, viselik el a várakozás, kivárási okozta feszültséget, aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- gyakrabban van szükségük pihenésre, szünetre, esetleg egyedülletre, támasznyújtásra,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat, valamint
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicsőítést.

A fejlesztés alapelvei

- Pontos diagnózis és fejlesztési szempontok, módszerek igénylése, vizsgálatok elvégzése.
- A tanulási zavarok kialakulásáért felelős funkciók fejlesztése.
- Tankötelezettségük teljesítését szakember segítségével végezzék.
- A sajátos nevelési igényű tanulók túlterhelésének elkerülése a fejlesztő folyamatban.
- A tanuló fejlettségének megfelelően a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- Pozitív énkép és önértékelés kialakítása.
- A tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése.
- Kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása.
- A társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés céljai, feladatai

A specifikus tanulási zavarok hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

Diszlexia – az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- b) a rövid távú emlékezet,
- c) az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- d) a testséma biztonságának kialakítása,
- e) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analízáló-szintetizáló módszerrel,
- f) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- i) az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával,
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- k) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

Diszortográfia – a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása,
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

Diszgráfia – az írás grafomotoros jellemzőinek zavara.

A fejlesztés célja:

A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő írás készséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a) a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- a) a testséma biztonságának kialakítása,
- c) a vizuo-motoros koordináció fejlesztése,
- d) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
- e) a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése,
- f) sikertudat kialakítása.

Diszkalkulia – a számolási képesség specifikus zavara.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

A fejlesztés feladatai:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- b) Matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- c) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- d) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,
- e) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,
- f) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,
- g) segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- h) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,
- i) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,
- j) a diszkalkuliaredukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,
- k) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Hiperaktivitás és figyelemzavarok - A pszichés fejlődés zavarainak egyik alcsoportját alkotják azok a sajátos nevelési igényű tanulók, akik nagyfokú impulzivitással, a célirányos, tartós figyelem zavarával küzdenek.

A fejlesztés célja

- a figyelemszabályozás és a viselkedés egyensúlyának megteremtése.

A fejlesztés feladatai

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,

- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,
- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

Szükséges hangsúlyozni, hogy ezeknek háttérben elsődlegesen idegrendszer működési zavar, az ún. végrehajtó funkciók zavara és nem környezeti ártalom húzódik meg.

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a NAT-ban rögzítettektől.

Fejlesztési területek – nevelési célok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

A kulcskompetenciák fejlesztése

- A NAT-ban foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye.
- Az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését a helyi tanterv kiemelten kezeli. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az Ember és társadalom, a Művészetek és ezen belül a Dráma és tánc fejlesztési feladatai között.

A NAT alkalmazása a tanterv készítésénél, módszerek, eljárások

Magyar nyelv és irodalom

- A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése.

Az **Idegen nyelvek** tanításánál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

A **Művészetek** műveltségi területen belül a komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

A **Testnevelés és sport** műveltségi terület fejlesztési feladatainak megvalósítása során szenzoros integrációs programok valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt.

A **Matematika** területén a kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése a helyi tanterv készítésénél.

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációs feladat is kiemelt feladata.

A megvalósítás szinterei

- minden tanórán, diszkalkulia esetén kiemelten matematika órán
- rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozás,
- felzárkóztató foglalkozáson,
- tanórán kívüli tevékenységek – egyéb foglalkozások,
- szabadidő, képességfejlesztő játékok.

Értékelés:

- A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulót szakértői vélemények alapján az igazgató mentesíti / mentesítheti az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből, az értékelés és minősítés alól, illetve egyéb pozitív diszkriminációra jogosult.

5. A tanulók tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési, értékelési módja, diagnosztikus, formatív és szummatív formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei, értékelés, a magasabb évfolyamra lépés feltételei, helyi záradék, intézményi mérési rendszer

5. 1. Az értékelésről általában és az értékelés célja

Az értékelés a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára kihat. A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért sikerek, eredmények megerősítése.

Az integrált oktatást vállaló iskoláknak az értékelés kérdése külön figyelmet igényel. Az egyéni különbségekre figyelő, az egyéni érési ütemnek teret engedő intézmények nehezen tudják megvalósítani az osztályzatokban kifejeződő, minősítő értékelést.

Az értékelés célja:

- az önértékelés képességének kialakítása,
- motiváció az elképzelt vagy elvárt jövőkép elérése érdekében,
- a teljesítményszint és tudásszint jelzése,
- jelezze a pedagógus számára a tanuló fejlődését, fejleszthetőségét,
- tájékoztassa a szülőt, hogy milyen gyermeke viszonya az iskola követelményeihez.

Célunk továbbá, hogy az értékelés

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;

- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- jelenjék meg, hogy a gyermek saját lehetőségét mennyire használta ki.

Az értékelés legyen

- sokszínű, változatos, ösztönző, serkentő hatású,
- folyamatos, rendszeres, minden tevékenységre kiterjedő,
- tárgyilagos, objektív, a tanuló személyiségét fejlesztő, segítő szándékú,
- következetes, szakszerű és felelősségteljes,
- differenciált stratégiák alkalmazása;
- céljai és követelményei legyenek mindenki számára ismertek.

	Diagnosztikus	Formatív	Szummatív
	Az értékelés típusai		
Az értékelés funkciója	csoportba sorolás esetén az előzetes készségek és tudás felmérése, a tanulók jellemzői alapján a tanítási mód kiválasztása, tanulási problémák esetén az okok meghatározása	visszacsatolás a tanulóhoz és a tanárhoz a hibák azonosítása a tananyagban belül, megoldási módok kialakítása céljából visszacsatolás szülőnek	a tanulók minősítése, kategorizálása

Értékelésünk alapja:

- diagnosztikus – helyzet-megállapítás (év eleji mérés, tanulási folyamatba beépített mérés...)
- formatív – folyamatos
- lezáró – minősítő (év végi mérés)

A folyamatos értékelés funkciói:

- visszajelzés diáknak a zökkenőmentes továbbhaladás érdekében,
- jelzés a szülőknak a diák adott tantárgybeli előmeneteléről.

A folyamatos értékelés fajtái: órai értékelés szóban, szóbeli felelet értékelése, gyakorlati, illetve manuális tevékenység értékelése szóban és osztályzattal, írásos értékelés, szülőknak tájékoztató füzet, ellenőrző útján...

Félévi és tanév végi

A félévi és tanév végi – ellenőrzőben, ill. bizonyítványban rögzített – értékelés funkciói.

Félévkor visszajelzése annak, hogy a tanuló hol tart a tantárgy ismeretanyagának, az abban való jártasságnak az elsajátításában. A félévi osztályzatnak kell kifejeznie azt, hogy a tanulói munka, aktivitás tendenciája megfelel – e, a képességei szerinti legmagasabb szintű tudás megszerzéséhez vezet –e, visszajelzést kell adnia arról, hogy megtalálta –e a tanuló a tantárgy eredményes elsajátításához szükséges tanulási módszereket.

Év végén az osztályzatban kifejezett értékelés azt mutatja meg, hogy a tanuló milyen szinten sajátította el a tantárgy adott tanévre előírt követelményeit.

A félévi és év végi értékelés összhangban kell, hogy legyen az évközi értékelések során adott szóbeli, írásbeli és jegyekben kifejezett visszajelzésekkel.

Az év végi osztályzat a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően születhet osztályozó vizsga eredményeként. Ekkor az értékelés az adott tanév tantárgyi követelményeinek elsajátítási szintjét jelzi.

Az előbbiektől eltérő, speciális értékelési forma a különbözeti vizsga. A különbözeti vizsgán kapott osztályzat azt jelzi, hogy a tanuló a befogadó csoport (osztály) tudásszint – skáláján milyen helyet foglal el (pl.: iskolaváltó, idegen nyelvi csoportba illeszkedő tanuló esetén).

5. 2. A magasabb évfolyamra lépés feltételei

- A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján kell megállapítani.

- A tanuló magasabb évfolyamba lépésének feltétele megfelel a Nemzeti Köznevelési Törvény vonatkozó bekezdéseiben foglaltaknak.

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

- *A tanuló az első évfolyamon csak akkor utasítható évfolyamisméltásra, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztások miatt nem tudta teljesíteni.* Ha mulasztás miatti lemaradását pótolja, és a tantárgyak minimum követelményeit teljesíti, a nevelőtestület határozata szerint magasabb évfolyamba léphet.

- A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló az iskola magasabb évfolyamára akkor léphet, ha sikeresen teljesítette az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból.

- A továbbhaladás követelményeit a helyi tantervek tartalmazzák. „Igazodási pont” a helyi tantervekben megjelenő **„A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén”** rész, amelyet a pedagógusok évfolyamokra bontottak és a tantárgyi tantervekben található.

- A nevelők a követelményeket a tanulók egész évi tanulmányi munkája, évközi teljesítménye, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A második-nyolcadik évfolyamon a tanulóknak, minden tantárgyból legalább az **„elégéses”** év végi osztályzatot kell megszereznie a továbbhaladáshoz.

5. 3. A bizonyítvány

- A bizonyítvány a tanuló egész éves teljesítményének minősítését tartalmazza.
- A bizonyítványt a tanuló az ünnepélyes tanévzáró istentiszteleten, illetve azt követően kapja kézhez, és az új tanév kezdetén, az első tanítási napon adja vissza osztályfőnökének.

- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

5. 4. A tanulók minősítése

5. 4. 1. Tanulmányi előmenetel

- A tanulók tudását a szaktanár értékeli, az értékelés alapja: a NAT és a helyi tantervek követelményrendszere.
- Az év végi osztályzat, illetve az év végi szöveges értékelések a tanuló egész éves, folyamatos munkáját jellemzi.

Az értékelés különböző megnyilvánulási formáit használjuk az iskolában.

Szöbéli értékelés:

A tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon naponta, aktuálisan történik szóbeli értékelés a tanuló tanulmányi munkájáról. Megfogalmazódhat a pedagógus, a társak részéről és önértékelés formájában

1. évfolyamon, a teljes tanév szintjén illetve a 2. évfolyam félévéig a szöveges értékelés a jellemző.

Megjelenik a negyedévenként történő értékelési mód is:

1. évfolyam: november

A szöveges értékelés arra is lehetőséget kínál, hogy a pozitívumok kiemelésével buzdítsa a tanulókat, sőt, a lehetséges fejlesztési irányt is megmutassa.

Az értékelési szempontok tantárgyak szerint meghatározottak. A szöveges értékelés az elektronikus napló használatával, annak szempontrendszere szerint történik.

A 2. évfolyam második félévétől ötfokozatú skálán értékelünk, kivéve:

Az integráltan oktatótt, enyhén értelmi sérült tanulók értékelésekor a rájuk vonatkozó, az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett vagy módosított követelményrendszer a meghatározó. **A szakvéleményeket, javaslatokat figyelembe kell venni a tanuló értékelésére vonatkozóan.**

Az 5 - 8. évfolyamon:

- az angolt emelt óraszámú tanuló diákok értékelése együtt történik az angol tantárgy értékelésével, valamint
- az angolt nem emelt óraszámú tanuló diákok heti plusz matematika és magyar nyelv és magyar irodalom tantárgy értékelése együtt történik a matematika és a magyar nyelv és magyar irodalom tantárggyal.

Szöveges értékelés esetén a félévi értesítőbe és az év végi bizonyítványba a következő bejegyzések irandók:

Kiválóan megfelelt
Jól megfelelt
Megfelelt
Felzárkóztatásra szorul

Az egyes tantárgyak érdemjegyei a következők: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

Jeles (5):	- kiemelkedő teljesítmény, érdeklődése önálló ismeretszerzésben is megnyilvánul;
	- aktív, az ismereteket alkotó módon, szabatosan, áttekinthető formában képes kifejezni.
Jó (4):	- a „törzsanyagot” elsajátítja és alkalmazni is tudja;
	- az órákra rendszeresen felkészül, és aktívan bekapcsolódik az új ismeretek szerzésébe.
	- gondolatait szóban és írásban egyaránt szabatosan és áttekinthető módon képes kifejezni;
Közepes (3):	- kisebb hiányosságai vannak, de törekszik ismereteinek önálló kifejezésére;
	- ismereteit kisebb tanári segítséggel képes csak alkalmazni
	- nem elég egyenletes az órákra való felkészülése;
Elégséges (2):	- a tantervi minimumot teljesíti;
	- szóbeli és írásbeli kifejezőképessége gyenge, nehézkes;
	- ismereteit csak rendszeres tanári segítséggel tudja alkalmazni;
Elégtelen (1):	- nem tesz eleget a tantervi továbbhaladási követelményeknek.

Iskolánkban minden tanulónak minden tanult tantárgyából félévenként legalább a tantárgy heti óraszámát + 1 osztályzattal, de minimum három osztályzattal kell rendelkeznie.

Ez alól kivételt képeznek azok a tantárgyak, amelyeknek oktatása egy tanítási héten belül csak egy órában történik. E tárgyból kéthavonta kell legalább egy érdemjeggyel értékelni a tanulókat.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről, osztályzatokról a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az elektronikus naplón keresztül.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végezzük:

Témazáró dolgozat		Minimum követelményeket tartalmazó mérés	
Teljesítmény	Érdemjegy	Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 33%	elégtelen (1)	0 – 50%	elégtelen (1)
34 – 50%	elégséges (2)	51 – 64%	elégséges (2)
51 – 75%	közepes (3)	65 – 80%	közepes (3)
76 – 90%	jó (4)	81 – 94%	jó (4)
91 – 100%	jeles (5)	95 – 100%	jeles (5)

Csak egy részterületet felölelő számonkérés esetén, a tananyag nehézségi fokától függően a szaktanár módosíthatja a százaléktételeket.

Az elektronikus naplóba beírt érdemjegyek az alábbi súlyozással számítanak a félévi/ év végi osztályzatok számításakor:

témazáró nagydolgozat	2
kisdolgozat	1,5
írásbeli fejelet	1
memoriter	1
röpdolgozat	1
szóbeli fejelet	1
verseny	1
projekt	0,7
házi feladat	0,5
kiselőadás	0,5
órai munka	0,5
szorgalmi feladat	0,5

A félévi és év végi jegyek megállapításának szabályai

- 1,8 felett a tanuló elégséges osztályzatot kap
- 1,5 alatt elégtelen

- 1,5-1,8 között tanári döntés
- A többi érdemjegynél 4 tizedig a rosszabb, 7 tizedtől a jobb érdemjegyet kapja a tanuló,
- **a kettő között a tanár dönt a tanuló teljesítménye alapján**

Az iskolai beszámoltatás formái és rendje

Formái:

1. Szóbeli beszámoltatás:

✚ **Szóbeli felelet:** A tantárgyabból szóbeli feleltetést végzünk a tanórákon, melyre a tanuló a pedagógus döntése alapján érdemjegyet kap, melyet a pedagógus indokol. Az érdemjegyek kék színnel kerülnek beírásra az osztálynaplóba és az ellenőrzőbe. A félévi és év végi osztályzatoknál hangsúlyozottan vesszük figyelembe.

✚ **Kiselőadás, beszámoló:** A pedagógus a tantárgyhoz kapcsolódó anyagrészekből kiselőadás tartására jelölhet ki tanulót. Munkáját, annak színvonala szerint, kisjeggyel vagy naplóba kerülő érdemjeggyel értékelheti.

✚ **Memoriter:** Szó szerint megtanulandó vers- ill. prózai részlet, esetleg szabály, meghatározás, melyet a pedagógus előre közölve érdemjeggyel értékelhet.

2. Írásbeli beszámoltatás:

✚ **Témazáró dolgozat:** A témakörök végén a szaktanár vagy tanító, belátása szerint, témazáró dolgozatot írathat, melyet a már említett százalékos megoszlás alapján érdemjeggyel értékel, s piros jeggyel jegyez be az osztálynaplóba. Egy tanítási nap maximum két témazáró dolgozat íratható. A félévi és év végi osztályzatoknál hangsúlyozottan vesszük figyelembe.

✚ **Írásbeli felelet:** Írásbeli feleltetést végezhet a pedagógus a tanórán belátása szerint, melyet szövegesen vagy belátása szerint értékelhet. Az érdemjegy kék színnel kerül bejegyzésre. 2-4. osztályban másolást, látó – halló tollbamondást, tollbamondást és emlékezetből való írást kérünk számon.

✚ **Röpdolgozat:** Rövid, írásbeli feleltetési forma, mely kisebb súlyt képvisel az előzőeknél. Értékelhető ún. kisjeggyel is. A pedagógus belátása szerint három vagy öt kisjeggyből alkot egy érdemjegyet, melyet kék színnel jegyez be a naplóba és az ellenőrzőbe. 2-4. évfolyamon alpműveletek számolását kérjük számon.

5. 4. 2. A magatartás és a szorgalom értékelése

Iskolánk értékeli, minősíti a tanulók magatartását és szorgalmát. Az egyéni munkarend alapján haladó tanulók magatartását és szorgalmát nem kell minősíteni.

Szóbeli értékelés: A tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon naponta, aktuálisan történik szóbeli értékelés a tanuló magatartásáról, szorgalmáról, munkájáról. Megfogalmazható a pedagógus, a társak részéről és önértékelés formájában

Írásbeli értékelés:

A magatartás értékelése

- A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél a 2. évfolyamtól az egyes évfolyamokon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket alkalmazzuk.
- A 2. évfolyam második félévétől a 8. évfolyamig a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónapban érdemjeggyel értékeli. A félévi és év végi osztályzatot az osztályfőnök a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról. (Egyező állás esetén az osztályfőnök dönt.)
- Az 2. évfolyam 1. félévéig a tanulók magatartását szövegesen értékeljük.
- Magatartás érdemjegy kialakításakor szem előtt tartjuk a következő szempontokat:

	Magatartás	Példás (5)	Jó (4)	Változó (3)	Rossz (2)
1.	Aktivitás, példamutatás	Igen magas fokú	Közepes	Gyenge	Negatív vagy romboló
2.	A közösségi célok érdekeinek figyelembevétele - munkában való részvétel	Igen Élen jár	Ellene nem vét Aktívan részt vesz	Ingadozó Közömbös	Szemben áll Érdektelen
3.	Hatása a közösségre	Pozitív	Befolyást nem gyakorol	Nem árt	Negatív
4.	Törődés társaival	Gondos, segítőkész	Segítőkész	Ingadozó	Közömbös, gátló
5.	Házirend betartása	Betartja, arra ösztönöz	Betartja	Részben tartja be	Sokat vét ellene
6.	Viselkedés, hangnem	Kifogástalan	Kívánnivalót hagy maga után	Udvariatlan nyegle	Durva, goromba
7.	Fegyelmezettség	Nagyfokú	Megfelelő	Gyenge	Elégtelen

Példás (5) az a tanuló, aki:

- elvégzi iskolai kötelességét;
- fegyelmezetten viselkedik a tanórán és azon kívül is;
- pontosan jár iskolába;
- a közösség alakítását, fejlődését, munkájával, jó kezdeményezéseivel, véleményének megfelelő nyilvánításával elősegíti, és társait is erre ösztönzi;
- osztályfőnöki vagy igazgatói dicséretet kapott valamilyen kiemelkedő teljesítményért;
- tisztelettudó, társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvarias, előzékeny, segítőkész;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetét;
- nincs írásbeli figyelmeztetője, intője vagy megrovása;
- nincs igazolatlan órája;
- a kötelező templomi szolgálatokon részt vesz;
- a Házi rendet betartja, és társait is arra ösztönzi.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- pontosan jár iskolába;
- fegyelmezetten viselkedik, illedelmes a tanórán és azon kívül is;
- általában megbízható, rendesen elvégzi iskolai kötelességét;
- részt vesz az osztály és az iskola közösségi életében, a rábízott feladatokat elvégzi;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
- nincs igazolatlan órája;
- a kötelező templomi szolgálatokon többnyire részt vesz;
- a Házi rendet betartja.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- tanórán és tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- az osztály és az iskola közösségi munkájában csak ritkán vesz részt;
- osztályfőnöki figyelmeztetője, vagy intője, vagy megrovása van;
- igazolatlanul mulasztott;
- a kötelező templomi szolgálatokra nem jár rendszeresen;
- a Házi rendet részben betartja.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a Házi rend előírásait sorozatosan megsérti;
- tanóra alatti, tanórán kívüli viselkedése fegyelmezetlen;
- nevelőihez, társaihoz való viszonya durva, goromba, megjegyzései sértőek;

• viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
• több szaktanári figyelmeztetést kapott, osztályfőnöki, igazgatói megrovása, vagy nevelőtestületi, ill. igazgatótanácsai fegyelmi büntetése van;
• 10-nél több igazolatlan órája van;
• a kötelező templomi szolgálatokon nem jelenik meg.

A szorgalom értékelése

- A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél a 2. évfolyamtól az egyes évfolyamokon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket alkalmazunk.
- A 2. évfolyam második félévétől 8. évfolyam végéig a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetekben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt. (Egyező állás esetén az osztályfőnök dönt.)
- Az 1. évfolyamon és a 2. évfolyam 1. félévében a tanulók szorgalmát szövegesen értékeljük.
- A szorgalom érdemjegy kialakításakor szem előtt tartjuk a következő szempontokat:

	Szorgalom	Példás (5)	Jó (4)	Változó (3)	Hanyag (2)
1.	Tanulmányi munka	igényes	figyelmes	ingadozó	hanyag
2.	Munkavégzés	kitartó, pontos, megbízható	rendszeres	rendszeretlen	megbízhatatlan
3.	Általános tantárgyi munkavégzés Önálló munkavégzés	mindent elvéggez	ösztönzésre dolgozik	önállóan	feladatait nem végzi el
4.	Többféle feladatot vállal-e?	igen	keveset	ritkán	nem
5.	Munkabeosztás - önellenőrzés - önálló munkavégzés	igen jó	jó	közepes	gyenge vagy nincs
6.	Tanórán kívüli információk felhasználása	igen sokszor, rendszeresen	előfordul	ritkán	egyáltalán nem
7.	Szolgálatok vállalása	rendszeresen	előfordul	ritkán	soha

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- minden tárgybán rendszeresen elvégzi feladatait;
- munkavégzése pontos, megbízható, önálló;
- kötelességtudata magas fokú, munkatempója állandó, lankadatlan, mindig felkészült, figyel, érdeklődik;
- érdeklődése az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed. Egyes iskolai tárgyakban a tananyagon felül is produkál;
- szolgálatokon rendszeresen vállal feladatokat.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- figyel az órákon, házi feladatait lelkiismeretesen elvégzi;
- rendszeresen és megbízhatóan dolgozik;
- ösztönzésre rendszeresebben dolgozik és ellenőrzi önmagát;
- órákra általában felkészül, de különösebb érdeklődést nem mutat;
- többletfeladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyen való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal;
- előfordul, hogy szolgálatokon feladatokat vállal, de ez nem rendszeres.

Változó (3) az a tanuló, aki

- munkája ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan;
- önállótlan, csak utasításra kezd dolgozni, nem ellenőrzi önmagát;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányos;
- érdemjegyeit több tárgyból is lerontja;
- szolgálatokon ritkán vállal feladatokat.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- figyelmetlenül dolgozik;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan;
- feladatait rendszeresen nem végzi el;
- felszerelése hiányos, rendetlen;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- valamely tantárgyból félévi vagy év végi osztályzata elégtelen;
- szolgálatokon soha nem vállal munkát;

5. 4. 3. Sajátos nevelési igényű tanulók beszámoltatásának formái, rendje

A tantárgyi számonkérések során az SNI tanulóink beszámoltatásának formáit és módjait részképeség zavaraihoz igazítjuk.

Az olvasási-írási nehézségekkel küzdő gyermekek számára biztosítjuk az írásbeli dolgozatok szóbeli feleletekkel történő kiváltását, illetve e gyermekeink számára célzottan több megszólalási lehetőséget adunk nemcsak a számonkérés, hanem a gyakorlás során is.

Az írásbeli beszámoltatás során hosszabb időt biztosítunk egy-egy dolgozat elkészítésére, valamint indokolt esetben mi olvassuk fel a feladatlap utasításait (pl. környezetismeret, nyelvtan, matematika) a gyermek számára.

A számolási nehézségekkel küzdő gyermekek a speciális segédeszközöket (korongok, pálcikák, számtábla, számológép) a dolgozatok során is használhatják.

Az iskolai számonkérések során a témazáró dolgozatok mellett minél nagyobb számban tesszük lehetővé gyermekeinknek, hogy tudásukról röpdolgozatok, szóbeli feleletek (egy-egy lecke anyagából) formájában is számot adjanak.

Az egyéb SNI gyermekek esetében is maximálisan élünk a pozitív diszkriminációval.

Alkalmazott méltányosságok:

- Az írásbeli felelet szóbelivel is helyettesíthető.
- A szóbeli felelet írásbelire cserélhető.
- Írásbeli feleletnél a helyesírás figyelmen kívül hagyása.
- Rövidebb anyagrészekből beszámoló.
- Matematika órán számológép használata.
- Helyesírási szótár használatának engedélyezése.
- Kevesebb házi feladat.
- Élünk minden olyan pozitív diszkriminációval, amelyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

5. 4. 4. A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

Az SNI tanuló értékelése az eltérő tanterv (enyhe értelmi...), illetve az egyéni fejlődési ütem, az egyéni különbségek maximális figyelembevételével történik. A tanuló teljesítménye önmagához mérten és előremutatón kerül értékelésre, megőrizve a tanulási kedvet.

1-4. évfolyam: Az értékelés megjelenési formája (szöveges vagy érdemjeggyel történő) alkalmazkodik az adott évfolyam értékelési formájához.

Jogszabály értelmében, ha a tanuló első alkalommal nem tudott eleget tenni az első évfolyam követelményeinek, munkáját előkészítő jellegűnek minősítjük.

5-8. évfolyamokban a feldolgozott tananyag elsajátításának mértékét a tájékoztatóban ötfokozatú skálán jelezzük érdemjeggyel, osztályzattal minősítünk.

A félévi, tanév végi minősítés kialakításánál a témazáró dolgozatok mellett a röpdolgozatok, szóbeli feleletek osztályzatait hangsúlyosan vesszük figyelembe a motiváció fenntartása és a részképesség zavaroknak megfelelő értékelés érdekében.

SNI-s tanulóink esetében

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 19 %	elégtelen (1)
20 – 44 %	elégséges (2)
45 – 69 %	közepes (3)
70 – 84 %	jó (4)
85 - 100 %	jeles (5)

Az értékelésben kiemelt szerepet kap a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékű, és az egyéni fejlődési sajátosságokhoz való alkalmazkodás.

A fejlesztő értékelést a mindennapi tanítás- tanulás folyamatában is alkalmazzuk.

A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján adott tanulók méltányosságban részesülhetnek az értékelés és minősítés alól.

5. 5. Helyi záradék, helyi döntések

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 1. melléklet 39. pontja lehetővé teszi az iskolának helyi záradék kialakítását. Iskolánk élt e lehetőséggel, s a kiemelkedő tanulmányi eredmények elismeréséhez helyi záradékot alkotott.

Kitűnő rendű:

 Ha a tantárgyi dicséretetek száma eléri a hármat, a nevelőtestület az osztályozó értekezleten dönt arról, kapjon-e a tanuló kimagasló tanulmányi munkájáért dicséretet. Pozitív döntés esetén a tanuló év végi bizonyítványába nevelőtestület határozata alapján a következő záradék szöveg irandó:

Záradék:

- a) „Kitűnő tanulmányi munkájáért és példamutató magatartásáért nevelőtestületi dicséretben részesül.”**
- b) „Kitűnő tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.”**

A döntés előfeltétele: a többi tantárgyból legalább jó minősítése legyen.

Példás rendű:

Példás a minősítés 1. évfolyamon, ha a diák témazáró dolgozatainak átlaga az adott tanévben **meghaladja a 90 %-ot**;

- szorgalma az értékelési szempontsor alapján példás minősítésűnek felel meg
- magatartása példamutató, amennyiben az értékelési szempontsor alapján példás minősítésűnek felel meg.

Példás a minősítés 2-8. évfolyamon, ha a diáknak

- minden tantárgyból jeles osztályzata van,
- a diák folyamatosan aktív órai munkát végez,
- aktív gyűjtőmunkát végez.

Záradék:

1. a) Példás tanulmányi munkájáért, példamutató magatartásáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

b) Példás tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

Jeles rendű:

Jeles a minősítés 1. évfolyamon, ha a diák az adott tanévben a témazáró dolgozatainak átlaga **85- 90 % közé esik**;

- valamint szorgalma, magatartása az értékelési szempontsor alapján legalább jó minősítésűnek felel meg.

Jeles a minősítés 2-8. évfolyamon, ha a diák

- tanulmányi átlaga legalább: 4,75;
- közepes minősítése nincs, magatartása és szorgalma pedig legalább jó minősítésű.

Záradék:

2. a) Jeles tanulmányi munkájáért, példamutató magatartásáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

b) Jeles tanulmányi munkájáért nevelőtestületi dicséretben részesül.

Az 1-8. évfolyamon a tanévzáró istentiszteleten a fenti minősítést kapott gyermekek vehetik át bizonyítványukat.

5. 6. Intézményi mérési rendszer

- **Az intézményünkbe járó iskolaköteles óvodás gyermekek körében a megelőző tanévben május hó végéig: Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer alkalmazása.**
Felelős: óvodapedagógusok, mérési csoportvezető
  - **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer méréseinek elvégzése szeptember végéig azon elsős diákoknál, akik más intézményből érkeztek.**
Felelős: 1 évfolyamon tanító nevelő, mérési csoportvezető
  - **Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer méréseinek ismételt elvégzése az Oktatási Hivatalnak lejelentett gyermekeknél a jogszabály által előírt időre.**
Felelős: 1 évfolyamon tanító nevelő, mérési csoportvezető
  - **Az alsó tagozat évfolyamaiban, szeptemberben (2-4. évfolyam) és májusban (1-4. évfolyam) diagnosztizáló mérést végzünk matematikából, helyesírásból, valamint hangos és értő olvasásból.**
Felelős: 1-4. évfolyamon tanító nevelők, mérési csoportvezető
  - **A 6. és 8. évfolyamra kiterjedő országos ellenőrzés, vizsgálat matematika és olvasás-szövegértés mérési anyagát valamennyi tanulónál áttekintjük.**
Felelős: a matematikát és magyar nyelv és magyar irodalmat oktató nevelő, mérési csoportvezető
  - **Idegen nyelvből 6. és 8. évfolyam végén az országos mérést értékeljük**
Felelős: idegen nyelvet oktató nevelő, mérési csoportvezető
  - **Negyedik osztályban: májusban szummatív/kimeneti mérés magyar és matematika tantárgyakból.**
  - **Negyedik osztályban: márciusban szintfelmérő mérés angol nyelvből.**
Célja: döntés az emelt óraszámú angol csoportba kerülésről.
    - ⇒ Az emelt óraszámú angol nyelv tanulásához: a szintfelmérő mérés 85 %-os teljesítménye szükséges.
    - ⇒ Ezt követően a szülőt tájékoztatni kell a lehetőségről, illetve nyilatkoztatni, hogy igényli-e gyermekének az emelt óraszámú oktatást.
    - ⇒ A szülői nyilatkozatot iktatni kell.
- Felelős: idegen nyelvet oktató nevelő, mérési csoportvezető

5. 7. A tanulók fizikai állapotának felmérését célzó program

A Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszttel (NETFIT) történik a 2014/2015-ös tanévtől a tanulók fizikai állapotának mérése.

Mérési időszakunk:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. CXC. törvény 80. § (9) alapján az iskola az oktatóért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, tanévenként megszervezi - az 1-4. évfolyamon tanulók kivételével - a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát.

A mérést végző nevelő:

Az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa.

Mérési módszerünk:

A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 81.§(5) (6) megfelelően hajtja végre az iskola a mérést. A pontos és egységes végrehajtást a rendelet 4. melléklete is segíti.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak.

Testösszetétel és tápláltsági profil:

Testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)

Testmagasság mérése

Testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

Aerob fittségi (állóképességi) profil:

Állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

Vázizomzat fittségi profil:

Ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége

Törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága

Ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje

Kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje

Helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

Hajlékonysági profil:

Hajlékonysági teszt – térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

A mérés eszközei:

A Magyar Diáksport Szövetség által összeállított, és ingyenesen az iskolák rendelkezésére bocsájtott eszközcsomaggal történik a mérés:

- mérési útmutató,

- hanganyag az ingafutás, hasprés és fekvőtámasz gyakorlatokhoz,
- oktató DVD
- tesztek lebonyolításhoz szükséges eszközök (mérleg, testmagasságmérő, hajlékonyságmérő eszköz, kézi szorítóerő-mérő, mérőcsík, 20 m-es szalag, bioimpedencia-analizátor)

A mérést követő feladatok:

1. A lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulónként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti. Az országos mérés, értékelés összesített és intézményekre vonatkozó eredményét az oktatásért felelős miniszter által vezetett minisztérium honlapján az iskola közzéteszi, és a mérés, értékelés során szerzett intézményi szintű adatokat a további feldolgozhatóság céljából hozzáférhetővé teszi.

2. Az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok közösen elemzik. A kapott eredmények alapján a tanulók az egészségzóna, „fejlesztés szükséges” és „fokozott fejlesztés szükséges” zóna valamelyikébe kerülnek. A kapott eredmények segítséget nyújtanak adekvát feladatok kiválasztásához és végeztetéséhez.

3. A testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok meghatározzák a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

Felelős: a testnevelés tantárgyat tanító nevelők; mérési csoport

6. Nemzetiségek kultúrája

- Intézményünk kiemelten kezeli a nemzetiségek kultúrájának megismerését.
- Egyes tantárgyakba multikulturális tartalmak is beépülnek.
- A helyi nemzetiséghez – horvát, német, cigány – tartozók nemzetiségek kultúrájának megismerését a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy helytörténet tanítása részében 8. évfolyamon a Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon témakörben valósítja meg az intézmény.

A horvát, német és a cigány nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagtartalom:

- Kisebbségi identitás meghatározó elemei.
- Helytörténeti, településtörténeti vonatkozások.
- Helyi vonatkozású, az adott nemzetiséghez kapcsolódó nyelvi és irodalmi emlékek.

- Jellemző néprajzi, népzenei elemek, hagyományrendszer, az adott nemzetiségre jellemző értékrend vagy a mindennapi szokásrendszer meghatározó vonásai, a negatív sztereotípiák megerősítése nélkül.
- A nemzetiség nyelve (válogatás az alapszókinccs cigány és horvát szavaiból).
- Helyi kötődésű, az adott nemzetiséghez tartozó neves személyek ismerete.
- A helyi lakosság népszámlálás szerinti nemzetiségi arányai.

7. A tanulók jutalmazásának elvei

 A dicséret, a jutalmazás a nevelés alapvető eszköze.

 Iskolánk dicséretben, kitüntetésben részesíti, illetve jutalmazza azt a tanulót:

- aki képességeihez mérten tanulmányait kiemelkedően végzi,
- kitartóan szorgalmas, példamutató közösségi magatartást tanúsít,
- kiemelkedő eredményt ér el tanulmányi versenyen,
- nyelvtanulásban kimagasló eredményt ér el,
- eredményes kulturális tevékenységet folytat,
- kimagasló sportteljesítményt ér el,
- jól szervezi és irányítja a közösségi életet,
- a közösségért vállalt tevékenységét példásan végzi,
- tartósan vagy kiváló eredménnyel záruló együttes munkát végez, illetve
- egyéb módon hozzájárul az intézmény jó hírnevéhez.

 A kiemelkedő tanulói teljesítmény egyéni dicséretet von maga után. A kiemelkedő eredményű együttes munkát, és a példamutatóan egységes helytállást tanúsító közösséget csoportos dicséretben kell részesíteni.

 A dicséretnek formái:

		Ideje	Adományozza
Szaktanári dicséret	Kiemelkedő tantárgyi teljesítményért, szaktárgyi versenyért, vetélkedőért, diákköri, szakköri munkáért.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	Tanító, szaktanár.
Napközis csoportvezetői dicséret	Kiemelkedő szorgalmával, magatartásával és közösségi munkájával folyamatosan példát mutat.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	Napköziben feladatot ellátó nevelő.
Osztályfőnöki dicséret (szóbeli, írásbeli)	Az osztályközösségért, az intézményért, a gyülekezetért végzett munkáért, a környezete rendjéért, a szolgálatokon	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	Osztályfőnök.

Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai program

	vállalt rendszeres munkáért.		
Igazgatói dicséret	Az iskola hírnevét öregbítő kiemelkedő tevékenységért, iskolán kívüli versenyeredményért.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	Igazgató.
Nevelőtestületi dicséret	Példamutató magatartásért és szorgalomért, kiemelkedő tanulmányi munkáért	A tanév végén.	Nevelőtestület.
Gyülekezet előtti dicséret	Példamutató magatartásért és szorgalomért, kiemelkedő tanulmányi munkáért, a közösségért végzett tevékenységért.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	Az igazgató javaslatára a lelkipásztor.
Gyülekezet előtti dicséret	Gyülekezeten belül végzett szolgálatokért.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló.	A lelkipásztor.
Oklevél	Egész tanévben kiemelkedő tanulmányi munkáért, szorgalomért, magatartásért, közösségi munkáért.	A tanév végén <ul style="list-style-type: none"> • az osztályközösség előtt vagy • a tanévzáró istentiszteleten 	Nevelő, nevelőtestület.
Jutalomkönyv	Ha iskolai szinten végzett kiemelkedő tanulmányi munkája, szorgalma, magatartása is példaként állítható, iskolán kívül elért eredményért vagy, mert nyolc éven át kitűnő tanuló volt.	A tanév folyamán, amikor érdemes lesz rá a tanuló. Sztárai nap	Nevelő, nevelőtestület, gyülekezet.
„Aikre büszkék vagyunk” táblára felkerülés	Nyolc tanítási éven át jeles vagy kitűnő bizonyítványért, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való rendszeres részvételért. Sport és/vagy kulturális tevékenységért.	A tanév végén.	Nevelőtestület.
„Versenyeredményeitekért büszkék vagyunk Rátok.”	Városi versenyeken több alkalommal dobogós (1-3.) helyezést ért el. Területi szintű versenyeken többször, legalább három alkalommal az 1-10. helyen végzett. Megyei szintű versenyeken legalább három alkalommal részt vett. Országos szintű versenyeken	A tanév végén.	Nevelőtestület.

	részt vett.		
Sztárai-díj*	Nyolcadikos diákként: nyolc éven keresztül 4, 5 vagy annál jobb bizonyítványért, példás magatartásért, példaértékű közösségi munkáért, iskolai és iskolán kívüli versenyeken való rendszeres részvételért, társaiért, az intézményért, a gyülekezetért végzett szolgálataiért.	A tanév végén, a tanév-záró istentiszteleten.	Nevelőtestület.

 *a Sztárai-díj részletes szabályozása a Tanulói házirend mellékletében található. A **Sztárai - díj** adományozása a házirendben leírtak szerint történik.

 A dicséreteit a tanuló írásban megkapja, szülei tudomására hozza az iskola, bejegyzi az osztálynaplóba, a nevelőtestületi dicséretet a bizonyítványba és a tanulói törzslapra is.

 A jutalmazásokat az iskolai hirdetőtáblán és az áhítatokon is kihirdeti közösségünk, valamint istentiszteleti alkalmakon is tájékoztatásra kerül a nagyobb volumenű jutalom.

 A jutalmazás az osztályfőnöknél, az igazgatónál, a nevelőtestületnél, gyülekezetnél kezdeményezhető. Kezdeményezheti: pedagógus, osztályfőnök, igazgató, nevelőtestület, lelkipásztor és a diákönkormányzat (diákpresbitérium).

 Osztályközösség csoportos szóbeli és írásbeli dicséretben részesülhet, ha arra érdemes lesz - kiemelkedő eredménnyel végezte együtt közösségi munkáját, szolgálatait, egységes helytállást tanúsított -. E dicséretet kezdeményezheti közösség bármely tagja. E dicséret kihirdetésére, az írásos dicséret átadására mindig az iskolai közösség vagy a gyülekezet előtt kerül sor.

 Osztályközösség csoportos jutalomban részesülhet a vasárnapi istentiszteleten végzett szolgálatokért, iskolai versenyeken elért eredményekért, példamutató tanulmányi munkájáért és magatartásáért. A csoportos jutalmat a gyülekezet adhatja a nevelőtestület kezdeményezésére. A jutalom: anyagi hozzájárulás - mértéke: a gyülekezet döntése szerint - több napos tanulmányi kiránduláshoz. A csoportos jutalmat az adott tanévben az 1-4. évfolyam, valamint az 5-8. évfolyam egy-egy osztálya kaphatja meg. Amennyiben az adott tanévben nem szervez az iskola több napos kirándulást, a gyülekezet döntése szerint egy napos tanulmányi kirándulás esetén is adható e jutalom.

 Ha az osztályközösség eléri a 100 hiányzásmentes napot, egy nap „jutalomszabadságban” (tanítás nélküli munkanap) részesülhet, amelyet szabadon felhasználhat osztályközösségi program szervezésére (pl. kirándulás, múzeumlátogatás stb.). A jutalomnap kivételét egy héttel előtte be kell jelenteni az intézményvezetésnek. E „jutalomszabadságot” a következő tanévre átvinni nem lehet.

☞ A területi, megyei, regionális, országos tanulmányi versenyeken eredményesen szereplő tanulók jutalmazása az évente megrendezésre kerülő Sztárai napon történik.

☞ A kiemelkedő tanulmányi eredményt (*kitűnő; jeles, illetve 1. évfolyam: témazáró dolgozat %-os átlaga alapján elért tanulmányi eredmény*) elért tanulók könyvet és oklevelet kapnak, melyet a tanévzáró istentiszteleten vehetnek át a házirend és a pedagógiai program helyi záradék rész szabályozása szerint.

☞ A nyolc éven át kiemelkedő teljesítményt – tanulmányi eredmény, versenyeken való sikeres részvétel – nyújtó tanulók neve és fényképe az „**Akikre büszkék vagyunk**” – táblára kerül.

Fegyelmező intézkedések:

Az osztályfőnök minden tanév elején ismerteti a tanulókkal, első szülői értekezleten a szülőkkel a házirend fegyelmezésre és büntetésre vonatkozó fejezeteit.

A tanulók fegyelmezetlen viselkedését a pedagógus az elektronikus naplóba jelzi (fekete beírás). A fegyelemsértés súlyosságától függően 3-5 beírás után fegyelmező intézkedésben részesül.

A fegyelmi intézkedéseket és büntetéseket az elektronikus naplóba be kell írni.

Az igazgató az osztályfőnök javaslata alapján a szülőknek javasolhatja gyermekük más iskolába való átíratását, ha a tanuló iskolánk fegyelmi rendjének, lelkület elfogadására írásbeli figyelmeztetés ellenére sem törekszik, magatartása veszélyezteti más tanulók és az osztályközösség rendjét, az oktatási munka színvonalát.

8. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

☞ **Nevelőtestületi alapelv:**

Krisztusban tehát egészen nyíltan megparancsolhatnám neked azt, ami a kötelességed volna, a szeretet miatt azonban inkább csak kérlek.

Filemon 8

☞ **Kérjük tanulóinkat és elvárjuk tőlük:**

- a házirendünkben megfogalmazott etikai kódex betartását;
- egyházi és nemzeti ünnepek alkalmával, iskolai és iskolán kívüli versenyeken, illetve olyan alkalmakon, mikor az intézményt képviselik – a házirendben leírt ünnepi viseletben való megjelenést;
- az intézmény szellemiségének megfelelő, elvárható magatartási normák betartását.

9. Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elvei

1. Pedagógiai felfogásunk és az iskolában kialakult szokásrend alapján arra törekszünk, hogy tanulóink a tantervi követelmények teljesítéséhez szükséges ismereteket a tanítási órákon és az iskolai foglalkozásokon sajátítsák el. Ehhez olyan óra-

szervezési és irányítási formákat alakítottunk ki, ami során az ismereteket, készségeket a tanulói tevékenységek során szerzik meg tanítványaink. Ezt kiegészítve – és folytatva – a tanítási órákon elsajátított ismeretek elmélyítése, rögzítése, gyakorlása érdekében szükségét látjuk az otthoni rendszeres tanulásnak. Ennek fenntartása érdekében rendszeres feladat adásával (írásbeli és szóbeli házi feladat) segítjük a tanulók otthoni készülését.

2. A tanulók optimális terhelése és a követelmények jó színvonalú teljesítéséhez szükséges ismeretek gyakorlásához az otthoni felkészülést is irányítani kell a pedagógusnak. Ezért a házi feladatok adása tudatos, tervezett tevékenység, következetesen alkalmazkodik az adott tanuló közösség szintjéhez, a tanulók tudásához, elsajátított képességeihez.

A házi feladatok sohasem öncélúak, mindig az adott anyaghoz kapcsolódóak, segítik a tananyag megértését, elmélyítését.

3. Hangsúlyozzuk, hogy az otthoni tanulás kiegészíti, nem pedig helyettesíti az órán a pedagógus által irányított ismeretszerző tevékenységet.

4. Az otthoni tanulást segítő feladatokat **differenciáltan is adhatjuk**, amely figyelembe veszi a tanulók teherbírását, képességeit is.

5. A felsőbb évfolyamokon az önálló tanulás, ismeretszerzés képességének kialakítását és az egyre korszerűbb ismeretforrások (multimédia, internet, TV-műsor, stb.) helyes használatának elsajátítását otthon elvégzendő feladatok adásával segítjük.

6. Úgy tartjuk helyesnek, hogy a tanulókkal még az órán értelmezzük az otthonra szánt feladatot. A házi feladat adásával egy időben minden pedagógusnak meg kell győződnie meg arról, hogy a feladatot mindenki megértette és feljegyezte.

Követelmények:

1. Az otthoni felkészülést segítő házi feladatok közvetlenül a tananyaghoz kell, hogy kapcsolódjanak.

2.. A házi feladat elsődleges célja a rendszeres készülés elősegítése. Ezért mindig adunk feladatot otthonra.

Amire kiemelten figyelemmel vagyunk:

- Az 1-4. évfolyamon pénteken is annyi feladatot adunk, amennyi az egy óra; az 5-8. évfolyamon maximum két óra tanulmányi időben elvégezhető.
- Rövid szünetekre – őszi, téli, tavaszi – lehetőleg ne adjunk házi feladatot, kívánalom viszont, hogy a szünetet követő első tanítási napra felkészülten érkezzen a gyermek.
- A nyári szünet idejére is csak minimális feladatot adunk: pl.: a kötelező olvasmány elolvasása.

3. A házi feladat adásakor törekedni kell arra, hogy **ne legyen túlterhelő a tanulóra nézve**. Nem a nehéz, sok feladat segíti a felkészülést. Egy-két az értelmezést, gyakorlást segítő írásbeli feladat elegendő. Ha több gyakorlás is szükségeltetik, azt a tanítási órán, differenciált feladatadással kell biztosítani.

4. Figyelembe vesszük, hogy a tanulók valamennyi tanítási órán kaphatnak otthonra tanulni valót, házi feladatot, amik összességében nagyon leterhelhetik a gyermek szabadidejét. Feladatadáskor önmérsékletre törekszünk, mert tudjuk nem helyes, ha otthon még 3-4 órát tanulásra kell fordítania a gyermeknek.

5. Megállapodunk, hogy azokat az anyagrészeket, amelyek feldolgozására a tanítási órán nem jutott idő, nem adjuk föl házi feladatként.

6. Az otthoni készülést segítő feladatok mennyiségi és minőségi megoldását minden alkalommal következetesen ellenőrizzük és értékeljük. A tanulók munkájának ellenőrzése, javítása és értékelése a füzetben nyomon követhető, a következetes pedagógusi munka egyik kritériuma.

7. Iskolánk hagyományos tanrend szerint működik, egyéb foglalkozásként a szülők napközi és tanulószobai foglalkozást igényelhetnek. A napköziben és tanulószobán összevont tanulócsoportok működnek, ezért a szóbeli feladatok, memoriterek számonkérése nem mindig történhet meg. A tanulmányi időben a tanulók többnyire az írásbeli munkájukat készítik el.

Az írásbeli feladatok mennyisége annyi legyen, hogy a tanulási időben elkészüljenek vele tanulóink.

Arra törekszünk, hogy a tanulási idő védett legyen. Több diák a tanulási idő alatt iskolai vagy iskolán kívüli egyéb foglalkozáson is részt vesz. Ilyen esetben az írásbeli házi feladat elkészítésére sem jut kellő idő, ezt otthon szükséges pótolni.

8. Az írásbeli feladatok mellett általában szóbeli felkészülést is igényel az otthoni tanulás (pl. memoriterek, szabályok, stb.).

9. A szóbeli feladatok adásánál, ugyanúgy, mint az írásbeli feladatoknál is, fontos követelmény, hogy egyértelműen és pontosan határozzuk meg a tanulók számára, hogy mi a megtanulandó anyagrész, az pontosan hol található a taneszközben, mit várunk a szóbeli tanulás eredményeképpen.

10. Csak annak a témának a megtanulása követelhető meg a tanulóktól, amelynek tárgyalása, értelmezése a tanórán megtörtént. Célszerűen az írásbeli feladatoknak is ehhez kell kapcsolódnuk.

11. Az otthoni felkészüléshez adott feladatok adásakor vegyük figyelembe, a tanulók rendelkezésére álló taneszközöket, ismeretforrásokat.

12. Ha olyan eszközből adunk feladatot, ami nem közvetlenül áll a tanuló rendelkezésére (pl. könyvtári kutatómunka), győződjünk meg arról, hogy az iskolai könyvtárban elérhető-e a forrás.

13. Alkalmanként – az arra képes tanulóknak – az új ismeretek feldolgozását segítő kutató, gyűjtő jellegű feladatokat is adhatunk.

Követelmény, hogy az ilyen céllal adott megbízásokat mindig használjuk föl a tanításunkban, legyen meg a helye a tanulás folyamatában, építsünk a tanulói tevékenységre.

Ezeket a tanulói munkákat is mindig értékeljük.

15. Alapkövetelmény, hogy a tanuló elkészítse házi feladatát, a tanórához szükséges eszközei a tantárgyhoz kapcsolódóan a tanítási órán rendelkezésre álljanak.

Elvárjuk, hogy ennek hiányát a tanuló a tanítási óra elején jelentse.

Tudjuk, hogy a hiány oka sokrétű lehet, arra törekszünk, hogy a házi feladat mindig pótlásra kerüljön.

10. A napközi és a tanulószobai foglalkozás

 A napközi otthon a pedagógiailag szervezett nevelési folyamat kiterjesztése: a tanórán kívüli idő jelentős részére. Intézményünk továbbra is él az egyéb foglalkozás e lehetőségével.

 A napközi céltudatos, tervszerű, szervezett nevelési szintér, mely mind szervezetenként, mind tartalmilag szerves része az iskolában folyó munkának, a pedagógiai programnak.

 Célját elsősorban a tanulási illetve szabadidős tevékenységek, egyéb foglalkozások megszervezése, irányítása, a közösségi élet kibontakoztatása révén valósítja meg.

 A napközi otthon a gyermeki személyiségfejlődés egyik fontos szocializációs színtere. Alapvető sajátosságainál fogva (családias légkör, otthon jelleg, kötetlenebb forma) lehetőséget teremt a nevelési feladatok megvalósításához. Az esélyegyenlőségi intézkedés egyik formája.

 A napközi otthon az alapvető szükségletek kielégítését szolgálja (szeretet, védttség, bizalom, megbecsülés, közösséghez tartozás).

 A napközi otthon célja megegyezik az iskoláéval. Az iskola pedagógiai programjában lévő célok és feladatok határozzák meg a nevelési feladatokat is.

 A tanórán kívüli nevelés alapvető feladata, hogy a gondjaira bízott gyermekek számára biztonságot adjon, és segítse a gyermek sikeres iskolai életét.

Nevelési területei:

- Az önálló tanulás
- Szabadidő-szervezés
- Egyéb foglalkozás: tehetséggondozás, hátránykompenzálás
- Társkapcsolatok
- Egészséges életmódra nevelés
- Környezeti nevelés
- Segítő nevelés

A napközi otthon nevelés célja

Egészséges életvitelű, másságot elismerő, pozitív beállítottságú, pozitív magatartású, szokásrendű személyiség kialakítása, aki képes tudásának bővítésére, és egészséges társas kapcsolatok kialakítására.

Alapelvek

- Családias jellegű légkörben megvalósuló személyiség fejlesztés.
- A napközi otthon otthonjellegének biztosítása.
- Szorongásmentes légkör megteremtése.
- Egyéni bánásmód alkalmazása.
- A gyermek önállóságának, személyiségének tiszteletben tartása.

A napközi otthoni nevelés feladatai

- A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése, a szocializáció megvalósítása.
- Nevelő munkánk korszerűsítése.
- Pedagógiai, szakmai, módszertani tevékenységünk összehangolása.
- Az egyes nevelési területek (egészséges életmód, tanulás, szabadidős tevékenység, társas kapcsolatok, környezeti nevelés) fejlesztését szolgáló egységes, összehangolt szokásrendszer kialakítása.
- A tanulók nevelését, fejlesztését megvalósító tanórán kívüli, egyéb foglalkoztatás.
- A tehetséges tanulók felismerése és gondozása.
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Kölcsönös elfogadáson alapuló viselkedéskultúra fejlesztése.
- Az önálló tanulást segítő motivációs rendszer kiépítése, tanulási technikák tanítása.

Nevelési területek, fő feladatok

Egészséges életmód szokásainak kialakítása

Fejlesztési területek

Napirend- a konkrét beosztást a házirend tartalmazza
/Javasolt napirend:

Az utolsó órát követően

- csoportátvétel, készülődés az ebédhez
- ebéd
- szabadtéri szabadidő, játékos testmozgás, illetve szabadidős foglalkozás
- egyéb foglalkozás
- uzsonna
- önálló tanulás: 15: 00 – 16: 00 óra között
- szülői igény esetén: felügyelet / szabadidős tevékenység 16: 00 órától

A napirend a csoportszobában jól látható helyen legyen. A napirend biztonságot ad a gyerekeknek, ami már önmagában is jobb, egészséget megőrző pszichés állapotot eredményez.

Étkezési szokások és egészséges életmód

- ✓ Az ebéd, uzsonna elfogyasztásához barátságos, nyugodt hangulatot biztosítunk.
- ✓ Az ebédeltetési rendet a gyerekek órarendjének és életkorának megfelelően állítjuk össze, melynek betartása fontos követelmény.

- ✓ Az ebédlőben: az étkezés kisebb csoportokban, terített asztalnál, a természetes élethelyzetnek megfelelően történjen. Jó, ha a nevelő egy asztalnál eszik a gyermekekkel, így mintát ad a beszélgetéshez és a kulturált étkezéshez.
- ✓ Az asztalfelelősök, naposok gondoskodnak az étkezéshez szükséges eszközökről, a felszolgálat teendőiről asztaluknál.
- ✓ A naposok feladatait a Házirend tartalmazza.
- ✓ Az uzsonnát $\frac{3}{4}$ 15 órától ülve, szalvétán vagy tányéron fogyasztják el.

Személyes higiénia szokásainak kialakítása

- Javasolt a tisztasági csomag használata.
- Kézmosás - étkezés előtt és után, szabadidő után, tanulás megkezdése előtt, WC-használat előtt és után.
- Öltözködés az időjárásnak és a tevékenységnek megfelelően.
- Zsebkendőhasználat.

Pihenés

- Aktív pihenés biztosítása: ebéd után - beszélgetés, mesehallgatás, szabadidős tevékenység.

Tanuláshoz kapcsolódó egészségügyi szokások

- Szellőztetés, rendrakás a teremben.
- Nyugalmat adó környezet megteremtése.
- A csend fenntartása.
- A senkit nem zavaró segítségkérés, segítségadás módjának kialakítása.
- Kiscsoportok, vagy tanulópárok megszervezése, amelyben minden gyerek jól érzi magát.
- Egyéni szünet tartása a tanulás közben. (technikáinak megtanítása).
- Írásbeli munkák ellenőrzésének megszervezése. (ne legyen zavaró).

Szabadidő lehetőségei

- Az életkornak megfelelő mennyiségű szabadidő biztosítása.
- A szabadidős technikák megismertetése, napirendben való elhelyezése.
- Étkezés után kevés mozgást igénylő tevékenység biztosítása.
- Tanulás előtt sok mozgást igénylő tevékenység biztosítása.
- Pedagógus kezdeményezzen játékot a szabadban.

Az egészséges életmód alapozása a napközi otthon programjának tervezésében

Cél: A kulturált, egészséges életmód szokásainak elsajátítása

Fejlesztési követelmények:

A gyermek:

- ✓ Ismerje és alkalmazza a körülményeinek megfelelő higiénés szokásokat.
- ✓ Ismerje és alkalmazza a kulturált étkezés szokásait.
- ✓ Tartsa tisztán és rendben szűkebb és tágabb környezetét.
- ✓ Vegyen részt környezetének kulturált és esztétikus kialakításában.
- ✓ Rendszeresen játsszon, sportoljon a szabadban.

Tanulás, önálló munka szokásainak kialakítása, értelmi fejlesztés

Az önálló tanulás célja:

- ***Az önálló ismeretszerzés kialakítása.***

Az önálló tanulás tárgyi feltételei:

- Taneszközök.
- Kiegészítő könyvek, kézikönyvtár.

Az önálló tanulás higiénés feltételei:

- Nyugodt légkör.
- Rendszeres, állandó tanulásszervezési gyakorlat.
- Motiváltság a feladatok elvégzésére.

A gyermek tanulási szokásainak, motiváltságának megismerése:

- Önálló-e feladatainak megjegyzésében?
- Ismeri-e a tanulási szokásokat, technikákat, gyakorolja-e azokat?
- Hogyan tanul könnyebben?
- Mennyire felkészült a tanulásra?

Az önálló tanulás kialakítását segítő tanulási technikáinak tanítása:

- Taneszközök helyes használata.
- Asztalrend szokásainak kialakítása.
- A tantárgyak tanulásának egyéni sorrendje.
- Időtervezés.
- Azonos tárgyon belül szóbeli és írásbeli feladatok sorrendje.
- A szóbeli tanulás technikája.
- A verstanulás technikája.
- Önellenzés technikája.
- Egyéni szünet.
- Idegen nyelv tanulásának technikája.

Az önálló tanulás szervezésének módszertani lépései:

- Előkészítés
- Önálló munka
- Számonkérés ellenzés
- Értékelés

Szabadidő tartalma, hasznos eltöltésével kapcsolatos szokások kialakítása

- Regenerálódást, egészséges fejlődést szolgál.
- Szabadidős kultúra kialakulását segíti.
- A tananyaghoz kapcsolódik.

- Segíti a tanulási nehézségek megelőzését.
- Lehetőséget nyújt a társas kapcsolatok alakítására.
- Személyiségfejlesztő hatású.
- A program szervezésekor a gyermekeknek a szabadidő élményét kell átélnie. Ehhez az élményhez a pedagógusnak választási lehetőséget kell adni.
- A szabadidő lehet: kulturális, kézműves jellegű tevékenység, sport, játék.

Társas kapcsolatok alakítása, társas együttélés szabályainak tudatosítása

A napköziben nyílik leginkább lehetőség a különböző társas helyzetek gyakorlására, és azok fejlesztésére.

Fejlesztés területei:

Önismertetet fejlesztés

- Ismerje saját képességeit.
- Legyen képes képességei fejlesztésére.
- Pozitív önértékelés kialakítása.
- Önbecsülés fokozása.
- Melyek azok a tulajdonságai, melyekkel jól tud teljesíteni munkája során.

Kommunikációfejlesztés

- Megfigyelni és észlelni.
- Verbálisan és nem verbálisan kifejezni magunkat.
- Meghallgatni és közölni.
- Érzéseket észlelni, kifejezni, érzésekkel bánni.

Együttműködés fejlesztése

- Tolerancia.
- Egymás elfogadása.
- Vezetői, szervezői együttműködési készség gyakorlása.
- Kölsönös érdeklődés.
- Készség a kapcsolatteremtésre.
- Készség mások segítésére.
- Mások iránti türelem.

Konfliktuskezelés

- A konfliktusok megértése.
- Konfliktus kezelési technikák megismertetése.
- Vereségtől mentes konfliktus feldolgozás.
- Konkrét stratégiák gyakorlása a konfliktusok konstruktív kezelésére.

Környezeti nevelés

Környezettudatos magatartás, környezetért felelős életvitel, szokásainak kialakítása. A közvetlen környezet értékeinek megóvása, szépítése, a fenntarthatóság pedagógiájának érvényesítése.

Tevékenységek:

- Évszakokhoz kapcsolódó kézműves foglalkozások szervezése természetes anyagok felhasználásával. Projektek.
- Az iskola udvarának gondozása.
- A közvetlen környezet szépítése a gyermekek munkáiból.
- Természetismereti vetélkedő a diákönkormányzat szervezésében.
- Napközis egészségnap programjának összeállítása.
- Gyalogtúrák, séták a környéken.

Egyéb foglalkozás

- tehetséggondozás
- hátránykompenzálás

Heti értékelés

A heti értékelés gyermeki nyelven megfogalmazott konkrét nevelési feladatokat tartalmazza, mely segíti a helyes szokásrend kialakulását, az emberi, erkölcsi, etikai ismeretek alapozását eredményezi.

1. A hét különböző foglalkozásainak értékelés.
2. A heti céllal kapcsolatos jó és rossz tapasztalatok.

A tanulók önálló munkája

1. Az ügyeletes értékeli a felelősök munkáját.
2. A következő ügyeletes elosztja a munkát.
3. A tervek megbeszélése.
4. Fegyelmi felelősök – magatartás értékelése.

A következő heti feladatok ismertetése

1. Vélemények, javaslatok.
2. Heti cél megbeszélése.
3. Heti cél bejegyzése.

Napközi működési rendje (részletezve: SZMSZ, házirend)

- Az iskolánkban működő napközis csoportok alsó tagozatos osztályokból szerveződnek. Összevont csoportok működnek: 1-3. és 2-4. évfolyamos összevonás. (Tanulószobai igény hiányában a felsős gyermekek is bevonhatók a csoportokba.)

A napközi otthon működésére vonatkozó általános szabályok

- A napközi otthonba történő felvétel a szülő kérésére történik.
- Tanévenként minden év májusában illetve első évfolyamon a beiratkozáskor kell jelentkezni.

- A napköziből év közben csak indokolt esetben lehet kimaradni az igazgató jóváhagyásával.
- Év közben szülői kérelemre is felvehető a gyermek a napközibe, amennyiben van szabad hely.
- A napközibe minden jelentkezőt fel kell venni, különös tekintettel a védelembe vett, veszélyeztetett, és hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű – ez utóbbinál: előnyben részesítés - gyermekekre.

Napközis hagyományok

- ✓ Kézműves foglalkozások
- ✓ Napközis karácsonyi ünnepség
- ✓ Mesedélután
- ✓ Vidám napközi zárás
- ✓ Dicséret, jutalmak átadása karácsonykor és napközi záráson
- ✓ Kirándulások, séták
- ✓ Könyvtárlátogatás
- ✓ Félévente legalább egy projekt megvalósítása.

A napközis gyermekek jutalmazása

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- a napközis csoport, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- kulturális versenyeken, vetélkedőkön, előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez,
  - az iskola **napközis dicséretben** részesíti. Évente két alkalommal adjuk át: karácsonykor és év végén.

Foglalkozási terv – a napközis csoportért kijelölt felelős pedagógus minden tanév szeptember 30-ig elkészíti a csoport foglalkozási tervét havi bontásban, melynek része az alábbi szempontsor alapján készített helyzetelemzés.

Helyzetelemzés

1. Névsor
2. A csoport étszáma: Leány: Fiú:
3. Veszélyeztetett tanuló
4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
5. Egészségi állapot
6. Tanuláshoz, tanulmányi munkához való viszony
7. Kifejezőképesség, beszédképesség, logikai gondolkodás
8. Figyelemfejlettség
9. A feladat megértése
10. Magatartási szint

Tanulmányi munkával kapcsolatos célok, feladatok, elvárások, ajánlás – tanulás tanulása

1. évfolyam

Cél: *A szokásrend kialakítása, tanulás külső feltételei (rend, világítás, testtartás, szem-távolság, csend, táskarendje, sorrendiség, pihenők beiktatása)*

A tanulás belső feltételei (akaraterő, képességek, motiváció, tanulást segítő módszerek, kíváncsiság, érdeklődés, tudásvágy, akaraterő, cél, elhatározás)

Tanulási technikák: verstanulás technikája, versmondás helyes ejtéssel.

- Szóbeli tanulás technikájának kialakítása. Önálló tanulás technikájának tanítása.

2. évfolyam

Cél: *A szokásrend alakítása és bővítése. Tanulási technikák*

- Tapasztalatok és problémák a tanulási szokásokban. Az 1. osztályban tanultak felelevenítése, kibővítése (egyéni időterv, korosztálynak megfelelő kézikönyvek használata, kudarctűrés, rövid és hosszú távú célok)

- Szóbeli tanulás technikájának kialakítása. Önálló tanulás technikájának tanítása

- ⇒ Legyenek képesek nevelői segítséggel adott ismeretet elsajátítani (nyelvtani fogalom, olvasmány feldolgozása, környezetismeret anyag)
- ⇒ - Legyenek képesek a közös munka során az önálló tanulásban is eszközként használni a tankönyvet s a vázlatot.
- ⇒ - Tudják alkalmazni önálló tanulásában a megismert tanulási technikákat.

3. évfolyam

Cél: *Tanulási szokások felmérése, tanulási technikák kibővítése*

- A pedagógus az osztályról, a tanuló önmagáról kapjon egy képet, ami meghatározza a következő feladatait. Válgon szokásukká a teljes figyelemmel olvasás.

- ⇒ Tudjanak saját szavaikkal tartalmat mondani vázlat segítségével.
- ⇒ Törekedjenek arra, hogy a tanulásba valamennyi érzékszervüket bekapcsolják.
- ⇒ A tanulási szokások felmérésének elemzése során tanulóink alakítsanak ki reális önképet. Megismerje a tanulási típusokat.
- ⇒ Győződjenek meg a jó tanulási szokások hasznosságáról.
- ⇒ Legyenek képesek a megismert tanulási normákhoz viszonyítani saját tanulási szokásait szükség esetén tudjanak, akarjanak azokon változtatni.
- ⇒ A tanulói típusok ismeretében tapasztalják meg saját hovatartozásukat, hasznosítsák egyéniségüknek megfelelően a megismert módszereket.

4. évfolyam

Cél: *Tanácsok a tanuláshoz. A szellemi munka technikájának fejlesztése*

A tanulási szokásokról a pedagógus és a tanulócsoporthoz kapjon egy reális képet

- ⇒ Elvárható eredmények: Reális önkép kialakulása Tanulói válaszokban az összefüggések megláttatása, pozitív vonások erősödése. Tanulási technikák fogásainak elsajátítása. Tudjanak tanulási tanácsokat megfogalmazni, próbálják megvalósítani azokat. Tanulási technikák (Szöveges feladatok, idegen nyelvek tanulásának technikája).
- ⇒ Ismerjék tanulóink a tanórai figyelem fontosságát (értelmét, szükségességét), az otthoni tanulást megkönnyítő technikákat, a rendszeres tanulás hatékonyságát.
- ⇒ Tudják alkalmazni, típusuknak megfelelően, a szaktárgyak tanulására vonatkozó technikákat.

Tanulószo

 A tanulószo és a napközi otthon egymással rokon intézmények. A köztük való azonosság a nevelő munka részlegesen közös, illetve azonos céljában, feladataiban és tartalmában (a tanulók rendszeres és maradéktalan felkészítésének biztosítása, az egyéni tanulás segítése, helyes tanulási szokások és módszerek kialakításának segítése, felzárkóztatás, tehetséggondozás, felügyelet, a szociális gondoskodás különböző formái, stb.) mutatkozik meg.

A tanulószo célja, feladatai

A tanulószo nem önálló intézményi szerkezet, hanem az általános iskola szerves része. Nevelőmunkájával az iskolai nevelő-oktató munka célját, eredményeinek segítségét, hatásainak elmélyítését és kiterjesztését szolgálja.

Más tekintetben azonban a tanulószo az órán kívüli nevelés egyik speciális területe, illetve színtere, a társadalmi (diák szociális) gondoskodás egyik intézménye. Így sajátos feladatai is vannak.

Az 5-8. osztályos tanulók önálló tanulásának segítése, felzárkóztatása, valamint a tehetséggondozás.

Rendeltetéséből eredően az iskolai nevelés célja, feladatai megvalósításának segítése érdekében a tanulószobának az alábbi általános feladatokat kell megoldania:

- biztosítani a rászorulóknak a nyugodt és maradéktalan felkészülést;
- segítséget adni a tanulmányi munkában való önálló előrehaladáshoz, az értelmi erők és az egyéni tanulási módszerek fejlesztéséhez, a tanulmányi színvonal emeléséhez;

A tanulószo általános érvényű feladatai megvalósításával együtt egy sor differenciált jellegű feladat megvalósítását is szolgálja a maga sajátos eszközeivel és lehetőségeivel:

- a hátrányos helyzetűek segítségét;
- az elmaradók felzárkóztatását;
- a továbbtanulási esélyek növelését;
- a tehetségek gondozását;
- az iskolai pályaválasztási munka segítségét;
- a szociális gondoskodás meghatározott – az iskola lehetőségeitől függő – formáinak biztosítását (pl. tanulói étkeztetés, felügyelet)

Foglalkozási terv – a tanulószobai csoportért kijelölt felelős pedagógus minden tanév szeptember 30-ig elkészíti a csoport foglalkozási tervét havi bontásban, melynek része az alábbi szempontsor alapján készített helyzetelemzés.

Helyzetelemzés

1. Névsor
2. A csoport étszáma: Leány: Fiú:
3. Veszélyeztetett tanuló
4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
5. Egészségi állapot
6. Tanuláshoz, tanulmányi munkához való viszony
7. Kifejezőképesség, beszédkészség, logikai gondolkodás
8. Figyelemfejlettség
9. A feladat megértése
10. Magatartási szint

Tanulószobai foglalkozások

- étkezés igény szerint;
- önálló tanulás;
- tanuláson kívüli szabadidős foglalkozások;
- egyéb foglalkozások;
- heti értékelés;

Tanulás

- segítse a tanulók önálló tanulási, művelődési, önművelődési képességének fejlesztését; ennek érdekében:
- segítse a tanulókat a tanulás helyes szokásainak, az eredményes és gazdaságos tanulás különböző – az egyén fejlettségének, a tantárgyak sajátosságainak és a konkrét feladat jellegének legjobban megfelelő tanulási módszerek, eljárások, technikák kialakításában és továbbfejlesztésében;
- segítse a hatékonyabb tanulást, a tanulók értelmi és erkölcsi fejlesztését, hogy ne csak feladatokat, leckéket végezzenek el, hanem tudjanak és akarjanak tanulni, egy szóval, megtanuljanak tanulni is;
- eredményezze az általános tanulmányi színvonal megszilárdítását, emelését mind a csoport, mind az egyes tanulók vonatkozásában.
- A tanulószoba vezető fontos feladata a tanulószobai tanulás megszervezése, ellenőrzése, értékelése.

Heti értékelés

- A hetente tartott értékelés, valamint a havi értékelés a tanulók iskolai és tanulószobai teljesítményének, tevékenységének és vállalásainak figyelembe vételével kell történnie.
- Az értékelő jellegű foglalkozásokat fel kell használni a tanulói önértékelés erősítésére, a helyes tanulási szokások, a célravezető, eredményes és gazdaságos tanulási módszerek megszilárdítására, alakítására és fejlesztésére.

Feladatok

- a hét különböző foglalkozásainak értékelése;

- a heti céllal kapcsolatos jó és rossz tapasztalatok;
- a tervek megbeszélése;
- fegyelmi felelősök magatartás értékelése;
- következő heti feladatok ismertetése;
- vélemények, javaslatok.

Tanuláson kívüli szabadidős foglalkozások

Az órán kívüli tanulói elfoglaltság figyelembevételével az időkeretek a hét meghatározott napjára (vagy napjaira) össze is vonhatók.

Egyéb foglalkozás

- tehetséggondozó foglalkozások
- hátránykompenzáló foglalkozások

A tanulószoba-vezető feladatai

- az iskolai munkaterv általános és – a tanulószobára vonatkozó – konkrét feladatainak (valamint a tanulószobai munka előző évi igazgatói értékelésének) figyelembevételével összeállítja a tanulószoba éves munkatervét (programját), figyelemmel kíséri és segíti az ebből adódó feladatok érvényesítését (a feladatokat a nevelőkkel megbeszéli és közösen kialakítják az érvényesítéshez szükséges egyes eljárásokat, módszereket);
- *gondoskodik a program ismertetéséről - tanulókkal, szülőkkel - ; a tanulószobai csoport helyiségében – a heti foglalkozási renddel együtt történő – kifüggesztéséről, betartásának folyamatos ellenőrzéséről;*
- kapcsolatot tart a szakmai közösséggel, szaktanárokkal, különböző fórumokon képviseli a tanulószoba érdekeit;
- ellátja a tanulószobai munkával összefüggő egyéb adminisztratív feladatokat (megnyitja, illetve vezeti a tanulószobai naplót, rendszeresen ellenőrzi, gondoskodik a hiányzások igazolásáról, stb.

A megfelelő nevelői tanulásirányítás nélkülözhetetlen kellékei

- a tanulószobára beosztott nevelőnek pontos tájékoztatást nyújtó leckefüzetek;
- a tankönyvek nevelői példányai, melyeket célszerű, ha a leckefüzetekkel együtt a tanulmányi felelősök a nevelő számára áttekinthetően az asztalára előkészíté- nek;
- az eredményes tanuláshoz szükséges iskolai szemléltető eszközök (pl, földrajzi – és történelmi térkép, földgömb, különböző szemléltető képek, modellek, stb.), melyeket a nevelőnek előzetesen elő kell készítenie;
- különböző szótárak (értelmező-, helyesírási, idegen szavak szótára, illetve idegen nyelvi szótárak), lexikonok, melyeket a tanulók számára hozzáférhetővé, alkalmazásukat pedig motiválttá kell tenni, illetve alkalmazásukhoz segítséget kell adni;

A tanulószobai felvétel azonos a napközire vonatkozó felvétellel. A napközis és a tanulószobai nevelő az **időkereteket rugalmasan kezelheti** igazodva a mindenkori tanulói összetételhez, feladatokhoz.

11. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása az iskolában

A Nkt. 27. § (11) bekezdésben meghatározottak szerint szervezzük meg.

A helyi megvalósítás rendje a pedagógiai program **A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő elvek, célok, feladatok** fejezetben található.

12. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

 Az esélyegyenlőség érvényesítése a köznevelésben kiemelt feladat.

 Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregációmentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek a köznevelési intézményen belül érvényesülnie kell.

 A gyerekek, a tanulók esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, megsegítések tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket, segítik tehetségük kibontakoztatását.

 Az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladatellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek, a tanuló mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.

 Pedagógiai program készítésünk során kiemelten szem előtt tartottuk az egyenlő bánásmódról szóló törvényt, illetve azokat az egyéb törvényeket, rendeleteket, melyekben megfogalmazódik az esélyegyenlőség biztosítása. *A pedagógiai programunk szellemisége, a megjelölt célok, feladatok mindegyike az esélyegyenlőség biztosításának irányát mutatja.*

 A munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelés elve mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet -, megfogalmaztuk *az esélyegyenlőség elvét.*

 Esélyegyenlőségi *célkitűzések* intézményünkben: Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon:

- ⇒ a megkülönböztetés megszüntetése,
- ⇒ az egyenlő bánásmód,
- ⇒ az emberi méltóság tiszteletben tartása,
- ⇒ a társadalmi szolidaritás.

 Intézményünk integráló jellegű intézmény.

 Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), ill. halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére-oktatására.

 Fogadjuk az alapító okiratunkban megjelölt sajátos nevelési igényű gyermekeket is.

 2010 óta Tehetségpont vagyunk.

☞ Széleskörűen rögzítettük pedagógiai programunkban a szociális hátrányok enyhítését szolgáló feladatokat, a tanulási kudarcnak kitett tanulókat segítő programot, a gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat.

☞ Támogatjuk pedagógusaink továbbképzését, hogy minél nagyobb arányban megismerjék az egyéni bánásmód, a differenciált oktatás, fejlesztés módszertanát.

☞ Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű tanulók nevelési / oktatási helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során.

☞ **Iskolánk – többek között – az alábbi segítséget nyújtja számukra az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:**

- kulcskompetenciák fejlesztését,
- az oktatásban használt információs, kommunikációs technológiák alkalmazását, a digitális tananyagok felhasználásának elősegítését,
- méltányos és egészséges tanulási környezet kialakítást,
- a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztését,
- tapasztalat-, élményszerzésen alapuló tanulást,
- a differenciáló módszerek alkalmazását,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését,
- a mindennapos testedzés, a mozgás, sportolás biztosítását,
- környezettudatos szemléletű oktatás-nevelést,
- egészségügyi, szociális támogató rendszer kialakítását,
- hatékony, új tanulási módszerek elsajátíttatását és alkalmazását a tanórákon,
- a tanulói aktivitás növelését a tanítási órákon,
- a tanulási attitűd pozitív átformálását,
- a továbbtanulás támogatását,
- személyiségfejlesztést és közösségépítést,
- a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítését,
- partnerközpontú nevelést.

☞ **Folyamatosan figyelemmel kísérjük:**

- a településen élők, az intézményünkbe járó gyermekek, tanulók szociális helyzetét;
- közszolgáltatások elérhetőségét;
- beiskolázási mutatókat;
- a gyermekek / tanulók (HH/HHH, illetve SNI) eloszlását az egyes óvodai csoportokban /iskolai osztályokban;
- a gyógypedagógiai nevelést, oktatást;

- a lemorzsolódás arányát;
- a kompetencia mérések eredményeit;
- a továbbtanulási mutatókat;
- a tehetséggondozás eredményeit;
- a tanórán kívüli programokon, az egyéb foglalkozásokon való részvételt az általános iskolai oktatásban;
- az iskolán kívüli segítő programokon való részvételt az általános iskolai oktatásban;
- pályázati lehetőségeket;
- a humán-erőforrás alakulását;
- az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést;
- a módszertani képzettséget;
- az intézményi és szervezeti együttműködések (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek és egyéb partnerek).

 Intézményünk az alapidokumentumokban megfogalmazott esélyegyenlőségi intézkedéseken túl az alábbi esélyegyenlőség biztosítását szolgáló dokumentumokkal rendelkezik:

Intézményi Komplex Cselekvési Terv 2020-2023 terjedő időszakra, amelyet az EFOP-3.1.5-16-2016-00001: A tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása elnevezésű projektben való részt vétel során fogalmaztunk meg intézményünk fejlesztése érdekében.

13. Környezeti nevelési elveink

Alapelvek:

- Bibliai alapok, Isten teremtette a világot. Mózes első könyve: A teremtésről.
- A környezetvédelem szemlélet, gondolkodás-és életmód, nem tudomány, és nem pusztán egy önálló program. Szemléletjellegéből adódóan kritikus, az új és jobb megoldások keresésére irányul. A környezeti nevelésnek hitelesnek kell lennie, az iskolában látott és tanult dolgok nem állhatnak ellentétben egymással!
- A környezetvédelem összhangban van az egészség-, a munka- és a természetvédelemmel, továbbá az etikával és az anyanyelv védelmével.
- A bibliai integráció megvalósulása a tantárgyakban segíti a környezeti nevelést is.

A környezeti nevelés célja:

- A környezeti nevelésben kiemelkednek a természettudományos tantárgyak. Ezek keretében ismerik meg tanulóink, hogyan lehet képes nemzedéke a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására.
- Fontos, hogy tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődjenek, akik felelős elkötelezettséget vállalnak tetteikben.

- Konkrét hazai példákból ismertessük meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként környezeti válságjelenségek mutatkoznak.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztésének összehangolása a környezeti nevelési programmal.
- Fontos, hogy a tanulók meglássák a természet értékeit, szépségét, kötelességüknek érezzék annak megőrzését, hogy érzékenyé váljanak környezetük állapota iránt, és képesek legyenek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére, a környezetkímélő magatartásformák beépítésére életvitelükbe.

A környezeti nevelés feladata:

- Az Isten által teremtett világ értékeinek felismerése, és felelősségteljes megóvása.
- A gyermekek felkészítése környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.
- Megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolat megalapozása és megerősítése az élő és az élettelen környezettel.
- A környezeti megismerése szándékának és képességének kifejlesztése.
- Az igény felkeltése a tanulóknak és képessé tételük: a környezet változásainak, jelzéseinek a felfogására, összefüggő rendszerben történő értelmezésére, a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére, a problémák megkeresésére, okainak megértésére, kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ez által, a lehetséges megoldások megkeresésére, az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben, a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

A környezeti nevelést szolgáló programok és tevékenységformák

- A helyi tantervben szereplő *Környezetismeret, Természetismeret, Biológia, Kémia, Földrajz* tantárgyak tananyagai
- Az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
- A környezeti nevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:
  - minden fél évben osztályonként egy-egy gyalog- vagy kerékpártúra a környékre a környezeti értékek felfedezésére;
  - Évente egy környezetvédelemmel, természetvédelemmel foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése a „Föld napja” alkalmából játékos vetélkedővel, akadályversennyel az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
  - minden tanévben egy alkalommal „környezetvédelmi őrjárat” szervezése a településen;
  - A szelektív hulladékgyűjtés megszervezése az iskolában.

- A DP rendszeres ellenőrző sétája, „őrjárata” az iskola egész területén: energia-, víz- és papírfogyasztás minimalizálása, csapok elzárása. A termekben, folyosókon a szükségleteknek megfelelő időben égjen csak a lámpa.
- A témában kiírt pályázatok figyelemmel kísérése.

14. A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

7. 1. A pedagógiai program érvényességi ideje

- ⇒ Az óvoda 2020. szeptember 1. napjától szervezi meg először nevelő munkáját e pedagógia program alapján.
- ⇒ Az iskola 2020. szeptember 1. napjától az első és az ötödik évfolyamon szervezi meg először nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján. A pedagógiai program felmenő rendszerben kerül bevezetésre.
- ⇒ Ezen pedagógiai program érvényességi ideje 2024. augusztus 31. napjáig szól.

7. 2. A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

- ⇒ A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.
- ⇒ Az óvodapedagógusok az óvodai intézményegység-vezetővel közösen minden nevelési évben értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását
- ⇒ Az iskolai nevelők szakmai munkaközösségei minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.
- ⇒ A 2023-2024. nevelési év / tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítania kell, vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

7. 3. A pedagógiai program módosítása

- ⇒ A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:
  - az intézmény fenntartója;
  - az intézmény igazgatója;
  - a nevelőtestület bármely tagja;
  - a nevelők szakmai munkaközösségei;
  - a szülői munkaközösség.
- ⇒ A tanulók a pedagógiai program módosítását a diákönkormányzat (diákpresbitérium) képviselői útján javasolhatják a nevelőtestületnek.
- ⇒ A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó Siklós – Máriagyúd Református Társegyházközség Igazgatótanácsa

hagyja jóvá. A pedagógiai program elfogadása előtt ki kell kérni a jogszabályban előírt véleményeket.

- ⇒ A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától az első és az ötödik évfolyamtól kezdve felmenő rendszerben kell bevezetni.

15. A pedagógiai program nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- ⇒ Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.
- ⇒ A házirend elolvasható az intézmény honlapján. Az intézményi honlap internet címe: [www. siklosref.hu](http://www.siklosref.hu)
- ⇒ A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az intézmény igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, az óvodai intézményegység-vezetőjétől, valamint az intézmény pedagógusaitól a nevelők fogadó óráján vagy – ettől eltérően – a pedagógussal előre egyeztetett időpontban.
- ⇒ A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - a) az intézmény honlapján;
  - b) az intézmény fenntartójánál;
  - c) az intézmény irattárában;
  - d) az intézmény könyvtárában;
  - e) az intézmény nevelői szobájában;
  - f) az intézmény igazgatójánál;
  - g) az intézmény óvodai intézményegységében.

16. Záradékok

Intézményünk pedagógiai programjának módosítását 2020. szeptember 1-én a Szülői Szervezet véleményezte és elfogadásra javasolta.

Siklós, 2020. szeptember 1.

dr. Pálné Gudmon Erika
szülői szervezet vezetője

Intézményünk pedagógiai programjának módosítását 2020. szeptember 2-án Diákönkormányzat (Diákpresbitérium) véleményezte.

Siklós, 2020. szeptember 2.

Varga Boglárka diákpresbitérium vezető

Intézményünk pedagógiai programjának módosítását 2020. augusztus 29-én az üzemi tanácsi képviselő megismerte, véleményezte.

Siklós, 2020. augusztus 29.

Radóné Pesti Edit
üzemi megbízott

Intézményünk helyi pedagógiai programjának módosítását a nevelőtestület 2020. augusztus 29-én elfogadta a 20./2020 (VIII. 29.) határozatával.

Siklós, 2020. augusztus 29.

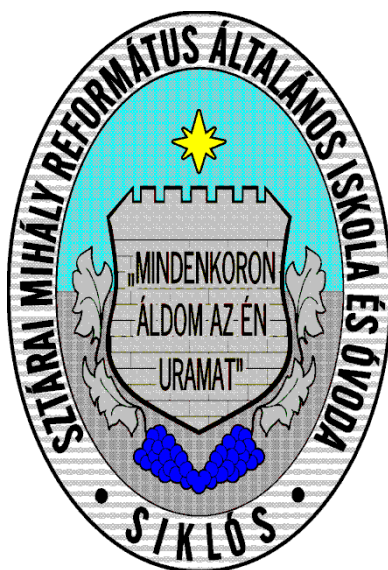
A Sztárai Mihály Református Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai Programját az Igazgatótanács 13./2020. számú határozatával 2020. szeptember hó 1. napján jóváhagyta.

Pintéerné Lázok Orsolya
az Igazgatótanács elnöke

Fenti dokumentumok és mellékletek az irattárban lettek elhelyezve.
Az így elfogadott és jóváhagyott dokumentumról a szülők és diákok tájékoztatást kaptak.

ph.

.....
Jócsi Anita
igazgató

PEDAGÓGIAI PROGRAM

3. kötet - óvodai pedagógiai program

ISTENBEN BÍZUNK, IDŐT ÉS TERET ENGEDÜNK NEKI, HOGY AKARATA SZERINT MUNKÁLKODJON ÉLETÜNKBEN ÉS GYERMEKEINK ÉLETÉBEN, HOGY „HITÜK NE EMBEREK BÖLCSESSÉGÉN, HANEM ISTEN EREJÉN NYUGODJÉK”.

(1 KORINTHUS 2, 5)

**SZTÁRAI MIHÁLY
REFORMÁTUS
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

ELFOGADTA:

NEVELŐTESTÜLET

2020. év augusztus hó 29. napján

JÓVÁHAGYTA:

SIKLÓS – MÁRIAGYŰD REFORMÁTUS TÁRSEGYHÁZKÖZSÉG

IGAZGATÓTANÁCSA

2020. év augusztus hó 29. napján a 13 /2020. határozatával

Tartalom

1. BEVEZETŐ.....	5
2. REFORMÁTUS ÓVODÁNK SZELLEMISSÉGE, GYEREKKÉP, ÓVODAKÉP.....	7
2. 1. GYERMEKKÉP.....	7
2. 2. ÓVODAKÉP.....	8
2. 2. 1. Alapelveink:.....	9
2. 2. 2. Céljaink:.....	11
2. 2. 3. Óvodánk légköre.....	11
2. 2. 4. Pedagógusképünk.....	12
2. 3. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK.....	12
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS FŐ FELADATCSOPORTJAI.....	13
3. 1. A HITÉLETI NEVELÉS.....	13
3. 1. 1. Az óvodai hittantanítás, lelki nevelés célja:.....	13
3. 1. 2. Keresztyén szellemű nevelésünk a gyakorlatban:.....	14
3. 2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	16
3. 2. 1. Óvodánk ünnepei, hagyományai.....	18
3. 3. AZ ANYANYELVI-, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	20
3. 3. 1. Az anyanyelvi nevelés.....	20
3. 3. 2. Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	24
3. 4. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS.....	26
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	30
4. 1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	30
4. 2. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	31
4. 3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	32
4. 3. 1. Csoportszervezés:.....	32
4. 3. 2. Heti rend, napirend:.....	33
4. 4. A BEFOGADÁS ELVEI.....	37
4. 5. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	38
4. 5. 1. Belső kapcsolatok.....	38
4. 5. 1. 1. Az óvoda és a család együttműködése.....	38
4. 5. 1. 2. A gyülekezet és az óvoda kapcsolata.....	39
4. 5. 1. 3. Az óvodánk és iskolánk együttműködése.....	40
4. 5. 2. Kapcsolattartás külső intézményekkel.....	40
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	42
5. 1. JÁTÉK:.....	42

5. 2. MOZGÁS.....	44
5. 3. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	46
5. 4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	48
5. 5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	51
5. 6. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, KÖRNYEZETVÉDELEM – KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK.....	53
5. 6. 2. Társadalmi környezet.....	56
5. 7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	58
5. 8. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	59
6. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	61
6.1. A TESTILEG FEJLETT GYERMEK:.....	61
6. 2. A LELKILEG EGÉSZSÉGESEN FEJLŐDŐ GYERMEK:.....	61
6.3 . A SZOCIÁLISAN ÉRETT GYERMEK:.....	62
7. A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE.....	62
8. GYERMEK-ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM, ...	65
8. 1. GYERMEK-ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM.....	65
8. 2. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	66
9. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEKKEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG.....	67
9. 1. SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	67
9. 2. A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK.....	68
9. 3. A KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK – A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	70
9. 4. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK.....	71
9. 5. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE.....	71
10. ZÁRADÉKOK.....	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.

**Mottó: „Egy az Isten és mindeneknek Atyja, aki mindeneknek felette van és mindenek által, és mindnyájatokban munkálkodik.”
(Efézus 4., 6.)**

1. Bevezető

Kétszoportos óvodánk az 1997/98-as nevelési évtől indult a Sztárai Mihály Református Általános Iskola intézményegységeként, szakmai önállósággal.

Óvodánkat az az igény hívta életre, hogy az óvodás korú, (leendő elsős gyermekek) megismerkedjenek a Biblia tanításaival, részesüljenek keresztyén nevelésben. Az indulástól eltelt időszakban kialakult óvodánk sajátos arculata.

Az egyházhoz tartozás, a nevelés tartalmát, irányultságát közvetlenül meghatározza.

Így nevelési elveinkben a keresztyén erkölcs előírásai érvényesülnek, szokásrendszerünkbe a hívő ember életviteléhez kapcsolódó elemek is beépülnek, ünnepeinken református hagyományaink a dominánsak.

Hitünk szerint a gyermek Isten ajándéka, a gyermekkor is Isten rendelése. A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Református óvodánkban a nevelés, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása keresztyén értékrend alapján történik, a gyermeki jogok esélyegyenlőséget biztosítanak gyermekeinknek. A jog érvényesülését az ONAP biztosítja.

„... ti mindnyájan egyik vagytok a Krisztus Jézusban.”

(Pál levele a Galatákhoz 3, 28)

Eddigi tapasztalatunk szerint óvodánkat a gyermekük számára határozott értékeket és kis közösséget kereső, a közvetlenebb kapcsolatot, nyitottságot, egyéni figyelmet értékelő szülők választják, elsősorban Siklósról. A gyülekezethez kötődő, hitéletet gyakorló családok száma elenyésző, a gyermekek többsége óvodánkban találkozik először Isten igéjével.

Kapcsolatrendszerünkben a család- iskola- gyülekezet hármassága a meghatározó.

A család az elsődleges nevelési szintér, az óvodai nevelés csak kiegészíti, segíti a családi nevelést. **Az óvoda kiegészítő, kompenzáló, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.**

A gyermek nevelése életre szóló feladata a családnak. A szülőket terheli a nevelés súlyos kötelessége, el kell ismerni, hogy ők az első és legfontosabb nevelők. E nevelői feladat annyira jelentős, hogy ha hiányzik, alig pótolható.

A keresztyén családban a gyermekeket kezdettől fogva arra kell tanítani, hogy a keresztségben kapott hit szerint ismerjék meg és imádják Istent és szeressék a felebarátot; a családban kapják az első benyomásokat az egészséges emberi közösségről és az Egyháztól; végül a család vezeti be őket lépésről lépésre a polgári közösségbe és Isten népébe. Érezzék át, tehát a szülők, hogy a valóban keresztyén család milyen döntő szerepet tölt be Isten népének életében és fejlődésében.

A családokkal való kapcsolattartás során tapasztaljuk, hogy vannak hívő, kereső és nem vallásos szülők. Mind a három területen megvan a feladata óvodánkban. A gyermekek együttnevelésén kívül segítjük a hívő családokat hitük megélésében, megújulásában. A kereső családokat támogatjuk Egyházunk értékeinek megismerésében oly módon, hogy

vonzóvá tesszük az egyházi közösségeket, programokat szervezünk számukra, és bekapcsoljuk őket a vallásos közösségbe. Járnak református óvodánkba olyan nem vallásos családok gyermekei is, akik elfogadják óvodánk református szellemiségét. Intézményünk Őket is szeretettel fogadja, és számukra is felkínálja a különböző programokat és bevonjuk őket mindennapjainkba.

Társadalmi környezetünkre jellemző a fokozódó elszegényedés. A hátrányban élő családok számának növekedése szükségessé teszi a családok felkarolását, a Családsegítő és Gyermejköltségi Szolgálattal való folyamatos együttműködést.

Az iskolához tartozás segít az eredményes szocializációban, az óvoda-iskola átmenet nehézségeinek csökkentésében, a nevelés folyamatosságában és a gyermek egyéni előmenetelének nyomon követésében.

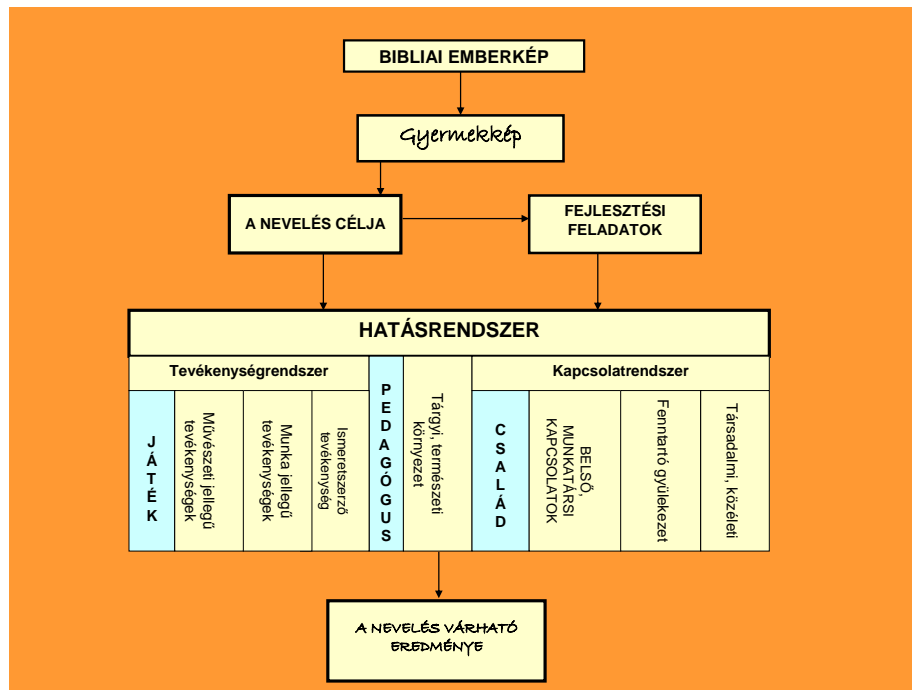
A gyülekezettel való kapcsolattartás készíti elő a Pásztor nyájához való kapcsolódást, olyan közösségbe való integrálódást, ami segíti a gyermek, család számára személyes hitük megélését.

Programunkat az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjához, a Református óvodai nevelés keretprogramjához és iskolánk pedagógiai programjához igazodva készítettük el. A programkészítés során figyelembe vettük *a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő* sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

2. Református óvodánk szellemisége, gyerekkép, óvodakép

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.”

(Példabeszédek, 22, 6.)

2. 1. Gyerekkép

A gyermek Isten ránk bízott ajándéka, gondoskodás és különleges védelem illeti meg. A Biblia tanítására építve nevelőmunkánk a kisgyermek Istentől kapott adottságainak, képességeinek kibontakoztatására, pozitív személyiségjegyeinek kialakítására, erősítésére irányul, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

A kisgyermek pszichoszomatikus fejlődését, személyiségének kibontakozását nem csupán az adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán vagy tervszerűen alkalmazott környezeti hatások határozzák meg, hanem az Úr Jézus Krisztus gondviselő kegyelme, szeretete és az általa vezetett, hitben élő felnőttek ráhatásai. Ezek eredményeképp a lélek gyümölcsei megjelennek a gyermekeink viselkedésében:

„A lélek gyümölcse pedig szeretet, öröm, békesség, türelem, szívdesség, jóság, hűség.”
(Pál levele a Galatákhöz 5. 22.)

Az óvodai nevelésünk gyerekközpontú, befogadó, az egész személyiséget fejleszti megfelelő személy és tárgyi környezettel, keresztyén értékek hordozásával, az egészséges életmód alakításával, a környezettudatos magatartás alakításával, az érzelmi neveléssel, a szocializáció biztosításával, az anyanyelvi neveléssel, az egyéni készségeknek és képességeknek megfelelő tevékenységbe ágyazott értelmi fejlesztéssel. Óvodás korban a

gyermeknek egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak, így a differenciált személyiségfejlődés biztosítása nevelésünk alapvető kritériuma.

Óvodai nevelésünk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. A gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Keresztyén közösségünkben a kisgyermeket és a szülőt krisztusi szeretet és békeség veszi körül, egyénre irányuló figyelem, megértés, bizalom, alkalmazkodás, megbecsülés és tisztelet fogadja bármilyen megkülönböztetés nélkül.

2. 2. Óvodakép

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézményeként kiegészíti a családi nevelést a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig, biztosítja a gyermeki személyiség védelmét, nevelését, fejlesztését.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei. Tesszük mindezt Isten rendelése szerint, keresztyén értékrend alapján.

Óvodánk a másodlagos szocializáció színtere. A kortárskapcsolatokon keresztül olyan szocializációs szerepek tárháza, amelyet még a legjobban működő család sem tud a gyermek számára biztosítani. A szülőkkel, testvérekkel való együttműködés ugyanis más képességeket feltételez, mint a gyermek számára idegen felnőttel és társakkal történő kooperáció.

Az Ige tanítása szerint kívánjuk nevelni gyermekeinket: Isten és embertársai szeretetére, szolgálatára, a jó megtanulásának készségére. Segíteni őket abban, hogy harmonikusan növekvő, jellemes személyiséggé, szociális érzékenységű, demokratikus, az élet küzdelmét is vállaló, tevékeny, kreatív felnőttekké váljanak, a test és lélek egységében.

Tudatosítjuk bennük, hogy Isten ebben az országban, ebben a népben jelölte ki helyüket, ezért kötelességük tehetségükkel jól sáfárkodni. Hazaszeretetük mellett tiszteljék, becsüljék más népek értékeit, féltő szeretettel óvják és védjék az életet, a teremtett világot, vigyázzanak környezetükre.

Az óvoda fontos hátránycsökkentő szerepet tölt be, e feladatban óvodánknak is részt kell vennie.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

2. 2. 1. Alapelveink:

- Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat;
- A gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése és képességeinek felelősségteljes fejlesztése;
- A gyermeki szabadság biztosítása olyan kevés szabállyal, amely elősegíti a közös élmények és tevékenységek által a szocializációt, az erkölcsi tulajdonságok megalapozását;
- A gyermek tevékenységére épülő tanulás;
- A családokkal való együttműködés és szükség szerint segítség, gondozás.

A munkánkat átfogó **evangéliumi szellemben történő nevelés elve** mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet, Istentől kért bölcsesség, krisztusi szeretet és szolgálat-, megfogalmazzuk az alábbi alapelveket:

- **komplexitás, egységes nevelő hatások elve;** az alapelveknek átfogóan, együttesen kell érvényesülnie az intézményi nevelőmunka egész területén;
- **esélyegyenlőség elve;** minden gyermeknek legyen lehetősége tehetségének megfelelő tevékenységre; a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermek kapjon meg minden lehetőséget fejlődésére;
  - **a kiemelten tehetséges gyermek tehetséggondozás elve:** az esélyegyenlőségi elvet figyelembe tartva a tehetségigérek felfedezése, gondozása a vizuális-téri képességek középpontba állításával.
- **egyenrangúság elve;** ezen elv tudomásul vétele biztosíthatja csak azt az alapvető igazságot, mely szerint a pedagógus és a gyermek, egyenrangú fél a nevelés folyamatába;
- **a pedagógus irányító szerepe** a pedagógiai légkör kialakításában, a gyermekek, a szellemi, lelki, testi teljesítményeinek kibontakoztatásában, tevékenységeinek szervezésében, személyiségük fejlesztésében jelentkezik;
- **az életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve;** a gyermek egyszeri, egyedi lényének felismerése, a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.

A gyermek személyiségéhez igazított pedagógiai intézkedések. Nevelésünk segítse elő a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;

- **igazodás a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez elv,** ez különösen fontos a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél;

- **játékosság elve;** a gyermek személyiségéhez, a legfőbb tevékenységén a – játékon – keresztül kívánunk eljutni, hogy átadjuk neki mindazt a személyiségformáló műveltség tartalmát, amely az egészséges fejlődéséhez szükséges. Nyugodt, családi, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk, az összefüggő játékidő védelmével;
- **a tapasztalatszerzés elve;** lehetőség teremtése a gyermekek számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására;
- **gyermeki tevékenységre épülő tanulás elve;** (belső motiváltság, tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása, az önálló felismerés jóleső érzése és hajtóereje.);
- **párhuzamos foglalkoztatás elve;** a gyermekek számára az egy időben végezhető különböző tevékenységek biztosítása;
- **a következetesség elve;** alapelveiben, módszereiben ingadozás nélküli, igényes, határozott elvárások támasztása gyermekeinkkel szemben annak a lehetőségnek nyújtásával, hogy biztosított legyen a gyermekek önállóságának, kezdeményezőképességének, kreativitásának kibontakoztatása;
- **a motiváció elve;** a gyermekek személyisége tevékenységekben formálódik, fejlődik, melynek feltételei: a tényleges cselekedtetés, gyakoroltatás, a gyermeki aktivitás kedvező körülményeinek megteremtése (légkör, hangulat, tárgyi és személyi feltételek), konkrét feladatok, helyzetek teremtése, amelyek erkölcsi tulajdonságaik, szokásaik, készségeik ki-fejlődését segítik;
- **önazonosság biztosításának elve;** a hazájukat elhagyni kényszerülő családok, gyermekek számára biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét. (jelenleg nincs migráns gyermekünk)
- **közvetett segítség elve;** az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését;
- **környezettudatosság, környezetvédelem elve;** az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását; megalapozását;
- **egészségvédelem elve;** a gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátásával, valójában valamennyi tevékenységünkkel segítjük a gyermekek egészségének megővését, törekedve a szellemi – lelki - testi harmóniára;
- **bizalom elve;** hiszünk a gyermekek fejleszthetőségében, bízunk a pozitív irányú változásban;
- **együttműködés elve;** a családokkal, munkatársakkal, az iskolával és egyéb partnerekkel való együttműködés;

- **szakmai önállóság elve;** az óvodapedagógusok szakmai önállóságának biztosítása a törvényi keretek között.

2. 2. 2. Céljaink:

- a ránk bízott gyermekeket **evangéliumi szellemben neveljük**, hogy a keresztleléskor tett szülői és gyülekezeti fogadalom megvalósulását elősegítsük. Ennek érdekében minden tevékenységet át kell, hogy hasson az **Igéből táplálkozó református hit** és az ökumenikus gondolkodás. A gyermekek a világot, mint a teremtető Isten csodálatos művét ismerjék meg, találjanak rá az útra, mely az Úr Jézushoz vezet.
- elősegítsük a különböző szociális háttérrel rendelkező óvodás korú gyermekek **sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiség kibontakoztatását, hátrányok csökkentését, figyelembe véve és tiszteletben tartva az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet.** (ideértve a **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is**).
- **alkotó, családi légkörben** segítsük önkibontakozásukat úgy, hogy minden gyermek önmaga lehetőségeihez viszonyítva fejlődjön, testi, lelki, szociális, értelmi érettség terén.
- alakuljon ki a gyermekekben a **természet iránti pozitív érzelmi kötődés.**
- megalapozzuk bennük a **helyes önértékelést és értékrendet.**
- **kihasználjuk az integráltság előnyeit, hogy megkönnyítsük az óvoda-iskola átmenetet.**
- *A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeknél is törekszünk a megfogalmazott célok megvalósítására. Célunk, hogy az SNI gyermekeket is hozzásegítsük a társadalmi beilleszkedéshez. A különbözőség elfogadtatásának, amelynek alapja a keresztyén kultúrában gyökerezik, fontos szerepe van ebben.*
- *A kiemelten tehetséges gyermekek azonosítása, fejlesztése.*

„Aki befogadja ezt a kisgyermeket az én nevemért, az engem fogad be; és aki engem befogad, azt fogadja be, aki engem küldött. Mert aki a legkisebb mindnyájatok között az a nagy.”

(Lukács 9; 48)

2. 2. 3. Óvodánk légköre

Keresztyén közösségünkben a kisgyermeket és a szülőt **krisztusi szeretet** és békesség veszi körül. Az óvoda légkörén keresztül tapasztalja meg a gyermek az Isten iránti engedelmességet, a Krisztusi szeretetet. A nyugodt, békességes, szeretetteljes légkörben, ahol a Krisztusi példa áll előttünk fontos érték az **egyénre irányuló figyelem, megértés, alkalmazkodás, és tisztelet.** A pontos egyértelmű követelmények, az **együttélés szabályainak betartása, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működése** biztosíték arra, hogy a gyermek megtalálja a helyét a csoporton belül. Az evangéliumi nevelésben legfőbb belső parancs a szeretet. Olyan környezetben, ahol érzi a gyermek,

hogy szeretik, elfogadják, figyelnek rá, számon tartják, megtapasztalja, hogy szeretetközösségben lenni jó, megérzi, a szeretve nevelés örömét.

2. 2. 4. Pedagógusképünk

„A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel, és intsétek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek. Amit pedig szóltok, vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek őáltala.”

(Kolossé 3. 16; 17)

A református óvodánk nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztusnak. A keresztyén életvitelhez hűen, szolgáljuk Istent és neveljük a ránk bízott gyermekeket.

Munkánk szolgálat, a ránk bízott gyermekek szeretetközösségben, evangéliumi szellemenben nevelése, védeése, felelősségteljes fejlesztése. E szolgálatot csak olyan személy végezheti, aki ismeri a bibliát és tanítva tanul.

A református óvoda munkavállalótól elvárjuk, hogy a keresztyén értékek, a keresztyén életvitel példamutatói legyenek. A nevelési helyzetek legfontosabb szereplője a példát mutató óvodapedagógus, aki életmódjával, emberi és nevelői megnyilvánulásaival közvetíti a keresztyén értékeket.

A gyermek és egymás tisztelete jellemezze kapcsolatainkat. Bízunk a gyermekekben, hiszünk fejleszthetőségükben, örülünk minden apró lépésben megtett útnak. Az óvodapedagógus legyen nyitott, szakmai érdeklődését tartsa ébren, legyen pozitív erőforrás, példa a gyermek számára.

Az intézmény vezetőségének lehetőséget kell teremtenie, a munkavállalók lelki épülésére (csendesnapok, áhítatok, konferenciák...) szakmai fejlődésére.

„Az, aki vagy, Isten ajándéka neked. Az, akivé válsz, a te ajándékod... Istennek.”

(ismeretlen szerző)

2. 3. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

További elveket az óvodai nevelőtestület nem határozott meg. Ami ismételten kiemelő: a református óvodában az egész napot át kell hatnia a keresztyén szellemiségnek, s az óvodapedagógusok és más munkakört végző munkatársak egész személyiségének tükröznie kell, hogy ők kinek szolgálnak, kit követnek. A Bibliái integrációnak jelen kell lennie óvodánk mindennapi életében, annak nevelési- és tanulási folyamatában.

3. Az óvodai nevelés fő feladatesoportjai

3. 1. A hitéleti nevelés – erkölcsi nevelés.
3. 2. Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.
3. 3. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
3. 4. Az egészséges életmód alakítása.

3. 1. A hitéleti nevelés

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa. Bizony mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba. Ekkor átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket.”

(Márk evangéliuma 10:13 – 16)

3. 1. 1. Az óvodai hittantanítás, lelki nevelés célja:

- A 3-6 éves gyermekek evangéliumi nevelésen keresztül történő harmonikus lelki fejlődése;
- A bibliai történetek, az imádság és ünnepek szeretetteljes, bensőséges légkörével a megfelelő érzelmi biztonság kialakítása;
- Az óvodapedagógus és a hitoktató személyén keresztül a gyermeki bizalom kiépítése a szerető Mennyei Édesanya felé;
- A gyermek istenélményein keresztül a család életének kedvező alakulása;

Az óvodai hitoktatás távlati célja:

- A gyermek hitre jutása és Jézus Krisztus melletti, korának megfelelő, döntéshez való segítése;
- Majdan tudatos, hívő református gyülekezeti tagokká válása;
- A keresztyén hit ismereteinek elsajátítása.

„A hit hallásból van, a hallás Isten ígéje által.”

(Róm 10, 17)

A gyermek elsősorban Istené. Nevelésük kellő komolysággal vállalt kötelességünk. Ezért illesszük be az óvodai vallástanítást a gyermekek alapvető nevelési keretei közé. Vagyis, olyan feltételek között folyjon az evangéliumi tanítás, nevelés, amely figyelembe veszi a 3–6, 7 éves korú gyermek életkori sajátosságait, utat enged a játékosságnak, a játszva tanulásnak, az egyéni bánásmódra is hangsúlyt fektetve.

A hittantanítás tehát:

- segítse az anyanyelvi nevelést a gyermekek számára ismert fogalmak használatával, a már meglévő tartalmak bővítésével, gazdagításával,
- vezesse a gyermekeket új távlatokhoz, felismerésekhez a környezet megismerésre nevelésében,
- járuljon hozzá a képzelet, fantázia, emlékezet fejlődéséhez a bibliai történetek kiválasztásában,
- erősítse a gyermeki készséget, jártasságok kialakulását a vizuális és manuális tevékenységek során,

- ének- és zenehallgatási anyagával a gyermekek zenei képességeinek alakításában vállaljon részt,
- élő kapcsolat kialakulására törekedjen a család, az egyház és az iskola nevelési színterein,
- Isten- és gyermekközpontú világlátásával, előítéletektől mentes, kölcsönösen alkalmazkodó szolgálatával, valamint biblikus látásmódjával tiszta szemlélet hordozója legyen,
- az egész nevelési folyamatból ki nem szakítható, akkor jó, ha áthatja az egész légkört,
- ebben az életkorban nem a tematikus ismeretek nyújtása, hanem az átélt, tapasztalt valóság a vezérlő fonál. a fent felsoroltak termékeny megvalósítása útján az óvodai hittanítás az óvodai nevelés nélkülözhetetlen részévé válik, és gazdagítja a gyermeknevelés eredményességét.

Tartalma:

- a nevelők keresztyén magatartása (megtapasztalás, érzelmi biztonság, szerető-elfogadó légkör, bizalom, az összetartozás élménye)
- tematikus ismeret-élmény együttes biztosítása (hittan)
- ünnepek előkészítése, tevékeny átélése, valamint a mindennapok keretein túlmutató események
- közös imádság, közös munka, közös szórakozás megtartó ereje

3. 1. 2. Keresztyén szellemű nevelésünk a gyakorlatban:

A **bibliai történetekkel** való ismerkedés. Az óvodáskorú gyermek és a Biblia világa között nagyon nagy szakadék van, hiszen a bibliai történet műfaja alapvetően más, mint a mese műfaja. A történetek elmondásakor vigyázni kell a szemléletességre, a hitelességre, a gyermekszerűségre. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten szeretetéről, gondoskodásáról, oltalmazásáról szólnak.

Tudatosítani kell a gyermekben, hogy a mesével ellentétben ez igaz, megtörtént esemény.

A Szentírás történetei kapcsolódjanak a gyermekek világához (felvezető beszélgetések), benne pozitív érzelmi viszonyulásokat éljenek át, olyant, amit a szülő – gyermekkötődésben megtapasztaltak, átéltek: a gondoskodás, segítség, védelem, oltalom, biztonság, az aggódó, felelős, s ha szükséges ítéletet is gyakorló szeretet.

Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el, elmondása előtt fogalmazzuk meg magunkban, mit üzen Isten nekünk, miben segít mindennapi életünk problémáinak megoldásában. (Lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni).

Az érthetőség miatt a számukra ismeretlen szavakat ismerttel cseréljük fel, ha kell, szövegünk bele magyarázatot (helyszín, viselet, szokások stb.), úgy, hogy a történet lendületét ezzel ne törjük meg.

A bibliai történetek után nem kell tanulságot megfogalmazni. Ha hitelesen mondtuk, ráérez a gyerek annak lényegére: az Úr Jézus Krisztus segít a benne bízó emberek élethelyzeteinek megoldásában. Természetesen a gyermek kérdéseire mindig reagálunk.

A különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek, beilleszkedését segíti a közösségbe az ige üzenete által a csoporttársak elfogadó attitűdjének erősítése. Önmaga elfogadását erősíti a bibliai történeteken keresztül az üzenet, hogy Isten mindenkit gyermekeként szeret.

Az **egyházi énekek**, dicséretetek, zsoltárok, ifjúsági és ún. „mutogató”, dramatikus református gyermekdalok megismertetése fontos feladatunk.

A **gyermekáhitatok**, elcsendesedések, imádságok biztosítják az élő kapcsolatot Istennel. A hitben élő ember számára az imádság a lélek lélegzétvétele, nélküle elerőtlenedik az ember, elhal a szív. Az imádság legyen őszinte, szívből jövő. Az áhitatok jelenlévővé teszik csoportunkban az interakciós kapcsolatot Istennel, akinek elmondhatjuk gondjainkat, örömeinket, s nála megnyugvást, vigaszt találunk. (Gyermekeink számára természetes az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.)

A **családi istentiszteleteken** való részvétel sajnos kevés család számára természetes, szeretnénk, ha a jövőben meghonosodna körükben ez az alkalom is.

Gyermekek szolgálata - szeretetvendégségen, Szeretethíd programon, templomban.

Palánta misszió bibliai témájú előadásain való részvétel.

Az óvodai hitoktatás és az óvodapedagógusok feladatai:

- Az evangéliumi nevelőmunka fogja át az óvodás gyermek személyiségének egészét, vagyis a keresztyén tanítás terjedjen ki az érzelmi, (emocionális), értelmi (mentális), közösségi (szociális), valamint testi (szomatikus) szférákra egyaránt.
- Feladatunk a gyermeki érdeklődés, rácsodálkozás, felismerés elindítása Isten tetteire, megváltó munkájára.
- Keresztyén erkölcsi tartalmak elplántálása, úgy, mint személyválogatás nélküli szeretet, megbocsátás, önzetlenség, ragaszkodás, stb.
- Az óvodai hittan foglalkozások tartalmi és formai felépítése illeszkedjen a 3-6-7 éves gyermek alapvető tevékenységi formáihoz.
- Az imádságok meleg, elfogadó, megsejtető atmoszférája az Isten jelenlétét, közelségét éreztesse.
- Az énekek tartalmukkal és dallamukkal egyaránt a bibliai tanítás elmélyülését szolgálják, valamint az esztétikai élmények erősödését.
- Az óvodapedagógusok, és a hitoktató között a legteljesebb együttműködés valósuljon meg a fenti feladatok megvalósulása érdekében.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- a gyermekek ismerik a bibliai történeteket, református gyermekdalokat; megtanulnak néhány aranymondást;
- felveszik az imádkozó testtartást, képesek saját megfogalmazású gondolataikat az Úr elé vinni;
- hálaadó imát mondanak étkezés előtt és után, lefekvéskor; megtanulják az Úrtól tanult imádságot, ismerik a református köszönési formát;

- tudják, milyen magatartásforma megengedett templomunkban, felismerik a református templomok jellegzetességeit;
- a keresztyén nevelés értékei megmutatkoznak gyermekeink jellemében,
- a vallás hagyományos keretei között felnövő gyermek sok információt megtud Istenről, a Szentírásról, az elvárt magatartásformákról, a tanult imádságok lehetőségét adnak számára, hogy ne csak Istenről beszéljen, hanem párbeszédbe is kerüljön Vele.

3. 2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„Minden szabad nekem, de nem minden használ; minden szabad nekem, de nem minden épít.”

(I. Kor. 10, 23.)

A gyermekek nevelésében kiemelkedő az óvodák szocializációs szerepe. Ebben a társas környezetben az együttélés és együttműködés olyan formáit és szabályait sajátítja el a gyermek, ami megkönnyíti mindenkori beilleszkedését, miközben személyiségjegyei is gazdagodnak. (A pontos egyértelmű követelmények, az együttélés szabályainak betartása, a szabadság és a korlátok ésszerű rendszerének működése segítik ezt a folyamatot.)

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága, hogy **magatartása érzelmektől vezérelt**. Alapvető feladatunk a szeretetteljes, kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó légkör és az otthonos körülmények megteremtése.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából **modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda minden munkavállalójának magatartása**. Minta, amin keresztül tanulják a gyermekek a társas viselkedés normáit.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosításánál a keresztyén erkölcsöt tartjuk szem előtt. A Lélek által vezetett nevelő példáján keresztül alakulnak ki a gyermekben olyan **erkölcsi tulajdonságok és értékrend**, mint az együttérzés, segítőkészség, mások elfogadása, türelem, jóindulat, megbocsátás, önzetlenség, igazságosság.

A gyermek nyitottságára építve az óvoda elősegíti,

- hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.
- hazaszeretet érzelmi megalapozását.
- hogy megtapasztalja a teremtő Isten gondoskodását.

Az óvodapedagógus–gyermek, gyermek-dajka kapcsolatában ki kell alakítani a **szereteten és kötődésen alapuló együttműködést**. Ennek nélkülözhetetlen eleme az empátiakészség, valamint a pozitív attitűd, érzelmi töltés. Az óvodapedagógusi, dajkai minta meghatározza a gyermek viselkedését, társaihoz való viszonyulását. Szeretetteljes, empatikus, meleg, elfogadó, segítő attitűdjével hat a gyermek- gyermek közötti kapcsolatokra, világos, egyértelmű értékrend közvetítésével (mi a jó és rossz) a közösségi magtartás irányítója és elősegítője.

A **gyermek-gyermek** kapcsolat során alakul ki az alkalmazkodás, a társas kapcsolat erkölcsi normái, **az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció**. A sajátos nevelési igényű gyermekek jelenléte a csoportban a szocializációs folyamatot gazdagítja. (A gyermekek olyan bibliai értékeket sajátítanak el, mint a másokon való önzetlen segítség) Az együttélésben viszonyításra is alkalma nyílik a gyermeknek, ami szükséges a **reális énkép** kialakításához, és a **különbözőségek megtapasztalására**, elfogadására, tiszteletben tartására.

A gyermekeknek meg kell ismerniük mi a helyes és mi a helytelen s ennek mércéje a Biblia. Minden elvárás, szabály célja egy és ugyanaz: **a gyermek fokozatosan jusson el addig, hogy tudatosan bánjon az önfegyelem eszközével**. A nevelők, és gyermekek előtt legyen egyértelmű, hogy milyen magatartás elfogadott, illetve nem kívánatos a csoportban. Ezek betartásában legyünk következetesek, dicsérettel és **pozitív megerősítéssel motiválva**. A követelmények növekedésével egyidejűleg bevonjuk a gyermekeket a szabályok kialakításába. A szabályokra való kényszerítés helyett az egyezkedés, meggyőzés, konszenzuseresés válik dominánssá.

A helytelen viselkedésű gyermek megsegítésére a következő **módszereket** alkalmazzuk:

- megelőzés,
- a gyermek szükségleteinek, érzései jogosultságának elismerése,
- áterelés,
- a természetes következmény módszere,
- a háttérben maradás módszere,
- fegyelmezés.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél a szociális viselkedéshez szükséges összetevők (szükségletek, hajlamok, attitűdök, meggyőződések, rutink, szokások, minták, készségek, ismeretek) erősítése a fő feladatunk. A gyermek társas kapcsolatainak kialakulásában fontos, hogy észrevetessük a csoporttársakkal is, hogy az SNI gyermeknek milyen erőfeszítéseket kell tenniük az azonos eredmény eléréséhez, és meg kell láttatnunk esetleges kiemelkedő képességüket. Célunk, hogy a csoporttársak ismerjék fel a segítségnyújtás lehetőségeit és azok helyes mértékét.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A csoport életének megszervezése, **erkölcsi tulajdonságok, akarati tulajdonságok, szokás és norma rendszerének megalapozása, közös élményeken alapuló változatos tevékenységformák, élményforrások** biztosítása. A szokások segítségével gördülékenyebbé válik a csoport élete, a szabályok, az értelmes fegyelem a tevékenységekhez, kapcsolatokhoz ad biztonságos háttérrel.
- **A hazaszeretet érzelmi megalapozása, a szülőföldhöz való kötődés kialakítása, hogy tudjon a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó szépre, jóra, azok megbecsülésére rácsodálkozni.**
- A gyermek „én-központúsága” miatt kezdetben még önmagára képes csak figyelni, de emocionális alapon fokozatosan kifejleszthetjük azokat a mechanizmusokat, melyek segítségével **alkalmassá válik másokkal is törődni** (segítőkészség, tolerancia, együttérzés, önzetlenség, konszenzuskészség, figyelmesség,

belátás stb.), emellett teret engedünk a gyermek **önkifejező, önértékesítő törekvéseinek** is.

- Intézményünkben különös gondot fordítunk a nehezen szocializálódó, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi sérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekekre, fejlesztőpedagógus, logopédus közreműködésével. **A csoportok szokás - és norma rendszerének kialakításakor figyelembe vesszük az SNI gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét is.** A gyermekeket arra neveljük, hogy az egymástól különböző társaik iránt, megértéssel, elfogadással legyenek. **A kiemelkedő képességű gyermekek nevelését az óvodapedagógusok szakértelmére bízva, elsősorban a differenciálás módszerét alkalmazva oldjuk meg.**

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Érdeklődnek egymás iránt, észreveszik, ha valaki hiányzik a csoportból.
- Beszélgetés közben tartják a szemkontaktust.
- Baráti kapcsolatok alakulnak ki.
- Betartják az udvariassági szokásokat.
- A gyermekek betartják az együttélés szabályait.
- A nagyok segítik a kicsiket.
- Egymás és a felnőtt mondanivalóját türelmesen végighallgatják.
- Észreveszik, ha valamelyik társuknak segítségre van szüksége.
- Érzelmeket kifejezik gesztussal, metakommunikációs jelekkel.

3. 2. 1. Óvodánk ünnepei, hagyományai

Az érzelmi nevelést meghatározza az **ünnep**. Az ünnepek szépséget, ritmust, értelmet adnak a hétköznapiaknak. **A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek felnőtteknek egyaránt.** A keresztyén egyház is ünnepekörökben él, de a gyermekeinket segítenünk kell az ünneplés átélésében, hogy ne csak a külső formák adta szabályokat ismerjék meg, hanem az ünneplés bensőségességét, a készülődés örömét, az átélés élményét. Vigyáznunk kell arra, hogy ne a családok helyett akarjuk megadni az ünneplés élményét, folyton “előünneplelve”, hanem a készülődés és a bensőségesség csendjét és örömét segítsük átélni.

Az ünnepeket hosszas készülődés, örömteli várakozás előzi meg. Minden esetben lényeges momentum az érzelmi ráhangolódás. Vannak életünkben visszatérő elemei az ünneplésnek, ezzel a hagyományteremtés a célunk, hiszen az ünnepek az akár évezredek hagyományok, keltette élmény együttes a közösséghez tartozás érzésének első meg tapasztalása, később a nemzethez tartozás belsővé válásának első lépcsőfoka is.

Kiemelten kezeljük:

- a születésnapokat,
- keresztyén ünnepeinket,
- nemzeti ünnepeinket,
- néphagyományainkhoz kapcsolódó jeles napokat.

Egyházi ünnepeink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Évnyitó áhítat a templomunkban	Kezdődik a nevelési év, közösség ereje
Családi istentisztelet éves ütemterv szerint	Közösségi érzés, összetartozás (család, óvoda iskola, gyülekezet.)
A reformáció ünnepe - október 31.	Egyházunk ünnepe – megemlékezés
Advent, Karácsony	Ünnepre készülődés lelki elcsöndesüléssel, várakozással az örömhírré: „ <i>Ne féljete, mert megváltó született néktek.</i> ” (Lukács 2, 10) Családokkal, gyülekezettel, iskolával való közös ünneplés, énekelés, szolgálat, hálaadás a templomban, gyermekek karácsonya.
Egyházi ünnepeink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Szeretetvendégség	Iskolával közös rendezvény, ajándék a gyülekezet számára a szolgálat.
Virágvasárnap	„ <i>Aldott a Király, aki jő az Úrnak nevében.</i> ” (Lukács 19, 38) Jézus királysága más: szeretet, jóság, igazság, békesség. A csoportszoba virágokkal, a gyermekek virágos rajzaival díszítése, öröm átélése
Húsvét. Jézus halála és feltámadása	.. <i>Meghalt.... és feltámadt!</i> (MT 27, 28)
Pünkösd	... <i>Elküldte a Vigasztalót ...</i> (ApCsel.2.) A szentlélek ereje segít, bennünk van.
Tanévzáró istentisztelet a templomunkban	Vége van a nevelési évnek összetartozás.
Egyéb ünnepeink, hagyományaink:	Az ünnep megvalósulása, üzenete:
Születésnapok megünneplése (hálaadás).	Minden gyermeket számon tartunk, együtt örülünk, közösen ünnepelek.
Szüret	A szüret jellegzetes népszokásainak felelevenítése, a tevékenységek felidézése, családokkal, első osztályosokkal közös projektnap.
Mikulás	Miklós püspök története, a gyermekek megajándékozása, az iskolások műsora az ovisoknak.
Óvodai farsang	A gyermekek zenés, táncos, jelmezes délelőttje a szülők bevonásával.
Március 15.	A maguk készítette zászlóval, jelképpel a 48-as szoborhoz megyünk. Iskolások műsorának megnézése. Nemzeti ünnep
Anyák napi köszöntő	Hálaadás. Édesanyák köszöntése, közös kézműves családi délután.
Sztárai nap	Iskolával, szülőkkel közös rendezvényünk (május végén, június elején)
A nemzeti összetartozás napja	Beszélgetéssel, rajzok készítésével emlékezünk.
Nevelési évzáró	Elbúcsúzás az iskolába menő gyermekeinktől, évzáró kirándulás

3. 3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3. 3. 1. Az anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat. A kapcsolatteremtés egyik legfontosabb eszköze a beszéd, a kommunikáció. Az óvodai élet egészét áthatja: így teremtünk kapcsolatot egymással, számolunk be élményeinkről, tapasztalatainkról. Az óvodás kor a beszédfejlődés legszenzitívebb időszaka, egybeesik az ugrásszerű mentális és pszichés fejlődéssel. A beszéd és a gondolkodás egymástól elválaszthatatlan folyamatok.

Az anyanyelvi kommunikációban fejleszthetjük a gyermekekben az

- egyre pontosabb, valóság-hű érzékelést, észlelést,
- a szándékos figyelem képességét;
- a valósághoz közelítő képzeleti működést;
- a reprodukív emlékezetet;
- a problémamegoldó és kreatív gondolkodást;
- az elemi fogalmi gondolkodást;
- a kommunikációs képességeket.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - **helyes mintaadással, szabályközvetítéssel** - az óvodai nevelőtevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Minden nemzet fő kincse az **anyanyelve**. A magyar nyelv rendkívül gazdag. A gyermek a felnőttek beszédmódján keresztül ismerkedik az anyanyelvünk szépségével, árnyaltságával, a helyes mondatszerkesztéssel. Eközben fejlődik beszédértése, szókincse, kifejezőkészsége.

Anyanyelvi kultúránk megismertetésében, átörökítésében fontos szerepet játszanak az **igényesen, gonddal összeválogatott mesék, mondókák, versek, énekek, szólások, csujjogatók**.

A mese olyan élmény adta tudással ajándékozta meg gyermekeinket, ami semmivel sem pótolható. Mese közben ugyanis, a gyermek az óvodapedagógus szájmozgását nézi, megfigyeli a hangképzéshez kapcsolódó **ajakmozgást**, fülével hallja a beszédhangok **tiszta ejtését, a beszéd dallamát**, aminek következtében egyszerre több érzékszervén keresztül van módja „tanulni” a szép, tiszta beszédet. Mesehallgatás közben a gyermek képzeletében megindul a hallott történet képi megformálása. Mint a filmrendező a filmet, a gyermek is „leképezi” agyában a mese cselekményét, ami által aztán az agyát kreatív gondolkodásra készíti.

A gyermek **a beszéd révén szerzi ismereteinek nagy részét**, segítségével fejezi ki magát, lép érintkezésbe környezetével. Minél fejlettebb beszéd-készséggel lép az első osztályba, annál biztosabb lesz eredményes tanulása. Élő beszédének fejlettségétől függ majd írott beszédének, az írásnak, írásbeli kifejezőkészségének mértéke, minősége.

Gyermekeink **beszédszegény** világban élnek. A családi beszélgetéseket felváltja a televízió, a DVD, számítógép, aminek következtében egyre kevesebb a megfelelő beszédminta, így az óvodai anyanyelvi nevelés hatása felértékelődik.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésének területei a beszédszervek ügyesítése, a beszédhallás az auditív ritmus, az auditív emlékezet. Mivel az anyanyelv használata a nevelés egész folyamatában jelen van, ezért a különböző tevékenységformákhoz kapcsolódva, komplex formában valósítható meg a fejlesztés.

Célunk: A gyerekek már meglévő anyanyelvi képességeinek differenciált egyénre szabott fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés során különböző funkciókat fejlesztünk a hangok, hangzók tiszta ejtését összefüggő beszédet aktív és passzív szókinccsel beszédészlelést és értést. Ezek elengedhetetlen feltételei a majdani írás és olvasás elsajátításának.

Anyanyelvi nevelésünk feltétele az óvodai nyugodt, derűs légkör, ingergazdag környezet, mely módot ad a szóbeli megnyilatkozásra. Nem csak a helyes kiejtésre, mondatfűzésre ügyelünk, hanem a tempóra, hangszíntre, hangerőre, hanglejtésre, metakommunikációra.

Az óvodapedagógus beszéde szemléletes, a gyermek számára érthető, tagolt, érzelmeket kifejező, gazdag szókinccsű. A gyermek minél több beszédet hall, annál több ösztönzést kap az önálló beszédre. Beszélgetések során fejlődnek a társas kapcsolatok. Az óvodapedagógus azzal, hogy hogyan szól a gyermekekhez, modellt ad a többieknek, az óvodapedagógus viszonya a gyermekekhez meghatározza a gyermekek egymás közti viszonyát. Az óvodában dolgozó felnőttek beszéde egymás között is mintaértékű legyen.

Az óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- beszédhallás-figyelem fejlesztése,
- beszédhallás-émlékezet fejlesztése,
- beszédritmus fejlesztése,
- grafomotoros képességek fejlesztése,
- gondolkodás fejlesztése,
- beszédművelés (helyes ejtés),
- kommunikációfejlesztés (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény, ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok),
- illem (az óvodás gyermek érintkezési kultúrája, megjelenése),

Ennek érdekében anyanyelvi játékokat szervezünk:

- légzéstechnikai gyakorlatok,
- fűvási gyakorlatok,
- ajak-és nyelvgyakorlatok (téri tájékozódás, irányok),
- hangutánzás,
- hangfelismerés,
- akusztikus differenciálás (zörejek, hangok),
- szókinccsbővítés,
- rövid és hosszú hangzók elkülönítése,
- ritmusfejlesztés,

- hallási figyelem, emlékezet fejlesztése,
- dominancia kialakulásának elősegítése,
- képek, modellek, élőlények, tárgyak megnevezése, felsorolása közben a passzív szókinccs felszínre kerül,
- ellentétpárok és szinonimagyűjtés,
- mondatalkotás, mondatfűzés történetmesélés közben,
- egy kitalált mese, történet bevezető mondat utáni folytatása,
- hangsorok analízise (szótagra, hangokra bontás),
- számlálás, ritmus (szótagszámmal megegyező számú, pl. kopogás),
- barkochba.

A beszédfejlesztéshez szükséges a motoros fejlesztés, téri relációk ismerete, kézdominancia kialakítása, ritmusérzék fejlesztése, hallásfejlesztés.

Az anyanyelvi nevelés **komplex** módon érvényesül a nevelési folyamatban. Folyamatos kommunikáció segítségével alapozzuk meg a jó kapcsolatot gyermek és felnőtt között.

Gondozás közben: a gyermek megfogalmazza szükségleteit, bátran segítséget kér, megérti a hozzáintézett közléseket, kéréseket.

Játékban kialakuló társas kapcsolatok fejlesztik a beszédet, a szerepvállalás, követés során gyakorolják a gyerekek az odaillő hanglejtést, mimikát. Gondolkodtató, cselekedtető játékban fejlődik a gyerekek gondolkodása, kifejezőképességük. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. A gyermek is megválaszolja a hozzá intézett kérdéseket, a gyerekek párbeszédet folytatnak, alkalmazzák a kérdést, felszólítást, kijelentést.

Munka közben: beszédkapcsolatok alakulnak az együttműködés alapjaként, az információkat megértik a gyerekek, szókinccsük bővül (eszközök, szerszámok, edények, műveletek elnevezésének tanulása, gyakorlása)

Tanulás során: A problémamegoldó tevékenység szerves része a párbeszéd. Az óvónő problémafelvetését követi a gyermeki megnyilvánulás: csodálkozás, hitetlenkedés, hirtelen felismerést követő felkiáltás. A feladatmegoldás során a gyermek tevékenységét, gondolkodását gyakran kíséri félhangos beszéddel. Értékelés során ismét párbeszéd alakul ki, a nevelő értékeli, dicséri, a gyermekek hangot adnak érzéseiknek. Az óvónő kérdéseit a feldolgozandó anyag logikai sorrendjéhez igazítja, a gyermekek tapasztalataihoz, előzetes ismereteihez, értelmi szintjükhöz, a következő fejlődési szint elérését célzó feladathoz. Természetesnek vesszük, hogy a gyermek megállapításaival, kérdéseivel megállítja a szervezett tevékenység logikai menetét.

Rajzolás - festés – mintázás - kézi munka során: Nyelvi ismeret szükséges már ahhoz is, hogy a gyermek megértse a feladatot, tudja, hogy milyen eszközök, anyagok állnak rendelkezésére. Tudatosítjuk a gyermekekben az anyagok, eszközök, munkafogások elnevezését, ezeket megtanulják, beépül szókinccsükbe. A lerajzolt mesetémák fejlesztik a képzeletet, emlékezetet, fokozzák az alkotási vágyat. Gyurmázás – barkácsolás során a térbeli arányok és irányok, viszonyok, megnevezésére kerül sor. Fordított a folyamat, amikor azt kérjük a gyermektől, hogy meséljen az elkészült képről. Mindkét irányból a vizuális és verbális kifejezés összhangját mélyítjük el.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: A zenei nevelés jó alkalmat kínál az ének, zene, szöveg, mozgás komplex esztétikai, érzelmi hatásának érvényesítésére. Megzenésített gyermekversek, népi játékdalok fejlesztik a gyermek beszédét. Mondókák, versek elősegítik a helyes ritmusban való beszéd kialakulását. Ritmusjátékok jól alkalmazhatók beszédhibák javítására. Bővül a szókincs fogalom-párok gyakorlásakor is (lassú-gyors, halk-hangos, magas-mély).

Mozgásos tevékenységek közben: Közlések, megértésére van szükség, hogy a gyermek el tudja végezni az egyes mozgásformákat, cselekvéssorokat. Megértésük azonnal lemérhető a gyermekek mozgásából, reakciójából. Másrészt mozgásfejlesztő munkánk részét képezi a beszédszervek ügyesítése is.

A környezet tevékeny megismerése közben: Az élmények, tapasztalatok felidézését, a közvetlen tapasztalatszerzést (észlelés, érzékelés, mozgás) követő megállapítások a gondolkodást, a beszédaktivitást serkentik. Beszéd és gondolkodás párhuzamos fejlesztését végezzük probléma-szituációk teremtésével. Matematikai természetű tapasztalatszerzés során gyakorolják a gyerekek a névutók használatát, megtanulják a téri irányok elnevezését. Szókincsbővítés a természeti és társadalmi környezettel való ismerkedés során történik (mesterségek, időjárás, gyűjtőfogalmak).

Bábozás során: Arra ösztönözzük a gyermeket, hogy gyakorolja, hogyan tud bánni hangjával. A visszahúzódo gyermeket is motiváljuk bábbal, hogy „mögé” bújva megszólaljon. Ha a gyermek saját maga által kitalált szöveggel bábozik, fejlődik képzelete, kifejezőképessége, fantáziája.

Mesélés-verselés - dramatizálás, bábozás során gyakorolják a gyerekek a mondatszerkesztést, párbeszéd formát, fejlődik nyelvi emlékezetük. Szókincsük bővül az irodalmi alkotásokban megismert, és jelentés-tartalommal bíró szavakkal. Mese, vers, mondóka a nyelvtanilag helyes mondatok formálására, tiszta kiejtésre, kifejező előadásmódra ad lehetőséget.

Ünnepeinkhez kapcsolódó hagyományok, irodalmi anyagok bővítik a szókincset.

A nevelési ciklus utolsó évében különös figyelmet fordítunk a tisztán artikulált, jól hangsúlyozott, helyes hanglejtéssel, beszéddallammal előadott, folyamatos – összefüggő mondatokból álló – beszéd kialakítására, és a dominancia kialakulására.

Egyéni bánásmóddal biztosítjuk a beszédfejlődésben elmaradt gyermekek felzárkóztatását (ingergazdag környezettel, sikerélmények biztosításával, egyénre szabott fejlesztéssel). A fejlettebb gyerekek spontán érdeklődését a betűk iránt szintén kielégítjük. Anyanyelvi fejlesztő munkánkhoz logopédus segítségét is igénybe vesszük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- **vegye észre** a beszédértés (pl. halláscsökkenés), beszédhasználat (beszédhiba) során észlelt **hiányosságokat** és időben kérje szakember (auditológus, logopédus, orvos...) segítségét,

- szervezzen rendszeresen **beszédszerveket edző** (légzéstechnikai, száj-, nyelv- és ajak-izomerősítő) **gyakorlatokat**, fonémahallást (akusztikai differenciáltságot) fejlesztő játékokat,
- teremtsen **beszélő környezetet**, tartsa fenn, ösztönözze a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvét, figyelmesen hallgassa végig őket, kérdéseikre mindig kapjanak választ,
- ismertesse meg a gyermekeket a **magyar nyelvi kultúrával**, sajátosságaival, a népmesék szófurdulataival,
- nevelje a gyermekeket az anyanyelv megbecsülésére, szeretetére,
- segítse a gyermekeket a **bibliai szófurdulatok megértésében**, a biblia nyelvezetét vigye közelebb a gyermekek életkori sajátosságaihoz,
- bővítse a gyermekek szókincsét,
- igényes, tiszta beszédével legyen **mintá** a gyermekek számára,
- az óvodai élet folyamán a gyerekek saját, egyéni adottságait figyelembe véve, **mindennap** találkoznak az anyanyelvi fejlődést elősegítő szituációkkal, játékokkal, melyeket a pedagógusok tudatosan, szerveznek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- formailag tiszta hangképzés, érthető hangok,
- tartalmilag megfelelő kifejező-készség,
- eléri a beszédfejlettség az életkornak megfelelő szintet; a gyermek értelmesen kifejezi gondolatait, élményeit, el tudja mondani a vele vagy mással történetet, s jól megérti azt, amit a felnőttek neki mondanak.

3. 3. 2. Az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi képesség magában foglalja a gyermek tudását, ismereteit, tapasztalatait, amit önmagával kapcsolatban vagy, szűkebb és tágabb környezetéről eddig megtapasztalt, megtanult.

A kisgyermek értelmi fejlesztése tevékenységekben, megtapasztalásokban, kapcsolatokban megvalósuló folyamat, melynek aktív résztvevője a gyermek. Az életkor sajátossága, hogy a gyermek a környezetről szerzett ismereteit sokszori, sokoldalú és közvetlen megtapasztalásokon át gyűjti, gyarapítja. Megismerő tevékenységének motivációs bázisa kíváncsisága, kipróbáló- kereső-felfedező hajlama.

Az óvodai életben ismereteit egyrészt spontán módon szerzi, (játék, mozgás, önellátás stb. és az ezekhez társuló tárgyi, személyi kapcsolatok), másrészt az óvodapedagógus által kezdeményezett, tervezett, gyakorlatorientáltan megvalósított - a gyermek meglévő élményeire, ismereteire is épített – szervezett, irányított megfigyelések, keretében szerezhethet további benyomásokat az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Célunk, hogy a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek ne egymástól elkülönülve jelenjenek meg, hanem különböző tevékenységekben és élethelyzetekben történő folyamatos gyakorlás eredményeképp rendszereződjenek.

Óvodánk célja a kognitív képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése is. E területen belül feladata:

- az egyre pontosabb, valóság-hűbb észlelés (kiemelten a téri észlelés, vizuális- és akusztikus differenciálás, térbeli mozgás, testséma),
- a figyelem-összpontosításra való képesség, tartós figyelem,
- a reprodukív emlékezet,
- a valósághoz közelítő képzeleti működés,
- a problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
- és az alakuló fogalmi gondolkodás kifejlesztése, megerősítése,
- valamint a gyermek ismereteinek bővítése, amelyhez szorosan hozzátartozik a Biblia üzenetének közvetítése.

A **komplexitás** programunkban kétféleképpen jelentkezik:

- egyrészt az ismeretszerzés folyamatában:
Többoldalú megtapasztalás (látás, tapintás, hallás, ízlelés...) Az adott tárgy, lény, jelenség, esemény stb. többféle ismeret hordozója (pl. egy katicabogár megtalálásánál, együtt lehet megláttatni az Isteni gondviselést, a természet-ismeretet, a környezetvédelem fontosságát, a pettyek, lábak, számolásával a számosságot, a színek, formák szépségét és egy odaillo dal, mondóka, vers a helyzet természetes velejárója);
- másrészt hatásmechanizmusában: az óvodai tevékenységkörök komplexen hatnak a gyermek értelmi képességeire is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- játékos helyzetek, tevékenységekben megvalósuló tanulási alkalmak teremtése, amelyek fejlettségi szintjüknek megfelelően kötik le a gyermek érdeklődését, aktív szellemi energiáját,
- olyan élményszerzési lehetőségek biztosítása, amelyben a gyermekek - látással, tapintással, hallással, érzelmekkel és fordulatokkal, verbális és nonverbális módon- első kézből szerezhetnek tapasztalatokat, s így válik a tanulás élménnyé, teljes személyiséget aktivizáló folyamattá,
- olyan attitűdök, motiváció és természetes tudás kialakítása, amelyek képessé teszi a gyermeket váratlan vagy komplex élethelyzetek megoldására és egyre több örömet, lelnek a kihívások legyőzésében, az önfejlesztő tanulásban,
- biztosítson időt és lehetőséget az együttműködésre, próbálkozásra, tévedésre és újrakezdésre, szankciók nélkül.
- valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését segítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- vannak önálló gondolatai és tud dönteni különböző helyzetekben;
- felismeri a problémákat, kreatív módon meg is oldja (többféle megoldás is jó lehet.);
- aktívan részt vesz a különböző tevékenységekben;
- a szerzett ismereteket képes megfelelő formában rendszerezni; gyakorlatban alkalmazni és közölni azokat;
- észreveszi a hibákat, rávezetéssel vagy önállóan ki tudja azokat javítani;
- ismeri a Bibliai történeteket, azok tanulságait;

- felismeri az ok-okozati összefüggéseket;
- felfedezi a dolgokban a lényeges elemeket;
- felismeri, hogy az egész részekből áll, részekre bontható, és a részekből össze lehet állítani az egészet;
- az értelmileg megfelelően fejlett gyermek általában még képekben, képszerűen gondolkodik, de már megteszi az első lépéseket az elvont gondolkodás felé.

3. 4. Az egészséges életmódra nevelés

„...a testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek lévő Szentlélek temploma...”

(Pál levele a Korinthusiakhoz 6, 19)

A feladat megvalósításánál abból kell kiindulnunk, hogy Isten minden létezőnek Istene és mindenkor gondja van teremtményeire.

Az egészséges életvitel igényének kialakítása a fizikai állapot védelme, edzése az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége, mert segíti a gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését.

Ezek mellett hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Az egészségvédelem érdekében igyekszünk elkerülni a stressz helyzeteket: nyugodt, szeretetteljes, barátságos légkört teremtünk, a konfliktus helyzeteket megoldjuk.

Az óvodai környezet feltételei nagymértékben befolyásolják a gondozás hatékonyságát, a gyermekek egészséges életmódjának szintjén. Nélkülözhetetlen az egészségügyi előírásoknak megfelelő, nyugalmat árasztó, a gyermekek számára biztonságos, esztétikus környezet.

Hangsúlyos a környezet tisztántartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, folyamatos levegőcsere, minél több zöld növényápolása, párásítás.

A gyermekek testmagasságához illő asztalok és székek, megfelelő méretű ágyak.

Az óvoda udvarának kialakítása a gyermekek tevékenységének sokféleségét szolgálja. Az udvarunk kicsiny méretét igyekszünk kompenzálni.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése a gyermekek kényelmes öltözését - vetkőzését biztosítja, külön ruha-cipőtartó polccal.

A csoportszoba több funkciót tölt be: játék, különböző tevékenységek, étkezés, alvás, pihenés, minden itt történik. Így naponta többször szükség van levegőcserére és fűtési időnyben a folyamatos párologtatásra.

A kuckók, sarkok, egyik csoportszobában a galéria létrehozása az intimitást, az egyéni tevékenységeket szolgálja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- szervezze úgy a csoportja életét, hogy folyamatos, rugalmas időkeretben, az egyéni szükségletek figyelembe vételével tevékenykedhessenek a gyermekek egészséges, biztonságos környezetben (rendszeres fertőtlenítés, portalanítás, allergén anyagok kiszűrése), balesetvédelmi szabályok betartásával sokoldalú mozgáslehetőséget biztosítva;
- a tevékenységeket úgy szervezze, hogy baleset lehetőleg ne érhesse a gyermekeket;
- a balesetek megelőzése érdekében jelezze az eszközök, használati tárgyak meghibásodását;
- alakítsa ki a gyermekekben saját testi épségükre való odafigyelést, társaik testi épségének védelmét;
- a gyermekekben alakítsa ki a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokásokat, alapozza meg a környezettudatos magatartást;
- folyamatosan figyelje a gyermek fejlődését mind testileg, mind lelkileg és működjön együtt a megfelelő szakemberekkel (védőnővel, gyerekorvossal, pszichológussal);

A gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara, ha meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermeket és szüleit megfelelő szakemberhez irányítsa. Ezekben az esetekben az óvodapedagógusnak igen nagy tapintatra van szüksége, legjobb, ha a szülő maga győződik meg a problémáról óvodai tevékenység közben. Így elérhető, hogy a szülő jogának, szerepének tiszteletben tartásával a gyermek nevelése, fejlesztése bizalmon alapuló közös ügyé váljon.

- ismerje meg a családbeli szokásokat, tapintatosan változtasson a helytelen gyakorlatokon;
- segítse és teremtsen meg az önállósodáshoz vezető utat;
- egészségkárosító hatásokra hívja fel a figyelmet;
- kísérelje figyelemmel a gyermekek egészségi állapotát,
- tájékoztassa a szülőket az esetleges változásokról, jelezze az óvoda orvosának, védőnőjének,
- gondozási feladatok sorrendiségét türelemmel gyakoroltassa;

Az egyes tevékenységekre elegendő időt hagyva a gyermekeket nem sürgetve nyugodt, kiegyensúlyozott élettempót alakítunk ki. A napi, illetve heti tevékenységek azonos időben ismétlődnek, így a gyerekeket a tevékenységváltás nem éri váratlanul.

- a tevékenységek gyakorlásának pontos menetét a csoportban dolgozó dajkák bevonásával végezze a rögzülés érdekében;

- az egészséges életmód megalapozása érdekében szervezze meg a gyermekek napirendjét.

- lehetőséget biztosítunk az esetleges szűrő vizsgálatra,

A **gondozás** alapja az óvodapedagógus, dajka és a kisgyermek közötti meghitt viszony, természetes testközelség.

A gyermekek gondozása közben alakítson ki olyan szokás- és szabályrendszert, ami optimálisan védi egészségüket, megelőzi a betegségek kialakulását. A gyermekek fokozatosan válnak képessé szükségleteik önálló kielégítésére, az önkiszolgálás eltérő fejlettségi szinten állhat. Az önálló étkezés, testápolás, öltözködés szervezettségét az óvodába lépéstől biztosítja az óvodapedagógus. Azért, hogy a gyermekek megismerjék a szokásokat, az önkiszolgálás bizonyos fázisait, a befogadásnál az óvodapedagógus - dajka minden gyermekkel együtt végzi a teendőket.

Az **öltözködésnél** az önállóságra nevelés fokozatosságát szem előtt tartva, az óvodapedagógus segítse elő a fűzés, kötés, gombolás és cipzárhúzás gyakorlását és tanulását. Réteges öltözködés az időjárás figyelembe vételével, a családdal együttműködve. Váltóruha, váltócipő bekérése / papucs, mamusz nem./

Már a reggeli üdvözléskor felmérjük a gyermekek ruházatát, és pillanatnyi állapotát, melyet folyamatosan figyelemmel kísérünk, *különös tekintettel vagyunk a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekekre.*

A **táplálkozás** a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele. A gyermekeknek az óvodában napi háromszori étkezéssel biztosítjuk a kellő összetételű és elosztású tápanyagszükségletet. Az óvodapedagógus ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait. Az eddig ismeretlen ételféleségeket, az egészség megóvása érdekében az egészséges ételeket ismertesse meg a gyermekekkel, majd nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez.

A gyermekek ismerjék meg és sajátítsák el a kulturált étkezés szokásait. Figyelembe vesszük az ízlés és az étvágy tekintetében az egyéni különbségeket, esetleges ételallergiát. A folyadék, az étkezések alkalmával és az egész nap során igény szerint rendelkezésre áll a gyermekeknek. Nagy gondot fordítunk a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. Fontos szempont az étkezések kulturált megszervezése, az étkezése közbeni helyes viselkedés. Váljon természetessé az étkezés előtti és utáni hálaadó imádság.

A **testápolás** a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres, szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényük kialakulását szolgálja.

Törekednünk kell a családi és óvodai gondozás, szokások összehangolására, a gyermekkel való bensőséges kapcsolat kialakítására, hogy az óvodapedagógusi modell személyes értékűvé váljék.

Megteremtjük a hajápoláshoz, fogmosáshoz, a WC használatához a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan és kellő intimitással végezhesék ezeket a tevékenységeket.

A betegségek elkerülése érdekében gyakori kézmosással (étkezések előtt, mosdó használat után) is védekezünk.

A napközben megbetegedett gyermekeket az óvodapedagógus elkülönítve gondozza, amíg a szülei az értesítés alapján meg nem érkeznek. Ezek a gyermekek fokozottabb gondozást, türelmet és figyelmet igényelnek.

A személyes higiénia betartása – külön törölköző, pohár, fésű, ágynemű, ruha stb. használata elengedhetetlen.

A **mozgás** nemcsak a gyermek szervezetére, hanem az egész személyiségének fejlődésére pozitív hatással van, ami nem korlátozódik a foglalkozásokra, hanem az egész napi tevékenységéhez szervesen illeszkedik.

Fejleszti az általános testi képességeket, a téri tájékozódást, a test séma kialakulását elősegíti, a koordinált mozgást, valamint a prevenciónak is eszköze.

A mindennapos szabad mozgás során – teremben és udvaron egyaránt – egyénileg gyakorolhatják a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket. Ehhez az óvodapedagógus teremti meg a balesetmentes és változatos feltételeket (eszköz, balesetmentes hely, idő, ötlet) A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és heti rend szerint kerül sor. A rendszeresen szervezett séták és kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a gyermekek számára.

Pihenés, alvás: Elalvás előtt az óvodapedagógus éneke, meséje altassa el a gyermekeket. A nyugtalanabbul pihenők mellé ülve, simogatással és a számukra biztonságot nyújtó alvó játékok ágyba vitelének biztosításával teremtsen a pihenéshez kellő nyugalmat. Egyéni alvásszükséglet miatt, legalább egy óra pihenő után a gyermekeknek csendes tevékenység lehetőségének felkínálása. A nagyobb alvásigényű gyermekek önmagától ébredhessenek.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek esetében feladatunk az önkiszolgálás, önellátás képességének fejlesztése, olyan szintre, amely a személyes kompetencia működését biztosítja. Egyénre szabott fejlesztést kell alkalmazni a gondozási műveletek elsajátításának folyamatában. Lényeges az érzelmi motiváltságon alapuló spontán, aktív tevékenykedés, az utánpótlás, a sok gyakorlás. A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A gyermekek:

- önállóan mosakodnak, törölköznek,
- figyelmeztetés nélkül szükség szerint tisztálkodnak;
- belső igényükké válik a fogmosás és a fogápolási eszközök tisztántartása,
- hajukat rendben tartják;
- teljes önállósággal végzik az önkiszolgálást, s ezt természetes teendőként látják el; tudnak helyesen teríteni, a naposi feladatokat ellátni;
- étkezéskor eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, evőeszközöket megfelelően használják, gyakorolják a kulturált étkezés szabályait; ismerik az egészséges ételeket;
- önállóan öltöznek-vetkőznek, cipőjüket befűzik-bekötik, becsatolják, ruhájukat ki-be gombolják, zipzárazzák;
- tudják a zsebkendőt helyesen használni;
- ruhájukat, ágyneműjüket hajtogatva teszik helyre;

OM azonosító: 027221

Székhely: ☐7800 Siklós, Vörösmarty u. 13. – telephely: 7800 Siklós, Kálvin u. 19.

Telefon/fax: 06-72-579-224

Email: sztarairef@siklosref.hu

- maguk és környezetük rendjére ügyelnek, a körülöttük lévő rendetlenséget belső igény alapján megszüntetik;
- elsajátítják az egészségügyi szokásokat, ennek eredményeként, ritkán betegek, csökken a hiányzások száma;
- felismerik az egészségi állapotukban történő változást és tudják, hogy a felnőttnek kell jelezniük közérzetük romlását;
- megtanulják, hogyan kell védeni a testüket az esetleges balesetektől; nemcsak saját testi épségükre vigyáznak, hanem társaikéra is;
- igénylik a rendszeres testmozgást;
- edzettek, mozgásuk harmonikussá, összerendezetté válik;
- kialakul a testképük.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4. 1. Személyi feltételek

Nevelőmunkánk középpontjában: a gyermek áll. A személyi feltételek alakítása során a gyermek érdekeit szükséges figyelembe vennünk. A gyermekhez igazítottan kell a mindennapokat szerveznie felnőtt közösségünknek. Olyan személyi állománnyal kell rendelkezünk, akiknek munkájában érvényesül, hogy a kulcsszereplő, a nevelőmunka középpontjában nem a pedagógus, hanem a gyermek áll.

Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, hiszen elfogadó segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Református óvodáinkban hivatását ellátó személynek keresztyén embernek kell lennie, ismerje a Szentírást és legyen élő kapcsolatban a Szentháromság Istennel. A gyermekek gondozásában dajka segít. Hitvallása, világnézete nem lehet „semleges”, mivel ő is gondozás közben egész személyiségével nevel.

Óvodánkban négy óvodapedagógus dolgozik, két dajka segítségével, mely létszám megfelel az előírásoknak, biztosítva van az óvoda teljes nyitva tartása alatt az óvodapedagógus jelenléte. Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkáján alapszik az óvodai nevelés eredményessége.

Az óvodapedagógusok munkáját az intézményben osztott munkakörben dolgozó hitoktató, gyógypedagógus – tanulásban akadályozottak pedagógiája is segíti.

A kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek fogadása szükségessé teszi a gyógypedagógusokkal való együttműködést, intézményünk sokrétű együttműködési megállapodásokkal rendelkezik, speciális felkészültségű szakemberek segítik munkánkat.

Óvodánk kiemelt feladatként kezeli az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését. Ennek érdekében heti egy alkalommal az iskolánk leendő első osztályos tanítója ismerkedik gyermekeinkkel, januártól **játékos Iskolanyitogató** foglalkozásokat tart a beiskolázásra

kerülő gyermekeknek. (részletezve óvoda-iskola átmenet program). Nyomon követjük az iskolánkba kerülő gyermekeink fejlődésének útját is.

4. 2. Tárgyi feltételek

Nehezíti az óvodai nevelő munkát, hogy épületünk nem óvodai célokra épült. Óvodai célokra átalakított épületünket az évek folyamán fenntartói- az állami normatíva-, valamint pályázatok, szülői segítség révén sikerült a gondozó- nevelő- fejlesztő munkához szükséges alapfelszereltséggel ellátni, megfeleltetni a szükségleteknek, előírásoknak.

Tárgyi feltételeink évről-évre javulnak. A pedagógiai munkát segítő, biztonságos tárgyi környezettel örömteli, sokszínű óvodai életet teremtünk.

Az évek alatt sikerült kialakítani egy kis barátságos meleg fészket, amit otthonunknak érzünk. Két esztétikus, tiszta a gyermekek igényeihez igazodó csoportszobánk van a hozzá tartozó mosdókkal, öltözőkkel.

Rendelkezünk két fejlesztő szobával is, melyek közül az egyik mozgásfejlesztésre alkalmas helyiség. Az iskolai tornaterem helyszíne lehet az óvodai mozgásos tevékenységeknek. Külön óvodai tornaszoba nincs.

Óvodánkban **tálalókonyha** működik, külső szolgáltató biztosítja a gyermekek étkeztetését. Az étrendet speciálisan az óvodás korú gyermekek igényeinek megfelelően állítják össze, jó minőségben.

Az óvodánkhoz tartozó udvarrész hiányosságait az iskolában kialakított játszótér, valamint az intézményhez tartozó „kisház” udvara kompenzálja, amit óvodásaink használnak.

4. 3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását - az óvodai életet.

A gyermek egészséges, tevékenységekben is megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend, a heti rend és a szokás-szabályrendszer az a szervezeti keret, amely segíti a gyermekek egészséges fejlődését azzal, hogy életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő időkeretet és szabályokat biztosít minden tevékenységhez.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. A krisztusi alapelvek a gondozás folyamán is érvényesülnie kell:

4. 3. 1. Csoportszervezés:

Óvodánk kétszoportos óvoda.

Egyik csoportja: **Napsugár csoport.**

*„Akkor az igazak fénylenek, mint a nap,
az ő Atyjuknak országában” (Mt.13,43)*

Másik csoportja: **Szivárvány csoport.**

*„Szivárványívemet helyezem a felhőkre.”
(1 Mózés 9, 13 a)*

Óvodánk mindkét csoportja osztatlan. Ezt egyrészt épületünk adottságai, másrészt a vegyes életkorúság előnyei indokolják.

- Gyermekünk az óvodában eltöltött 3-4 év alatt ugyanabba a gyermekközösségbe, a megszokott óvónőhöz járhatnak.
- A testvérek, rokonok egy csoportba kerülnek, így könnyebben beilleszkednek az óvodai életbe.
- A vegyes csoportban gazdagabb lehetőség nyílik a szociális tanulásra.
- A korösszetétel jobban hasonlít a családi modellhez.
- Az idősebbek segítik, dédelgetik a fiatalabbakat, gyengébbeket (ezt az óvóvédő kapcsolatot kiskorukban ők is átérték, továbbadják). Értékként épül be a szeretet, elfogadás, türelem.
- A nagyobbak mintaként szolgálnak a kisebbek számára (az óvónő mellett).
- A kicsik hamarabb ügyesednek, önállósodnak, szoknak a kötött tevékenységekhez, különösen, ha abba be is kapcsolódhatnak (ének, torna).
- A játékhagyományok öröklődnek (s mivel évenként újak jönnek, más-más színezetet kap).
- A fejlődésbeli különbségek természetessé válnak.
- A differenciált iskolakezdés nem okoz törést a gyermek életében.
- **A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlődési eltérései is kevésbé ütköznek ki vegyes csoportban.**

Befogadó intézményként csoportjainkba maximum 2-2 sajátos nevelési igényű gyermeket veszünk fel.

4. 3. 2. Heti rend, napirend:

A csoportok napi és heti rendjét az óvodapedagógusok állítják össze.

A gyermekek életszervezésében rugalmasságra, folyamatosra törekszünk, napirendünk alkalmazkodik a gyermek egyéni szükségleteihez.

Heti rend

A heti rend elsősorban az óvodapedagógust segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.

- A ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján komplex módon jelenítjük meg a tevékenységi formákat,
- naponta lehetőséget teremtünk az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a választhatóság elve szerint,
- a gyermekeknek naponta biztosítjuk a szervezett játékos mozgást az életkori és egyéni sajátosságokhoz igazítva,
- heti egy-két alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk,

- a gyermekeknek lehetőséget adunk arra, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a nap, a hét folyamán.

A heti rend megtervezése csoportonként változó. A heti rend tevékenységei minden nevelési év kezdetén újragondolásra kerülnek.

A mindenkori éves munkatervben rögzítésre kerül a csoport heti rendje. A csoportnaplók szintén rögzítik a heti rendet.

A heti rend kialakítását befolyásoló tényezők:

- gyerekcsoport összetétele, igényei;
- a segítő gyógypedagógus munkabeosztása a közös igazgatású intézményben;
- a külsős gyógypedagógus munkaidő beosztása;
- a hitoktató munkabeosztása a közös igazgatású intézményben.

Napirend

A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását. A közel azonos időpontban, rendszeresen visszatérő, ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirendet a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez igazítjuk, valamint figyelembe vesszük a helyi szokásokat, igényeket.

- A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását szem előtt tartjuk,
- a napirend rugalmassága lehetővé teszi az előre nem tervezett események beillesztését is,
- a napirendben kitüntetett helyet foglal el a gyermek legfőbb tevékenysége, alapvető szüksége: a játék, elsődlegességét az összefüggő játékidővel biztosítjuk a napirendben,
- a napirendet áthatja a gyermek folyamatos, testi-lelki szükségletei szerinti gondozása,
- a napirendben alkalmazkodunk az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését,
- a pihenés előtti mesét, a szervezett játékos mozgást a napirendben tervezzük.

Fontosnak tartjuk elvezetni a gyermeket ahhoz az igényhez, hogy az iskolába lépés idejére képes legyen legalább 35 percet együttműködni társaival frontális foglalkozáson.

Heti- és napirendünk módosul a nyári nyitva tartás alatt. (Csoportösszevonás, kötetlenebb életszervezés).

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek pozitív szociális szokásainak kialakítása, gazdagítása. A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a gyermek, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges. A napirend megfelelő kialakítása a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vételével a gyermekek biztonságérzetének alapjául szolgál egyértelmű, következetes magatartási szabályokkal nevelés egész ideje alatt.

Ajánlott napirend szeptember 01. és május 31. között	
Időtartam*	Tevékenység
7:00-8:00	Gyülekezés a kijelölt csoportban, szabad játék a csoportszobában
8:00-11:45	Játék, párhuzamosan szervezett differenciált tevékenység a csoportszobákban és a szabadban
Közben:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ folyamatos reggeli (előtte, utána imádság), önkiszolgálási feladatok, ➤ áhítat, imádság, hitre nevelés, az elcsendesedések feltételeinek megteremtése ➤ ismerkedés a teremtett világgal, élményszerző séták, megfigyelések végzése spontán és szervezett formában. ➤ az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenység a szabad levegőn. ➤ mindennapi frissítő mozgás vagy tervszerűen kötött mozgás (szabad és szervezett mozgások, mozgásos játékok.) ➤ tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítése, tevékenységekben megvalósuló tanulás: <ul style="list-style-type: none"> ○ verselés, mesélés ○ ének, zene, énekes játék, gyermektánc ○ rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ○ mozgás ○ a külső világ tevékeny megismerése-matematikai tapasztalatok szerzése
12:00-15:00	<ul style="list-style-type: none"> • gondozási feladatok, (tisztálkodás, naposi munka, önkiszolgálási feladatok, imádság, étkezés, imádság,) • tisztálkodás, fogmosás, átöltözés a délutáni csendes pihenőhöz, • mesélés, elalvás előtti ima. • pihenés
15:00-16:00	<ul style="list-style-type: none"> • folyamatos ébredés, gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözés, önkiszolgálási feladatok,) • szabad játék, párhuzamosan választható tevékenység a szülők érkezéséig. (Jó idő esetén mindig a szabadban.)
	<ul style="list-style-type: none"> • 16:00 – 16:30 - ügyelet a kijelölt csoportban: szabad játék, párhuzamosan választható tevékenység a szülők érkezéséig.(jó idő esetén mindig a szabadban.)

* Az SZMSZ-ben, házirendben meghatározott óvodai nyitva tartás figyelembe vételével.

Ajánlott napirend június 01. és augusztus 31. között	
Időtartam*	Tevékenység
7:00-8:00	Gyülekezés a kijelölt csoportszobában, szabad játék csoportszobájában
8:00-11:45	Szabad játék a csoportszobákban és a szabadban
Közben:	<ul style="list-style-type: none"> • folyamatos reggeli (előtte, utána imádság), önkiszolgálási feladatok, • mindennapi frissítő mozgás, • séta, • áhítat, • munka jellegű tevékenységek
12:00-15:00	<ul style="list-style-type: none"> • gondozási feladatok, (tisztálkodás, naposi munka, önkiszolgálási feladatok, imádság, étkezés, imádság,) • tisztálkodás, fogmosás, átöltözés a délutáni csendes pihenőhöz, • mesélés, elalvás előtti ima. • pihenés
15:00-16:30	<ul style="list-style-type: none"> • folyamatos ébredés, gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözés, önkiszolgálási feladatok,) • szabad játék a szülők érkezéséig.(jó idő esetén mindig a szabadban, az udvaron)

Nyári élet

A nyári élet ideje alatt - június 1-től augusztus 31-ig - óvodánk összevont csoportban működik.

Kivételt képez a nyári hónapok alatt a nyári karbantartási szünet, melynek időpontjáról minden nevelési évben február 15-éig tájékoztatjuk a szülőket.

Az óvodapedagógusok a mindennapi élet tartalmas, élményekkel teli idő eltöltésére, megszervezésére törekszenek a nyári hónapokban is.

A gyermekek számára sokfajta változatos tevékenységet szervezünk, az életkori sajátosságait szem előtt tartva, hiszen vegyes életkorú gyermekek járnak csoportjainkba.

Napernyővel, napvitorlával árnyékos helyeket alakítunk ki, a fák adta árnyékon kívül az önfelelt, szabad játékhoz.

Enyhítő, felfrissülést adó külső környezetet biztosítunk az árnyékban elhelyezett pancsoló játékokkal, kishajók úsztatásával, horgászós játékkal.

Az udvaron többfajta játéklehetőség közül választhatnak a gyermekek: homokozhatnak, várat építhetnek a benedvesített homokban, aszfaltrajzokat készíthetnek, motorozhatnak, fogó-futó játékokat játszhatnak. Az árnyékos helyen elhelyezett asztalokon gyurmázhatnak, rajzolhatnak, festhetnek, barkácsolhatnak, társasjátékkal játszhatnak, illetve ők maguk is javasolhatnak tevékenységformákat.

A nap elleni védelemben a gyermekek fejére nyári kiscalapot, kendőt teszünk. A folyamatos vízpótlást saját műanyagüvegükből biztosítjuk.

A napszúrás elkerülése érdekében a 11:00-15:00 óráig terjedő időszakban a csoportszobában tartózkodunk.

A csoportszobában eltöltött időben felelevenítjük a Veronika zeneprojekt táncait, mozgáselemeit. A konstruáló- és szabály-, illetve gyakorlójátékok mellett a szerepjátékhöz is sok apró eszköz biztosítja a nyugodt, önfeledt játék kiteljesedését.

A higiéniai előírásoknak megfelelően az udvarról betérve, ebéd előtt mosakodnak a gyermekek, lábzuhanózkodást végzünk, ha szükséges az egész gyermeket lefürdetjük, hogy a játék során szerzett homoktól megtisztítsuk, az esetleges fertőzéseket elkerüljük és a délutáni időszakban át tudják adni magukat a nyugodt pihenésnek.

4. 4. A befogadás elvei

Az első benyomások meghatározóak a további együttműködés alakulása szempontjából.

A kisgyermek környezetéhez való viszonya érzelmektől vezérelt, alapszükséglete az érzelmi biztonság. Ezért olyan **fontos, hogy már az óvodába lépéskor kedvező hatások érjék**, s mielőbb megtalálja azt a **biztonság személyt**, aki mellett az elszakadás okozta szorongásai folyamatosan oldódnak. (ez kezdetben nem kizárólagosan az óvodapedagógus). Lehet testvér, rokon, dajka, lakókörnyezeti-, családi ismerős... akihez a gyermeknek bizalma van.)

Tapasztalataink szerint először a szülők bizalmát kell megnyerni. Intézményünk nyitott, megadja a lehetőségét annak, hogy már a beíratás (döntés) előtt a kisgyermekkel együtt, igény szerinti időt eltölthessenek a csoportban. (az anyának az elválás éppen olyan nehéz, mint a gyermeknek. Ha meggyőződik arról, hogy gyermeke jó helyre kerül, könnyebbé válik ennek elviselése.)

Segítsük a szülőket abban, hogy hogyan viselkedjenek ebben a számukra is nehéz időszakban (pl., soha ne szökjenek el búcsú nélkül, ha délben jön, akkor tényleg jöjjön, belső vívódásával ne nehezítse az elválást).

A befogadás ideje alatt együtt járnak óvodába. Az anya (nagyamama) a csoportnak éppoly aktív tagja, mint az óvodapedagógus, a dajka, részt vesz a tevékenységekben, segít a gyermekeknek. Ez a folyamat addig tart, míg a gyermeknél látszanak az elfogadás jelei, mikor már képes kapcsolatteremtésre.

Az „egész naposság” szintén fokozatosan valósul meg, a délelőtt örömei alapozzák, amikor már a kisgyermek is szeretné. Óvodánkban a testvéri, rokoni kapcsolatok megkönnyítik a gyermek beilleszkedését (otthoni ágynemű, kedvenc tárgyak jelentősége).

A befogadást segítheti, ha meglátogatjuk a családot.

4. 5. Az óvoda kapcsolatai

4. 5. 1. Belső kapcsolatok

4. 5. 1. 1. Az óvoda és a család együttműködése.

Az óvodai nevelés a családi nevelést egészíti ki. A gyermek nevelése, fejlesztése érdekében fontos tehát a családdal való szoros, tartalmas együttműködés, szükséges a napi kapcsolat.

Világosítsuk fel a szülőket arról, hogy bármikor betekinhetnek az óvoda életébe, tekintjük őket egyenrangú félnek. Ne legyenek elvárásaink, bízzuk a szülőkre, miben tud segíteni, értékeljük szándékukat - bármilyen csekély mértékű is- és juttassuk kifejezésre elismerésünket.

Egyházi ünnepeinken való részvételük módját és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére. Próbáljuk bevonni a nevelésbe és az együttműködésbe az egész családot, apákat, nagyszülőket is.

A kapcsolatkezdeményezésben az óvoda járjon elől. Összejöveteleinket a szülőknek megfelelő időpontra tervezzük. Az írásos üzenet, hirdetőtáblák, honlapunk sok információval szolgálhatnak, de a személyes kontaktust, gyakran a szülők lelki-gondozását nem pótolhatják.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek szüleivel való kapcsolattartás nélkülözhetetlen a sikeres beilleszkedéshez. A szülőknek nehéz elfogadniuk gyermekük különbözőségének tényét és az ebből adódó többlet terheket, ami rájuk hárul. A pedagógus feladata a szülők segítése ebben a helyzetben türelmes, elfogadó magatartással. A kapcsolat alapja a kölcsönös bizalom, amelynek létrejöttét a pedagógus megfelelő viszonyulása segítheti.

A kapcsolattartás során kiemelt célcsoportok:

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, a családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai nevelési szokásokhoz. Nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése.(Esélyegyenlőségi tervvel rendelkezünk.) Az óvoda sajátos feladata a **gyermekvédelem**, ennek érdekében intenzív kapcsolatot alakítunk ki a védőnővel és az együttműködési tapasztalatokat, felhasználjuk a szülőkkel való kapcsolatteremtésben.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek integrációs folyamatában meghatározó a szülők szerepe. Feladatunk a rendszeres információcsere a szülőkkel. A kapcsolattartás során lényeges hogy a segítségnyújtás a családhoz illeszkedjék.

A kapcsolattartás formái:

- **Naponkénti párbeszéd** – rövid ideig tart, de alkalmat adunk a szülőknek betekinteni a csoport életébe, napra kész információkkal szolgálunk.

- **Szülői értekezletek**, amelyeknek helyeül az óvodát választhatjuk. Évente három alkalommal beszélük meg a pedagógusok és a szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését.
- **Fogadóórák** keretében félévente tájékoztatást kapnak a szülők a gyermekük fejlődéséről. A pedagógusokkal megbeszéljük a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti.
- **Családlátogatás**, mely során a leendő óvodásokat a rendszeres óvodába járásuk előtt meglátogatjuk otthonukban.
- **Szülők látogatása** az óvodában, bármikor betekinhetnek óvodánk mindennapi tevékenységébe, ill. a hittanfoglalkozások menetébe.
- **Nyílt napok és ünnepi rendezvények** során a szülők ismerjék meg az óvoda belső életét a gyermekek közösségi magatartását, tevékenységét. Mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről.
- **A szülők közössége**, véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját. Képviselőik útján véleményt fogalmaznak meg, javaslatot tesznek a nemzeti köznevelési törvényben nevesített esetekben, mely jogukról előzetesen tájékoztatást kapnak.
- **Közös programok szervezése**, amelyben a szülő nem csupán megfigyelőként vesz részt, hanem aktív közreműködőként (pl. séták, kirándulások, munkadélutánok, ajándékkészítő alkalmak, tehetséggondozó foglalkozások).
- **Családi istentiszteletek, templomi szolgálat.**
- **Intézményi hirdetőtáblák, honlapunk.**
- **Gyermekmunkák kiállítása.**

4. 5. 1. 2. A gyülekezet és az óvoda kapcsolata

A gyülekezet a közösségben élő hívők összessége, ahol a gyerekeknek is helyük van: „**engedjétek hozzám a kicsinyeket...**” A gyermek tapasztalatot szerez arról, hogy a felnőttek éppen olyan bizalommal, szeretettel fordulnak Istenhez, mint azt az óvodai közösségben átélte. Örömmel hallja az óvodában megismert bibliai történeteket, énekeket, s ezek megerősítést jelentenek számára. A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt. Legyünk itt is kezdeményezők, hívjuk meg gyülekezetünk tagjait ünnepségeinkre, hétköznapjainkra.

Gyülekezettel közös rendezvényeink: szeretetvendégség, családi istentiszteletek, adventi vásár, gyermekek karácsonya, Sztárai nap, Szeretethíd program.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek családjának segíthet az elfogadó keresztyén közösség életében való részvétel.

4. 5. 1. 3. Az óvodánk és iskolánk együttműködése

Programunk egyik feladata az átmenet nehézségeinek csökkentése.

Gyermekeink többsége iskolánkban kezdi meg tanulmányait.

Az integráltság lehetőséget biztosít a gyermek korai megismerésére, egyéni előmenetelének, életútjának nyomon követésére. **(ls. részletezve pedagógiai programban, iskola helyi tantervében – óvoda-iskola átmeneti program)**

- A leendő elsős nevelő gyakori látogatásával közösségben ismerkedik a gyermekekkel, szokásaikról, sajátosságaikról, egyéni igényeikről szertágazó tapasztalatot szerez. A közös tevékenységekben a gyermekek hozzá való kötődése is erősödik.
- Gyermekeinknek ismerős az iskola épülete, környezete, hiszen sokszor igénybe vesszük udvarát, régi óvodásainkkal, ismerőseinkkel találkozunk, intézményi összejöveteleinken, templomi alkalmakkor együtt vagyunk (közös alkalmaink pl.: Mikulásváró, szeretetvendégség, gyermekek karácsonya, kiállítások megtekintése az iskolában, az alapfokú művészeti iskola telephelyeként működő iskolai színjátszó csoport meseelőadásainak megtekintése, Sztárai – nap, stb.).
- Az iskolát kezdők nyílt napon szülővel, óvodapedagógussal órát látogatnak az első osztályban aktív részvétellel.
- A leendő elsős nevelőt meghívjuk ünnepeinkre.
- A tanító és óvodapedagógus folyamatos kapcsolatot tart a gyermek előmeneteléről, figyelemmel kíséri egyéni életútját.
- Az Iskolanyitogató program szintén az együttműködés része.
- *A szoros kapcsolat a pedagógusokkal, az ismerős környezet lehetővé teszi a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára is a zökkenőmentes iskolakezdést.*

4. 5. 2. Kapcsolattartás külső intézményekkel

Pedagógiai Szakszolgálat

Feladata:

- A gyermek testi- mentális- pszichés- kognitív zavarainak megszüntetésében segítségnyújtás. (pszichológus, logopédus, gyógytornász, fejlesztőpedagógus)
- Az iskolakezdés optimális állapotának megítéléséhez javaslat (a szülő beleegyezésével)
- A Pedagógiai Szakszolgálat által szervezett szakmai konferenciákon való részvétel.
- Meghívás alapján, szülői értekezleteken való részvétel.

- A gyermekek jogainak, érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelezettségek teljesítéséhez segítségnyújtás.
- Intézményünk e téren széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkezik – együttműködési megállapodások segítik a munkát.

Egészségügyi Szakszolgálat, gyermekorvos, védőnő, fogászati

Feladata:

- Szűrések elvégzése, tanácsadás
- Szükség esetén járványügyi ellenőrzések

Városi Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ)

Feladata:

- A járványügyi-, élelmezésügyi-, egészségügyi-, balesetvédelmi előírások betartásának ellenőrzése, az óvoda általános állagának figyelemmel kísérése.

Térségi Könyvtár és Ismeretközpont- Gyermekkönyvtár

Feladat:

- Könyvtári foglalkozások szervezése
- Könyvkölcsönzés

Örsi Ferenc Művelődési ház.

(a szülők által igényelt, nem kötelező, önköltséges egyéb szolgáltatások)

Feladat:

- Gyermekelőadásokon, rendezvényeken való részvétel.

Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat

Feladata:

- Szakmai előadásokon, konferenciákon, továbbképzéseken, értekezleteken való részvétel.
- Szaktanácsadás.
- Szakértői vizsgálatok igénylése.

Református Pedagógiai Intézet

Feladata:

- Szakmai értekezleteken, konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel
- Szakértői feladatok.

Református Szeretetszolgálat

- Feladata: A Szeretethíd- program megvalósításában való részvétel

Kapcsolattartás a magyarországi református, evangélikus óvodákkal

Feladata:

- Tapasztalatcsere, egymás munkájának megismerése. Jó gyakorlatok átvétele.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

5. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

5. 1. Játék:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését.

A játék, a játszás a kisgyermek leggyakoribb „elfoglaltsága”, elemi belső szükséglete, örömforrás, minden tevékenységében (mosakodás, öltözködés, rajzolás, „dolgozás”...) jelen van. A gyermek a játékban tanul a legtöbbet, ezért a nevelés legfontosabb eszköze, hatásmechanizmusa semmi mással nem helyettesíthető.

E tevékenység közben szerzi a **legtöbb tapasztalatot**, a környező világról mialatt képességei, készségei, személyiségjegyei a legoptimálisabb mértékben fejlődnek. A játszás során ismerkedik a tárgyak, anyagok tulajdonságaival, „használhatóságával”, ami elősegíti érzékelése-észlelése, megfigyelőkészsége pontosabbá válását.

A szabad próbálkozások, tévedések, korrigálások lehetősége pozitívan hat vissza a magasan szervezett idegrendszer (melynek érése, összerendeződése erre az életszakaszra esik) megfelelő működésére.

Az emlékezetbe vésés és szándékos felidézés játékhelyzetben jelentkezik először a kisgyermekeknél. A „mintha” helyzetek gazdagítják fantáziáját, a szituációkban felmerülő nehézségek problémamegoldó gondolkodást, találékonyságát. A szerkesztő-összerakó-építő tevékenységekben fejlődik kreativitása, térlátása, „ügyesedik” keze (finommotorikája), mozgása- cselekvése összerendezettebbé, célirányosabbá válik. Mindezek növelik a gyermek kompetencia érzékét (én- erősítő hatás) is.

A különféle játéktevékenységekben **erősödnek akarati tulajdonságai** (kitartása, szabályokhoz alkalmazkodása, kompromisszum készsége, önállósága, feladattartása, önfegyelme...), szociális készségei (együttműködés, segítőkészség, empátiakészség, konfliktuskezelés...)

A szerepekben **magatartásmódokat, tulajdonságokat, cselekvéssorokat** sajátít el. Szerepekben is tanulja a társas érintkezés formáit, átéli az érzelmek széles skáláját, a „kijátszás” segíti az esetleges negatív tapasztalatait, feszültsége- szorongása feldolgozásában.

A közös játékban való „**együttgondolkodás**” serkentő hatással van a beszédre. Elképze-
léseinek, javaslatoknak a megfogalmazása fejleszti a gyermek kifejező készségét, szó-
kincsét.

Az óvodai játéknak külön érdeme, hogy felgyorsítja a gyermek fejlődését, ugyanis egymástól sokat tanulnak (utánzásos minta és modellkövetés). Vegyes csoportokban ez a hatás még inkább fölerősödik – a nagyoktól sok mindent elles a kicsi.

A játék fejlődése és a gyermek fejlődése kölcsönhatásos folyamat. A játék minden fajtájának (gyakorló-, szerep-, építő-, szabályjáték...) megvan a maga szerepe. Csak azt a játékot tudja a gyermek játszani, ami életkorának és fejlettségének megfelelő, mást nem- tehát siettetni nem szabad.

A heterogén csoportösszetétel a lassabban fejlődő, vagy részképesség-kiesést mutató gyermekek szempontjából emiatt is előnyös. Jellemző még a különböző játékformákra az egyidejűség, egybefonódás: a gyakorlójátékoknak is van szerep-, avagy szabáylele-
mei, mint ahogy egy fejlettebb szerepjátékban felbukkanhatnak a gyakorlójátékra utaló motívumok.

**A játszó gyermek megfigyelése jelzéseket ad a nevelőnek a gyermek aktuális álla-
potáról (mi történik a környezetében), a csoportban elfoglalt helyéről, ismereteiről,
érdeklődési köréről, képességei-, személyiségjegyei változásáról, fejlettségi szintjé-
ről.**

*A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára is válto-
zatos játéklehetőségeket kell biztosítani, amelynek folyamatában lehetőséget biztosí-
tunk a különböző készségek, képességek fejlesztésére, a társas kapcsolatok kialakítá-
sára.*

*A játék-eszközök használatának elsajátítását, a játéktevékenységeket az óvodai nevelés
kezdetekor a pedagógusok egyéni helyzetekben segítik. Célunk a fokozatos önállóso-
dás, majd a társakkal való közös játék.*

Az óvodapedagógus feladata:

- a **szabad játék** zavartalanságát biztosítani;
- teremtsen nyugodt légkört, biztonságot nyújtó környezetet, a játék jellegének megfelelő **helyet** (zugot, a mozgáshoz teret) és **eszközöket**, a napi rendben a já-
ték értékének megfelelő **időtartamot** és forrást, adó **élményeket**;
E feladatok megoldásakor vegye figyelembe az eltérő korosztályú csoportössze-
tételt.
- ha a gyermekek igénylik, kapcsolódjon be ebbe a „szabad” tevékenységbe (kü-
lönösen a kicsik szükséglete a gyakori testközelség);
- alakítson ki olyan szokásokat, szabályokat melyek biztosítják a játék zavartalan-
ságát;
- játékidőben is tartassa be a balesetmegelőző szabályokat (barkácsszerszámok
használata, mozgásos játékok, udvari játékok...);
- gazdagítsa a játéklehetőségeket különféle (értelemfejlesztő-, anyanyelvi-, ver-
seny-, társas-, mozgásos-, szabály-, percepció-, figyelemfejlesztő-...) játékok
szervezésével, ismertesse meg a gyermekeket magyar népi gyermekjátékokkal;

- a játék által keresztyén értékekre fogékony gyermekek nevelése az óvodapedagógus feladata, teremtsen lehetőséget a bibliai témájú játékokra.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Egy-egy játéktevékenységet hosszabb ideig, kitartóan játszanak.
- Játék során összefüggéseket fedeznek fel és képesek azokat megfogalmazni.
- Új eszközök, új ötletekkel gazdagítják játékukat.
- Megosztják a szerepeket egymás között.
- Társasjáték, szabályjáték során betartják a szabályokat, elfogadják, hogy a játékban nem csak egy nyertes van.
- Konstruáló játék során változatos építményeket hoznak létre, az építő játék során az egymás mellett építő csoportok nem zavarják egymást.
- Mesét dramatizálnak, a szükséges eszközök elkészítésében részt vesznek. Önállóan történeteket találnak ki, báboznak.
- Betartják a játéktevékenységek alatt kialakított szokásokat, (játsszóhelyek játékeszközök helye).
- Átadják egymásnak a játékokat, udvariassági formákat alkalmazva kérjék el, köszönjék meg.
- Udvari játék során is betartják a kialakított szokásokat.

5. 2. Mozgás

A kisgyermek éréseinek, fejlődésének, képességeinek, személyiségének alakulásában kiemelkedő szerepe van a rendszeres egészségfejlesztő testmozgásnak, amely alkalmazkodik a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez mozgásos játékok, feladatok által. Hatása komplex, mert elengedhetetlen feltétele mind a testi, mind a pszichés-, értelmi-, szociális képességek zavartalan működésének.

CÉL: A testnevelés foglalkozásokon, a mindennapok tudatos, szervezett mozgásos tevékenységei által a gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat begyűjtésével „egész életre elkötelezzék magukat” a fizikailag aktív életmód mellett – már amennyire óvodáskorban lehetséges.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása **fejleszti a testi képességeket, kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró és ellenálló képességét, erősíti az izom- és csontrendszerét, a légző- és keringési rendszer kapacitását. Hozzájárul az egészség megőrzéséhez, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásához.** Kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és állóképesség fejlődésére, amelyek a gyermeki szervezet teherbíró-képességét, egészséges fejlődést, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakításában, felerősítik és kiegészítik a gondozás, egészséges életmódra nevelés hatását.

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének, szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

Fontos a tanulási képességeket megalapozó szerepe, mivel mozgástapasztalatok közben alakul a gyermek téri tájékozódó képessége, testi koordinációja, ritmusérzéke, testképe, elősegíti a keresztcsatornák integrációját.

A mozgás terápiás jelleggel is bír, hiszen a részképesség zavarok hátterében gyakran a mozgástapasztalatok, érzetek hiánya áll.

Mozgáskapcsolatokban is alakulnak, erősödnek olyan fontos személyiségtulajdonságok, mint az együttműködés, segítségadás, tolerancia a társsal szemben, kitartás, önfegyelem, önértékelés, alkalmazkodó képesség, én határok megtapasztalása, a helyzetfelismerés-, döntés képessége, szabálytudat stb.

A játékhoz hasonlóan a mozgás is **örömforrás, feszültség-levezető, belső szükséglete a gyermeknek,** ami nem kötődik a napszakhoz, évszakhoz és mértéke egyéenként változó.

Amennyiben ez a szükséglet nem elégül ki kellőképpen, általános nyugtalanság, ingerlékenység, dekoncentrálttság, olykor agresszió is jelentkezhet gyermek viselkedésében. Épp ezért óvodánk életrendjében a mozgás, a mozgásfejlesztés a gyermekek aktuális mozgásigényéhez igazodva teremti annak lehetőségét épületben, szabadban egyaránt. Fontossága, kiemeltsége meg kell, hogy látsszék a csoportok életszervezésében.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, **a szabadlevegő kihasználására.**

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

A szervezett, irányított tevékenységek szerepe, hogy a gyermekek különböző változatos mozgásformákat ismerjenek meg. Mivel a kisebbeknek és nagyoknak eltérő a mozgáskészlete, terhelhetősége, mozgásintenzitása, a differenciálás nagyon fontos feladat.

A tevékenységek kötöttsége nem kényszerítő jellegű, fontos, hogy a gyermek belső késztetésből vegyen benne részt, s mindenkor legyen lehetősége a pihenésre, újbóli bekapcsolódásra.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésében is a mozgás komplex hatását használjuk ki.

A kognitív funkciók közül a mozgásos játékok felidézésével fejlesztjük a vizuális memóriát, a testrészek és a téri irányok megismerésével, megnevezésével a térészlelést, gyarapodik szókincsük, a megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

A szociális képességeket fejleszti a saját testmozgásos képességeinek megismerése, általa, hogy alakul, fejlődik az én-kép, én-tudat.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az anyag összeállításakor az óvodapedagógus vegye figyelembe a szenzitív időszak területeit (koordinációs gyakorlatok), rendszeresen kerítsen sort a testtartást képző- javító, lábboltozat- erősítő gyakorlatok és sok-sok játék beiktatására
- A balesetek megelőzésére, az esetleges mozgásgátlás elkerülése érdekében a nevelő ismertesse meg a gyermekeket a biztonságos fogásmóddal (szerhasználat), balesetvédelmi szabályokkal.
- Állítsa előtérbe a funkcionális mozgáskészségeket.
- Legyen segítségükre a nehezebb mozgásgyakorlatok eredményes kivitelezésében.
- Teremtse meg a lehetőségét a szabad szerhasználatnak, hogy a gyermekek maguk alkotta variációs mozgásformákat is, kipróbálhassanak.
- Szervezzen minél több kiegészítő mozgástevékenységet (tánc, mozgásimprovizálás és gimnasztikai gyakorlatok zenére; változatos futó-, mászó-, térérzékelő-, szabály-, küzdő játékok; szánkózás, hóban futás, csúszkálás, kerékpározás...), ismertesse meg a gyermekeket mozgásos népi játékokkal.
- Alkalmazkodjon a gyermekek mozgásigényéhez, mert a mozgásigény a gyermek életkori sajátossága.
- Használja ki a szabad levegőn való mozgást, az udvari lehetőségeket.

A fejlődés várható eredménye:

- a gyermekek örömmel vesznek részt a mozgásos tevékenységekben;
- testi képességeik (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) erőteljesen fejlődnek;
- harmonikus, összerendezett, fegyelmezett kis és nagymozgások;
- a mozgáskoordináció, motoros képességek fejlődése;
- tudatosul a gyermekekben, hogy az egészséges életmódhoz hozzátartozik a mozgás;
- a komplex testmozgások együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

5. 3. Verselés, mesélés

A mese, a vers elsősorban a kisgyermek érzelmi életének alakítója. A versnek nem a tartalma, mondanivalója, hanem a ritmusa, belső zenéje, „lemozgathatósága” ragadja meg a gyermeket. **A kicsiknél különösen fontos a sok – népi, dajkai hagyományból eredő – különféle höcögtetők, dúdolók, lovagoltatók, mosdatók, altatók, táncoltatók, ringatók, arc – és kézcirógatók stb. eljátszása, mert ez magában hordozza a testi kontaktus gyakoriságát, amire a gyermeknek ebben az életkorban a biztonságérzet miatt nagyon nagy szüksége van.** (Az énekelt szövegből bontakozzék ki a mondókajáték, abból a vers, végül a próza.)

A verset, mondókát sohasem önmagáért „tanítsunk”, kapcsolódjon alkalomhoz, jelenséghez, szituációhoz, legyen annak hangulati, érzelmi felerősítője. (Nem a megtanulás a cél).

A gyermekekkel való különös és játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége a mesélés, mert az óvodás gondolatvilágába a mesék tökéletesen beleillenek, a mesevilág és gyermeki világkép hasonlít egymáshoz (átváltozás, ellentétek, ismétlések, vágyteljesülés stb.). A mesében minden lehetséges, a vágy teljesül, a gonosz elnyeri „jutalmát”, a világban rend uralkodik.

A mese olyan emberi kapcsolatokat, viselkedésformákat közvetít a gyermek számára, amelyek megértésében ebben az életkorban más eszközökkel még nincs mód. Az élet alapkérdéseinek elvont fogalmait (élet-halál; a szeretet, a jóság, gonoszság, igazságosság stb.) a mesén keresztül érzékeli, éli át. **A mese különösen alkalmas a gyermek szemléletmódjának, világképének alakítására.**

A cselekmény mindvégig az átélés és nem az ésszerűség fonalán halad, de a képeken, szimbólumokon keresztül végső soron segítik a gyermeket eligazodni a világban, a lelkekben kaotikusan kavargó érzelmekben, indulatokban.

Mesehallgatáskor sokkal mélyebbre hatol a nyelv birtoklásának, használatának lényegébe, mint amikor ő maga beszél, ilyenkor a felnőtt tiszta, árnyalt, választékos beszéde nyomán megelevenedik a belső képsor. A mese a belső képteremtés elősegítője, ami a gyermeki élményfeldolgozás fontos formája. A gyermek kiélheti vágyait, levezeti indulatait, oldódik szorongása, mert – a játékhoz hasonlóan - sérülések nélkül teszi átélhetővé az eseményeket, ezért az érzelmi, erkölcsi fejlődés egyik legfőbb segítője a mese.

Az élő mese intim állapotot, érzelmi biztonságot nyújt. Különösen fontos ez napjainkban, amikor a gyermek ennek többnyire csak a „gépi” változatával (TV) találkozik otthon. Ezért tartjuk nélkülözhetetlennek, hogy az óvodában rendszeresen, minden nap részese legyen benne, a nap folyamán annyiszor, ahányszor igény vagy lehetőség van rá.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mesehallgatáshoz, fantáziáláshoz csend, nyugalom szükséges (ne legyen elterelő inger), ezt ismétlődő szokásokkal, szertartásokkal, egy sarok elkülönítésével biztosíthatjuk, ahol a gyerekek nem zavarják egymást és a nevelő mindenkivel, felveheti a szemkontaktust. Az elalvás előtti meséléshez csak szelíd lefolyású, ismert meséket használunk, mely megnyugtatja a gyermekeket.
- A mindennapi mesék hatására megnő a gyermekek bábozó, dramatizáló kedve. A bábozáson és a dramatizáláson keresztül tükröződnek irodalmi élményeik, kreativitásuk, fantáziájuk fejlődik. A gyermekek saját vers- és mesealkotása során lehetőséget kapnak az általuk kitalált történetek elmondására, vagy a már ismertek másfajta cselekményszövésére, befejezésére és ennek mozgással, ábrázolással történő kombinálásra is. Ez hozzájárul a biztonságos önkifejezés meg alapozásához.
- A mesék, versek árnyalt kifejezésmódjai, szókapcsolatai gazdagítják a gyermek szókincsét, később ezek megjelennek a beszédben, a legkülönbélebb kommunikációs helyzetekben és tevékenységekben, felkeltik irodalmi érdeklődésüket, átörökítik, a nyelvi kultúrát. A mesék hatása maradandó, így az anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésének fontos eszközei.
- Az irodalmi anyag kiválasztásakor főleg (de nem kizárólagosan) a magyar népmesetárból, mondavilágból, a klasszikus és kortárs gyermekköltészetből és prózából merítünk. Fontos, hogy a nevelő gazdag repertoárral rendelkezzen, erősítse a nemzeti keresztyéni tudatot (szituációkhoz kötődő verselés, mondókázás).

- Az arányoknál figyelembe kell venni a vegyes csoportúságot. Ügyelni kell arra, hogy a visszatérő mesék mellett minden korosztály számára kínáljunk olyan irodalmi élményt, amely számukra érthető és biztosítja a továbblépés lehetőségét, a nagyoknak szánt mesékben ne legyen olyan elem, amit a kicsi nem tud feldolgozni (ne keltsen félelmet).

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek fejlesztésében a mesék szorongásoldó, én-erősítő, személyiségformáló hatása fontos elem. Az irodalmi nevelés során segítjük a sajátos nyelvi formák elsajátítását, bővítjük a szókincset, az önálló mondókázást, verselést, mesemondást, saját történetek elmesélését, a beszéd- emlékezetet.

A fejlődés várható eredményei:

- Várják, kérik a mesemondást, maguk is segítenek a mesemondás, hallgatás felteteleinek kialakításában. Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik. Figyelmesen csendben végighallgatják a mesét, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat, alkalmanként vállalkoznak elmondásukra.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsünket, elbeszélésük folyamatos.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
- Megismerkednek a gyermekkönyvespolcon levő könyvekkel és azok használatával.
- Tudják, hogy a Biblia szent könyv, Isten igéjét tartalmazza; ismerjenek bibliai történeteket.

5. 4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„A zenei nevelés a 3-7 évig terjedő korban, a gyermeki értelem és lélek fejlődésének legfontosabb idejében rendkívül nagy jelentőségű. Egyrészt, mert az emberi lélek nevelését szolgálja, másrészt, mert a magyarrá nevelést hatásosan segíti elő.”

(Kodály Zoltán)

A gyermekkel való ismerkedés során, a személyes kontaktus létrehozásában, az óvodai környezet elfogadtatásában, segítséget nyújt az éneklés. Az ölbeli játékok a testközelség, az érintés, pozitív érzelmeket ébresztenek, szerepet játszanak az érzelmi kötődés kialakulásában.

Az óvodai zenei nevelés befolyásolja a gyermek zenéhez fűződő viszonyát. Az egyszemélyes játékhelyzetben fejlődik ki a gyerekek éneklési kedve. Az éneklési készség alakulása óvodában a gyermek utánzási vágyán alapszik. Az óvodapedagógus gyakori énekléssel kelti fel a gyermekek érdeklődését, akik fogékonyságuk, kedvük szerint kapcsolódnak be az éneklésbe. **Az óvodában, népi gyermekdalok, éneklés, az énekes játékok, zenélés a gyermekeket élményekhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.**

Az énekes játékok, népdalok, népi mondókák, táncok megismertetésével nemzeti hagyományaink fennmaradását, továbbélését, a nemzeti identitás kialakulását segítjük elő. A közös éneklés, ritmikus mozgás, felszabadult játék összetartó erő. Mindezek és a zenei képességek (éneklés, készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, improvizációs képességek) fejlesztése a zenei anyanyelv megalapozását szolgálják, ezért a mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenehallgatási élményt.

Az éneklés, a dallam elsősorban a gyermek érzelmeire hat, illetve annak egy kifejezőmódja. A zene belső lökötése, a szabályosan ismétlődő mozdulatok, fejleszti a koordinációs képességeket, a fegyelmzettséget, segíti a mozgásvezéreltség kialakulását. Az énekes játékok változatos alakzatai fejlesztik a térlátást, téri tájékozódó képességet. A gyerek harmonikus, ritmikus mozgása alakul, ami a néptánc alapja. A dalok, mondókák, eljátszási szabályok emlékezetbe vésése és szándékos felidézése erősíti a kognitív képességeket. A kreativitás feltétele az előzetes zenei élmény, amely a zenei emlékezetben elraktározódik vagy a zenei alkotó fantázia, amely a dallamok újszerű összeállítására, kitalálására is képes.

Óvodánkban arra törekszünk, hogy a legértékesebbet nyújtsuk gyermekeink számára. A különböző énekes játékok, dalok, zenék gazdag tárházából izléseesen, gonddal válogatunk.

A gyermektánc esetében kiterjed a skála a körben járástól az akusztikus ingerek és mozgások összekapcsolásán át a gyermek-néptánc elemek elsajátításáig.

Keresztyén világnézetünk következtében kerüljük a babonán, népi hiedelmeken alapuló mondókák, dalok alkalmazását. A néphagyományt közvetítjük, a hozzá kapcsolódó mágikus hitet nem. A néphagyomány értékei: emberré formáló erő, közösségformáló erő, erősíti a nemzeti identitást, a nemzeti kultúra része. Pedagógia céllal való alkalmazása azért fontos, mert megalapozza a nemzeti identitást, a magyar értékek tisztelésére nevel, megismerteti a gyermekeket és a szülőket a sajátosan magyar kultúrával és komplex személyiségfejlesztő hatása, van.

Tudatosan törekszünk az élő zene túlsúlyának megőrzésére, tapintatosan távol tartjuk a beszivárgó ún. „gépi” gyermekzenét. Ünnepeink, mindennapjaink zenei anyagát énekes népi játékokból, az életkor számára feldolgozható egyházzenei anyagból, és értékes, kortársforrásból (Pl: Gryllus, Kolompos) merítjük.

„Énekeljete az Úrnak, áldjátok az ő nevét, hirdessétek napról-napra az ő szabadítását!”

(Zsolt. 96, 2.)

Zsoltáraink, dicséreteink, ifjúsági énekeink is kiválóan alkalmasak a gyermek érzelemvilágának gazdagítására. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent magasztalja. Énekelni mindig lehet, amikor arra belső indítást érzünk. A református óvoda keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthatja az egész napot. A különböző tevékenységi formákhoz egy-egy éneket kapcsolva kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségeket:

- Áhítra hívó és áhítatból kivezető ének.
- Imádság előtti és utáni ének.

- Rendrakásra felhívó vagy lecsendesítő ének.
- Étkezés előtti és utáni ének.
- Elalvás előtti ének.
- Áldást kívánó énekek (születésnap, névnap).

Jó szoktatás után a gyermekekben szinte feltételes reflexek alakulnak ki és megvalósul, amit **Luther** mondott:

„Az éneklés a fegyelmezés egyik gyengéd és kedves formája”

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek számára a zenei befogadóképesség szándékos fejlesztését a megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával valósítjuk meg. A zenei alapképességek elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, de a hangszeres előadásra (csörgőket, dobokat és más ritmushang-szereket mi is készítünk) is figyelmet fordítunk. Az óvodában a mozgással és játékkal kísért előadás és az éneklés mellett a ritmusalkotással, tempóbeli és dinamikai ellentétek, illetve fokozatos átmenetek kivitelezését is gyakoroljuk. Főbb területei a hallás (magas-mély), a ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése, a hangszerhasználat bevezetése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A rendszeres éneklés, hangszeres zenélés igényének megalapozása.
- Éneklési kedv felkeltése, hangok tiszta éneklése, ritmusok neveinek játékos megismertetése.
- A zenei anyanyelvünk, a népzene, gyermekjátékok megismertetése.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a néptánc alapjait.
- Rövid, a gyermekek életkorához igazodó komolyzenei, egyházzenei szemelvények meghallgattatása.
- Református gyermekdalok megismertetése, a hozzájuk kapcsolódó játékos mozgásokkal együtt.
- A zenei képességek (éneklési készség, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék zenei alkotókészség, a zene hallgatására nevelés, zenei kreativitás) fejlődésének segítése.
- Olyan anyag választása, amely képes a kívánt tartalmak közvetítésére.
- Az élhangsúlyos magyar beszéd erősítése

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen énekelnek, ismerik az óvodás dalanyag-kincset.
- Képesek felidézni dallamokat (zenei emlékezet).
- Improvizálnak, új dallamokat találnak ki.(zenei kreativitás).
- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat, különbséget tudnak tenni a halk és hangos hangerő között. Felismerik a különböző hangszíneket, hangszínek között is különbséget tudnak tenni.(zenei hallás).
- Az egyenletes lüktetést, dalok, mondókák ritmusát, mozgással meg tudják jelezni, vissza tudják tapsolni. Egyenletes lüktetést és ritmust össze tudnak kapcsolni) Tempóérzékük megfelelő érzékelik a különbséget a gyors és lassú között. (ritmusérzék).

- Ismerik a néptánc alaplépéseit. A zenére mozgás örömet okoz nekik. Változatos térformák alkalmazására képesek. (kettős kör, csigavonal, kígyóvonal, kapu alatt átbújó sor, sorgyarapodó, szűkülő-táguló kör, átbújás kapusor alatt).
- Átélik az ének- zene által közvetített érzelmeket.

5. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos szerepet kap mindennapjainkban. Maga a tevékenység –s ennek öröme– a fontos, valamint az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A felnőtt közreműködése is fontos ahhoz, hogy a gyermek meg tanulja észrevenni az Isten által teremtett természet és az ember harmóniájában azt, ami gyönyörködtető, ami esztétikus. Vallásos témák megjelenítése.

A tevékenység célja a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése, ezért a gyermeki alkotás a belső képekre épül, amelyet mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel gazdagíthatunk.

A kivitelezés hosszú (önfejlesztő) folyamatban – próbálkozások, megtapasztalások, rá-találások láncolatában - alakul, egyénenként eltérő ütemű. (Itt is érvényes az elv, hogy nem tanítani kell, hanem „tanulni” hagyni!). Éppen ezért **az óvodai élet minden napján jelenlévő (visszatérő) ún.: szabad tevékenységi forma, ami sokfajta ténykedést foglal magában:**

- rajzolás,
- festés – kézzel, szivaccsal, ecsettel,
- agyag- gyurma- homok-hó formázása,
- papírtépes –vágás - ragasztás-hajtogatás,
- nyomatok készítése,
- fűzés, szövés, fonás,
- bábkészítés (papír, textil, termény),
- a különböző kirakókkal - termésekkel-kavicsal stb. való manipulálás,
- építések, konstruálások, térplasztikák, és ezek sokféle kombinálása.

Szükséges ez a változatos megtapasztalási forma, hiszen a képi látás kialakulásának, a térből síkba való átfordítás képességének (ami bonyolult idegéletteni folyamatok eredménye) a 3-8 éves kor a kritikus időszaka.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek vizuális befogadóképesség fejlesztésének alapja, hogy maga az óvoda minden részletében legyen igényes, esztétikus közeg. A vizuális kommunikációs képesség az ábraolvasás, ábrázolás, vagyis a forma-és színlátás, méretlátás, térlátás, a téri tájékozódás valamint a forma-ábrázolás, színábrázolás, méretábrázolás és térábrázolás területeinek fejlesztésével erősödik.

Lényeges, hogy az SNI gyermekek minél többféle képi kifejezőmódot megtanuljanak, mert gyakran fontos önkifejezési eszközhöz jutnak. A sérült szociális-kommunikáció kompenzálására és az alkotások elkészítése örömforrást is jelent. Esetükben a spontán

érés nem elegendő, a megfelelő ingerek biztosítása, a játékos, motivált gyakorlás nem maradhat el.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítson minél több alkalmat az élményszerzésre, és az élményeket kifejező tevékenységekre.
- Vezesse rá a gyermeket, hogy minden anyag, ami csak létezik (és nem ártalmas az egészségre) formálható, alakítható, díszíthető.
- Hagyja meg a gyermeknek a próbálgatás, ismételtetés örömét! Gyönyörködjön vele együtt a művekben!
- Irányítsa rá figyelmüket a kifejezőmódok gazdagságára (technikák megismertése), tanítsa, segítse őket az eszközhasználatban.
- Az eszközök biztonságos kezelését az óvodapedagógus egyenként tanítsa meg a gyermekeknek.
- Gondoskodjon arról, hogy a gyermek a környezetét sokoldalúan ismerje meg (érzéki benyomások, érzelmi viszony, mint inspiráló tényező), formálja ízlésüket a szépség, harmónia megláttatásával.
- Fontos az esztétikus óvodai környezet megteremtése sok természetes anyaggal, amelynek alakításában a gyermek is aktív résztvevő.
- A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítővilága ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A vizuális nevelés lehetőségeit ezek által is gazdagítsa!
- Figyeljen fel a bontakozó tehetségekre.
- Biztosítsa a minél sokrétűbb szabad önkifejezés lehetőségét.
- Teremtsen a divergens gondolkodás és kreativitás fejlődését elősegítő problémahelyzeteket.
- Elismeréssel, bátorítással buzdítsa a gyermeket.
- A gyermeki igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.
- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Megbecsüli a másik gyermek és a saját munkáját.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Képpalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Csodálkozzanak a szép látványra, tudjanak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- A gyermek önállóan megtalálja és használja az ábrázolási vágyához szükséges eszközöket.
- Az eszközöket készség szinten, rendeltetésszerűen használja.
- Tud különböző technikákat alkalmazni.
- Kialakul a biztos ceruzafogás.

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése, környezetvédelem – környezeti nevelési elvek

A külső világ tevékeny megismerése megtapasztalásokon alapszik, a gyermek életében állandóan jelenlévő folyamat, melynek során az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről olyan ismereteket szerez, ami az életkorának megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlen. A gyermek miközben felfedezi a környezetét, megismeri a szülőföld, az ott élő emberek a hazai táj a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során pozitív érzelmi viszonyulások jönnek létre, amelyek erősítik a kötődést a szülőföldhöz, megalapozzák a hazaszeretetet, erősítik a magyarságtudatot és a nemzeti identitást. (Mindemellett a multikulturális értékrend szerint tiszteltben tartjuk egymás identitását.)

A néphagyományokból erednek az egyetemes emberi értékek, fontos ezek átörökítése, nélkülük elidegenedetté, gyökértelessé válik az ember. Hitünkéből fakadóan olyan néphagyományokkal ismertessük meg gyermekeinket, amelyek valóban ezt a célt szolgálják. Kerüljük a mágikus gondolkodáson, babonákon alapuló néphagyományokat.

Az óvodás gyermekek még aktívan nem vesznek részt a tágabb környezet védelmében, de azt elvárjuk tőlük, hogy vigyázzanak a tisztaságra, védjék a növényeket, állatokat, gondozzák az élőlényeket és legyenek kíméletesek az állatokkal szemben. Ugyanakkor szemléletüket formáljuk, érzékenységüket alakítjuk azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket a környezetkárosító jelenségekkel kapcsolatban szerezhhetnek. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a szülőket, a családokat is bevonjuk közös akcióinkba, hiszen a gyermekek ez irányú szemléletének formálásában nagy szerepe van a családnak és a szülőknek is.

5. 6. 1. Természeti környezet

A Biblia tanítását alapul véve a Föld és a világ Isten teremtménye:

„... és látta Isten, hogy amit alkotott igen jó, és fogta az Úristen az embert, elhelyezte az Éden kertjében, hogy azt művelje és őrizze.”

(1. Mózes; 2, 15)

Isten lakóhelyül rendezte be a Földet számunkra és feladatul adta, hogy őrizzük, gondozzuk azt egész élővilágával együtt. Mi is a teremtett világ részei vagyunk, felelősek vagyunk tehát érte.

A teremtett világ iránt ébresszük fel a feladattudatot, a környezet megismertetése, védelme, szeretete nem csak érdekünk, feladatunk is.

Mutassuk meg a teremtett világ szépségeit, tapasztaltassuk meg a természet által kínált örömeiket, figyeljük a természetben lévő folyamatos változásokat.

Az óvodás korú gyermek az őt körülvevő világba kitágult szemekkel néz, aktív módon keres kapcsolatot, minden érdekli. Természetében rejlik a nyitottság, mely fogékonyá teszi őt a teremtés iránt. A teremtés történetén keresztül elvetjük a keresztény szellemi-

ség, világnézet magvait. A keresztyén nevelés hatására bizonyos természeti jelenségek többlettartalommal bírnak pl.: szivárvány.

A természethez fűződő pozitív kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy minél többet legyünk a természetben és minél több természetet vigyünk nevelési környezetünkbe (berendezés, díszítés, használati anyagok, eszközök).

A környezeti nevelés az óvodában szokásokon, a környezettel való kapcsolattartásban, napi apró történéseken keresztül érvényesül. Kiegészítik a természetről szóló mesék, versek, énekek, könyvek, videók, a csoportban tartott növények, állatok (akvárium).

Az óvodai környezetvédelemre való nevelés, alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik a gyermek környezetkultúrájának alakításában. A különböző természeti (óvoda és az iskola udvara, park, rét, erdő, tópart) és társadalmi környezet (vár, dzsámi, könyvtár, állatsimogató) helyszíneiről pozitív vagy negatív tapasztalatokat szereznek a gyerekek.

A tapasztalatszerzések során megvilágítjuk, hogyan védjük, óvjuk környezetünket. Nem szemetelünk, fákat, bokrokat nem tépkedünk.

Az élővilág és környezet iránti szeretet és megóvás érzését fokozatosan alakítjuk ki a gyermekekben a megfelelő pozitív természetszemlélet és a környezetvédelem keretén belül.

A feladatok megvalósítása feltételezi a családdal való szoros együttműködést, ugyanakkor a családok szemlélete is a gyerekeken keresztül alakítható (a helyes viselkedésmintákat, szokásokat a gyerekek hazaviszik, élő példaként szolgálnak a felnőtt számára).

A megfigyelés és a leírás módszerének következetes gyakorlásával a gyerek képessé válik elemi összehasonlítások elvégzésére, csoportosításra. Természetesen közben gyönyörködik a természet csodáiban, a pocsolyából kiugró békákban, a nyíló virágokban. Az ilyen jellegű pozitív élmények szükségesek a környezetbarát magatartás formálódásához.

Nagyon fontos megismerő módszer a kísérletezés, amit az óvodapedagógus által megszervezett kísérletek biztosítanak, hiszen a természetben nehezen megfigyelhető, tanulmányozható jelenségek - pl. a rügyfakadás, a növények mozgása, csíráztatás. A kísérletek folyamatos gondozást igényelnek a növények fejlődésének nyomon követésében, mely idő alatt személyes tapasztalatokat, ismereteket gyűjthetnek, felelősségvállalást tanulhatnak a gyerekek (búza csíráztatása, virághagyma nevelése). Hívjuk fel figyelmét arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött folyamatos változás rejlik.

Eközben a gyermekeink tapasztalatot szereznek a környező világ formai-, nagyságbeli-, mennyiségi-, térbeli –változatosságáról, így egészülnek ki, gyarapodnak az óvodai élet mindennapjai során (játék, ábrázolás, mozgás, munka stb...) szerzett matematikai tapasztalatait, amelyeket később a saját tevékenységeiben is alkalmaz.

A sokféle környezet, jelenség, helyzet, cselekmény, esemény megfigyeléséből, személyes tapasztalataiból tud a gyermek legtöbbet meríteni. Pl. ahogyan játszunk, amilyen anyagból vannak játékaink, bútoraink, ahogyan vigyázunk a vízre (elzárjuk a csöpögő csapot), az energiára (lekapcsoljuk a fölöslegesen égő villanyt), ahogyan „biztonsághelyre” tesszük a megfigyelt csigákat, békát, bogarat.

Séták, kirándulások közben látunk – a természet szépségének megláttatásán túl – eldobott szemetet, pusztuló fát, mások vandalizmusa által okozott károkat, ezért ismerkedjenek meg életkoruknak megfelelően a szelektív hulladékgyűjtéssel, annak fontosságával, az újrahasznosítással.

A teremtett dolgoknak sokféle segítségre van szükségük a fennmaradásukhoz. A növények, állatok életének megismerésekor ismereteket szerezhetnek, melyik fajnak, milyen segítséget kell nyújtanunk a fennmaradáshoz.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, ezért nagyon fontos az óvoda minden munkavállalója és a szülők környezetvédő magatartása a környezetszennyezés elkerülésében és a környezet helyreállításában.

A környezetvédelemre nevelés projektnapjai az óvodában:

- **október 4.** Állatok világnapja / Lehetőség szerint látogatás a Fácántelepre, Riczu tanyára - állatok megtekintése, simogatása, természetben való megfigyelése
- **március 22.** Víz világnapja / projektnap
- **április 22.** Föld napja „Egy palánta egy gyermek”- virágültetés az óvodában.
- **május 10.** Madarak és Fák napja /kirándulás a természetbe/

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekeknél sérülés-specifikus szempontok figyelembe vételével végezzük a családdal, természeti és társadalmi környezetünkkel kapcsolatos információk tudatosítását, feldolgozását, rendszerezését. A sokoldalú megtapasztalás folyamatában szükséges biztosítani a legfontosabb információk megragadásának lehetőségét, konkrét megfigyelési szempontok adásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A környezettudatos magatartást alapozzuk meg az óvodai nevelésben.
- Segítse elő, hogy a gyermekek felfedezhessék szülőhelyük természeti gazdagságát (mező, erdő, vízpart), csodálkozzanak rá a teremtett világ szépségére.
- A természetvédelmet közvetlenül gyakorolják, közösen éljék meg (nem szakítjuk le a virágokat, nem tördeljük a fák ágait, nem bántjuk az állatokat).
- A természetben való helyes viselkedés, környezetünk élőlényeivel szemben tanúsított magatartás kialakítása, élőlények tiszteletére való nevelés.
- Hangsúlyozzuk a környezeti értékek megőrzését.
- A gyermeket alkalmassá tesszük a megfigyelésre, elsősorban „látni” tanítsuk meg őket. A folyamatos és alkalmi megfigyelésekkel segítsük elő, hogy a gyermekek maguk fedezzék fel környezetüket.
- Ismertessük meg őket környezetük növény és állatvilágával. Érzékeltesük velük, hogy az élőlények és az őket körülvevő környezet között, valamint a különféle élőlények között kapcsolat van, és az embereknek ezt tiszteletben kell tartaniuk

- Tapasztaltassuk meg, hogy minden élőlény fontos abban az életközösségben, ahol él, életkoruknak megfelelően az alapvető oksági összefüggéseket vegyék észre.
- Ebben a közvetlen megtapasztalásban sokoldalú érzékeléssel, pozitív érzelmi viszonyban vegyenek részt.
- Igyekezzünk felfedeztetni az összefüggéseket, egymásra utaltságot, kialakítani a felelősségérzetet.
- A természethez fűződő pozitív kapcsolat kialakításához elengedhetetlen, hogy minél többet legyünk a természetben és minél több természetet vigyünk nevelési környezetünkbe (berendezés, díszítés, használati anyagok, eszközök).
- Biztosítsunk olyan lehetőségeket, ahol különböző gyűjtő tevékenységeket végezhetnek, egyszerű vizsgálatokat folytathatnak.
- A „gyűjtő” munkában az óvodapedagógus se tördeljen ágat, bogarat ne pusztítson. A természet más kincseit (lehullott falevelet, szép formájú kavicsot, követ, terméseket, üres csigaházat, színes madártollat) gyűjtsünk.
- A gyerekek kapjanak lehetőséget a növények gondozására, fejlődésük megfigyelésére (Föld napja-„Egy palánta egy gyermek”).
- A környezet megismerésénél törekedünk a komplexitásra, lehetőség szerint összekötjük a vizuális neveléssel, az ének-zenével, ábrázolással, az irodalmi neveléssel.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek erősödését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A természetvédelem, környezetvédelem hitünkéből adódó feladat.
- Kapjon teret az újrahasznosítás lehetősége (például a munkahelyeken használt papír újrafelhasználása rajzolásra, rontott papírok összegyűjtése, hajtogatáshoz, vágáshoz).

5. 6. 2. Társadalmi környezet

Társadalmi környezetünknek a gyermekhez legközelebb álló egysége a család. Isten szeret minket, születésünk után nem kell egyedül élnünk, magányosnak lennünk, szülőket adott nekünk, akik gondoskodnak rólunk, szeretettel irányítják felnövekvésünket. Feladatunk, hogy a gyermek figyelmét ráirányítsuk arra, hogy a családban mindannyiunknak megvan a maga feladata, szerepe, mindenkinek aktívan részt kell vennie a családi életben. Rá kell vezetnünk őket a családtagok elfogadására, tiszteletére és arra, hogy tudjanak hálát adni értük.

„Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened az Úr ad neked.”

(2. Mózes 20. 12.)

A családi kötődéseken át formáljuk, alakítjuk identitásukat a nagyobb család, közösség: óvodánk, iskolánk, gyülekezetünk felé.

Fontos, hogy a gyermekek megismerjék, kötődjenek, biztonságban mozogjanak az őket körülvevő környezetben. A gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után, ismerkedhetnek az óvoda szűkebb és tágabb környezetével.

Ismerkedhetnek az óvoda utcájával, a középületekkel, templomunkkal. Megismerkedhetnek, a felnőttek munkájával, megfigyelhetik az építkezéseket, közben tájékozódnak, tapasztalatokat szereznek síkban és térben. Tájéegységünk, városunk hagyományain a

gyermek a családdal vesznek részt (szüret, várfesztivál, Nagytótfalu falunap...), mint élményforrás, s kultúra átörökítés miatt fontos a gyermek életében.

A megfigyelés játék, séta közben, többnyire helyszínen történik, és a valós helyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy gyermekek alkalmazzák a köszönést, bemutatózást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését (kérés, kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés). A csoportban aztán több alkalommal is lehet beszélgetni egy-egy élményről, így a gyermekek nyelvi kifejező készsége, szókinccse bővül,

A gyerekek között erősödik a tapasztalatcsere, a látottak folyamatos elbeszélése, ezek összegzése, rendszerezése során az óvodapedagógus segítse a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a környezet alakításában.

Az óvodapedagógus feladatai:

Ismertessük meg a gyermekeket:

- a lakókörnyezetünk nevezetességeivel (vár, templomok),
- a tárgyi kultúra értékeivel,
- a vidékünk-intézményünk hagyományaival,
- néphagyományainkkal,
- felekezetünk ünnepeivel.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Elemi szinten kialakul bennük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, értékek szeretete és védelme.
- A gyermekek el tudnak igazodni közvetlen természeti és társadalmi környezetükben.
- Óvják-védik a környezetükben előforduló állatokat, vigyáznak környezetünk rendjére és tisztaságára.
- A természetben környezettudatosan viselkednek (nem szemetelnek, nem hangozkodnak, nem tépkedik le a virágokat..), óvják a növény- és állatvilágot.
- Tudják, hogy az állatvilág a természeti környezettel, növényvilággal szoros kapcsolatban él.
- Ismerik a környezetüket, felfedezik az összefüggéseket.
- Szeretik és óvják településüket, és környezetüket.
- Ismerik: saját és szüleik nevét, lakáscímüket. a környezetükben élő növények, állatok nevét és a róluk való gondoskodást.
- Ismerik. az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét és a napszakokat. a legalapvetőbb közlekedési szabályokat.
- Életkorukhoz mértén tisztában vannak a környezetvédelem tartalmával, fontosságával.
- Megtanulnak „látva” élni, értékelik környezetük szépségét.
- Érthetően kifejezik a környezetükben szerzett tapasztalataikat, élményeiket.
- A környezetükben lévő matematikai összefüggéseket felismerik, matematikai fogalmaik alapszinten a számosság tekintetében kialakultak (10-ig számlálnak, összehasonlítanak mennyiség, nagyság, forma, szín szerint;)
- Megtanulják, hogy a látszólag felesleges dolgokból, újra hasznosítva, új és egyedi dolgokat is létre lehet hozni.

- Pozitív természetszemléletük alapján környezetbarát gyerekekké válnak.

5. 7. Munka jellegű tevékenységek

A kisgyermek mindennapi életének része a játékkal és a **cselekvő tapasztalással** sok vonatkozásában azonosságot mutató, s azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység, ami a személyiségfejlesztés egyik lehetséges eszköze az óvodai nevelésben.

Ebben a tevékenységben is - mint folyamatban- fokozatosan **önállósodik** a gyermek, **tapasztalatokat szerez** környezetéről és olyan fontos személyiségtulajdonságai, képességei fejlődnek ki, amelyek majd az iskolai tanuláshoz nélkülözhetetlenek (kitartás, feladattudat, rendszeresség, kötelességteljesítés, céltudatosság, eredményre törekvés, rendre való igény...)

Mint **közösségi tevékenység**, hozzájárul a társas kapcsolatok kibontakoztatásához, a gyermek szocializációjához, ahol az együttműködést, egymásnak segítségnyújtást, figyelmességet, önzetlenséget, saját és mások munkájának elismerését tanulhatja és az ezt kísérő öröm érzését, élheti át a gyermek.

A gyermekek munka jellegű tevékenységei:

- **az önellátás, önkiszolgálás tevékenysége** (öltözködés, tisztálkodás, személyes holmik, eszközök rendben tartása...);
- **társakért végzett munka:** naposság, egymásnak és a felnőtteknek való segítség (teremrendezésben, átöltözködésben, eszközhasználatban a környezet rendben tartásában, dísznövények gondozásában, alkalmi megbízatások teljesítése...);
- **alkalmi megbízások:** játékok válogatása, növények öntözése, madáretetés, akváriumgondozás.

A munka jellegű tevékenységek szervezésénél, irányításánál ügyelnünk kell arra, hogy szívesen végzett legyen (örömet adjon az önállósodás folyamata, később a segíteni tudás érzése). Mindezt elősegíti a nevelő együttműködése (rávezetés a részmunkafogások módozataira, a műveletek sorrendiségére stb.), és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten **fejlesztő értékelése**. Minden munkajellegű tevékenységnél fontos a jó szervezettség. Fontos azoknak a **gyermekméretű eszközöknek** a biztosítása, amelyekkel a gyermekek önálló munkát végezhetnek a testi épségük megóvása mellett.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekek esetében az óvodai nevelés feladata, hogy a gyermekek képességeinek megfelelő, szabadon választható, fejlesztő hatású tevékenységek lehetőségét megteremtse. Az önellátás képességét fejlesztjük a tevékenységeken keresztül.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Amire már egyedül képes a gyermek, azt ne végezzük el helyette.
- Adjunk lehetőséget a kicsik érvényesülési törekvéseinek is („kis napos” szeretne lenni, ecsetkimosás, söprés, stb.): énkép erősítése!

- A napi teendők elvégzésében ne terheljük túl egyik, vagy másik gyermeket (egyenletes feladatelosztás).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek elvégzi az önmagával kapcsolatos, önkiszolgáló feladatokat.
- Ismeri a munkaeszközöket és tud velük dolgozni.
- Fejlettségi szintjének megfelelően elvégzi a rábízott feladatot.
- Szívesen végez a közösségért munkát, alkalmi feladatokat elvállal.
- Igényessé válik a környezete rendje, tisztasága iránt.
- Megbecsüli a másik munkáját.
- Észreveszik, hogy együtt gyorsabban megy a munka, segítenek egymásnak a rendrakásban.

5. 8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás a játékra épül, az egész személyiség fejlődését, tapasztalatainak fejlesztését, rendezését támogatja.

Az óvodás korú gyermek tanulása nem elkülönülő, önálló területe az óvodai életnek, hanem sokrétű, változatos tevékenységekben, élethelyzetekben és kapcsolatokban megvalósuló folyamat eredménye.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység. A kisgyermek egész nap tanul, anélkül, hogy ennek tudatában lenne. Motiváló ereje kíváncsisága, tevékenységi vágya, utánzó hajlama, vagyis belső késztetése. Míg játszik, „dolgozik”, beszélget, megfigyel, kérdez, kipróbál, „alkot”, mozog és cselekszik, közvetlen szerteágazó tapasztalatot, ismeretet szerez környezetéről, a tevékenységben fejleszti képességeit, kapcsolatban az együttélés, humanizált önérvényesítés, együttműködés formáit sajátítja el természetes módon.

Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg a tanulás.

Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek **maga fejt meg**, és **cselekvésen keresztül** sajátítja el.

Sajátossága, hogy nem korlátozódik csak az ismeretszerzésre, hanem magában foglalja a **képességek, készségek**, magatartási formák, **szociális** élethelyzetek, szokásmódok elsajátítását, **tanulását** és ezek **alkalmazási képességét**.

A tanulás formái óvodánkban:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, (szokások alakítása);
- spontán játékos tapasztalatszerzés;
- játékos, cselekvéses tanulás;
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés felfedezések;

OM azonosító: 027221

Székhely: ☐7800 Siklós, Vörösmarty u. 13. – telephely: 7800 Siklós, Kálvin u. 19.

Telefon/fax: 06-72-579-224

Email: sztarairref@siklosref.hu

- gyermeki kérdésekre-, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- gyakorlati problémamegoldás.

Mindegyik tanulási forma (ami valójában nem különül így egymástól) feltételeit az óvodapedagógus teremti meg. Így gondoskodik az oldott, biztonságot nyújtó légkörről, ahol a gyermek a sokféle tevékenység közül szabadon választhat, melyben alkalma nyílik a próbálkozásra, tévedések utáni újrakezdesre, a hibák kijavítására minden szankció nélkül.

Hagyunk időt a gyermeknek elmélyülni a témában saját érettségének, érdeklődésének megfelelően. Jut idő ismétlésre, megállásra, ha egy-egy téma vagy a gyerekcsoport úgy kívánja.

Differenciálunk, figyelembe vesszük a gyerek egyéni sajátosságait, rugalmasan kezeljük a helyzeteket, az SNI gyermekekre különös figyelmet fordítunk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus az ismeretek **tapasztalati úton** történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket építve a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira.
- Megfigyeltetésekben biztosítja a **többoldalú érzékelés** lehetőségét, élményszerűségét, az összefüggések megláttatását, segíti a környezethez fűződő **pozitív érzelmi viszony**, felelősségérzet kialakulását.
- A **tevékenységekben megvalósuló tanulás** az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.
- Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhessen meg azokat az **élményeket**, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, felfedezésére, a **tanulás örömeinek átélésére**.
- Szervezze a tanulási folyamatot úgy, hogy a gyermek integrált tevékenységekben hozhassa felszínre, az óvodás korra jellemző globális gondolkodását, **egyszerre szerezhessen: motoros, zenei, verbális, szociális, matematikai tapasztalatokat**.
- Alakítson ki olyan attitűdöket, motivációkat, melyek képessé teszik a gyermeket **a váratlan, vagy komplex élethelyzetek megoldására** és egyre több örömet leljenek az **önfejlesztő** tanulásban.
- A gyermeket a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során, személyre szabott, **pozitív értékeléssel** segítse. Kerülje a sztereotip megjegyzéseket (ügyes vagy, stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emelje ki. Az óvodapedagógus alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést.
- Olyan tanulási környezetet alakítson ki, mely teret enged a **gyermeki kompetenciák szabad kibontakozásának**.

- A tevékenységekben megvalósuló tanulás során képességeket fejlesszen, illetve tapasztalatokat bővítsen, rendezzen.

A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- legyen képes a különböző gondolkodási műveletekre: következtetés, ítéletalkotás, összehasonlítás;
- ismerje fel az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket;
- tevékenység végzésekor legyen kreatív, keressen többféle megoldást;
- szándékos figyelmét tudja irányítani, legyen tartós;
- ismert feladatvégzésnél legyen önálló;
- képes legyen, különböző szituációiban alkalmazni ismereteit, tapasztalatait, személyes adottságait;
- szókinccse, beszéde legyen változatos, gondolatait érthetően, mondatot alkotva legyen képes közölni.

6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A sikeres iskolai munkához mindhárom feltétel szükséges: testi, lelki, szociális érettség.

6.1. A testileg fejlett gyermek:

- Az óvodáskor végére eljut első alakváltozásához, testarányai megváltoznak, fogváltása megkezdődik;
- teste arányosan fejlett, teherbíró,
- mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik mozgáskoordinációja, finommotorikája;
- mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan irányítani képes.

6.2. A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek:

- Az óvodáskor végére belsőleg motivált az iskolakezdésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (térészlelés, vizuális-, és akusztikus differenciáció, téri tájékozódás, térbeli mozgásfejlettség, testséma).
- Az önkéntelen és közvetlen emlékezet-bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

- Megjelenik a tanulás alapját képző szándékos figyelem, fokozatosan növekszik figyelmének tartama, terjedelme, megosztottsága.
- Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodása mellett fogalmi gondolkodása is kialakulóban van.
- Fokozatosan csökken gondolkozásának érzelmi telítettsége, előtérbe kerül az ismeretszerzés igénye.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- **érthetően, folyamatosan kommunikál**, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- **elemi ismeretekkel rendelkezik** önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- **ismeri a viselkedés alapvető szabályait**, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

6.3 . A szociálisan érett gyermek:

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb, szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. A gyermek fejlődésének nyomon követése

Nevelési programunknak a bevezetőben megfogalmazott célja a gyermek harmonikus fejlődésének, személyisége kibontakoztatásának elősegítése, testi- szociális- és értelmi képességeinek életkor specifikus alakítása, fejlesztése.

A célok eléréséhez szükséges a gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése, elemzése, a részterületeken belüli hiányosságok, zavarok feltárása és a korrigáló pedagógiai ráhatások megtervezése.

Ehhez az óvodapedagógusnak minden gyermeket egyénileg kell ismernie: képességei erős és gyenge pontjait, adottságait, családi hátterét, eddigi élettörténetét, érdeklődési körét, élményvilágát, fejlődési ütemét.

A nyomon követés regisztrálását, - amelyet az óvodapedagógusok a gyermek óvodába kerülésétől az elhagyásáig vezetnek: az **OVI-SZOLGA számítógépes szoftver** segítségével végezzük.

Minden gyermek fejlődését félévente értékeljük ennek a programnak a segítségével, hogy az érési folyamathoz igazított támasznyújtás módozatait, eljárásait megtervezhesük.

7. 1. Megfigyelendő területek:

7. 1. 1. Értelmi fejlettség:

7. 1. 1. 1. Pszichés funkciók:

- Ismeretszerzési igény (megismerés, kíváncsiság)
- Hallás
- Látás
- Érdeklődés
- Figyelem
- Emlékezet
- Gondolkodás
- Képzlet

7. 1. 1. 2. Anyanyelvi fejlettség:

7. 1. 1. 2. 1. A beszéd tartalma, technikája:

- Beszédszlelés
- Beszéértés
- Beszédfegyelem
- Szókincs
- Beszélő kedv

7. 1. 1. 2. 2. Beszédszlelés, beszédzavarok

7. 1. 1. 2. 3. Nonverbális kommunikáció

7. 2. Testi fejlettség:

7. 2. 1. Fizikai jellemzők:

- Gyorsaság
- Erőnlét
- Teherbírás
- Állóképesség
- Ügyesség
- Edzettség

7. 2. 2. Mozgásfejlettség:

- Nagymozgások
  - Finommotorika
7. 2. 3. Mozgáskoordináció
7. 2. 4. Tájékozódás testen, térben, síkban

7. 3. Szociális fejlettség:

7. 3. 1. Perszonalitás (ÉN)
- Jellemfejlődés
  - Pozitív énkép
  - Érzelmek
  - Önállóság
  - Motiváltság az iskolára
7. 3. 2. Kudarcűrő képesség
7. 3. 3. Szociális képesség:
- Kapcsolatteremtő képesség
  - Együttműködő képesség
  - Feladattudat, feladattűrés, szabálytudat

7. 4. Fejlesztendő területek és a fejlesztés módjának megjelölése

A célozott területek megfigyelése a gyermek természetes élethelyzeteiben, napi tevékenységeiben történik és hosszabb időszak tapasztalatainak leszűrésén alapszik, kiindulópontja az egyénre szabott, differenciált tervezésnek. Ha szükséges, igényeljük a szakemberek segítségét. Munkánkat logopédus és gyógypedagógus segíti.

A gyermek nevelése, fejlesztése a szülővel való folyamatos kapcsolattartás, együttműködés összhatásában eredményes. A neveltségi-fejlettségi állapot nyomon követése támpontot szolgáltat a rugalmas iskolakezdéshez.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő SNI gyermekekről egyéni fejlődési naplót vezetünk, egyéni fejlesztési tervet készítünk az adott gyermekre a tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményét alapul véve. A gyermek megismerését szolgálja a szülőktől származó információ, az óvodapedagógus megfigyelései, a gyermek produktumai. A fejlesztési terv az iskolaérettség feltételeit, meghatározó területeket öleli fel, (testi fejlettség, mozgásfejlettség, kognitív képességek, gondolkodás, szocializáció, beszédképesség).

Közös igazgatású intézményként nagycsoportos korú gyermekeinknél alkalmazzuk a **DIFER mérést** – kimeneti funkció, helyzetkép.

Az iskolánkban első évfolyamon decemberig minden gyermek DIFER mérése megtörténik - bemeneti szerep. A két mérési eredmény már összevethető, segíti a gyermek fejlődési útjának tervezését.

8. Gyermek-és ifjúságvédelem,

8. 1. Gyermek-és ifjúságvédelem

Alapelveink:

- Minden esetben a gyermekek érdekeit kell képviselni, és ezt semmilyen más érdek nem előzheti meg.
- Esélyegyenlőség biztosítása. Minden megkülönböztetés nélkül kell a gyermekek részére a jogukat biztosítani.
- Mindig azokat a jogokat kell alkalmazni, amelyek a gyermekekre nézve a legelőnyösebbek.

A tevékenység célja:

- A gyermek és környezetének alapos megismerésével, a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása és azok megszüntetésének elősegítése

Legfontosabb gyermekvédelmi feladatunk a gyermekek jogairól szóló törvények betartása.

Feladatunk:

- Tiszteletben tartjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, de feladatunknak tekintjük a gyermek jogainak mindenkori érvényesítését és védelmét.
- Arra törekszünk, hogy tapintatos, személyes kapcsolatot alakítsunk ki a segítséget kérő, vagy az arra rászoruló családokkal.

Az óvodapedagógus alapvető feladatai közé tartozik a gyermekvédelmi preventív munka:

- a gyermek és környezetének megismerése,
- a gyermek fejlődését hátráltató tényezők feltárása,
- ennek kiküszöbölésére a megfelelő pedagógiai stratégia kidolgozása,
- az óvodai intézményegység-vezető informálása,
- a családok életéről szerzett információk hivatali titokként való kezelése.

Az óvodapedagógusok és az óvodai intézményegység-vezető feladatai közé tartozik:

- a gyermekvédelmi feladatok koordinálása, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős informálása,
- kapcsolattartás az intézményi gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel,
- kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval, a Gyermekjóléti Szolgálattal és a Gyámhatósággal,
- nyilvántartás vezetése a hatályos jogszabályok alapján, adatszolgáltatás a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek,
- környezettanulmány végzése (szükség esetén a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel közösen)
- A mindennapi nevelőmunka során meg nem oldható problémák további kezelése a gyermekvédelmi felelős feladata.

8. 2. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség érvényesítése a köznevelésben kiemelt feladat.

Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregációmentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek a köznevelési intézményen belül érvényesülnie kell.

A gyermekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, megsegítések tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat segítik tehetségük kibontakoztatását.

Az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladatellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.

Pedagógiai program készítésünk során kiemelten szem előtt tartottuk az egyenlő bánásmódról szóló törvényt, illetve azokat az egyéb törvényeket, rendeleteket, melyekben megfogalmazódik az esélyegyenlőség biztosítása. *A pedagógiai programunk szellemisége, a megjelölt célok, feladatok mindegyike az esélyegyenlőség biztosításának irányát mutatja.*

A munkánkat átfogó evangéliumi szellemben történő nevelés elve mellett, - melyben nevelésünk alapja a bibliai emberszemlélet -, megfogalmazzuk *az esélyegyenlőség elvét.*

Esélyegyenlőségi célkitűzések intézményünkben: Olyan körülményeket kell kialakítani, hogy megvalósuljon:

- a megkülönböztetés megszüntetése,
  - az egyenlő bánásmód,
  - az emberi méltóság tiszteletben tartása,
  - a társadalmi szolidaritás.
- Intézményünk integráló jellegű intézmény.
  - Képesek vagyunk mind a különleges bánásmódot igénylő, mind a hátrányos helyzetű (HH), ill. halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók integrált nevelésére
  - Fogadjuk az alapító okiratunkban megjelölt sajátos nevelési igényű gyermekeket is.
  - Támogatjuk pedagógusaink továbbkésztését, hogy minél nagyobb arányban megismerjék az egyéni bánásmód, a differenciált oktatás, fejlesztés módszertanát.
  - Minden tervezett infrastrukturális és tartalmi, szakmai fejlesztés esetén kiemelt figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési helyzetének javítására a beruházások megvalósítása során
- *Az esélyegyenlőség biztosítását az alábbi területekre kiterjedően értelmezzük:*
    - a) a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,

- b) a nevelés követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,
- c) a teljesítmények értékelése,
- d) a neveléshez kapcsolódó tevékenységek, foglalkozások biztosítása és igénybevétele,
- e) a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,

- g) a tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint
- h) a nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük:

- a településen élők, az intézményünkbe járó gyermekek szociális helyzetét;
- közszolgáltatások elérhetőségét;
- beiskolázási mutatókat;
- a gyermekek (HH/HHH, illetve SNI) eloszlását az egyes óvodai csoportokban /
- a gyógypedagógiai nevelést,
- a lemorzsolódás arányát,
- a tehetséggondozás eredményeit;
- pályázati lehetőségeket;
- a humán-erőforrás alakulását;
- az infrastruktúrát és az ahhoz való hozzáférést;
- a módszertani képzettséget;
- az intézményi és szervezeti együttműködéseket (egyházak, kisebbségek, civil szervezetek és egyéb partnerek).

9. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, illetve kiemelkedő képességű gyermekek nevelése **speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek** (pszichológus, logopédus vagy más gyógypedagógus, konduktor stb.) **közreműködésével.**

9. 1. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A hátrányos szociokulturális környezetben élő gyermekek számára a környezeti ingerek, hatások nem megfelelőek a kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődéshez, ezért ezek gyakran eredményeznek a normáktól eltérő viselkedést.

Az óvodai nevelőmunkánk során, a gyerekek szociokulturális körülményeinek feltérképezésekor körvonalazódik, hogy kik azok a gyerekek, akiknek családi háttere nem mindig képes biztosítani a gyermek fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ezeknek a tényezőknek a tisztázásában nagyfokú tapintatot kell, hogy tanúsítsanak óvodapedagógusaink.

A szociális hátrányok lehetséges okai:

- anyagi nehézségek, nem megfelelő lakáskörülmények
- alkoholizmus a családban
- a szülők életvezetési problémái
- a nagycsaládosok gondjai
- a csonka családok, éppen felbomló családok
- munkanélküliség
- a szülők alacsony iskolázottsága
- érzelmi szegénység, hiányos törődés
- krónikus betegség (akár a gyermeknél, akár a szülőnél)
- ingerszegény vagy túl erős ingerkörnyezet
- igénytelenség a család részéről.

Feladataink:

- védőnővel, a családsegítővel, gyámüggyel való folyamatos kapcsolattartás
- szülőkkel való tervezett és tudatos kommunikáció, figyelembe véve az egyes családok gyermeknevelési szokásait
- képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése
- művészeti tevékenységekben teret engedünk kreativitásuknak, sajátos élményeknek
- helyes viselkedésmintákat kell kialakítanunk a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére.

9. 2. A hátrányos helyzetű gyermek

A **hátrányos helyzetű gyerekek** esélyegyenlőségének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig – megterhelés nélkül – rendkívül fejleszthetőek.

Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terhelttség és az otthoni környezet hiányosságai.

Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatóak, csökkenthetők, esetenként kiegyenlíthetők.

Célunk:

- A hátrányok enyhítése, az esélykülönbségek mérséklése az óvodai kereteken belül

Feladataink:

- A gyermekek szociális és kulturális háttérének megismerése, feltérképezése.
- A hátrányos, a halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrése, segítése.
- Kiemelt tehetségek megtalálása.

Módszereink:

- egyéni bánásmód
- tapintatos beszélgetés
- személyes kapcsolattartás a családdal
- segítségnyújtás
- családlátogatás
- tehetségazonosítás, -gondozás

Hátrányok kompenzálása:

- A gyermek óvodába lépése előtt családlátogatást végzünk. Ez a találkozás sok információval szolgál a családkról, életkörülményeiről, nevelési szokásairól, a szülő-gyermek kapcsolatáról. Mindezek segítik a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését.
- Az óvodai csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a hátrányos helyzetű gyermekek arányát.
- A hátrányos helyzetű gyermekek az egész napos ellátás keretében minden segítséget megkapnak a kiegyensúlyozott fejlődésük érdekében.
- A mindennapi megfigyelések alapján történik a gyermek egyéni fejlesztése.
- Amennyiben a gyermek képességei szükségessé teszik, külső szakemberek segítségét kérjük.
- Az alapvető magatartásformák kialakítására nagy hangsúlyt fektetünk. (tolerancia, segítőkészség, stb.), változatos, sokféle játékok, tevékenységek által (drámajáték, kapcsolatteremtő játék, páros szituációs játék, stb.).
- Fokozott törődés, egyéni bánásmód az óvodai munkavállalók részéről.
- Az intézmény által nyújtott programokba igyekszünk bevonni a hátrányos helyzetű gyermekeket, családokat.
- Az anyagi okok miatt hátrányos vagy veszélyeztetett gyermekek esetében rendszeresen gyűjtéseket szervezünk óvodánkban.
- Részképesség vizsgálatra, ill. iskolakezdést megelőzően iskolaérettségi vizsgálatra küldjük a problémás, kétséges gyerekeket.

9. 3. A kiemelten tehetséges gyermek – a tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

A kiemelten tehetség gyermekek fejlesztésére a Sztárai Tehetséggondozó Műhely Apró Kezek Kuckója téri-vizuális területen működik.

A tehetséges gyermek erős oldalát fejlesztjük, miközben tehetségével összefüggő gyenge oldalait kiegyenlítjük.

Óvodánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetséggondozás, mely napi tevékenységeinkbe ágyazva történik óvodai csoportjainkban.

Vegyes életkorú csoportjainkban, a mindennapi tanulós, cselekvéses helyzetekbe építi be az óvodapedagógus a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. A gyermekek szabadon dönthetnek részt kívánnak-e venni a felkínált tevékenységekben. Ezek a tanulós helyzetek nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított a gyermekek számára.

Az óvodapedagógusnak az a szerepe, hogy észrevegye, támogassa, és komplex ismeretekhez juttassa a gyermekeket. Többféle lehetőség kínálkozik a vegyes összetételű csoportokban a tehetségfejlesztésre, itt a dúsítás mellett a gyorsítás módszere is megjelenik spontán módon, az életkori sajátosságok miatt, hiszen a kicsik, ha akarnak, részt vehetnek a nagyoknak szánt foglalkozásokon. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor saját koruknak megfelelő készségeik zavartalanul fejlődhetnek.

Célunk, az egész személyiség fejlődéséhez hozzájárulni

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fokozott figyelem fordítása a *kiemelt figyelmet érdemlő gyermekekre*, a gyermekben a rejtett tehetség lehetőségére.
- Felismerni a tehetségigéreteket.
- Ösztönözni, motiválni a tehetségigéreteket.
- Kielégíteni szükségleteiket: a megismerési-, elfogadási-, alkotási folyamatokban.
- A tehetségigéretnek elkallódásának elhárítása: az alulteljesítő gyermekekben bujkáló kiváló képességek felismerése
- Sokféle tevékenység kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányuk megismerésében.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése, harmonikus fejlesztése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területeinek erősítése. Ezek olyan hiányosságok, amelyek megnehezítik, vagy teljes mértékben megakadályozzák a tehetség fejlődését. A diagnosztizálást követően szükséges esetleg a megfelelő szakemberrel a hiány pótlása, fejlesztése.
- Az alapvető tehetséggondozó feladat mellett tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- A pedagógusok szakmai kompetenciájának növelése a tehetség-gondozás témakörében, továbbképzéseken való részvétel,

- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében.

9. 4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján, az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Tevékenységi formák:

- ölbeli játékok,
- énekes játékok, melyek különböző érzelmek átéléséhez nyújtanak segítséget,
- népmesék nevelő hatása által erkölcsi nevelés,
- a gyermek bevonása csoportos tevékenységekbe,
- a napi áhítatok, melyek lehetőséget nyújtanak a belső elcsendesedésre.

Fejlesztési területek:

- észlelési területek
- mozgás, finom mozgás
- lateralitás
- téri tájékozódás
- nyelvi készségek
- emlékezet
- figyelem

9. 5. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés során.

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja dokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.
- A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.
- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermekek és az ép gyermekek magas színvonalú együttnevelése egyre nagyobb feladatot ró a magyar köznevelésre. Óvodánk ezeknek a kihívások-

nak szeretne megfelelni.

A hangsúly nem a pusztán együttléten, hanem az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van. Ezzel magasabb értéket kínálva a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget.

Mint az integrálásban résztvevő óvoda:

- a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési igényeit,
- a fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek kell meghatározni,
- külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányainak leküzdéséhez.

Az intézménybe kerülés feltételei az óvodánkba: (ha a gyermek sajátos nevelési igényű)

- ⇒ Az óvoda mind a nevelési év elején, mind nevelési év közben felvesz SNI gyermekeket, de egy-egy csoportba maximum két gyermek kerülhet be.
  1. *A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek fogadását befolyásolja az intézmény személyi, tárgyi feltételeinek megléte, a fejlesztés lehetőségének biztosítása.*
  2. *Beillesztésig új gyermek nem vehető fel.*
- ⇒ Adminisztratív formai feltételek: A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges:

A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye szükséges a felvételhez, mely a sérülés mértékétől függően megállapítja az integrálás lehetőségét, kijelöli az integráló intézmény nevét, feltünteti a kompetens szakember jelenlétét, meghatározza a fejlesztési irányokat, a felülvizsgálat időpontját.
- ⇒ A szülő kéri az intézmény kijelölését a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői-és Rehabilitációs Bizottságtól.
- ⇒ Az intézménynek jeleznie kell fogadóképességét.
- ⇒ A felvétel követelménye, hogy a szülők ismerjék meg az intézmény programját, a gyermek egyéni fejlesztésével kapcsolatos lehetőségeket, amellyel az intézmény rendelkezik.

A gyermekét átíráthatja másik intézménybe. A sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan tudnia szükséges:

- Ha a sajátos nevelési igényű gyermek szülője óvodát kíván változtatni, szándékáról a szülőnek írásban tájékoztatni kell a szakértői bizottságot.
- Új fogadó intézményt kell keresnie gyermekének.
- Amennyiben a kiválasztott óvoda az adott fogyatékosságra tekintettel szerepel az intézményi jegyzékben, a szakértői bizottság a bejelentést írásban tudomásul veszi, és módosítja a szakértői véleményt amennyiben a gyermeket fogadja a választott intézmény.

Módszereink:

Óvodapedagógusaink a pedagógiai program megvalósítása során a kötelezettségnek

megfelelően az egyes tevékenységbe beépítik az óvodai sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit. Ennek megjelenítése megtalálható az óvodai pedagógiai programban olvasható.

Az alábbi feladatok beépítéshez, a fejlesztés megvalósításához irányt mutatnak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének feladatai óvodai nevelés során:

- **A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek** - A mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat. A mozgásszervi fogyatékos gyermek fogadása függ a sérülés mértékétől, tárgyi és személyi feltételek meglététől – ls. tárgyi feltételeknél írottak.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelési során kiemelt feladat:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentés, megszüntetés, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Mozgásfejlesztés:

- tartási és mozgási funkciók segítése
- hely- és helyzetváltoztatás javítása a nagy- és finommozgások fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel,
- manipuláció javítása,
- önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök használata.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

- a meglévő funkciók fejlesztése a mindennapos tevékenykedtetés során.
E téren kiemelkedően fontos a család együttműködése a fejlesztésben.

Játéktevékenység:

- Fontos a gyermek aktív bekapcsolódása a játékba.
- Szükséges lehet a játékhoz használt tér átalakítása, a játéktevékenység megváltoztatása.

Nyelvi fejlesztés

- Mivel a mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák, fontos feladat a gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztésébe.
- Szükség esetén logopédus bevonása

Éneklés, zenei nevelés

Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő, mivel pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is. Társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

- Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról.
- Fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.
- A finommotorika és a grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.
- A kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő eszközök használata, esetleg rögzítése.
- Minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzés.

- **A látássérült gyermek** fogadásának meghatározója a látásélesség mellett a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, a kapcsolódó fogyatékoság.

Aliglátó és gyengénlátó gyermekek estében nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analizátor kompenzatív működésének is.

- A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.
- Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.
- Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségre.

Óvodai feladatok:

- testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet biztosítása,
  - a gondolkodás és a beszédfejlődés miatt a környezet vizuális megismertetése,
  - nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
  - térbeli tájékozódás a látás felhasználásával,
  - a finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,
  - a látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt,
  - az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése,
  - a hallási figyelem és megkülönböztető képesség fejlesztése.
  - taktilis érzékelés fejlesztése.
- **A hallássérült gyermek** - A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kis-

gyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

Óvodai feladatok:

- a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése,
  - az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében,
  - aktív nyelvhasználat építése (beszédértés, szókincsfejlesztés, szájról olvasási készség fejlesztése),
  - beszédérthetőség folyamatos javítása,
  - munkajellegű tevékenységbe való bevonás,
  - érzelmi élet fejlesztése,
  - alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása.
- **Enyhén értelmi fogyatékos gyermek** - Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodásokkal történő együttnevelés.

- A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Szükségesnek tartjuk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítést, az együttműködést a szülővel és a gyógypedagógussal.

- **Beszéd fogyatékos gyermek** esetén az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, eltérő különböző okok miatt.

A beszéd fogyatékos gyermeknél a beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak rész-képességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

- A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján.

- A gyermek egyéni képességeihez igazodó fejlesztőmunka során kiemelt feladatunk, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését.

Óvodai feladat:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
  - értelmi fejlesztés
  - mozgásfejlesztés
  - észlelési funkciók fejlesztése
  - vizuomotoros koordinációs készség javítása
  - az érzelmi élet fejlesztése,
- **A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek**

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású- az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő- részképeség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Óvodai feladatok:

- a részképeség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása,
- a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket csökkenteni,
- a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat felállítani,
- a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet fokozottan alkalmazni,
- megelőzni a teljesítménykudarokra épülő a másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását,
  - az eredményes iskolakezdéshez szükséges készség megalapozás